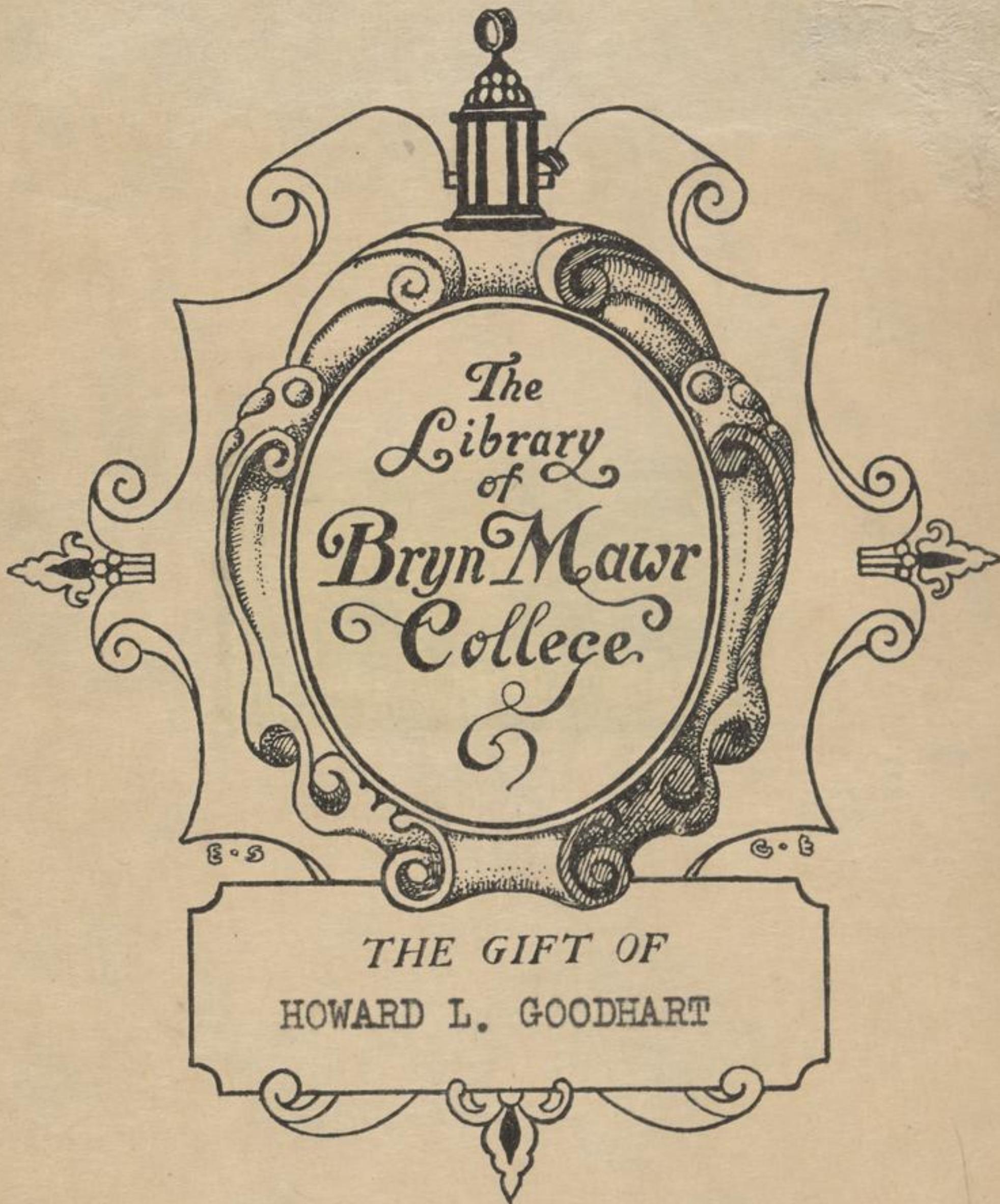

321

(a)

BMC MS10

16255

Census 1677 Mo 11

MS. Fletcher

Epistol

Lib

Arg

Civ

Sy

(1)

Ad A

manuscript

1712

Via Sancti

manuscript

1723

M 6253

(B)

MS. pulcher in Memor. H. Divy

Epistolae.

Eusebii ad ^{sanctum} Damasium.

Augustini ad Civilem.

Cirilli ad Augustinum.

Severii de v. S^{ancti} Martini.

liber de eius virtutibus de
(the work of ^{the} merits.)

Ad Amelium Diaconem.

incipiunt versus in foribus prae-
dictae S^{ancti} Martini.

Vita Sancti Leonis.

Considered as a very curious Montpel-
Volume. 1023

March 1943. Gift of Mr Howard L. Goodhart

no 58

YSAHIEL

capit epla bi
asus portuise
si uz romanor
gloriosissimi
toris crimi

uero eodem orbo
dolorem et suau
Pulpharia mu
deus loauit est
delectissimu filio
sanctis in uirtutib
que p illum fecit
viri sicut uos sancti
sumus qui cum i
sanctitate prosp

*Incipit epla bti eusebii ad scin da
masium portuense epim. et ad Theo
dosi uz romanoꝝ senatore de mo
te gloriosissimi confessoris Ieronimi
doctoris erimii.*

Patri reuerendissimo
damasio portuensi epi et
xpianissimo romanoꝝ
senatori theodosio euse
bio olim Ieronimi sanc
tissimi discipulo nunc
uero eodem orbatu lumine prius
dolorem et suauissimu gaudium et
multipharia multisq; modis olim
deus locutus est omnibus nobis p
suis dilectissimu filiu Ieronimu de sc̃p
turis sanctis in uirtutibus et p̃digijs m̃p
tis que p illum fecit ip̃e dominus i me
dio nri sicut nos sc̃tis de quo et nos te
stes sumus qui eum uidimus et oculis nris
eius sanctitate prosperimus et man⁹ nre

contrectauerunt de uerbo eius scientie
et doctrine quibus uita manifesta ē. Quod
ergo uidimus et audiimus annuntium
nobis. Etiam si n. tanq̃ oues errantes
erroribus et superstitiosis fabulis nō aud
ientes sanam doctrinā s; coaceruant
• sibi pseudo pphas qui surgentes i pplo
magis mendaces introducebant sectasua
rie pditionis donec iste illuce sceret dies.
Qui tanq̃ sol refutaret quinquaginta an
nis et sex mensibus multis laborib;
et erupnis i lectionib; et uigiliis ut nob
frangeret panē doctrine defudat te
nebras errorum ptingat auctos a per
ditione liberat effuset in tēplo dei. Inci
piensq; ab oriente usq; ad occidentem
auferens bella hereticorum eorum arā cō
terens arma et scuta cōbussit i q̃ m
ipso deus posuit prodigia sup̃ terrā ut no
men suum fieret i nationibus. Dem
ptasies usq; ad fines terre sanando op

pressos ab ho
mētū hominū
fando soluendo
do dubia expon
falsitates et uerū
mis aduando
re et nos adimpli
ultatōe templū
aditū mīstr luc
candelabru i dñi
qui totē plenit
omib; sua uerbo
lari excellēt al
rent iūitate h
ueniret et ne fier
nus pamarū qui
ab error paitōe.
¶ Tm. n. h
uenit et sic
loqui nesci
nales quid imp

pressos ab hereticorum iaculis, illuminando
mentes hominum, scripturarum enigmata re-
solvendo, soluendo nodos, obscura elucidan-
do, dubia exponendo, confutando et corrigendo
falsitates et verissima ex linguis quibus plu-
rimis adumando, ut nobis faceret vias in
te, et nos adimpleret gaudio letitia et ex-
ultatione, templum domini corroboravit, et eius
aditum instar lucerne non sub modio, sed sicut
candelabrum in domini aula posuit, dominico regi-
ni rore plenissime fecunditate posteris
omnibus sua verborum preteritis elegantia singu-
lari excellentius aliis omnibus patefecit. Et
venit in civitate habitationis, et locum glorie in-
veniret, et ne fieret velut pores eorum ge-
nus pamarum, quos direxit et liberauit
ab errorum perditione.

Quoniam. sicut stipula ante faciem
venti, et sic lutum platearum, balbutiens
loqui nesciens, non verba plene formae
nales, quid imptiar vobis homini presens et domini

sue laudis. Nepe uix illud appli. Si lin-
guis hominū loquerē et angloꝝ suū lau-
dati genus nec dū attigerem. Idcirco nō
i arcu meo spabo nec gladius meus salua-
bit me. s; dñs erit illuminatō mea. Q' do-
cuet et docebit manū meā ad scribendū
et diriget lingua meā ad loquendū ut g
asine balaam qm̄ ipius est regnū et ipe-
rium et dñabitur a mari usq; ad mare et
a flumīe usq; ad terminos orbis terre.
In cuius cuncta sūt posita in dictōe corā q'
pcedet reges nec ē qui possit sue obliste-
re uoluntati qm̄ oīa qcuq; uoluit fecit
in terra mari et in abissis. et sic lingua
mea tanti iuri laudē meditabr et nomē
suū annūtiabit uniuersis.

Hic uere fuit ille isrlta i quo do-
lus nō fuit ellectus sm̄ cor dñi ad
loquendū q sibi mādaauerat dñs
uniuersis gentibus et regnis et doctor datus
ingentibus ut sentes euelleret destrueret

disperderet et dissiparet et sapias ueras se-
 minaret. edificaret atque plantaret. hic
 est fratrum amator. hic est qui populo christiano
 tot librorum uolumina ex linguis ebraica
 et greca in latina non pro pondere translata
 uir. Et officium prout ordinauit et totius
 sacre scripture aspera fecit plana. Certe
 in huius lumine uidebimus lumen et pane
 sue salutifere doctrine pasti ambulabi-
 mus usque ad montem dei orem. hic est
 flumen aque uive splendendum tanquam cri-
 stalum pedes de sede dei et ex medio.
 Et ex utraque parte eius lignum uite afferet
 fructum vite suo cuius folia ligni sunt ad
 gentium sanitatem. Vir iste in populo suo re-
 mitissimus apparuit et ideo dilectus et
 hominibus orat nunc per ecclesia sancta. Vas uero
 admirabile omni ornatu lapide precioso opus
 excelsi.

Terminum de hoc quid plura dicat.
 Cui enarrant celi gloriam et opera sep-

turatum manuum eius annuntiat firmamen-
tum. Nec sunt loquela in, omnes eius non
audiant doctrine uerba cum in omnes terra
erit sonus eius. Omneffabilis nostra salua-
toris qui tot gratiarum emulos in exercitum
adunasti / et que pene solus possidet, pene
nulli hominum non particulariter fas sit aspicere.
hic certe dux nostre fidei ad se currentes in
celi gloriis arce. hic perfectis potioribus orna-
tum insignis dignatum incantilenis
et in puerbis et opationibus et in petratu
inibus mirate sunt gentes. Cuius nota facta
est in populo uirtus quoniam impletus fuit quasi
flumen sapientia. Si ut uerum dicam in re illa
regine sabba. ad nos enim sapientia et opera
sua quoniam uerum que auditis. Quia certe bo-
nus est iste hys qui recto sunt corde quoniam
malitiam semper odit. Et non mirabilia
in terra nostra sub umbra illius sedimus
et fructus eius dulcis gutturi nostro. Quia
de eo audiuimus et cognouimus. quo

No.

amittabimus. At quis ego sum, ut nar-
 rem laudes eius et virtutes eius, et mi-
 rabilia eius que fecit. Et quoniam non sum
 eloquens ab heri et nuncius tertius ut
 breuius dicam. Si uultis accipere Jo-
 hannes baptista ipse est. Vterque uirgo
 uterque heremita. De Iohanne dicitur. Erat
 Iohannes nescius pilis camelorum in de-
 sto. // De se idem Ieronimus dicit. Hor-
 rebat sacco membra de forma, et
 squalida, cuius situm ethiopie auris
 obduerat. // De Iohanne iterum locustas
 et mel siluestre edebat. De se iterum Iero-
 nimus dicit. // De cibo et potu taceo, cum
 etiam languentes monachi aqua frigida
 utantur, et coctum aliquod sit luxuria acce-
 pisse. Quid plura. Ille propter iniusticiam matris,
 iste uero non eius spiritum materiale fetum
 non abstulit. tamen martiris primus non est
 exprobat. // Duplex namque martirium est. Vnum
 succubi gladii impiorum. Alterum in misere-

impiorum.

"aliquid
f

mutantibus et aduersitatibus in animo patientiam
custodire. Certe hic est uere martyr, qui pro
iusticia et mansuetudine et salutaris sue
doctrinae uerba in huius mundi lacrimarum
salo certamine forte a malorum ceteri uirilis
supportauit. scilicet quoniam omnium fortior est sap
ientia nec impie gessit in conspectu dei.
Si in omnibus tribulationibus suis inuocans
dominum non peccauit labijs suis nec stultus
ad quod dominum locutus est. Taceam namque quot
tribulationes labores afflictiones cruciat
iones flagella fames sitim amaritudi
nes carnis temptationes nuditates ieiun
ia erumpnas. Et non solum hec sed gra
uiora et innumerabilia pro ihesu christi nomi
ni in suo gloriosissimo pressus est corpore ut idem
loquitur. Stabam in heremo constitutus
et in illa uasta solitudine quae exusta solis
ardoribus monachis oridum prestat ha
bitaculum. Cogitas me romanis potiri
delitijs cotidie gemitus cotidie lacrimas

et si me sompnus
nante nude hano
deba horebant sac
langes urchi et cetera
lurura sit. Cuius me
da carnis ethiopice
in solus scorpionum
chori inteream puel
pore et in pmo tuo la
incendia bulliebant
se uerbis donat
rediret tranquillitas
et repugnante carne
in edia subugabam
gitationis gloriā pro
met iratus et frigidu
trabam. Et si coctus
rupu cerneba illud
erat exaltissimū ibi
Quis ergo infirmatus
sandalizatus et non

5
et si me sompnus imminet oppressi repug-
nante nude humo uix ossa heretia colli
debant, horebant sacco membra. Ad frigida
langes utebar, et coctum aliquid accepisse
luxuria sit. Cutis mea pro in comoda, sili-
da carnis ethiopice siccum eduxerat. Et
tunc totius scorpionum tunc et ferarum sepe et
choris interram puellarum, et infugido co-
pore, et in primor tuo homine sola libidini
incendia bulliebant. De apectoris ossa
se uerberibus donec iubete domino in me
rederet tranquillitas. Flebam continue
et repugnante carnem ebdomadatum
in edia subiugabam. Celula mea quam co-
gitationum, gsciam pamescebam. Et michi
met irratul et frigidul solus destituta pene-
trabam. Et si cocana uallum, et prerupta
rupum cernebam illud misime carnis mee
erat ergastulium, ibi mee oronis locum.
Quis ergo infirmatus est et non ipse? Quis
scandalizatus et non ille? Et si infirmata

"falsis

tibus et laboribus laudandi sunt sancti,
certe et hic laudandus est. Veniam autem
ad contumelias et persecutiones quas ab
improbis et filiis pertrahit fratribus in hunc
valle misie. Quid aliud in hoc mundo
sua fuit vita nisi quidam iugis aculeus
improbos hereticorum et malorum omnium cu-
neos pugna continuusque certamine. Super
eum rugierunt ut leones heretici quoniam
corruunt eos et tabescere fecit sic aranea
aerem eorum et fructus eorum de terra perdidit
et semine eorum a filiis hominum. Appuerunt
in eum clerici lasciviis dediti ora sua
et despererunt eum et locuti sunt labijs do-
losis et odio iniquo oderunt eum. quoniam eorum
infectatus est vita pessima et crimina.
Circumdederunt eum canes multi et
tauri pingues obsederunt eum. Et insin-
rerunt in eum testes iniqui acuentes
linguas suas sicut serpentes et uenenum
aspidum sub labijs eorum. Cogitantes mali

trahunt in co-
subplantant
tenderunt
lerent de
cum nat
cinis sunt
adagnific
bilis in ne
operibus
peditos
Dant for
et qui tuba
scelera.
fringent
tes ante la
sunt et s
tauerunt
sunt tete
parauerunt
ille plen
bonis pfa

6
trās in corde tota die constituēbat prelia
subplantantes gressus eius. Et funes ex-
tenderunt in laqueo pedibus eius/ut de-
lerent de terra memoriā eius/et elecerūt
eum nationibus/ut opprobriū fieret ui-
cinis suis. Super romanum pplm fuit et
adagnificētia eius/et uirtus eius mira-
bilis in uerbis suis/et sanctus in omnibus
operibus eius. Alienās cornūtes/solues co-
peditos/illuminaś cecos/et dirigēs iustos
Dans fortitudinē et uirtutē plebi dei
et q̄i tuba altisonas annūciās cunctis iniquis
scelera. Portas peccōrū et uectes ferreos g-
fringens/rumphea clauē sue. Audie-
tes autē hec impij dissecabant dentibus
suis/et stridentes dentes in eum/cogi-
tauerūt et locuti sunt nequitias. Arcus
suis tetererūt/et illū parauerūt/et in ipso
parauerūt uasa mortis. Cum autē esset
ille plenus spū sancto in orōnibz et opibz
bonis pseuerans/uita mortificat/bona

uiuificant / suscitant de puluere egenos /
et de stercore erigent pauperes / qui non
in uiribus equis in tabernaculis uiri
beneplacitum fuit sibi. Nec sperauit in
diuitiis / sed fortitudine domini roboratus
non formidauit aduersarios suos: sed se
ipsum correptionibus et doctrinis sanctorum co-
nauit. Dans imperium regi suo et subli-
mans cornu christi sui / alios docet labrando
sicut bonus miles christi / scilicet quod non coro-
nabitur qui in agone certat nisi legi-
time certauerit. Videntes autem hec
iudei iniqui irati sunt et dolores com-
pulerunt eos quia sunt generatio praua
et perversa / filii in quibus non est fidelitas in ipso.
Et exacerbauerunt eum in alienis / in
abominationibus suis concitauerunt eum.
Et perditio consilio sine disciplina / ueste
muliebri iridentes ei tanquam uiro lu-
ruiolo et iniquo impetum fecerunt
inanimiter in eum / et eiecerunt eum ex

7
romanam ciuitatem. At ille benignus pa-
tens humilis et mansuetus eorum uesanie
locum datus. Præcelsus posterum suum oia
pecta ^{corpe} recedens inde pergrauit constantino-
polim ad antistitem sanctissimum gregorium
nazarenum. O uir ineffabilis o uirtutu-
um admirabile o splendor patientie et
lampas præfulgida o diadema honoris et
glorie angularis lapis firmissimus. Ex-
emplar innocentie. Columna aurea
et totius ecclesie fundamentum. Cum plus timi-
deris minus confundaris agnus quid inno-
centis loqueris præstus tot colla iugibus. Gratias
ago deo meo quod dignus sum habitus ut
me odiat mundus. Scio namque me perue-
nire ad celestem gloriam per infamiam
et bonam famam. Appuit autem celos patientie
eius quia ibi confirmata semper fuit
uirtus glorie eius et in deo posuit firmam
fortitudinem suam nec aduerso recessit unquam
cor eius. Arcus fortium superatus est et ipse

accintus est robore et prevaluit in infirmi-
tate sua et fortis factus est in bello et de-
xtera sua glorificata est in virtute. dex-
tera manus sue confregit inimicos. qui
adiutor et p[ro]tector factus est sibi domino
in salutem. Et ideo cantemus d[omi]no qui
magnifice fecit amittimus hoc in uni-
uersa terra. Hauriamus aquas in gau-
dio de fontibus saluatoris. Evanuerunt
impij in cogitationibus suis quia ob-
scuratum fuit insipientes cor eorum cre-
dentes se esse sapientes in malicijs suis
stulti facti sunt qui mutaverunt veri-
tatem in mendacium. Et tunc veritas de
terra orta est et iusticia de celo p[ro]spexit.
Et erunt fati in locum quem appuerunt
et in foueam quam fecerunt inciderunt.
et iustus nunquam fuit conturbatus. q[uod] d[omi]n[us] ^{ans}
firmavit manum eius. Vnde sanctis-
simi p[re]s[by]teri et d[omi]ni considerate virum
iustum q[uod] fidelis et iustus temp[or]e in domo

domini
minad[us]
gandum
nobis g[ra]t[ia]
lis ad d[omi]n[um]
factus si
mea et
mea ne
angusta
solidus
excitator
pp non
ardua t[er]ra
de plen[itudine]
sicut lun[ar]is
eius ad
breuissim[um]
O ^d ^e
cedem la

domini fuerit ad docendum nos et illu-
minandum absconchta tenebrarum et effu-
gandum nequicias peccatorum. De quo
nobis grandis est sermo et interpretabi-
lis ad dicendum. Sed nimis inbecillus
factus sum quoniam introiit tremor in ossa
mea et subitus me turbata sunt uestigia
mea ne nimis ascendam. Est enim
angusta porta et arcta uia et cultus iste
solidus perfectior est et sapientum qui
excitati sunt sensus ad discretionem. Quia
per non modica relinquens difficilia et
ardua tanti iuri inestimabilis cuius lau-
de plena est terra. Cuius splendor est
sicut lumen et cornua sunt in manibus
eius ad praeceptum suum exitus gloriosi aliqua
breuissime cupio reserare.

O Deus. n. omnipotens cuius misericordia perit ante
faciem suam qui et iustus est et
rectus iudicium suum reddes me-
cedem laborum factorum suorum. Pastor bonorum

et ueris misericordia dispones omnia,
et congregans oues suas in sinu suo/no-
uissime diebus istis cursu intollerabili
et honoroso agone grauissimi in quo
et caro concupiscit aduersum spiritum et spiritus
aduersus carnem feliciter consumato/p
portuque iam diu concupito/de nauiga-
tione huius maris percellosi in quo sunt rep-
tilia innumerabilia et inimicorum agmi-
na colluctantia ut decipiant et trucidet
rectos corde iam obtento suum dilectissi-
mum filium, Ieronimum exiit toga morta-
litate et putredinis huius carnis mise-
rime perpetue immortalitatis brauius de-
coratum ad celeste atrium euocauit
ut quod uidebat hic in enigmate ibi ui-
deat facie ad faciem. Que cum extre-
ma eius hora egredi de corpore urge-
ret iam completis nonaginta et sex an-
nis febris estuans ualida/suos circa se uo-
luit esse et unum filios quos sic nouellas

planta
Quor
pius
tibus
aliqua
inquit
fudis
defici
no ma
semel
dicere
uolunt
carnem
nre m
inde u
ceteros
set me
uox gau
ceptabi
pomin
lis dnu

plantationes stabilivit a iuventute sua.
 Quorum vultus luctu graues intuens, ut
 pius et misericors his paulisper motus fle
 ctibus infrenuit spiritum et lacrimas in me
 aliquantulum eleuans oculos plana voce
 inquit. fili Eusebi. Cur istas inutiles
 fudis lacrimas? Nonne vanum est super
 defunctum pelucere lacrimas? Quis enim
 non videbit hoc corporis dissolutionem? Quod
 semel locutus est deus et audisti audes quod
 dicere. Et nosti nullum sine posse restituere
 voluntati. Jam fili rogo non secundum
 carnem ambules flere desine. Certe non
 nostre militie arma carnalia non sunt. De
 inde vultu illari et iocundo alacri voce
 ceteros alloquens filios exclamauit. Ces
 set meror, luctus abeat, sit omnium una
 vox gaudentium. Quoniam ecce tempus ac
 ceptabile ecce dies iubilatorum et letitie
 per omnibus diebus vite mee. In quo fide
 lis dominus in uerbis suis et sanctus in omnibus

omnibz operibz suis aperit manu suā
ut meam exulem animā / hinc usq; in
carcere mortis hinc reatus mei genito
ris ade / reuocet ad supernā patriam re
cuperatam sui filij sanguine p̄tioso. No
lite filij carissimū dilectissimū quos temp
hūc inuisceribz caritatis impedire gau
dium meū. Ne p̄beatis reddere tere
quod suum ē. Corpus meum statim
exiite terre dare qua factū ē / ut red
at unde uenit. Quibus finitis uerbis
om̄s fratres lacrimis madefacti demu
dantes suū sacratissimū corpus ita
squalidum ⁊ de forme q; quid terri
bile cūctorū uisui cernebatur. Nā tāta
erat affectum macie ut ossa eius pot
uissent particulos numerari. Sic uer
beribus cruentatum / ut leprosi potius
corpus crederetur / nuda humo p̄tinē
tradiderunt ⁊ ipm̄ sacri lintheo coo
uerunt. Ast ubi uix dei terre sensit ⁊

asp
ue
tia
m
T
dile
beau
mst
ane
Vos q
fruct
cator
mas
ad la
Si qu
mal
angel
pec
tanq

10
asperitatem in mixtu iocundatus con-
uersusque ad fratres predolere et angus-
tia lacrimarum fontibus iundantes
inquit.

Hortor uos herim mei dilectissi-
morum filij quos genui in uisceribus
christi per dilectionem et caritatem qua
dilexi uos ut pacificati in hac pace ha-
beatis. Debetis enim uos tanquam dei mi-
nistros domesticos et amicos spiritualia
anelare ut sitis alijs ad exemplum.
Uos qui spirituales estis cur istas tot in-
fructuosas funditis lacrimas? Pe-
ccatorum uobis semper recordatio laci-
mas inducat. Tanto prompti estote
ad lacrimas quanto fuistis ad culpam.
Si quis peccato moritur flete. Nam si
malum cum per penitentiam surgit a morte
angeli gaudent in celis. Certe si bonum
peccato moritur angeli dolet. Me uero non
tanquam morientem lugeatis sed mecum.

tanq̃ portum attingente salutis gaude
atq̃. Quid imbecilius miseria hominis
miserie uite qua tot circumdantur do
lorum et passionu agminibz ut nulla
pene hora sit in qua uiues quicumq̃
ad dolore transeat. Si diues undiq̃
angustiat timore ne quod possidet
amittat. Si paup nūq̃ quiescat ut i
ueniat. Si bonus hinc diaboli timet
periculum hinc ne nauis mortalis cor
poris in huius mundi pellago naufraget
nō mediocriter permescat. Idcirco nu
llus serus uel etas uel gemitio doloris
transit exis quousq̃ manet in hac
misera uite. Siquid in me cernitis
meum impediēs iter dolete. heu q̃
nauigantiū p hoc mare magnū
spatiosum in q̃ sūt tot diuisa genera
inimicorum. In anglibz uirum q̃ti
tate colluctātia post multa nauiga
di felicitate post multas uictorias iā

credētes

credētes
bolica
um po
heu q̃
unico p
net
atq̃ frē
Vita m
uicerit
regimū
ria Si
cecidisse
sui p̃su
sumit.
auro secū
aliud de
qua ne
Nam si
fuit uen
ret p̃fuit
clauiger

credentes fine capere potant aliqua dia-
bolica suggestionem in hac hora ad laque-
um perditionis sua indiscretos puenier.
Iheu quot uita recomedat et fama qbz
unico peccati consensu dira mors imi-
net et ruina. Idcirco du uiuitis time-
atis fratres. Principium sapie timor dñi
Vita nra milita sup terra. Qui hic
uicerit alibi coronabit. Dum hac pelle
tegemur nulla nobis inest certa uicto-
ria Si noster genitor timuisset nunq
cecidisset. Principium omniy malorum
sui presumptio. Qui no timet de se p-
sumit. Quo mlt latrones quis hominis
auro securus graditur. Saluator qd nos
aliud docet nisi timere. Vigilate mgt
quia nescitis qua hora fur uentur e.
Nam si sciret pater familias qua hora
fur ueniret uigilaret utiqz et no sine-
ret pferre di domum suam. Sumus ille
clauiger petrus sobriy inquit estote fratres

Nota

130
et uigilate quia aduersarius uester diabolus
tanquam leo rugiens circūdat querens quem de-
uoret. Nemo inter spemtes cum securita-
te habitat. Qui sanctior et sapientior est
plus semper timeat. Nam qui altius est
cadens maiores casus recipit. Etia di-
boli electa est. De malis non curat quia
sui sunt. Cecidit ille sapiens salamo.
Cecidit et eius genitor dauid electus
super cor domini. Timeatis fratres. Item
rogo undique timeatis. Quia beatus e-
ius timet dominum. Et n. si consistat ad-
uersus eum castra non timebit cor eius.
Si exurrebit in eum plium in hoc ipse
sperabit. Perfectus dei timor uanum
foras mittit timorem. Timore uanum
non habet caritatem. Caritas et timor dei unum
sunt. Consideras. n. h. propheta clamas
dicebat. Infinge timore tuo carnes me-
as. Quis ex uobis est cupiens uidere dies
bonos. Accedat huc et illuminet et fa-

riel su-
fatiet b-
eius et i-
terram
tument
ut ma-
atit cur
ti bona
humar
uirgine
excluse
nati be-
quibz fo-
gehenā
nor qz
talū m-
umco f-
homine
colla iu-
luxurie
turpati

riel sua nō confundet. Qui timet deū
faciet bona et demorabit in bonis anima
eius et semen eius hereditate possidebit
terram. Quomā firmamētus ē dñs
timentibus eum et testamentus ipius
ut manifestet illis. Si quid boni fa-
ciatis cum magna cautela timeatis. ad-
ti bona faciūt quorū fructus subripit
humani laudis appetitus. Deceat fuer
uirgines et tñ medie a celi hostio sunt
excluse. heu quot quot sacro sunt re-
nati baptisinate xpiano fungūt noīe
quibz foret melius nō fuisse. Est enī
gehēnalis pena paganorū in infinito mi-
nor q̄ malorū xpianorū ut nō foret
talū maior pars. Nauis undiqz sana
unico submergit foramine. Errauer
homines in hac lata solitudine. Alij
colla iugo auaritie submittetel. Alij
luxurie feditate ut turpissimū suel de-
turpati. Alij circa in utilia diripienda

Nota.

occipati. Vnde abiecto totius usu, coopā
tes ut iumenta insipientia, et utinā siles
eēnt illis uiam ciuitatis noue iherosolym non
inueniunt. In regnū celoz repbrus
nullus ingreditur. Centuplo arcta ē ma
cio quo creditur, quāuis larga sit uere time
tibz. Timeti centurioni permittit xp̄us
ad eum accedere. presumeti regulo cum
illo xp̄us ire denegat. Vere non om̄s ho
die obediunt euāglio. Veniet dicebat ap
plius t̄p̄us in quo sanam doctrinā non s̄b
stinebunt homines. Plures predicant, s̄
non om̄s ueritatē predicant. Simpliter
corda in peccis alligant. Alligāt honera
grauia in peccis minimis. In grauibz aut
oculo transeunt conuēte.

Et. n. doctor. A. s. gladius anceps.
hinc scidit opere et exemplo. hinc
pauit et interficit uerbis dolosis
iniquis. Quis ignis frigiditate donat?
Aqua caliditate. lapis quo sursum gradit?

Vir lux
Et si pr
met ut
nisi qu
ne loqu
ipm̄ de
loquent
predica
catori d
meas et
um. Et
si fine
grandia
putat / o
capiant
in nihil
credite.
sanctita
postea p
stra p̄di
dicare /

Vir luxuriosus quā predicabit castitate.
 Et si predicat / que audientibus inde ue-
 nient utilitas. Quid pot dicere audies
 nisi quare p̄dicat que opere denegas. Be-
 ne loques ore / et male uiuens opere semet
 ipm dampnat. Plus n̄ taces tal p̄dicat q̄
 loquens. Ecce q̄tus deo sit acceptabilis tal
 predicatio / ostendit p̄ psalmistam. Sec-
 catori dix deus / q̄ tu enarras iustitias
 meas / et sumis testamētum meū p̄ os tu-
 um. Tu uero odisti disciplina / et pieci-
 sti sermones meos post te. adulti legunt
 grandia / adiscunt ardua / subtiliter dis-
 putat / ornate loquunt / ut ap̄lo honores
 capiant magri in plebibus nominentur /
 et nichil faciunt. Si expro credit michi
 credite. Plus mouet corda hominū uite
 sanctitas q̄ ornata colloquia. facite et
 postea predicate. Cepit yhs facere et po-
 stea p̄dicare. Valet enim facere sine p̄-
 dicare / s̄ nō p̄dicare sine facere. Non

120
dixit phil' qui p'dicauerit uoluntatem
patris mei s' qui fecerit. Non uitupo
p'dicatorē n' nō fatietibz ea que p'dicat.
Subtiliū uerborū tñ nō operū. Est
quedam leuī aurū inflatio r uerita
tis firmus cito sine fructu p'transies.
Intelligite frēs. Intelligite que dico. aut
to plus meretur qui facit r predica
q' qui facit r tacet. Si bonum soluz
fatio michi soluz p'fuz. Et si p'dicans
fatio r michi r alijs. Vnde qui ad i
usticiā erudiūt erūt q' stelle i p'pe
tua et'itate. Sunt enim sancti p'
dicatores lux ad illuminādū quia p'
eorū doctrinā corda calligantia r tecta
nube peccati xpo uō lumē q' lucet in
tenebris illuminant. Sunt sal etia
ad g'diendum uerbum dei qui cū
est anime opibz bonis. Cuiusq' sācti
in uigil' p'dicatorū offm dū mō fatiat
Immo ut plus dicā. Qui scit r solū

facit / et alios non docet / tenebit domino red
dere rationem. Cum enim uix applicet Job. 24.
Qui odit fratrem suum homicida est. Et qui
habuerit subas mundi / et uiderit fratrem
suum necessitate patientem / et clausum
misera / ab eo / quomodo manet in eo caritas
dei? Quanto magis qui uiderit fratrem suum
errantem / et mortalibus oppellum criminum
bus / et non ministravit ei uerbum doct
rine. Ille qui doctus est homicida / et sine
caritate est. Timeatis o / doctores et
rectores quibus in iugum dominus pro
dicatorem offit ut populo suo uerbum do
minicum ministraretis. Quot enim ut
uero ex / uel uiri negligentia peccatis mo
ruunt / tot de manu uestra requiret do
minus. Quanto enim estis altiores gradu
tanto maioribus cruciabimini cecitatibus.
Non estis domini / sed pastores. Unus dominus
est / et unus pastor principalis / qui cogno
scit oues suas / et exquiret eas de ma

inibus suis. heu quot hodie in ecclesia non
pastores sed mercenarii ad quos nichil
pertinet de ouibus ihesu christi. Cum ymo
ut uera dicam et ipsemet sunt lupi
rapaces qui et oues capiunt et dissipant.
Certe nil peius nil abominabilius quam
cum ille qui custodire debet dissipat.
heu quid hodie in aliquibus ecclesie non pasto-
ribus sed destructoribus quorum non est pars mi-
nor. factum est istas et labores hominum tamquam
infernus insatiable deglutit. Et non
solum eos a peccatis non emendat sed et ipse-
met uel ex sui negligentia uel suis
pessimis ministris uel suis nephan-
dis operibus eos gerant ad illicita. Ita-
quidem dicam. hos tales si impunes de-
us relinqueret deus amplius non esset.
Et ideo ut sepe dictum est filii haerissi-
dum uiuatis. Sinite domino in timore et
exultate ei cum tremore. Apprehendite di-
sciplinam eius neque peccatis de ma-

uista
dico
Dum
tes h
inue
uero
nuor
in fin
pane

Inte m
seme
apien
et plus
pimu
mulpes
es celi
ubi ca
portare

iusta. Gustate filij mei karissimi iterum
 dico gustate et videte quoniam suavis est dominus.
 Diuites eguerunt et esurierunt et dormie-
 tes hic in diuitijs et uoluptatibus suis non
 inuenerunt in manibus suis. Inquiretes
 uero dominum non deficiet omni bono. Ju-
 uor fui et senex et nunquam uidi iustum
 in fine derelictum nec semen eius eget
 pane.

dominū

Aditatores paupertatis estote et seque-
 mini uestigia eius. Qui enim cum in for-
 ma dei esset portauit omnia uerbo
 uite in cuius domo sunt diuitie et glorie
 semetipsum exinuitit formam serui ac-
 cipiens et pauper et in operis natus est. Pauper
 et plusquam in opere fuit quousque uixit. Pau-
 per mortuus est et sepultus. Unde et
 uulpes inquit idcirco foveas habent et uoluer
 es celi nidol filius autem hominis non habet
 ubi caput reclinet. Apollonius et iubet non
 portare saculum nec peram et iuueni

consulit uendere que habebat et paup-
ibus erogare. Si cristum deum credi-
tis eum non falli posse credite. Alioquin
non estis deus. Et si non falli posse credi-
tis ipsum sequamini. Impossibile est di-
uitiis affluere et christum sequi. Natura de-
negat ut contraria miscantur. Non
possumus deo seruire et mamone. Aut
ego fallor aut ipsi infine decipientur.
Qui michi non credunt eorum diuitie
sue transierint in egestate. Diues qui
hic epulabatur quotidie induit pur-
pura et bisso sed mortuus quod moysi et
prophetis noluit credere in tormentis po-
situs sensit. Nemo militans deo impli-
cat se negotiis secularibus. Non saluabitur
rex per multam uirtute suam nec diues
diuitiis suis. Est equus falsus diuitiarum
ad salutem. Nonne diuitiis quicquid est su-
perbia. Et ubi superbia ubi peris. Nonne
omnia oriuntur mala ex superbia tanquam ex

una radice. Cum enim diues factus est homo
 et cum multiplicata fuerit gloria domus
 eius nonne superbit. Et cum superbierit
 nonne polluuntur me eius in omni tempore.
 Et tunc sedes in insidiis cum diuitibus
 in occultis cogitat ut interficiat innocentem.
 Oculi eius in paupere respiciunt et in oc-
 culto ut rapiat eum tanquam leo cubili
 suo dicens in corde suo. Oblitus est deus
 aduertit faciem suam usque in finem. Est enim
 dominus aliquando dormiens quam crapulatus a ui-
 no. Cum uero plus moratur patientia
 deus ad inferendum mala plus in
 ebriatur ira. Et ideo plus centuplo ti-
 medum est cum longamini collerant ma-
 la quam cum festinant punire. Permutat
 enim deus aliquo tempore cruciari et
 pati bonos ab iniquis et superbis ut super
 dorsum bonorum fabricet peccatores et pro-
 gent iniquitatem sibi. Et ideo quamuis ali-
 quodulum obliuiscatur deus paupere

tame nō in fine obliuiscet miserem. S;
qm pupillo ipe adiutor est cui derel
ictus ē pauper ad supbis resistit / dant
humilibz gratia. Conterit brachm pec
catoris / maligni exaudiet desiderium
paupis / iudicansq; pupillo / humili ut
non apponat ultra supbis magnificā
se homo sup terra.

Quapp dilectissimi filij mei si pau
peres estis humiliamini sub pōe
ti manu dei / ut nō amittatis q
absit que facitis. Nichil paupertas deo gā
tiola sine humilitate. Adaluit deus de
beata maria incarnari pp humilitate / q
pp aliam q; cumq; uirtute. Sic. n. ex sola
supbie radice omnia oriūt mala. sic ex
sola radice humilitatis gñatur bona. Di
scite a saluatore quia mitis ē / humili
corde. humiliavit semet ipz / pro nob
factus ē obediēs usq; ad morte crucis.

Propt q; dico uobis / Et si humiles

esse u
ne cr
hrissi
nach
uelle
Sit ei
omibz
ta sin
obediē
clatur
petru
que ha
hoc se
tempe
stud
liquit
petro
partē
nob un
uelle
dum

17
esse uultis estote ⁊ obedientes omni hu-
ne creature pp deum. Considerate filij
hrissimi quo censeamini uocabulo. ado-
nachus. i. unus. Non decet monachum
uelle h're ⁊ nolle nisi in nō peccando.
Sit enim uobis uelle ⁊ nolle. hoc unus
onibz in rebus licitis obedire. Nec mul-
ta sint uobis precepta ut fatiatis nō est
obediēs s; negligent qui s'm expectat mā-
datum. Ad unum dicit uisionis uoce
petrum ⁊ andrea relictis retibz ⁊ oibz
que habebant d'm secutos ēē uestigia.
hoc semp uia optat obediā / nuq; sue ob-
temperare uoluntati s; reuerent aliene.
Istud nempe in ultima cena ex^m xpūs re-
liquit / cuius suor abluēs pedes discipuloz
petro dix q; nisi obediēs fieret nō h'ret
partē secū. Idcirco dilectissimi filij sic
uob unū ē nom monachi / ita sit unū
uelle ⁊ unū nolle. Bonū ē n. ⁊ iocun-
dum habitare frēs in unū.

Mec sit in uobis maior aut minor
qui precessor ē sit sicut ministratio
ne uidet regum gentium instat q
maior ē in uobis dominet ceteris fratribus
ut ab eis gaudeat superuacuis laudibus
attolli. Et ad ex^m regis yhu xpi maior
humilitate efficiat q minor quibus regedus
preest. Sit. n. ur maior p humilitate totius
iuniori cu bene agit. Et cu delinquit
sit erectus cont uultu p zelus iusticie.
Nullum sit unq cu iustis fedus. Sic
diligat homo ut eius uultus odiatur.
Magnus dilectoris signu ē. homines in
quibuscumq minimis rephndet. Et
pe multus uana noceat humilitas. No
uera humilitas ē iuta tacendo pmittē.
Clama nec cesses ysayas inquit qsi
triba exalta uoce tua. Amittia pple
meo secula eoz. Ut cont iuta omis
clamarer creatura quia si peccator dñm
no timet tñ homines reueretur. Ad

appls n
lite pecc
diaz ur
lexit eq
iustis
uana p
lupi in
respiciat
est pson
quod in
ra iustici
est. Obe
uone si
tuz iudi
facti est
et nos p
q scriba
tez hono
sic. Qui
to plus p
in paup

ap[osto]lus nos docet. dicit. Inuisceribus ino-
 lite peccare. Sol n[on] occidat sup[er] iracu-
 ndiam uram. Iustus e[st] d[omi]n[u]s et iusticia[m] de-
 lexit equitate[m] iudicij iustis eius. Si
 iustus et uos iusti estote. Negligentia et
 uana pastoris humilitas efficit ut
 lupi in agnos uidere possint. Non
 respicias in multitudine potentis. No[n] enim
 est p[er]sonar[um] acceptio apud deum. Vbiq[ue]
 quod iustum e[st] operamini. Vult ue-
 ra iusticia dare unicuiq[ue] quod suum
 est. Obedire o[mn]i deo et n[on] hominibus.
 N[on]ne si ueritate[m] tacetis metu pote-
 rum iudicatis apud uosmet ipsos. Et
 facti estis iudices cogitationu[m] uestraru[m].
 Et n[on] plus habundat iustitia uestra
 q[uam] scribar[um] et phariseor[um]. Non plus diui-
 tes honoretis q[uam] paupere[m] nisi melio-
 rit[er]. Cum p[ri]mo ut uerius dicat. mi-
 to plus paupere[m] honoretis. Relucet n[on]
 in paupere imago yhu[m] xpi. In du-

ite autē mundi. Omnes nos mūdem
sumus membra i uno cor/cuius caput
est xp̄us. Quid ergo plus honoris me
ruit diues i potens q̄ paup. Sz si h.
quare diuitias in seculo detestamur.
Quare mūdi gloriā contempnēdā p̄di
camus. Nemine certe malor̄ usu ho
norandus puto. Si diuitē honoras di
uitis plus paupere deo p̄ponis mūduz.
Et si plus deo aliquid in mūdo diligis
nō dignus es deo. Reddite queso q̄
sūt dei deo i que sūt mūdi mūdo.
Bonitas ubiq̄ honoretur malitia oīo
deturpetur. Sz qm̄ michi nūc de his
qui in cadutis sūt diuitijs gloriant̄
quiq̄ qdā fetidz carnis post modicum
in cinem reuersur̄ nobilitate p̄tētia
i dignitate nana i leui siquidez aur
iuz quor̄dam stultor̄ hominū i sūt
flatū extollunt i alios contempnēdo
dep̄mūt ac se ob h̄ credūt illā attingē

//.
forte q̄ diu
i potes.

glori
otem
est.
ne u
itine
sige
inter
sunt
e sū
Vulli
fortun
fundi
huius
dignit
te breu
rente
no sine
ni otinu
bus hor
nō solu
tis si et

gloriam quam solis humilibz et mundi
 contemptoribus pio dominus pparauit s'mo
 est. Quid de eis ut querit dista. Ve
 ne uobis qui ad celoz regna diuinarz
 itinere festinatis. qm' facilius e' tra
 sse camellum pforamen acus q' di
 uitem merare regnum celoz. No' mea
 sunt hec uerba s' xpi. Si h' reuocabil'
 e' s'ma uerba aut mea no' transibunt.
 Vultulate uos o miseri uento in stabili
 fortune nobiles et potentes qui alios co
 funditis et tanq' ignobiles conculcatis qz
 huius mundi uanitatibz honoribz et flay
 dignitatum fumis obcecati cu' ure ui
 te breuissime tela a morte uelut are
 xente forte hac nocte succedet i' infer
 no sine interminabili p'alijs cruciabimur
 in g'mue moriendo uiuetes. In labori
 bus hominum i' mundo no' estis imo
 no solum cum hominibz labores no' fer
 tis s' et laborantes uiuere no' p'mittitis

falsis

Idcirco non cum hominibus / sed cum diabolo
flagellabimini. Quotum in mundo magis
fuit gloria et letitia tanto maior in inferno
paratur pena. Sed quid dicam. Duodecim
faterentur christum apostolos eligisse quorum unus
solus Atholameus carnis origine fuit
nobilis et athenis diuitis antequam apostolatus
reciperet insistebat. Ceteri uero erant
pauperum piscatores. Cur hec retuli
audiatis. Si christus uerax est et si omnia
que audiui ex ore eius mandata non sunt
huiusmodi hominum uix unus aptus regni
dei reperitur de mille. Qui non coram
michi non credunt post modicum tempus
in tormentis positi sentient. Sed forte quis
ueritatis lumine cecus iam mirabitur.
Ad quem ego si ex hoc me interrogaret re-
sponderem. Nonne unico credimus dam-
pnari hominem mortali peccato. Sed si
inquiet quod saluabitur centum millibus. Sed
quid diues et mortalis fame aura passus

ali est
tridum
auaritia
tentibus
pauperum
et eos de
ubertate
in peribu
runt. C
supplum
ibus fru
non cura
unt hec
temple
runtur
alij ppa
cati sim
glurie
Quid al
uenter
non ad f

ali^d est q̄ quedam pectorū om̄i uas pu-
tridum. Vbi luxuria/ubi supbia/ubi
auaritia. Nōne in diuitibz nobilibz ⁊ po-
tentibz Nōne ⁊ latrones sunt qui ⁊
pauperū mercedem uiolenter dep̄dāt
⁊ eos dep̄mūt atq; necant. Quid ex
ubertate domus dō fatiūt qui ut pa-
uperibus necessaria q̄donaret recepe-
runt. Certe supfluitatē uestimentoꝝ
supfluitate nimie addunt de paup-
ribz frigore ⁊ nuditate morientibus
nō curantes. Pallatia ⁊ magna erig-
unt hēditicia ut humanis oculis q̄
templentur ⁊ pauperes in platheis mo-
runtur i comodis. Cōiūia frequētē
alijs p̄parant diuitibz ut ferulis deli-
catissimis suam uentris repleant in-
gluuiē quibus pauperes fame pereūt.
Quid aliud ē eorū uita q̄ peccata. Si
uenter repletus tanta ciborū ē copia
nō ad fores eius ē lux. Quid ḡ amplius

loquax cum omni mortalium lingua defi-
ceret / ut que peccatorum fatiunt intimaret.
hec deum nisi somniando cognoscunt / ne
se ut puto morituros arbitrantur. Non enim
facile in peccata labitur / qui se moriturum cogi-
tat / et deum sibi fore iudicem non ignorat.
Vere nimis est in beallis et miser cui horum
est memoria si cuncta diabolica tentamenta
non facile inlipendit. Idcirco uere dicam.
Si deum iudicem suum agnoscerent et se mori
crederent non peccarent / saltem tam secum.
Cur hi miserrimi ad ecclesiam properant / ut diuinis
interfuerint mystis an ut mulierum contem-
plentur uultus. Hec sua est dei meditatio
hec predicatio et dei cognitio. Sic diuini
percitantur legem ut pecunias terra ma-
reque pagrantem crebris uigiliis et medi-
tationibus sibi et filiis congregent. Certatim
uestimenta in societate mira artificum ua-
rietate frequentem mutant / quin ut ludos
astutia choreas pationes ebrietates

magna

magna
altern
lieres
suffici
facilis
pus de
de int
pestu
querit
re crea
nos /
Ecce c
ante
damm
mo sp
an di
Qd fa
tissim
te ura
nos ex
recipia

magna conuiuia / delicata fercula suis
 alternatim exhibeant sodalibus. Mu-
 lieres ad suam uoluptatem explendam
 sufficienter habeant. Sed ne miseri quod
 facitis. Ne agnoscitis. Corpus ante tem-
 pus destruitis / et animam interficitis. Vi-
 de infirmitates / et mors tam in tem-
 pestiua / non ex nimia ciborum copia / et fre-
 quenti mulierum usu. Deum delude-
 re creditis. Certe deludatis uosmet-
 ipsos. Pro corpore obliuiscimini animam.
 Ecce corpus simul cum anima destruitis
 ante tempus. Et ideo gaudete iocun-
 damini / et letamini / in hoc tam breuissi-
 mo spatio quod habetis / ut postmodum
 cum diabolis / in fine luceatis eternis.
 Quid facitis. Non differatis. frequen-
 tissime uestimenta praeuertitis / ne for-
 te uestra dispareat nobilitas / nec sit qui
 uos excedat / ut in inferno uerecondiam
 recipiatis / et confusione. Vbi quinnia / ubi

delicata fercula. V. uina p̄iosa / mel
le iuxta et aromatibz. Sperate epu-
lemini et in ebriemini. Nō. n. post et
mortem amplius fatietis / si quotidie cū
dumite / qui epulebatur splendide gut-
tas aque nimium potabitur / nec breui
poteritis. Agite solatia / uas in luxurijs
explete uoluptates. Seminate in cor-
ruptōe / ut de corruptōe colligatis diui-
nas sūas / quā iustus ille dabit in-
dex in magno iudicii die dicens. Ite
maledicti in igne eternum / qui parati
estis diabolo et angelis eius. Heu cor
lapideum si cū talē ē cogitas ob huius
mūdi parua solatia / imminē sūam
formidas. Si illum expectas diem
tam terribilē et crudelē / in quo nō
solum de luxurijs / uestibz / et ebrieta-
tibus / omessationibz / et de toto tēpre
amisso / quo iuxisti / sed etiam de qua-
libz te oportebit cogitatione uana dno

redder
Cur mo
uerti a
penitet
rat die
iam se
uitie tu
q̄r q̄r tāta
illud r
aie / cū i
Quid e
uitatib
riam
tūes lo
ris gau
ppera / a
sunt i
dit / ne
minis
ca / et m
et petu

reddere rationes. Cur nō emēdais.
 Cur moraris de die in diē nūq̃ cō
 uerti ad dnm̃. Cur te iā malorū nō
 penitet. Ecce mors p̃parat ut te cōter
 rat die noctuq̃ curret. Ecce diabolus
 iam se p̃parat ut te recipiat. Ecce di
 uitie tue tibi deficiūt. Ecce uisus cor
 q̃ tāta emendat diligētia expectat ut
 illud rodant quousq̃ iter cōuictum
 aie cū illa p̃t penas beat infinitas.
 Quid errando p̃ huius seculi i uia i ua
 nitatibz petis solatia diuitias et glo
 riam et cetera tibi placita. Non inue
 nies hic q̃ hic nō sunt. Sed si uera q̃
 ris gaudia ad illaz celestēz gloriam
 p̃pera ad quam factus es. Ibi cēte illa
 sunt uera gaudia que nec ocl̃s ui
 dit nec auris audiuit nec in cor ho
 minis ascendit. Dimitte queso cadu
 ca et momentanea ut h̃re ualeas etā
 et p̃petua. Sed qd de his qui nec dei

timore / nec amore / nec mortis / et tormen-
torum subsequenti terrore aspectus ces-
sant / sed dolent / si ut optant prava ag-
ere non possunt. Dicat. Ve ne miseri
qui hic ridetis / quia plangetis. Ve qui
ista optatis gaudia temporalia / quia
nobis in iustis / sustinebitis tormenta
infernalia. Ecce uobis modicum rest-
at temporis. Implete mensuras malitiarum
urarum / ut ueniat super uos omnis dei indign-
natio. Fruamini hoc prout tempore
in iocis / ebrietatibus / palis / et otio /
choreis / et pationibus / nec uacuum pretere-
tempus dimittatis. Quid morami-
ni dum uiuitis. Congregate uiris fi-
lius honores / diuitias / et potestates / uiras
augete nobilitate / et famam / ut uiri
possint filii qui fecistis expleri / quos cum
illis amplius in inferno ampliora pa-
tiamini cruciamenta. Sed forte quis dicat.
Benignus est dominus / et miseri coram / qui

omnes pe-
et indul-
Benigni-
qui parca-
ne ben-
lat in i-
spatium
ris / qui
ita iusti-
iter / die
male fe-
pna / a
uana
de cent
semp f-
dulgemi-
geniti-
uidit /
re uol-
quid p-
uit / tot

omei pectorei ad se redimete recipit
 et indulget. Vix quidem hoc esse ofitio.
 Benignior est dominus quam creditur et unicuique
 quod pareat ad se ut deceat redeunti. Non
 ne benignissimus est dominus qui tantas tol-
 lat iniurias a peccatoribus. dantes eis temporis
 spatium ut emendant. Sed hoc nove-
 ris quia sicut benignus est in tollendo
 ita iustus in puniendo. Sed forte quis
 iterum dicet quod vir qui toto tempore quo vivit
 male fecit in mortis articulo accepta
 penitentia a deo veniam obtinebit. Heu quam
 vana suspicatio et flamma meditatio. Vix
 de centum milibus hominum quorum mala
 semper fuit vita mereatur a deo habere in-
 dulgentiam unius. Vir totus in peccatis
 genitus et nutritus qui nec deum
 vidit nec agnovit nec de eo audi-
 re voluit nec se peccasse cognoscit non
 quid penitentia sit non forte dormiendo no-
 vit totus ad liberos secleribus in nodatus nego-

† tollunt

tyis quem angustia punit filiorum
quos debet que infirmitas gērit
que dolor diuitiarum et temporalium bo
norum gērit cum eis non posse fieri a
plius se cernit. Quam acceptam deo
accipit penam quam non acciperet si ad
huc se posse sanari crederet. Certe
uere geludam. Qui diu sanus ē
et iuuenis deum offendere non for
midat in morte non merebitur diuitiarum
obtinere indulgentiam. Que di
lectissimi filij est penam quare solus
quis accipit quia se uiuere amplius non
posse cernit qui si ex infirmitate co
ualesceret peior quam prius fieret. Scio
non modicos pecuniosorum accepta in
mortis articulo penam qualuisse cor
et peiorasse uitam. Hoc teneo. Hoc uer
puto huius multiplici experientia didici
et non bonus ē finis cui mala semper
fuit uita qui peccare non timent huius

mund
ciola
eius et
Eg
diuiti
suam
seriam
tenue
iustitia
patit
morit
in q d
uitam
time
p xpo
gloria
gloria
Non
No su

mundi uanitatibus semper uixit. Pre-
 ciosa inquit propheta in domino mors sanctorum
 eius et mors est peccatorum pessima.

conspicitur

Et ideo filii predilectissimi acci-
 gimini potentia estote filii po-
 tentes et nolite horum miserorum
 diuitum et potentum quorum iam tanta
 suam ostendimus in becillitate et mi-
 seriam esse quanta non daret lingua caris-
 timae potentiae formidare in operando
 iustitiam. Qui enim propter iustitiam persecutus
 patitur beatus est et bene sibi erit. Et si
 moritur beator. Pretiosa nepe est
 in domino domini mors sanctorum eius. Si cupis
 uitam tenere in christo noli mortem
 time per christum. Non enim potes illa sustinere
 per christum que fuit odigna ad futuram
 gloriam que reuocabitur cum appuerit
 gloria nostra quae sursum est et non super terram.
 Non speret mercedem qui non laborat.
 Non sufficit solum christiani nomen. christiana

conspicitur

mus es. Imitare xpm. Frustra xpian
h̄t ille nomē qui diabolum sequit
quin vmo xpianus onō non ē h̄an
xpūs iux illud beati eu^e iohannis.
Audistis quia antexps venit. Nunc
anter multi facti sunt. Vis g^o regnāe
cū xpo. Patiari cū xpo. Si xps dñs
7 regem cū ē nom^o sup cū nō oportuit
pati ut ita intraret in gloriam suam
quam fidutiā habemus nos intrāe
sine labore. Oq^o stulti sumus 7 tardi
orde ad credendum. Volum⁹ hic
gaudere cū seculo 7 postea regnare
cū xpo. Dñs nudus ingreditur suū
supfluitate omistis uestiūz auti 7
gemaz intrabitur. Ille ieiunus iste
crapula 7 lux^a plenus. Ille i cruce pro
ipso moriens iste in lecto delicate mo
tuenti dormiens. Quod dñs nō facit
hūil^o tanet. Promittit dñs zebeda
filys regnūz suūz si calicez quez bi

bitur
hominu
qd neru
bonu
ad cor
uobis qu
nri nar
hominu
ille am
pro nob
puerita
ponere.
pdet ea
relinqui
Non se
se nō in
strat ip
nomie
i p̄dicat
sine op
Qui xp

biturum erat possunt bibere. Sic fatui
 hominum filii non recte iudicantes nō
 qd uerū ē cognoscentes dicentes malū
 bonū ⁊ bonū malum. Reuertimini
 ad cor ⁊ uenietes audite me ⁊ nābō
 uobis que audiri ⁊ cognoui ⁊ patres
 nri nārauer michi nec atulter a filiis
 hominum. Ad herere deo bonū ē ⁊ sic
 ille ambulare. Sicut xpūs aīas suam
 pro nobis posuit ⁊ sic ⁊ nos si opus est
 p ueritate q̄ ip̄e deus ē debemus aīas
 ponere. Qui amat aīas suas in h̄ mōdo
 p̄det eam. xp̄s p nobis passus ē nob̄
 relinquent ex^m ut sequam uestigia ei⁹.
 Non se cogitet xpianus qui p xp̄o mori
 se nō inuenit p̄paratus. Qui xp̄o mini
 strat ipm sequat. Dicat homo q solū
 nomie ⁊ uerb xpianus est. fidē ⁊ h̄es
 ⁊ p̄dicat. bonū ē. S; ubi opera. fidel
 sine operibz mortua ē. Certe dicam.
 Qui xp̄m tantū ore ⁊ nō opere laudas

1205
ip̄s negat quia si que dicit crederes
saltez eum timeres ⁊ de peccatis ue
recondareris. Et si credis ⁊ mala fa
cis centuplo puniendus es. Nonne
peccat qd fit ex certa malicia infinito
penus est peccat qd fit ex ignorantia.
Peccauit angls / peccauit homo. Alit
ueniam potuit inuenire / alter non.
Quadere. Ille ex p̄p̄a malicia / homo
suggestione diabolica. Sz forte dices.
Et ego similis peccat suggestione dia.
Cur deus patit me temptari. Non
peccare si fraus no foret diabolica ad
quod ego. Quod miser mereris pre
mium / si nullu h̄res plium. Nonne
terrestris miles ad om̄e se exponit
periculum / ut suo regi placeat. Nec
certe ulla ē p̄t ee excusatio / si te pe
care dia^{ca} dices suggestione sicut ⁊
ille quia illa tibi non ē occasio q̄ illi.
Unus solus habuerat p̄ceptu / ut de

ligno non comederet. Nudum quid
 diabolus foret suggestio nouerat / nec quod
 peccata deo displiceret scierat / et tu ut
 dicis nosti / et bene credis / et tot milia
 facis peccata / Et quidem concludam. Quod
 tales sunt christiani diligunt eum in
 ore suo / et lingua sua mentiuntur ei. Con-
 autem eorum non est rectum cum eo non fide-
 bunt in testamento eius. Si quis di-
 ligat christum / si quis uerus est christianus
 et spiritualiter sacerdos et monachus in quo
 tanquam in seculo relucet perfectio / non solum
 renuntiet omnibus quae possidet / sed etiam
 abneget se met ipsum / ita ut totus mor-
 tuus sit mundo / quia non granum frumenti
 cadens in terram mortuum fuit ipsum
 solum manet. Qui mundi uiuet
 negotius mortuus est deo. Oportet namque ^{nimirum}
 homines qui capere uult perfectionem
 et tenere ita mortuum esse mundo / ut
 tanquam mortuus nichil de rebus secula-

tribus sentiat ita cum apulo dicat. No
stra conuersatio in celis est. Et iter.
Viuo ego iam non ego ^uuit aut in me x.
Idcirco qui uere iustus e uitam hanc
que mors est no metuat amittere ut
uitam q x est ualeat inuenire. Eos q
occidunt corpus no timeat quia aiaz
non possunt occidere. Hic tribulationes
que cito labuntur sustineat ut gaudia
q sine fine manet hat. Hec solus uia
e que itur ad celi patriam. Certe si alio
possi iri tramitte in toto mendax deus
fieret. No. n. que dico uobis accepi ab
homine n3 p homine didici si p eu
geluz suu. Itaqz oio oz nos p multas tri
bulationes acquirere regnu dei. Erant
in uia qui p diuitias i delicias festinat
re. Signum manifeste dampnationis
e in hoc mudo sua bene placita assequi
i amudo diligi. Quos deus diligit. Hos
sepe corripit i castigat. Si in mundo

nig₃

gloria
lation
n. x
in fin
cum
bis q
dus
predi
Desic
pbria
male
ti uo
adue
Gau
ura
ar to
dus
si d
ess

gloriari oꝛ libenter gloriemini i tribu-
lationibus ⁊ aduersitatibꝫ uestris. Pmisit
n. x̄s h̄ suis discipulis quos dilex̄ usqꝫ
in finem in signuꝫ p̄cipue dilectionis
cum in ultima cena dix̄ amē dico uo-
bis quia plorabitis ⁊ flebitis uos mun-
dus aut̄ gaudebit. Gaudete filij mei
predilectissimi cum odit uos mundus.
Desiderate sufferre contumelias ⁊ ob-
probria ab hominibꝫ quia b̄ti eritis cum
maledixerint uobis homines ⁊ p̄secu-
ti uos fuerint ⁊ dixerint om̄e malū
aduersum uos mētientes p̄ filiū hoīs.
Gaudete tūc ⁊ exultate qm̄ merces
ura copiosa ē in celis ut in uos insurg-
at totus iste mundus. Si uos odit mū-
dus scitote qz de mūdo non estis qm̄
si de mūdo ēētis mūduꝫ quod suū
ess̄ diligeret.

None gaudij uestrū extimate cū
multas in sc̄lo hētis opprobria et

aduersitates. scientes q fortitudo ⁊
patientia ex ipis oriuntur. Patientia
autē pfectum opus habet. Probantur
autē uirtutes in homine p patientiā tñq
aurum p ignem. Q ceteras hū uirtu
tes sine patientia aurum in uasis fi
ctilibus portat. In sola dicebat saluatio
patientia urā possidebitis aīas uras.
fortitudo gnera ē patientie. Vir paties
fortis ē animo. Q paties ⁊ fortis est
secure bona sequētis uite sperare pō.
Seruate patientiā in mente eamq cū
tempus est exete in opatione. Est
n. patiā uelut quo in huius mundi
pceli nauis nra quocūq flante ueto
secure nauigat nullū times piculū
Nullū urū ad iudiciam uel ad iū
prini gnumeliosa uerba quocant.

Estote misericordes sic ⁊ pater
ur misericors ē qui pluit sū
iustos ⁊ in iustos ⁊ soles sunt

oriri
tūq
dīa
fictis
nos
petit
Subst
in ser
nos ce
hic to
dilige
deum
cūq
meru
sine m
seruor
tota n
nos d
saluati
diger
est h

oriri facit super bonos et malos iudi-
 tium sine misericordia illi qui non faciunt misericordiam. et
 misericordia superexaltat iudicium. Si non ^{re}mi-
 sitis de corde uestro illis qui offendunt
 uos, nec pater uester remittet uobis. Frustrum
 petit misericordiam qui alijs denegat misericordiam.
 Substinete inquit apostolus. Si quis uos
 in seruitute redigit si quis in facie
 uos cedit. Et sic nostra stabilit uirtus. et
 hic tota merces et premium ut auctores
 diligamus in deum et inimicos propter
 deum. Quis ille neque accepta misericordia
 cui suo suo denegauit misericordiam? et ideo
 meruit huius seueritate iusticie. Iusticia
 sine misericordia crudelitas est. Et iusticie mi-
 sericordia miscenda est. lex nostra in misericordia
 tota in misericordia est. propter peccata poterat quique
 nos dampnare deus iusticia quos
 saluauit misericordia. Quapropter qui misericordia in-
 diget christianus non est. Insuper ferre
 est homines misericordem et prius ira

non placere diuinam. Et misericor
dies qm̄ ipi misericordiam osequēt.
Sacerdos ⁊ monachus p̄cipue sine
nūā nauis in medio pelagi undiq̄
pforata. Vana religio ē que caret mi
sericordia. Parum pdest ēē different
uestimentis a secularibz ⁊ gors uita.
Non uestimentis ⁊ ordine soluz est
quis sacerdos ⁊ monachus s̄ uita. ⁊
tūc quid dicam. Sepe ex magna hu
bundantia tristie homo multa loq̄.
Ecce mūdus undiq̄ feruet monachis
⁊ sacerdotibz ⁊ tūc ista s̄. prauissimi
sacerdotes ⁊ monachi quir de cen
tum unus repiatur. Nulla certe in
mūdo tam crudelis bestia ē q̄ mal
sacerdos uel monachus. Nam corrig
nō patitur nec ueritatē unq̄ audire
pōt. Et ut breuiter dicam os p̄met
malitia. Sunt hi tales sacerdotes
⁊ monachi solum hitu ⁊ noīe quoz

uana
ma
Vilita
tione
dire
dam
cupid
hūm
certe
omni
pidu
aserp
qui t
naste
merc
uiget
defic
per si
usurp
tales
quit

uana est religio. Religio munda et
 maculata apud deum et preter hec est.
 Visitare pupillos et uiduas in tribula-
 tione eorum et in maculatum se custo-
 dire ab hoc seculo. Hinc quantum in quibus-
 dam spiritualibus hominibus et nomine creuit
 cupiditas, ymo ut uerius dicam, cum
 huiusmodi spiritualitatis est auaritia. Et
 certe sunt lupi rapaces in uestimentis
 ouium. Vbi sacerdos et monachus cu-
 pidus est et sine misericordia ab ecclesia plusquam
 a serpente fugie. Sunt et nonnulli
 qui totum suum extirpant ecclesias et mo-
 nasteria, miro modo et opere ex pauperum
 mercede edificare, in quibus tanta
 urget cupiditas, ut terram et omnia sibi
 deficere putent. Ibi cor, ibi mens, ibi se-
 per sua est cogitatio, ut aliena possint
 usurpare expoliare marcupia. Hos
 tales saluator increpans. Vae uobis in-
 quit qui edificatis monimenta prophetarum

Ecce qui monasteria edificant eccle-
lesias miro artificio aptant bonum in-
dentur opus facere / si siquidem magis
pauperibus fatuit bonum est. Vis ut
opus tuum deo placeat / fac ut de
hoc pauperes gaudeant. Quod templum
est deo carius quam homo. Templum dei
estis uos inquit apostoli. Cum pauperem
adunum tribuis / cum uero in suis ne-
cessitatibus subuenis / cum errantes ad
uiam rectam reducis / o quam admira-
bile et deo gratum templum edifi-
casti. Frangie esurienti panem tuum
et egenos uagosque induc in domum
tuam / cum uideris nudus opereus
et carne tuam ne despereris. Nemo
se excusans dicat. Non habeo quod
ferri pauperi tribuam. Si uestimen-
tum uel ad ultra extrema possides
necessitate et pauperi indigenti non
subuenis / fur es et latro. Summus di-

lectil
solu
res. e
egeat
peun
iste
centu
ille u
no ge
ces fo
dimu
b di
potue
At si
Quis
ueni
ceden
possi
lis d
mabi
and

lectissimi filij in rebus temporalibz
solum dispensatores / 7 nō possesso
res. Si quid supfluum quo alt' fr
egeat possideamus firamur. Imo
peius. Surat' al' ex in opia 7 necitate
Iste tñ ultra neccitatez retinet qd'
centum uiuerent qui fame perunt.
Ille un furtum facit / iste tot quot
nō gdonat patientibz neccitatez. di
ces forte mis meum ē. Nam mei b
dimiserunt michi parentes. Sz si tu
b dimiserunt tibi parentes. Quō t'
potuerūt dimittere qd' suū nō erat
At si suū erat inques. Vnde huerūt?
Quis dedit sibi? Quid in mūdum
uementes ^{nihil} apportauerunt? Quid re
cedentes ferent. Certe q' pauperuz
possidemus in die iudicij corā au
lis diuine iusticie undictaz excla
mabunt. Qui h't aures audiēdi
audiat. Qui nō uult credere / heu

q̄ graniter sentiet cū diuitie sue trā
sierint in egestatez. lex nālis h̄ p̄cipit
ut qd̄ ab illis desideramus alijs fatia
mus. Quid aliud lex uet̄ p̄dicat.
At euangelicam p̄cūtare undiq̄ qd̄
aliud insinuat. Vere coram deo in
dice erunt testimonia. Quid ḡ dicā
his qui solum lapides congregant ⁊
muros erigunt i altitudinē quorū ē
cor ⁊ cogitatio ut humanis oculis op̄
appeat laudes h̄edititium ⁊ totā h̄c
suam arbitrant̄ iustitiaz. Sunt etia
aliqui q̄ de rapinis ⁊ pauperū sudo
re oblationes ⁊ uictimas deo offerūt
tales obloes aut̄ dūnā clementiam
nō parum sunt abominabiles. Quis
tam insipiens ē ut nō intelligat q̄
talit̄ h̄edititia n̄ cedunt ad dei glo
riam s̄ ad mūdi pompam. Si q̄
drēt nō bonū ē h̄edificare monastia
ut in honoret̄ deus. Ad quod ego

· bonū ē ·

bonū
tiam
deum
are
em
res pl
nera
⁊ de
te si
mole
glio
cet p
Q
detra
rō na
ut m
gust
eritu
nuz

bonum ē dū modo pauperes inolen-
tiam nō sint passi nec interpellent
deum cōt̄ eos. Quō possūz bectifi-
care domum dō placitam aut sanctis
eius ex illis pecunijs de quibz paupe-
res plorant. Quā iustitia pōt ee mu-
nerare mortuos ⁊ spoliare uiuentes
⁊ de indigena pauperū offerre deo. Cer-
te si h̄ placeret deo iustitia foret tota
inolentia. Et si hac a nob̄ uellet oblo-
gatio fieret in peccō. At si deo displi-
cet pōt placē sc̄is.

Quādere filij dilectissimi deponē-
tes omēz malitiam ⁊ dolum ⁊
simulationē ⁊ inuidias ⁊ omēs
detractiones sic nō geniti infantes
rōnabiles sine dolo lac concupiscite
ut in eo crescat̄ in salutē. Si tamē
gustatis q̄r dulcis ē dñs. Vere si nō
eritis sicut pueri nō intrabitis ī reg-
nū celoz. Pueri uidens pulcrā

mulierē nō delectat p̄tiosam uestē
nutriēs non desiderat / in iracundia
non pseuerat / lesus nō recordat / nec
odit / prem sequit / matre nō desit.
Et ideo nullus se regnū celoz cogi
tet attingere / n̄ hac p̄uili īnocetiam
et simplicitate imitari studeat. i. cas
titatez hrē / mūdum spernē / fratre
diligere / patriam suare / p̄ez xp̄z sequi
et in gremio matris ecclie semp ian
bere. Exiite uos dilectissimi uetēz
homine. et in diute uos armatura
dei ut possitis stare aduersus īsidias
diaboli. Diabolus nichil in mūdo
possidet. Expoliati g̃ mūdanis rebz
monitaneis / et cito uelut umbra labē
tibus aīz mūdo pugnetis. Q̃z ornatul
uestibz aīz mūdo luctat / citius ad
terram deicit / q̃z uñ teneat h̄t. Vis
firmū aīz diabolo dimicare / uestimē
ta pice ne succūbas / Terrena oīa st

quedam corporis indumenta. Quod plus
possidet citius vincet. Arma vestra pu-
gnaturis sunt castitas patientia humilitas
et caritas. Hec sunt arma adversus ve-
sitas diaboli. Quibus si manum fu-
eritis accigens fortitudine liberos vestros
et roborabitis brachium vestrum. Fortitudo
et decor indumentum vestrum est erit.
Et cum eritis in plio ridebitis. Non
timebitis a frigoribus nivis et vere fu-
data erit domus vestra super firmam petram
que christus est.

Ergo vis diaboli luxuria. Hec quot
illa interficit rumpit. Non est
aliud peccatum quo totiens diabolus
victor existat. Fugite luxuriam. Nam
sicut virginitas hominem equat ange-
lis ymo plus eum facit angelum ita
luxus hominem plusquam bestificat et ut
ita dicam multo peius bestia efficit.
De nullo alio peccato legit dominus dixisse

se penitere fecisse hominē. Hec huius
modi facit opera. Corpus debilitat
et quā semper eum morte destruit famā
demorat / marsupia enacuat / furti
instruit / homicidia causat / memoriam
hebetat / cor aufert / oculos utriusque ho
minis cecat / et preteritis iram dei p
uocat. Ex radice gula oritur. Pro n
ullo alio reatu tam manifestas ins
titiā exēcut d's sūm mīa / q̄ pro isto.
Propter h' namq; legitur peccat' dei mōdo
incluisse diluuiū Sodomam et go
moram cōbussisse / et multos alios ho
ies interemisse. h' recte dicitur. Si quis
h' capitur / nō cito soluit / In iusto tam
gravi p̄lio nemo pōt uincere / n̄ fugiat
nemo pōt firmiter pelurare nisi car
nes domet. Qui uino utit' ignē portat
in gremio. Nolite inquit ap̄ls iebria
ri uino in quo ē luxuria. Hec plū
non substat / nisi i ab abstinentia

ieiunio. Vinum nocet s̄ uultus centu-
 plo mulierum. Adulter diaboli sagi-
 ta ē q̄ in luxuria homo cito trahitur.
 Nullus in h̄ ofidat uiuere. Si sanctus
 es nec tamen securus es. Adulter uiri-
 ptiosam animam caput. Nunquid abscon-
 dere pot homo ignem in sinu suo ut
 uestimenta illius nō ardeant aut am-
 bulare sup prunas ut nō cōburant
 plante eius. Homo et mulier ignis
 et pulea. Diabolus nunq̄ in sufflare
 cessat ut accendat. Homo plū nunq̄
 fiet uictor nisi fugiens. Nunq̄ auro
 cum muliere sint longa colloquia.
 Sola in similibus loqui fatiat necessitas.
 Vir mulieris cuncta spernat munuscu-
 la et blanda uerbula si nō uult lux
 capi laqueis. Tanta sit inter uirum
 et mulierē caritas ut alter alteri nō
 nesciat. Plurimi sanctissimi iam ce-
 derunt h̄ uitio p̄ suam securitatem.

Timeatis filij. Si in alijs peccatis ti-
mendum ē in isto multo plus. Si
nē dicam. Hodie sub spūalitatē nō
nouū fit fornicationis genus aplibz.
Heu quid pferam? Hodie nō ue-
recondantur homines quoniam ymo
gloriantur cum male fecerint. Ali-
qualis in mulieribz iugēt uerecon-
dia q̄q̄ pua. Sz in homibz ita h̄
creuit malitia ut ille putet īsipies
qui hmo doctus nō est. Quid pla?
Hec sua ē festinitas h̄ oīs p̄dicatio.
Ob h̄ frequentat eēcā ut mulieres
uideant et eaz utentur colloquijs
q̄r̄ īde lux amplius crescat appetitū.
Sz quid uir miser gloriari i malitia
ista forte q̄r̄ potens es iniquitate. Cē-
tuplo peccas q̄ mulier. Mulier mollis
et tu forte te extimas illa in domo
sedet et tu uagando mille modis
eam illaqueas et aliquando ea capis

ut in fatiat. Nec cum facis quia d's
 tacet / tu cogitas q' sit tibi similis. Si
 ueniet t'ps quo arguet te / et statuet
 contra faciem tuam. Vñ filij estote
 prudentes sicut serpētes / et simplices
 sicut columbe / et pugnate uiriliter
 cum antiquo serpente. Sint lumbi
 ur̃i p̃incti / et lucerne ardentes in
 manibz ur̃is / et tūc uiriliter agite / et
 confortetur cor ur̃m. Qm̃ illi qui
 debellabant nos timebunt / et ideo
 facietis uirtutē / et ip̃e ad nichilū
 de ducet tribulantes nos. Predi
 lecti mei diligite uos in uicē. Nō
 n. accepi h' ab homine / s' a saluato
 re. Hoc inquit ē p̃ceptū meū / ut
 diligatis in uicem / In sola dilectōe
 oīa uirtutum bona gl̃stūt. Sic
 ex una radice multi exeunt rami /
 Sic ex caritate oīs generant uirtu
 tes. Si linguis hominū inqt ap̃ls

loquerer ⁊ angelos si omēs habuero p
phias ⁊ nomina ministria omnia ⁊ omēs
sciām ⁊ si habuero omēs fidē ita ut
montes transferam caritatē nō ha
beam nichil sum. Qui uerā carita
tem hēt benignus ē ⁊ patiens. Ille ue
ram hēt caritatē qui nō tm̄ primos
diligat p affectum cognationis ⁊ car
nis sicut ethnici ⁊ publicani faciunt
si ita diligit inimicum sicut amicum.
In hō uno homo pōt agnoscere si ma
net in caritate si ab eo diligit qui
aduersatur ei. Certe hic q̄ plurimū
adaduertendum ē. Sunt q̄ pluri
mi qui diligunt s male. Intm̄
aliquē diligunt q̄ dilectionem dei
p̄dunt. Qui aliquid s̄ dñm diligūt
deo nō sunt digni. In cūctis uērtu
tibz requit̄ temperantia. Virtus sē
per uult mediū. Minus diligere ma
lum ē minus diligere malū ē s

ut uis erigit diligere bonum ē. Ois
 dilectio q̄ nocet uitanda ē. pp̄ minima
 dilectionem aliqui in luxuriar ceciderunt
 aliqui i inuidia deuenērūt
 multi orōes ⁊ dei obsequia dimiserūt.
 Hec quippe agit sup̄fluit amor ut quē
 diligit semp̄ uidere uellet. Nimis
 ⁊ stultus amor ignorat siquidē iusti
 tiam ⁊ caritatē / rōne caret / mundū
 nescit n̄ aliud cogitare pōt q̄ qd̄ di
 ligat. Amor iste nō accipit de impo
 ssibilitate solatium / n̄ ex difficultate
 remediū. Impos^{le} ē hominē q̄ talē
 hē amore deo posse acceptabiles oī
 nes facere nec placere. Hic amō nō
 ē caritas s̄ stultitia. Omnes nr̄s de
 bonis diligere fr̄es sicut nosmet ips̄s
 ut tū q̄ iustia n̄ diliguntur. Dumtax
 malum carum est. Plus meliorem
 diligere iustus ē. Sic diligendi s̄
 homines ut bonitas exaltetur ⁊ uirtū

deturpetur. Vera caritas exigit ut dñm
diligamus ex toto corde ⁊ ex tota me-
te et ex totis uiribus nr̃is ⁊ ita singu-
lariter q̃ cū deo n̄ aliud diligamus
⁊ prīmū nr̃m sicut nos. In his duo-
bus mandatis tota pendet lex ⁊ p̃ph̃e.
Qui sine caritate ē sine deo ē quia
deus ē caritas ⁊ caritas ē deus. Qui
manet in caritate in celo iam cepit
habitare. In celo una ē om̃iū caritas
beatorū. Vbi caritas uera ē ibi in-
uidia nulla ē ibi ambitio nulla cogno-
scitur nec murmuratio nec detractio
nec irrisio s̄ ē om̃ibz una ⁊ eadem
uoluntas. Hoc scitote fr̃es q̃ si non
habetis caritatē p̃fectam sub diabo-
lica potatē estis nec ultra uobiscū
deus habitat. Et qui sine deo est in
inferno est. Idcirco p̃dilectissimi
mei filij hortor uos dum tempus ha-
bueris grām dei recipatis. Gr̃a

habitis

dei o
dum
senn
mete
Preci
Gang
ul fi
auz e
in bo
os ⁊ n
Opera
ut ho
inta
bonu
idez p
Non
bile ē
bulet
tenel
xp̃us
om̃es

dei omnibz data est per mortē filij eius.
 dum tempore isto breuissimo uiuimus
 seminemus quia post mortē suo tpe
 metemus. Breues dies hominis sūt.
 Precidit uelut atterente uita nra.
 Tanq̃ fir mors uenit. Cum mortu
 us fuit homo nō simul descendet
 cu eo glōia domus erit ei. Diuites
 in bonis q̃ uis minimis ducit dies su
 os et in pūcto ad inferna descēdunt.
 Opera cuiuslibet sequūt illuz. Rar est
 ut hominis cuius semp mala fuit
 uita bona sit mors. Sine maluz sui
 bonum tempore isto fecerimus illud
 idē post finē mortis inueniemus.
 Non expectetis quia tps istud accepta
 bile ē. Dum lucēz habetis nō am
 buletis in tenebris. Qui ambulat i
 tenebris nescit quo uadat. Lux nra
 xpūs ē que lucet in tenebris et illiat
 omēz hominē uenietez in hūc mū

diu. Ut gñ filij lucis sitis / ⁊ tenebre uos
non conphendant / ad ipm accedetes
lapidez uiuuz ab hoibz quidez repba-
tuz adeo ante electum / ⁊ ipi tanqz
lapides uiui sup hēdificam / ⁊ i oibz
exhibeatis uosmetipos / tanqz ei⁹ mi-
nistros in multa patia / i tribulatio-
nibz / in necessitatibz / in angustijs / in
plagis / in carceribz / in seditionibz
in laboribz / in uigilijs / in ieiunijs / i
castitate / in scia / in longanimitate
in suauitate / in spū scō / i caritate nō
ficta / in uerbo ueritatis / i uirtute dei.

Non sit inter uos mēdatiū. Ois
iur mendax abhominabil ē dō.
Est. n. deus ueritas / ⁊ ueritati
obstat mendatiū. Omē fugiat⁹
uerbum otiosū. De quolibz. n. uō
otioso ⁊ uano reddemus dñō rōnez.
Silentia diligite. Vbi ē multiloqui⁹
ibi frequenter mendatiū. Vbi mē-

datiū
est ho
chi m
non f
rumi
num
no an
uia p
secul
decid
⁊ omi
Certe
societ
societ
pus h
si socie
puto u
operibz
utitur
rat sc
cent ex

datur est ibi peccat. Sermo indicat qual
 est homo. In ore sacerdotis uel mona
 chi nullus unquam sit uerbum in quo
 non sonet xpi nome. Semp diuina
 ruminet legem. Et n. qui in lege do
 mini meditatatur die ac nocte
 no ambiens in consilio impiorum n3 in
 uia peccatorum exit tanquam lignum plantatum
 secus decursus aquarum cuius folia non
 decident sed dabit fructum in tempore suo
 et omnia quecumque fecerit prosperabuntur.
 Certe nil tam nocet homini quam mala
 societas. Talis enim efficitur homo qualium
 societate fruitur. Nunquam cum agno lu
 pus habitat. Vir castus certe luxurio
 si societatez aufugit. Plus quam improprie
 puto uirum diutius in bonis permanere
 operibus qui malorum assidua consuetudine
 utitur. Cum sancto psalmista sanctus uocife
 rat sanctus eris et cum uiro innocente inno
 cent eris et cum electo electus eris et cum

peruerso peruerteris. Sicut. n. mala
noceat quersatio ita bona prodest. Nu-
llus potest huic comparari thaurus. Qui
bonam inuenit societatem, uitam inue-
nit, diuitiis affluit. Certe uero dicam.

pueri cor

Raro

*delectat
sapia*

Puerus homo, uel bonus, uel malus
efficitur nisi ob societatis causam. Pueri
cor tanquam tabula, in qua nil pictum
est fore dicitur. Illud ergo quod associa-
te recipit, usque ad senectatem retinet
siue bonus, siue malus sit. Raro cum
iuuene iuuenis habitat. Nam ignis
si apponatur igni calorem non exting-
uit, sed enutritur. Semper uir quae de-
lectat sapientia, se maior etate et sapientia
socius existat. Alioquin si sibi soli
societur, assidua societate de stul-
ticia in stultiam dilabetur.

Hic oia autem filij mei nolite
iurare oio, ne per celum, ne per
terram, ne per aliud quodcumque

iuramentum. Si autē hinc uir ē ē
 non non. Cuius ore frequēs sonat
 iuramentum i ipso homine pua est
 dei cognitio et dilectio. Si non est
 quod iuro deus esse nego. Preceptū
 n. dei phibet. Nō assumatis nomē
 dei in uanum. Oroibz istate gnu
 is. Adultum ualet frequēs orō et de
 uota. Oro hominē a terra subleuat
 ad celestia uehit et facit hominē
 cum deo loqui. Grās ab eodem obti
 net domino sit deuota et lacrimis
 iuxta. Multum ualet orō frequēs
 gispa lacrimis ad pmonēdū diu
 nam clementiā ad exauditiōis
 beneficium. Obtinuit ezechias statū
 grās a dño suis lacrimis et orōmbus
 ut mutaret finem quaz sibi di
 xerat. liberauit deus susānaz a
 iudicio dire mortis pp orōnez et
 lacrimas. Oroibz helie celū dedit

preceptū
 dei

ezechie

susāna

helie

pluviam quod clausum fuerat tibi
annis et sex mensibus. Si quo egeris
petatis a domino orationibus et lacrimis in
fide nichil dubitantes. Quia quod fide
veram habet ut granum sinapis quicquid
petierit fiet statim illi. Ideo dominus est
dominus in omnibus qui tunc erant et nunc.
Spes vestra gaudium vestrum cogitatio vestra
et omne desiderium vestrum sit semper deus
qui ex ipso et in ipso et per ipsum sunt omnia
in quo vivimus pro quem vivimus et
sumus sine quo nichil penitus sumus.

ex ipso
venit hoc
de filio
et de
Tamen filius ^{mei} non multa loquar vo-
biscum. Venit hora ad quam
natus sum. Hae conditioe huc
veni ut exirem. Nunquam natus fu-
issem si mori non debuisset. Suo pro-
prio non propter deum filio sed pro omnibus nobis
fecit eum mori in cruce stipite pro omni
morte mors nostra mortua est. Nemo
in nostrum sibi vivit vel moritur. Sive

n. uiuimus domino uiuimus siue mo-
 rimur dno morimur. Siue ergo uiuimus
 siue morimur dno sumus. In hoc
 enim uocatur xp̄s dñs uiuorū et mo-
 tuorū. Si enī xp̄s mortuus ē, et
 non ē suus maior dno suo. Idcirco
 et nos nos moriemur. Si n. resurrexit
 habemus spem firmissimam q̄ et nos resur-
 gemus. Et si xp̄s sic resurrexit ut am-
 plius non moriretur et certe et nos post
 resurrexerim nūq̄ moriemur, s̄ semp cū
 ip̄o in gloria stabimus. Cum n. mortu-
 us fuit xp̄s uetus homo n̄r simul mō-
 tius est, ut destrueret cor̄ pecc̄i ut fie-
 remus unus cor̄ cum illo. Idcirco si
 resurrexit et nos resurgemus cum illo
 quia sumus mēbra eius. Si autē et xp̄s
 amplius nō moriet̄ et nos simulit̄. Q̄
 quidem dilectissimi filij mei si nunc
 morior credo q̄ redemptor meus ui-
 uat et in nouissimo die de tēra surrec-

chr̄i dñs

si resurrex̄

vetus hō

12
turus sum / et rursum circūdabor hac
pelle mea / et in ipsa ista propria carne ui-
debo ipsum saluatorem. Quē uisurus sum
ego ipse qui nūc loquor quē hic nūc
cernitis morientē / et nō certe alio loco
mei / et isti mei proprii oculi quibus uos
uideo specturi sunt. Unde dilectis-
simi filij mei uidete quō caute am-
buletis / nō quā insipientes / sed ut sapien-
tes / et nolite sine carnem ambulare
quia si sine carnem ambulabitis mo-
riemini. Sed spiritu ambulantēs facti cū
nisi mortificatione / nūc mecum exulta-
te caritate et psallite. Abicite uestime-
ta luctus et tristitie / spargite cineres
de capite uro / jubilate deo psalmum
dicite nomini eius date gloriam laudi
eius / quoniam hucusque transiui per ignem
et aquam / et ecce nūc induc me in re-
frigerium. Introibo in domū dō ut
redcam uota mea de die in diem.

O quantum lucrum est michi mori / quam
 uiuere deinceps meum et erit. Ecce
 terrestis domus huius habitationis
 dissoluitur / ut alia succedat non ma-
 ni facta habitatio in celis. Ecce quod mo-
 tale est uestimentum exuor / ut eter-
 num induar. Hucusque peregrinatus
 sum / iam reddeam ad patriam. Ecce
 brauium capio / pro quo in agone cucui.
 Ecce portum attingo / quem tanto desi-
 deram desiderio. Ecce de tenebris ad
 lucem / de periculis ad securitatem / de
 inopia ad diuitias / de prelio ad vic-
 toriam / de tristitia ad gaudium / de
 fuitate ad dominum / de temporali ad
 perpetuum / de fetore ad odorem suauis-
 simum uelox. Hic cecus sum et illu-
 minor / undique uulneratus et sanor.
 Hic semper contristatus sum / et ecce iam
 letificor. Vere hic uives mortuus
 sum / et iam uere uiuificor.

peregrinatus

*ecce de
tenebris*

*hic uiuens
mortuus*

Vita mundi / nō uita / s̄ mors /
uita fallax / uita l̄ onusta tristit̄is
v̄nbeal' ⁊ umbratica. Vita men-
dar m̄c flores ⁊ statim arefcis / uita
p̄uāc / uita cui m̄ es / uita fragilis / uita
momētanea ⁊ caduca / que q̄to maḡ
crefcis / tanto maḡ decrefcis / cum plus
p̄cedis plus ad mortē p̄p̄inquas. O
uita plena laqueis / quot in mundo
homines illaqueas / quot p̄ te iā sub-
stinent tormenta infernal̄ia. Q̄ b̄t̄
qui tuas agnoscat fallacias / Q̄ b̄t̄ qui
de tuis non currat uanis blanditijs
q̄ beatissimus qui te bene p̄uatus est.
Alio ē negotiatio eius argento ⁊ auro
primi purissimi fructus eius. O mo-
rs dulcis ⁊ iocunda / nō certe mors
que uitam ueram largiris / que fugas
febres ⁊ uulnera / famel̄ extinguis ⁊
sitim. O mors instiss̄ima pia / bon̄
⁊ malis aspera / humilis sup̄bum

diuitez.

diuites et potentem: et exaltas humilem.
 Per te pauperes satiantur cum auaritia
 picis. Tu malis das supplentem et iustis
 eternum premium. Veni soror mea / spo-
 sa mea / amica mea / dilecta mea. In-
 dica michi quem diligit anima mea. Unde
 michi ubi pascatur dominus meus / ubi
 cubet Christus meus / nec dimittas amplius
 vagari per itinera huius incolatus mei. Er-
 uge gloria mea / porrige michi manum
 trahere me post te / paratum est enim cor meum
 et exurgam / et post te curam in odorem
 unguentorum tuorum donec introduxeris
 me in cellaria domini mei / ut exultem et
 gaudeam cum apparebo ante faciem
 suam / et tunc cantabo et psalmum dicam
 domino. Ecce tu pulchra es amica mea.
 Jam noli amplius morari. Ecce omnes
 dies mei defecerunt / et anni mei per-
 fuerunt velut umbra. Convertere
 aliquantulum super me / quia te inue-

Veni soror
mea

in cellaria

convertere

120
vire exultavi ⁊ in te delectatus sum
omnibus diebus vite mee suscepisti me
nam cum suscepisti dominum meum
me saluasti / me iustificasti / ⁊ az res-
pice in me / saluum fac me . et libera
me de aquis multis / ⁊ de ma-
nu filiorum alienorum . Erue de carcere
animam meam / ⁊ redue eam per gratiam
quam operata fuisti suscipiendo dominum me-
um / unde exulauit per culpam quam
perpetrauit genitor meus adam .
Veni per te in ortum dilecti mei
comedam fructum pomorum suorum . De-
fecerunt sicut fumus dies mei / ⁊ ca-
ro mea sicut ^{fenu} ~~fumus~~ aruit . Ecce iam
uenit tempus miserendi mei noli tar-
dare accersa / ut aripias me quia amo-
re languedo . Per te bona mors / fructum
recipimus bonorumque facimus cognosci-
mus / omniaque speramus / antequam ue-
nias deus expte cognoscemus . Cum

ueneris pfecte uidebimus sicuti est.
 Nigra es / s; formosa / pulchra es et de
 cora / fauus distillans labia tua. Te
 ribilis es / et quis resistet tibi / terribi
 lis certe apud reges terre auferens
 spm pnapuz. Notam facis humilibz
 uirtutez tuam. Tu confringis cornua
 peccoz / et exaltas cornua iustoz. Illu
 rerunt corrusionem tue orbi terre
 uidit et comota e terra. Aperi michi
 dulcis soror et amica mea ianuam ui
 te / quas aperire michi pmisisti / cur
 fuisti cum domino meo / ut iam sit
 in pace locus meus et habitatio mea
 inuision. Expolia me hac mortali tunic
 mea / quam fero ut induaz me uesti
 mentis leticie. Anima mea leqfeta
 e / ut inuenire possim dilectuz me
 um / que i mundo quesui et no i ue
 ni. Inuenerunt me in hac solitudine
 custodes / qui circueunt ciuitate pcul

serunt me ⁊ uulnerauerunt me ⁊ m-
lerunt palium meum custodes muro-
rum. Percussus sum ⁊ humiliatus sum
a uoce malorum ⁊ dolorum. Tota die ex-
probrabat me inimici mei loquentes
aduersum me lingua dolosa ⁊ simo-
nibus odijs circumdantes me ⁊ expugnan-
tes me. Posuerunt aduersum
me mala pro bonis ⁊ odium pro di-
lectione mea. Ego iam bona moris ꝑpe-
ra. Confinge cornu arcum scutum gla-
dium ⁊ bellum. Si moraris iam de-
fuit paulisper spiritus meus ꝑ multitudi-
nem dolorum meorum. Jam consolatores
tue letificent animam meam. Hodie uo-
cem meam audiens noli obdurare
cor tuum. Quia ueniam ⁊ apparebo ante
faciem dei ut inhabitem in domo
sua in longitudine dierum. Fuerunt mihi
in nubibus huius uite panes lacrimarum die
ac nocte labores contumelie afflictiones

erunt
temp
tus
as. A
gion
Susa
in si
re m
hic o
tatis
me c
rum
min
uena
nebr
mori
nuc
in m

H

erumpne famel sitis ieiunia vigilie
 temptationes et pestilentie. Audi gemi-
 tus vincularum solve colligationes me-
 as. Accipe filium hunc famelicum in re-
 gione aliena et redde eum patri suo.
 Suscipe ulceribus plenum et colloca eum
 in sinu abrahe patris. Fac me intra-
 re in vineam domini sabaoth ut non ste-
 hic otiosus. Suscipe me de via iniqui-
 tatis et deduc me in viam eternam. Educ
 me de tenebris et umbra mortis. Dis-
 rumpe vincula solve compeditum illu-
 mina cecum erige elisum. Custodi ad-
 ueniam et pupillum. Sedenti in re-
 nebris et habitanti in regione umbre
 mortis orde lumen tuum. Illumina
 nunc me ut nunquam amplius dormiam
 in morte.

patriarcha

Hec et his similia persequente sanctis-
 simo viro omnium circumstantium cre-
 nit meror et tristitie nec quis nris

poterat se alacrimis otinere, & omnis
una erat vox plangentium. Quid
sine te faciemus pater. Quo progenus
Vineam istam ex egipto transtulisti
& plantasti eam. Et quid adueniens
faciem tuam ab ea. In lumine vultus
tui ambulabamus, gloria virtutis
nostrae tu eras. Hec quid amplius in
te faciemus. Tu pater, tu doctor &
refugium, tu exemplar innocentie,
ut tecum nobis mori liceat. Jam ad
nichilum reducti erimus. Sic oves
erimus sine pastore. Ad nichilum
deueniemus, velut aqua decursus.
Non erit qui consoletur nos. fient
filij tui orphani, & fame patientur
canes. Circueuntes undique non te inue-
nient, heu quantum super nos cecidit ig-
nis. Non te deinceps videbimus soles.
Congregatio quid faciet fidelium in
te. Tu dispersio eras hereticorum tuorum.

interfectores eorum gladio oris tui. Tu
eorum malleus et securus, conterens eorum
dentes in ore ipsorum, molas leonum con-
fringens, et deducens eos in puteum
interritus. Gaudebunt nunc et exul-
tabunt, et humiliabunt populum tuum, et he-
reditatem tuam uerabunt. Captabunt
in animas iusti, et sanguinem in nocentes
odempnabunt. Incendet ignis sancta-
rum dei, et ueritatem fidei lacerabit.

Tunc ille motus his uerbis ali-
quodulum lacrimauit, ut totus
semper in domino meo uisceribus
affluebat. conuersusque ad eos hac
tamen flentibus uoce rudit. Eya boni
milites x. confidatis in domino et in pro-
prietatibus eius. Nolite timere. Consequen-
tiam a domino meam, si sperabitis in eum.
Est enim ipse pius et misericors, et nullum
debit sperantem in se. Quis confisus est
in domino et derelictus est? Si autem nunc

potest

uos derelinquo, deus nonne uos re-
pret. Ipe enim uobis legem constituet
in uia sua diriget uos in semitam re-
tam, et non tradet uos in manus per-
sequentium uos. Viriliter ergo agite et
confortet cor uestrum, et sustinete dominum.
Est enim deus in celo pater et misericors
qui suos nullo modo sit uinere flos.
Non turbetur cor uestrum, neque formidet.
Est. Spate in domino et effundite coram
illo corda uestra, quia ipse erit adiutor
uester. Si enim ab eo non iterum me uidebitis
et gaudebimus in simul, quia non multum
post hos dies quo ego uado et uos po-
teritis uenire. Et ubi ego ero et uos
eritis in gaudio, quod nemo tollet a
uobis. Memoretur filius hominum, quoniam post
mortem moysi deus elegit ioseph, ut indu-
ceret et protectorem populo suo. Et eleuato esse
heliam per turbine curru igneo in celum,
fecit heliseum in populo esse prophetam, in quo

duplex requiemit spūs helie. Nunquid
 me exmanita ē mano dō. An obli-
 tus est deus misereri aut continebit
 in ira mīā suam. Domino erit pās
 hereditatis ur̄e et calicis ur̄i et ip̄e re-
 stituet uobis hereditatez ur̄am. Su-
 scitabit namq; ex uobis alius pasto-
 rem et dabit uerbum euangeliā.
 Et ille ingredietur sine macula et o-
 perabit iustitiam. Et rogo deū meū
 qui eduxit et reduit me sū uolun-
 tate suam ut si quis in me fuit spūs
 ad obediendum p̄ceptis suis q̄ i isto
 quem uobis mittet p̄dico et pastore
 fiat dup̄. En Eusebium filium meū
 p̄dilectissimū hēbitis eum uobiscū
 et ip̄e tanq; me audietis. Ip̄e n̄. eūt
 uobis p̄r̄ et uos ei tanq; filij obedie-
 tis in caritate cum omī humilitate
 et cum omī patientia. Si quid i
 uobis fuit necessitatis reseratis ad

eum. Obsecro uos ut solicati sitis serua
re unitatē sps in uinculo pacis. Vni
corpus et unus spūs sitis sic uocati
estis in una spe uocationis nr̄e. In
ē deus et patē omniū p̄ x̄ cu soli
in una simul uiuentes fraternitate
placere cupitis. Et eius estote imi
tatores sicut filij h̄m et ambula
te in dilectōe sic et ip̄e dilex̄ uos et
tradidit semet ip̄s p̄ uobis, ut uos
redimeret et faceret sibi acceptabi
les, sectatores bonorū op̄erū. Vnicuiq̄
nr̄m det ip̄e grām s̄m mēsuram
donationis sue. Det uobis de ore
sp̄s sc̄i abunde ut beat̄is cor ad co
lendum eum. Ad appiat cor nr̄m
in lege sua et in p̄ceptis suis ut co
gnoscat̄ eum et satiatis eius uolū
tates n̄ uos nūq̄ deserat.

Tu aut fili mi Eusebi cōsurge
cōsurge i dūcē fortitudinē. Et

subditus esto dño nec erauleris eū
 ut nequit fatias. Salus tua deus i
 sempiternum erit / i iustitia nō de
 titiat. Humilior sis omibz leua in
 celum oculos tuos / lex dei semp sit
 in corde tuo. Noli timere obpbru
 hominū / i blasphemias eorū ne me
 tuas. Si sperabis in dño assumes so
 titudinē i uenient tibi pēne ut a
 quile i uolabis / i nō defities. Uni
 uersa legis dō secure loqris oibz.
 Ne timeas a facie hominū quia cū
 illis semp est dñs cum quibz ē ue
 ritas. Descenditq; cum illis i fouea
 i i uinculis nō dereliquit eos / s; a se
 ductoribz tutauit illos. Et ē illis ad
 iutor i ptektor in tempore tribulatio
 nis. Certe nō facile nō timet mō
 tem hanc / ymo ut plus dico odit
 hanc uitam / qui se bñ agere cūit.
 Ecce constituo te sup societatem istarū

ut euellas / et destruas / et dissipas et
disperdas / et edifices / et plantes. Quia
non te esse irreprehensibilem. Potest male
alios corrigere ^{et} potest quem corrigi dicit
Et tu similiter facis. Tibi autem maius
erit labor / si maius premium. Esto so-
berius prudens / et pudicus hospitalis
et doctor. Neminus violentiam facito
sed omnes equaliter dilige. et tanto plus
quanto melior est. Non sis persecutor sed
modestus / non litigiosus / nec cupidus.
Tu enim predica optime uerbum dei. Omnis
scriptura diuinitus inspirata utilis
est ad docendum. Acquirere uerbaque
predices orationibus. Valerius enim. huiusmodi
predicatio et doctrina / ad illuminandum
ad arguendum / ad corripiendum / et ad
erudiendum in iustitia / ut perfectus
audient sit / et in omni bono opere in-
structus. Est enim Christus in celo sedes ad
dexteram uirtutis dei / reuelans in

isteria et docens hominem sciā. In oibz
 fili dilectissime te ipm pbe exemplum
 bonor operum in oī scitāte et bonitate.
 Nam capite patiente totū cor debilita
 tur. Et ergo breuiter te doceam facies
 omnia bona si timueris deum. Dat mō
 Reuerēdissimo damasio portunensi epō
 scribens facies mei memoriam ut hāt
 me in oronibz suis. Nec cōrūpi dimitt
 tat opera que tanto labore oterui ab ho
 minibz iniquis et dolosis a quibz sepe ex
 pugnatū sum auuentute mea. Et aliaz
 prudenter custodiat sciens qm mali eri
 gent se illaqantes aīas simplicitū quos
 conatus sum educere in viam rectam
 loquentes in ore suo et gladiū hntes
 in labijs suis qm obmutui et silm abo
 nis et proiectus sum in monumento
 dormiens. Spero n. in dño q benignus
 est et nō derelinquet fideles suos. Ga
 udiū n. hēs magnum et gsolatōnem

presumet de mīa dñi q̄ uirū m-
rabilem ⁊ multē sciē ⁊ bonitatis Au-
gustinū ipponensem ep̄m oī p̄fctōe
⁊ ueritate redimittim p̄t me re-
linquo p̄ quem multam fiduciam
hēo in xp̄o yhu substantandi fidei
nr̄am. Cui de me scribens hoc ip̄m
rogato ut tanq̄ fidelis p̄gnet mīdē
ne ueniat q̄ absit mala gnti nr̄e.
Theodotio senatori ⁊ om̄ibz in xp̄o
fratribz me recomendet.

Finitis his uerbis uir sanctissimū
iōconda uoce ūsus ad fratres in-
quit. Accedite huc ut tangā uos
fili mei ante q̄ a uobis recedam. Ad
quē p̄p̄quantibz illis singulū brach-
iis ut pote melius poterat amplecti
cuiuslibz pacis osculum tribuit. Dein
uocem mediocriter ellenās multa pla-
cido ⁊ iōcondo extensis in celum ma-
nibz gūsusq̄ ad dñm gaudy lacrimis

inundantibus dixit.

Pse y^u u^uus mea/ refugiu meum/
 susceptor meus/ et liberato^r m^us/
 laus mea in que speravi ^ucre
 didi et dilexi. Summa dulcedo tui
 fortitudinis et spes mea aiuuetute
 mea. Voca me dux uite mee et ego
 respondebo tibi. Operi manui tuar
 quod tu de limo terre creator oium
 formasti quod ossibz et nervis ope
 gisti ^uuitam et miaz mories t^ubuisti/
 tue clementie porige dexteram. Jube
 dne ne morieris/ qz tps est ut pul
 vis in puluerem reuertatur et sps
 redeat ad te saluatore qui huc mi
 sisti illum. Apperi illi ianuam uite.
 nam cum pro me i ligno crucis taqz
 latro pependisti tu pmisisti michi q
 eum reciperes. Veni dilecte mi te
 neam te nec dimittam. Introduc
 me in domuz tuam. Tu suscepto

in fine

meus est es et gloria mea et exaltabitur
pater meus. Salus mea et benedictio
mea. Suscipe me misericors deus
in multitudinem miserationum tuarum.
Nam latrones ad te currentes in cruce mo-
riens suscepisti. Possideam te bati-
do sempiterna. Cecum secus viam cla-
mantem yhu fili dauid meus melu-
mine tue visionis eterne illumina.
O lux invisibilis qua carens tobias cla-
mabat. Quale in gaudium cum itene-
bris sedeo et lumen celi non video. O
lux sine qua non est veritas non est di-
cretio non sapientia non bonitas. Illumina
oculos meos ne quando obdormiam in morte
ne dicat inimicus meus prevalui ad-
versus eum. Tedet anima mea vite
mee loquor in amaritudine anime mee
Egrotus sum infirmata est in paupertate
vita mea ossa mea sic in febricitatio-
ne sunt et ideo ad te curo medicari

San-
salu-
belca-
ut tu-
sum
catu-
elca-
Que-
me-
uent-
de st-
dian-
ad te
ro tu-
sibz m-
pris c-
tue f-
eral p-
et hoc
petra-
curre-

Sana me ^{et} et sanabor saluum me fac et
 saluus ero. Et quoniam in te confido non eru
 belscam. At quis ego sum pusillime deus
 ut tam audacter loquar ad te. peccator
 sum in peccatis totus natus genitus et edu
 catus. Cadaver putridum uas fetidum
 esca uermium. Hic in deus parce michi.
 Que uictoria si pugnando mecum uiceret
 me qui sum minus quam stipula ante faciem
 uenti. Dimitte omnia peccata mea et erige
 de stercore pauperem. Certe deus si placet
 dicam. Non debes me recurrentem
 ad te figure quia tu es deus meus ca
 ro tua de carne mea et ossa tua de os
 sibus meis propter hoc namque non relinquent
 prius dexteram. Adhesisti me humanitati
 tue factus homo et deus quod prius
 eras permanens in una eademque persona
 et hoc quod tam arduum et inopinabile per
 petrasti nisi ut confidenter ad te re
 currerem tanquam ad fratrem et ut tuam mihi

misericorditer condonares diuinitate.
Quapp exurge mihi adiuua me d' ex
urge ⁊ ne pellas me in fines. Sicut
cervus desiderat ad fontes aquarum
ita sitiens anima mea petit te fontem
vivum ut hauriat aquas in gaudio
de fontibus saluatoris ne sitiat am
plius. Quando veniet ⁊ appebit an
fatiem tuam. Domine mihi quando respicias
restitutes animam meam a malefactoribus
eorum ⁊ a leonibus inimicis meam. Ut
appendentur peccata mea quibus iram
merui ⁊ calamitas quam patior in sa
tera. Quia arena maris, sed gravio appa
ret. Unde ⁊ si amplius expectes tri
bulationem inueniam ⁊ dolorem. Veni
gaudium spiritus mei ut delecter in te.
Reuella michi viam tuam letitia
cordis mei. Inueniam te desiderium me
um. Sic finis postulationis finem operis sui
sic ⁊ ego expecto te. Intret postulatio

mea in conspectu tuo d' ut fiat man9
 tua ut saluum me faciat. Ecce ui
 rum qui descendens a ierico captus
 a latronibus uulneratus sum / semi
 nuus relictus sum / tu pie samarita
 ne recipe me / peccavi nimis i uita
 mea / et malum coram te feci. Non
 te cognoui. Ingratus fui tot bñficio9
 tuo9. Nō ut decebat te laudauī for
 te multoties ueritatē tacui. In corde
 meo cum pulsabas ad hostium cordis
 mei piger fui ut te recipere reuerēt
 Corpus putridum uelut umbra d'cli
 naturus nimio dilexi affectu. Verbis
 uanis os inquinauī. Mens mea non
 semp fuit in testō legis tue. Non ad
 uerti oculos meos ut nō aln uideret
 uanitate9. Aures meas qñq9 uerbis
 in utilib9 inquinauī. Manus meas
 ad prmi necessitatē multoties non
 extendi. Pedibus ad iniquitatē cūcti.

Quid plura dicam. A planta pedis
usque ad verticem capitis non in me sa-
nitur. Certe nisi in ligno carum morieris
me adiuuasses. Dig erat in inferno
habitare anima mea. Ego pie v^o sum puer
tanti precij pro me fidisti sanguinem
tuum preciosum non me refuses. Ego sum
ovis que erravi require eam bone pa-
stor et appone eam ouili tuo ut iusti-
ficeris in sermonibus tuis. Nam p^{ro}mi-
sisti michi quod quicumque hora peccator in-
genuit saluus erit. Dolens factus sum
iniquitates meas ego agnosco et deli-
cta mea coram me sunt. Vere non sum
dignus vocari filius tuus quia pecca-
ui in celum et coram te. Auditui
meo da gaudium et letitiam. Aduerte
faciem tuam a peccatis meis. Delle iniqui-
tates meas. Sum magnam misericordiam tuam.
Ne perdas me a facie tua. Non sum pe-
ccata mea facias michi in sum iniquitates.

iniquitates.

tes n
me a
nomi
bona
domi
in se
uden
sime
fiscal
tuam
Vox t
adue
hac l
aias
do m
Ven
uide
ctum
ad m
lacia

H

tes meas retribuas michi si adiuua
 me deus salutaris meus et pro honore
 nominis tui libera me. Benigne fac
 bona uoluntate tua ut in habites in
 domo tua omnibus diebus uite mee ut
 in seculum seculi cum habitantibus in ea la
 udem te. Surge propere sponsa dulcis
 sine aere mee et noli considerare quod
 fusca et nigra est peccatis. Unde illi facie
 tuam: Sonet uox tua in auribus suis.
 Vox tua dulcis et facies tua decora. Ne
 aduertas eam a me et ne declines in
 hac hora a seruo tuo. Ne tradas me in
 aialem persequentium me expecto te. Cre
 do uidere bona domini in terra uiuentium.
 Veni ergo dilecte mi. Egrediamur in agrum
 uideamus si floruit uinea. Couerte pla
 ctum meum in gaudium meum. Inclina
 ad me aurem tuam: accelera ut de hac
 lacrimarum et miserationum ualle eripias me.

Et ubi uir sanctissimus permanet

H

lacrims et manibz in celis erectis dixit
parumper siluit. Deinde fr̄s intuent
dixit. Precipio vobis filij mei dilecti
simi per virtutē et nō dñi ȳ ut cor
pus meum cuius dissolutū fuit in
terra ppe p̄sepe dñi mei nudus se
peliatis ut illud ferat secum redies
quod ueniet apportant. Nudus in
egressus sum, nudus reuertat illuc.
Sotietur terra terre. Non decet tēra
sotari lapidibus. Appetit. n. nālū
suum simile quodlibet. Itēz rogo uos
ut dō mei asseratis corpus q̄s in suo
lumine uideam lumē ut firmas sē
me oculos suos det michi intellectu
et instruat me in uia hac qua ḡdō.

Hinc quidā fr̄z ad locum acce
dens sacratissimū corpus yhu
x obtulit. Quod ubi uir dō ui
dere potuit nobis ei auxiliantibus
pstravit se in terram p̄tinus uoce et

lacrimis quātum poterat clamās. do
 mine quis ego sum ut sim dignus
 quod subtectum meum intres? avertit
 hoc peccator homo. Certe dñe nō sū dig
 nus. Nunquid ego melior sum quā cē
 pres mei? Tu moysi nolisti uno ie
 tu oculi te monstrare. Cur nūc tū
 te humilias ut patiaris ael homines
 descendere publi^{mus} et peccōre. Et nō
 solus aīz illo manducare uis s; te
 ipz manducari ab illo uibes. Cumq;
 ppe illum es; sacerdos eriges te uir
 gloriū genibus fletis eum cunctis te
 nentibz magnis lacrimis et suspirijs
 et qz pluries patiens pectus suū dix.
 Tu es deus meus et dñs meus qui
 pro me passus es an forte alius. Cē
 te tu es ille qui cum deus esses so
 lus ante omia tempora et sine pñ^o
 genitus adeo pte eterna et iuestiga
 bili gnatoe qui aīz ipō pte et spū scō

idem unus deus et permanens illud idē
quod eras et intra unius puellae corp-
usculum clausisti factus homo sic fuit.
Vere et deus et homo es. Sic. n. in virgi-
nali utero hominē suscepisti q̄ n̄ in
hominē deus es nec sine deo homo q̄-
uis nec diuinitas sit humanitas nec
humanitas diuinitas. Nō sunt confu-
sae q̄m̄ sit una et eadem in te p̄. Non
ne es caro et frater meus. Vere sic tamē
hūisti fūisti fleuisti meas infirmita-
tes habuisti ut ego si tamē in te peccati
infirmitas et defectus nō fuit ut in me.
Nō. n. peccare potuisti ut ego. In te fuit
corporaliter et omnis plenitudo gratie.
Nō. n. tibi data fuit gr̄a ad mensurā.
Tua. n. anima statim cum unita i sepa-
biliter fuit diuinitati oīa p̄fecte sciuit
et potuit que ip̄a p̄t diuinitas. Q̄m̄
ad diuinam n̄ram que in te est et
nō p̄i deo equalis es s̄ ob illam qua

pro nr̃a assumptisti redemptorē huma-
 nitatem minor es nec tñ eo aliquod i-
 curris uituperari. Tu nempe ille es quē
 in iordani alueo baptizante iohanne
 uox subito paterna celitus intonuit. hic
 inquit ē filius meus dilectus in quo
 michi bñ complacui ip̃s audite. Et spūs
 sc̃s in te ut columba descendens te un-
 um ēē cum p̃re ⁊ eodem in s̃ba decla-
 rauit. Tu ne bone ṽ p̃ me crucis tā g̃ude
 in tuo isto quod p̃s cerno corpus subi-
 sti supplitur ut mortē quam meis i-
 curreram flagitijs intimeres. aīas an-
 tiq̃uorū quas dudum diā p̃fās misus *potestas*
 infernalibz mansionibz retinebat re-
 ciperares. Et totā hūāz nāz que corru-
 rat in mortē sp̃etiam tuo aīz ip̃a paci-
 ficato p̃re aduitam in terminabile tuo
 quē pro ip̃a p̃tioso san^{ne} reuocares. Cuius-
 quidem uite die resurgens tertia de
 illo in quo mortuus iaciisti barat^e certi

" resurrectionem

indinem firmissimam comprobasti. Quod
quidem nostra est solidata fides et aucta
spes ut sic in corruptibilis impassibilis
et in mortalis resurrexisti ita simul
et nos resurgemus. Tu certe bone et
pie domine per tuam mirabilem in singu-
larem ^o trine .xl. expletis diebus quibus
experientia lucida meditationum multip-
litium te ab inferis vivum resurrexisse
declarasti. Et ut nulla dubitationis
oriatur caligo ad celos cunctis cunctis
discipulis tua virtute propria ascendens
inibi ianuam refans paradisi ad
dei patris omnipotentis dexteram confedisti
ubi sine fine sedes. Tu in super bone
per adeo constitutus iudex vivorum et
mortuorum sic in illo ascendisti die
ita intremendo et horribili universalis iu-
dicii die descendens reddere singulis
sua opera que fecerunt coram te certe te
paudent reges omnes strata erit dominatio.

De tunc omnes timebunt qui te nunc
 contempnunt. Quia tunc tibi infelices
 homines qui nunc cum male fece-
 rint gloriantur dicent qui te omnia scien-
 tem cernent quibus nullum amplius
 erit remedium meum. Quia in spec-
 tu tuo potentis omnia cernentis omnia
 et solum quod iustum est iudicatus faciet
 misereri qui totum suum in mundi
 vanitatibus et flagitiis amiserunt
 ipsi plus divitiis fallacibus quam tibi in-
 sistentes plus filios et filias et mundi
 gloriam momentaneam quam te dili-
 gentes cum tuus erga eos cerneret iratum
 vultum cum tam severam expectaret
 suam cum eos de minimo quoque co-
 gitamine et propria accipiat conscientia et de
 monum caterua et simul qualibet
 creatura quam te dominum offendendo
 offenderit Cum videbunt statim cum
 fuerit secreta divulgata se adepturos

tormenta quibus et cor et anima sunt
crucabitur cum diabolis sine fine
nullum inde in perpetuum refrigerium
expectantes. Ve ue miseris qui te in isto
tam breui tempore nullissimis bonis
temporalibus ebrui que non solum in opia
non auferunt suis possessoribus, sed et
ipsi suam fatiant indignitatem negligenter
in beluas redigunt. Ve ue qui saltem
tanto hoc timore precare et tuam provocare
iracundiam non desinunt, si tu non
luc amore ut tenentur.

Sed quo pie ihesu tu cuius tanta est
magnificencia ut nulla queat
explicare creatura que celi ma-
re et omnia que eius ambitu continentur
capere non possunt. Quod ideo totus ubique
locorum presens es nec intus inclusus nec
exclusus idem in celo ad patris dexteram
omnium superiorum cum beatitudo et gloria
qui tue celsitudinis speciem exemplant

idem in terra pugillo ipam omnes et
 concludent idem in mari et in abissis
 ad nutum regens omnia et confluens. Idem
 in inferno potens dominas sub tanta patris
 breuitate continetur non particulariter sed in
 tegre et perfecte ac inseparabiliter. O
 ineffabilis admiratio. O omnium noui
 tatum nouitas. Oculi in te uident al
 borem / sapore sentit gustus / odo
 rez olfactus / tactusque subtilitate reperit
 sed auditus cordi reputat in te illa non
 fore actum. Hic certe per se sola existunt
 actum in se quia non ut humanis ui
 detur sensibus patris est sed totus et per
 integer sicut in celo ad patris dexteram
 residens deus et homo. Aue panis
 uite qui de celo descendisti datus te
 sumitibus digne uitam non sic mamma
 quod indebito uicis pluit patribus de quo
 omnes qui manducauerunt mortui sunt.
 Certe qui te digne sumit perperam more

cor^{li} aia a corpore separetur / nō mo
rietur in eternum / quia nō illa se
paratio mors ē s; de morte ad uitā
transitus. Vnde qui te digne man
ducat in mondo moriens tecū etē
ne uiuere incipit. O q̄ p̄tiosa mors
illa ē ante q̄ homines mortui sūt
postq̄ uiuere incipiūt. Tu panis an
gelorum / tua uisione angelos reficis
et glorificas. Tu esca es aīe n̄ cor^{li}
impinguant mentē nō uentrē. Re
i te non impinguat uirtutib; nimis ex
iacet in flagitijs. Tu manducante
ut q̄decet in te transmutas ut tui p̄
cipitatione efficiat deus / nec tū i illis
transmutaris ueluti alia corporeata
cit esca. S; ue te indigne sumetib;
Certe ad sin penam et reatum te
ites crucifigunt / nō q̄ te diiudicat
illa manducatio / quī impassibilis et
imortalis oīo es. Heu dñe mi quid

dicam. Quot hodie sacerdotes te
 comedunt in altari/ ut carnes pecu-
 dum et uoluerum. yme per. Nocte
 mulierum fruuntur actu turpissio
 et te mane masticando comedunt.
 Vbi dicitur latitas. Dormis ne an uigilas.
 Est tibi hoc acceptum sacrificium.
 Est h oblatio quam elegisti. Et audis per
 eos de celo et de sede maiestatis
 tue. Vere si hoc uelles sacrificium et
 libam et mendax fieres et peccator
 totus. Certe dñe si uera sunt que
 per os locutus es prophetarum si iustis solum
 supplicationibus prestat es et si tibi pla-
 cet equitas h tale est impediendum
 sacrificium ne fiat quicquid in se et natura
 sui sacrificium bonum sit nec pos-
 sit uiolari malis sacerdotibus quia ma-
 litia non diiudicat sacrificium. Vnde
 huiusmodi sacrificium fit a sacerdotis
 perinditum et dampnatione nisi per quibus

Nota.

fit prodest. Imo ut uerissime dicitur.
Qui uitam sacerdotis agnoscit / et
pro se celebrare facit fit in eiusdem
peccato oscius / nec non et pene p[re]cip[er]e.
O magnū et in scrutabile misterium
Panis ac[er]is franguntur p[er] partes / et
in qualibet p[ar]te p[ar]ticula totus et
integer xp[istu]s sicut eras antea. O hu
manorum illusio sensuum / franguntur
illa que humanis sensib[us] n[on] uidet[ur]
ac[er]is / et tamen nec frangeris n[on] corrip[er]is
Videntes uidentur masticare / ueluti
materiales panem / et tamen nunq[ua]m ma
sticaris. O nobile quiniū in quo
panis et uini sp[eci]es totus xp[istu]s deus et
homo sumit[ur] / et ita totus in panis sp[eci]e
et in qualibet eius p[ar]ticula / et in uini
sp[eci]e / et qualibet gutta / sic in panis toto
et uini sp[eci]e simul. Nam totus p[er]fectus
et integer sub panis sp[eci]e / et sub qualibet
q[ua]ntumcumq[ue] minima continet p[ar]ticula.

Et ideo totus in uini spe et in qualicūq;
 gutta permanet. O esca sanctissima quā
 am uere comedens deus efficitur uir
 illud. Ego dixi dū estis et filij excelsi
 omnis liberat a malis impletur bonis et
 immortal in dubitanter efficit. O
 sacrum nre peregrinationis uaticur
 quo de hoc seculo neq; puenit ad celis
 itz consortium. Patres nri indebito
 maia comedentes nō puenerūt ad
 terram pmissionis. Quā uō te comedit
 in tua fortitudine ambulabit ad mō
 tes dei oreb. O comestio delicatissima
 in qua omnis saporis et odoris ē suauitas
 omne delectamentum oīs medi
 cina omnis sustentatio et omnis reges
 a labore nec nō et omne quod deside
 rari pōt. Tu certe uita es qua omnis
 uiuit creatura et sine qua morit. Tu
 es uita uitalis dulcis et amabilis atq;
 iocunda. Odoris tui suauitas egros

recreat ⁊ debiles quos tuus facit sapo
salubres ⁊ fortissimos. Tu lux illa i
ophtalmis que omnes illuminas ho
minem uenientem in hunc mundum.
Qua mi d' ois p' tuu ome regnum
ante te curuabr' oē genu. Omnia q
cumq' uis facis in celo ⁊ in terra
⁊ i mari ⁊ i abissis. Que uis ē q
possit resistere uo^{ri}. In te exte ⁊ p
te sunt oia ⁊ sine te nichil. Eya
ergo fidelis aia gaude epulare. ne
moreris his pasci delitijs. Ne pi
griteris hoc frui conuiuio i quo no
carnes hircor' aut tauror' ut oli
in lege s' saluatoris tui cor' sume
dum pponitur. O signum dilec
tionis in op^{le} ut ideo sit dato q
datum ⁊ donator est ipz donuz.
Qz magna dulcedo tuae dne qui
abscondisti timentibz te ⁊ pfecti
eam sperantibz te. O ferculum ex

cellentissimū / venerandū / coledū /
 adorandū / glorificandū / et amp
 lectendū / oibz extollendū laudibz
 exaltandū cunctis pconys. firmitē
 in cordis uisceribus retinendū.
 et ppetuis temporibz aīo obligandū.
 Cecidit homo p cibum ligni uetiti ad
 miseriam. p te releuatur ad etnā
 gloriam. Tu certe in rectis et erudi
 tis hītis cogitationibz. Tu minimū
 arroganter et supbiu detestaris diui
 tem / eum diuitiens in anē et uacu
 uū ac de te famelicū. Tu paupē
 iustum pium et humilem omibz eo
 implens diuitijs tue domus uberta
 te facias. In te et per te ē rectus iudi
 cium et equitas / tecū prudentia et
 fortitudo et omnis uictoria. per te r
 ecti regnāt in celestibz. per doctores
 predicant. per te iustus q̄ hostes in
 riliter dimicat. Tu supbiu potente

deponis de sede exaltando humile. Te
cum sunt omnes diuitie et gl'e. Te dilige
tes diligis. Qui ad te puro corde ingrat
te inueniunt qui cum simplicibus et rec
tis corde graderis. Tu solus ante omne
principium omnium eras et finis principum.
Tu solus sine tempore eterne a deo pre
genitus. Quia beati qui te diligunt. Qui
aliud quam te non desiderant. Qui te as
sidue cogitant. Qui te digne comedunt.
Qui tecum manentes vias tuas omni tempore
custodiunt. Qui te inueniunt certe
vitam inueniunt et habent salutem
inimitabilem. Esca mirabilis ac stupenda
delectabilis ac iocunda tutissima ac si
omnia populi in qua tot sunt inuoluta
signa et mirabilia inimitata in qua omne
habetur delectamentum et ad omnium gratiam pro
ficiamus incrementum. Quia singularis et in
audita tua liberalitas. Quia super habun
dantissima ac per longa largitas ut tui

neminem exortem facias nisi ad te ue
 nire contempnat. Si quis ergo puulus
 ē secure ad te ueniat et te comedēs fiet
 magnus. Et relinquentis senectas i facie
 p uias ambulabit prudenter. Si quis
 debilis est ad te declinet et p uis fiet
 fortis. Si quis infirmus sanabit. Si
 quis mortuus ē si audire uoluit uitā
 interminabilem applaudet. Et qui mag
 nus ē et fortis nō hī te defat. Nam sem
 per habundanter in te inueniet quo
 pascatur. Nemo certe sine te pōt uiuē
 ad momentum. Tu solus uitam das
 omibz creaturis. Idcirco deficiat cor me
 um et caro mea deus cordis mei et pās
 mea deus in secula In te solus delecta
 tur cor meum in te exultet anima mea.
 Tibi solum ad herere cupit mēs nā
 qm qui elongant se a te pibunt. S tūa
 ad me inclina aurē me. De edat pa
 uer et in opē satietur et tē uiuens cor

Tu autē dñe ne longe
 facias auxilium tuum

infr

laudabit te. O lux invisibilis meriti
gratibilis et oia vere illuminas ceco hu
ic secus viam nostram in fili dauid cla
manti usque tribue quo te videat.
Spiritus quoque domine huic esto pectori ut sil
michi in adiutorium et in locum re
fugii saluum me faciens. Et tunc si am
bulam in medio umbre mortis non
timebo mala quoniam tu mecum eris. et
Mortuus es pie propter iaceo exurge resu
sata me et confitebor tibi. Eger et infirmus
sum cui nulla est amplius in carne sa
nitas medicus es sana me. Nudus
affligor frigore diues es indue me.
Fame in hac solitudine pereor cibus es
satis me. Sitio salubre poculum es iube
re me. Infixus sum in limo profundum
et non est substantia. Vem in altitudi
nem maris et tempestas demersit me
laboravi clamans facie sunt raucae. et
intrauerunt aque usque ad animam meam.

angelus an dicit quod
necesse est quod dicitur

Educ me de laqueo isto / p[ro]tector meus
 gubernator meus / firmamentum meum
 et refugium meum / dux meus / rex meus
 et deus meus / in cuius com[er]edo manib[us]
 sp[iritu]m meum quem in crucis stipite re
 dimisti me / cuius vitam et mi[sericordi]am tribu
 isti. Respice d[omi]ne humilitatem mea[m]
 nec occludas me i[n] manus inimici. Ho
 die tecum ingrediar in locu[m] tabnac
 uli admirabil[is] ut i[n]habit[em] in domo tua
 in longitudine dier[um] in seculis seculi.

His finit[is] uir d[omi]n[us] gloriosus / sacra[men]
 to cor[de] suscipiens ad terra[m] suppi
 nis redijt. Deinde manus i[n] mo
 dum crucis sup[er] pectus tenens / timeo
 nis p[ro]ph[et]e naticin[us] decantavit. Quo
 finito subito cunctis qui aderant enen
 tibus tanta in loco in quo iacebat di
 uinit[us] lux effulxit ut instar sol[is] radij
 splendor quozlibet uibraret oculos
 ne possent moriente uirum gl[ori]osum

aliquaqualiter intueri. Quaquidē luce
ad luxam pmanente circumastant
quidam agm angelicam ibidē uiderē
indiq; discurrentium ut scintille in
ardine solent. Quidam uō angelos
nō uiderunt s; uocem lapsam celitus
audierunt sic dicentem. Veni dilecte
mi. Tempus ē. n. ut mercedem accipias
pro laborib; quos mei cā uirilite suppo
tasti. Quidam tū nec uiderunt an
gelos nec hanc audierunt uocē s; tū
cum his ab bō ieronimo illa finita uo
ce s; audierunt uerba. Ecce ad te uenio
pie v' suscipe quā t' recupasti san. ^{ne} de
subito illa lux dispfit / illa aīa sancti
sima tanq; sidus oib; uirtutib; radiat
carnis resoluta ceno celoz regna adyt
gloriosa. In quib; iam certe tanq; lumi
nare conspicuum tenet et splendore
infinite beatitudinis / multoz ocul
catū pdigior. Qm nō pōt abscondi ci

• ciuitas •

uitas sup monte positam nec uoluit
 deus ut in morte ipsius lateret scitatus
 cuius uita sanctitatis causa fuerat et
 salutis totius ecclesie militantis. Tantis
 deniq; illa recedente sanctissima aia
 odor subsequutus e pchis modicos ut n
 ulla forte talis recordetur etas. Ex cte
 dignum erat ut illius merita odoris
 precipue clarescent indicio qui ad uni
 tatem fidei intemerate membra feni
 da suoz uerborz odore reuocauerat.

Hora namq; Carissimi pres
 do huius transitus gloriosi diei
 ora ultima / in quaquide i sui
 athlete pius dominus gloriam demonst
 traret i omibz qui in ecc domo habitant
 pferret clarum lumen. Hoc modo
 cirillo ep transitum gloriosi jeroni
 mi ipe dñs reuelauit. Cum iam
 dicta hora cirillus epus deuotis in
 sua adula orobz mleret sursus i ipu

205
raptus uelut in extasi factus subito
quodam amonasterio in quo uir sa-
ctissimus ingrauerat usque ad celum
mirabile et spectiosissimum uidit iter.
Cuius tanta erat pulcritudo et admi-
ratio ut sic eodem postmodum te-
stante cognouimus stupore uelut
amens effectus. Hinc illucque admiratus
sui paulisper credebat obliuisci. In
hac siquidem mentali positus anxie-
tate ellenatis oculis. Et ecce angelorum
maxima amonasterio societas ue-
niebat alternatim melodiarum et me-
lifluorum cantuum uocibus continetur
quorum uidebatur uocibus celum et terra
et omnia que eorum continentur ambitu
undique resonare. ferebant et singuli
angelorum singulos manibus accensis
cereos quorum claritas solis repellebat
lumen. Et quid? additur admi-
ratori admiratio. Ad celos uertens

cirillus oculos non minor angelorum
 cernit nūq. modo simili istis obuiā
 uementium. Quod rei huius anxius
 expectat euentum. Interrogasti quidē
 quid hoc eet, si ita eum stupor opprē-
 serat quod quid diceret nesciebat. At
 ille diutius expectante, gloriosas ui-
 dit ieronimi aīam pūctis quod pūctis
 angelis et sequebantur iura deco-
 ratam pulchritudine ueniente, ad
 eius dexteram erat saluator cum
 illa pariter ueniendo. Que quidē
 in loco quo cirillus degebat gradū
 figens et stans ei taliter ē locuta.
 Agnoscis ne me? Ad quam ille.
 Minime quidē. Quis enim es qui tanto
 ceteris honore emines? Et illa de
 ieronimo nunquā aliqua fuit tibi
 cognitio? At ille. certe quē nouas
 singulari affectu diligo caritatis. Si
 queso ille es? Et illa ei suā aīā

que gloriam iam obtineo quā spe
rabam. Id meos p̄gito filios ⁊ que
vidisti miria ut et a luctu desinat
⁊ meo statu ggaudeant quē elegi. Et
omibz finitis om̄is illa beata visio ab
eius euamit oculis ⁊ fuit in semet
reuerſus p̄tinus arillus in effabili
gaudio p̄habundans ita tñ q̄ p̄ totā
noctem illam nō se alacrimis potuit
p̄mentis letitia ḡtinere. Q̄s ḡ mira
bilis ē dō in sanctis suis mirabilis i
maiestate faciens p̄digia. Dextera dō
fecit uirtutem. dextera dō exaltant ei
notā faciens in pplis uirtutē eius. O
diuinū amoris immēſitatē diuinē lar
gitatis affluētiā. Quid n. isto suo po
tuit facere filio honoris ⁊ grē ⁊ non
fecit eum tā copioſa ⁊ in uita ⁊ in
morte erga eum fuit munificentia.
Dedit n. ei dō claritatē etēnā ⁊ noīe
eterno hereditauit illum ⁊ fecit euz

heredes gaudiorum supernorum in quibus permanebit in secula. Quod singularis honor et admiranda gloria excedens pene aliorum gloriam sanctorum et honorem ubi non sanctorum solum illam sanctissimam animam omnes celestes comitantur choros sed etiam ipse proprius saluator. Nec in sola in celo fulget insignis dignitatum illa beata anima sed et cor suum sanctissimum non cessat in terris radiare miraculis. Ad cuius narrationem congruum est redire. defuncto namque ut dictum est viro sanctissimo hora complectory corpus illud flagrans tantis aromatibus custodientes totam illam in sonum noctem ducentes circa eum in magnis siquidem per clamore quod cunctis euenerat flectibus et pro sua quam iam obtinuerat gloria gaudiis uigilamus. Mane autem facto diuinis pactis ut decebat mystis

120.50
debitisq; obsequijs honore debito co-
sumatis in bethlee iux^a presepe
quo pro nobis xp̄us de intemerata
ibidem uirgine natus infans ua-
gyst cor⁹ illud sanctissimaz saccin-
coloptum lintheo in terra ut or-
dinauerat sepelimus. Quis autem
ip̄o die etiam ad p̄s miraculis
gloriosis mirificauit de⁹ scm̄ suū
filium jeronimū certe non foret
sufficiens enarrare lingua carnis.
S; tñ aliqua de multis ne noster
nimis plongetur tmo referam.
Quidam anathite cecus i ip̄o se-
pulture sue die uidendi beneficiū
cor⁹ tangens scm̄ obtinuit. Cuius
etiam iuueni surdo et muto sancti-
ssimū corpus de osculanti soluto
auris et lingue ligamine et loquendi
et audiendi gr̄a ē concessa. Et eti-
dignum erat ut qui cecitatis nē

lucis que r̄ est tenebris obcecatos suis
 sanctissimas doctrinis et exemplis
 illuminaretur, surdis quoque et mu-
 tis in diuinis operibus ueram cre-
 cuerat medelam. Ut et diuina intel-
 ligerent documenta et catholice fidei
 et confiterentur rationes quas spernebat
 in die sui obitus gloriosi. et cecis
 lumen tribueret corporale et surdis ac-
 nutis concederet sanitatem. Quod pluri-
 mi ut assunt qui uiderunt anepha-
 dis spiritibus obumbrati in loco quo ge-
 scit cor clamantibus diuis uocibus
 demonibus. Ecce Jeronime cur nos
 tam insequeris. Tu uirum semper
 flagellum fuisti. et uiuus et nunc
 mortuus sunt mirabiliter liberati.
 Hierencius quidam dum predicatur
 beatum Jeronimum blasphemaret
 reus fore dignum corpus incedere
 daret ultione diuina ad aliorum he-

1303
reticorum fortitudinem in ligni spem
est mutatus. Et subito cūctis qui ad
erant uidentibus ignis celitus eum
inuasit, ac eum talitē obussit, quod
in cinerem ē ouersus. Ad hūc magis he
reticorum multitudo cum tantā sue
sanctitatis aduerterent experientia
et adueritate sacre fidei tantis et tot
apertis signorum indicibus tanquā quibzda
clamantibus, precibus uocarent ad ipsius
sacratissime et intemerate fidei lumen
redierunt. Quid plura dicam? Certe
in generatione et generatione uix annuntiare
que per illum deus ostendere uoluit, ut
magnificaret eum et tollendum ex
hiberet uniuersis. Quis magnus certe
ē iste tot faciens mirabilia, cui certe
nō ē similis in opera sua. Magna
magnalia de hoc per mundum resonant
uniuersum. Sui gloriosi exiliant tem
pli fama in omni terrā et ad extrā

terrarum spacia rutilent sua lucida fig.
 Jam tantorum miraculorum multitudinem
 corroboretur intemerata fides. Quot
 enim infirmis integrum sanitate accesserit
 ut populum emicare cederet in
 mensum et tempus et uita et horum huma-
 nus deficeret sensus si uellet omnia
 indagare que operatus est in diebus nostris
 que auribus audimus nec sunt occu-
 ltata a filiis hominum. letetur itaque
 tot fidelium ceteris et canticum leti-
 cie et exultationis deo cōtrepent alta
 uoce quod ex eis profiliat stella micans in
 celi firmamento cuius fulgentes lucis
 radii eos dirigunt in celum patriam
 ad eundam istius certe uite sanctis-
 sima est omnibus disciplina. Mores sunt
 omnium fidelium instituta. Adhuc hodie
 sancte matri ecclesie et p̄ tanti filii recel-
 su pie lacrime et p̄ tanta eius gloria
 in extimabile gaudium. liceat ergo

instar pie matris ei pias lamentatores
impendere cum tanto se cernit pua
tam filio/ in diuinitate uiro desti
tutam pugile et capitaneos incisat
palmitate quem in agro fidei planta
uit et coluit. Non michi queso im
petur filio tanto orbato pre si p dolo
re clamm tam in extimabilis refe
ram ea que non decent. Sepe na
minia cordis habundantia homo
loquitur que no uellet. Quid heu
h'm p'tet et do nuc uobis referat.
Circumquaq p'spitiendo pergens
ut si forte mentem que dira mors
abstulit prem Jeronimum iueni
rem et no inuenio/ que diligit aia
mea/ qua amore langueo. Tedet
aiam uite mee qm ablata est ame
uita mea et lumen oculor meor
extinctum est. Quale amplius est
in gaudium in mudo cum lum

66
meum uidere non possum. Obscu-
ratus ē n. sol meus ⁊ luna non stat
in ordine suo. Ouis cum lupis qd
fatiet pastoris puata nummine.
Quo niget arbor radice detruata.
Quid heu dira fecisti mors. Cur
pater recipiens filium tā medicum ⁊
oibz bonis exule dimulisti. Omnes
crudelis non illi s. nudi ⁊ pene
toti eccē quem subripuisti athle-
tam. Cur nō distulisti eum recipe-
re aliquantulum nō aduertisti
faciem tuam ab eo. Scis quid fe-
cisti. Nunquid non considerasti que
tam uelociter a nobis subripuisti q
nō sit in mūdo ei similis in uirtu-
te ⁊ doctrina ⁊ sanctitate. Hic ē
pnceps patris pacis dux iustitie
doctor ueritatis ⁊ equitatis / ar mige
intemerate fidei / cont hereticos
bellator fortis / cuius sagitta nūq abijt

120
retorsum nec declinavit clipeus ei
in bello / et eius nunquam est adversa la
sta / Incliti christianorum plebis flete / quoniam
cecidit durus uester. Vox in rama so
net tanti filii recessum pie ploret
ecce. Jam circūdabunt eam canes
multi / et oculorum malignorum obsidebit
eam / quoniam longe factus est ab ea auxi
liator eius. Jam ad suam non aspice
defensionem / Jam tribulatio prima
est / et non est qui adiuuet. Jam in sepul
cro iacet pater solitus non certe re
get adversus malignantes in eam.
Idcirco clama in eilatio et planctu
pia mater induere induitatis vel
tes tanto induata filio. Hec natici
nabunt pseudo prophete / et prophetabunt
visiones mendaces / et fraudulentas
divinationes et seductiones sui cor
dis in nobis / et certe non erit qui re
sistat eis. Siccatum est enim fons inter

uena disparuit aquarum uiuentium.
 Sed tu quid dicis hunc pater dama
 si? Vbi quem plusquam te diligebas
 Jeronimum? Vbi tua norma intueis?
 Consiliator, ductor et doctor quo abye
 tuis? Quam queso scribes ei? Sine tuo
 sum Jeronime hunc consilio, ueluti
 abscissum a corpore membrum. Scribe se
 be queso ne pigrescat ut si tua locorum
 distantia popitata careo uisione saltem
 tua mihi assit memoria frequenter tuis
 assiduus litteris gratias. Teste deo mihi
 nullo uiuentium ut in te mea spes et
 firmam anchoram. Plora igitur plora
 deducant oculi tui lacrimas per dies
 et noctes quam defecit anchora tue spei.
 Aruit scribentis manus tanquam flos
 fem. Jam non erit tibi amplius eius
 memoria. Vox certe sua dulcis et io
 cunda que in fidelibus auribus erat mel
 dulcissimum siluit. Hec quale ami

sisti consiliatore et adiutore. Certe iam
in multitudine consiliorum tuorum de
fecisti. Non erit qui panem frangat
tibi uite. Extincta est lucerna in medio
ecclesie micans ut non nobis sed sibi luceat
non mundo sed celo splendeat. Quid ergo
dicam? Cui conquerar? Vnde in hoc
in hoc michi ueniet auxilium ut gsu
lex? Certe ut intueor a domino factus est
istud et ideo sibi dicam. Cur bone
viri tam uelociter a tua sponsa quae
in cruce moriens desponsasti tamen ab
stulisti filium pectore et contra eius hos
tes belligerum? Forte uoluisti eum
tecum? Certe domine non eo egebas ut
ipsi. Bene quidem ei subuenisti sed
nos orphanos reliquisti. Non quae
ror quod aliud quam iustum et equum feceris
qui certe ipse merebatur finem imponere
huius uite laboribus et tecum esse. Sed
doleo quod tantum incurrit damnum

ecce eo abeunte. Ut enim redderes
 ut tuam regeret / stabiliret / et defen
 deret / ecce³ uelut prius. Quid bone
 dñe demceps fatient filij iacētes
 esurientes / circuētes famidici ciui
 tatem / ut canes nō hntes qui eis
 panē frangant. Sunt oues nō ha
 bētes pastores / discipuli sine doctōe
 cecī sine ductore. Heu pater pie Je
 ronime nrē substatōis baculum
 ubi es. Quid tuus fatiet curru^s sin
 te dulcis auriga. Vbi cubas. Iudi
 ca nobis cur es nūc tēre solutus q m
 te nil uoluisti fore terrenum. Be
 thleem bethleem ciuitas iuda que n
 minorem de pncipibus eccē reti
 nes quid fecisti. Redde nob^{is} quē
 retines p̄rē. Sz et tu t̄ra quare a
 udes retinere hominē non tuuz.
 Qui nil gessit t̄renū nil carnale.
 Certe sua redoluit caro. Suspede

errates

19050
et tu piissime theodori tua in salicibus
organa. Non prius cesset flectus tum
tui ieronimi dilecti recordaris quem
amisti. Santa denique tibi insit do
loris affectio quanta erit dilectio. Quanta
sit lamentatio quantum dampnum. Sed
que posset mortalium explicare lingua
quanta eo suppete toti ecclesie utilitas. Quanta
christianorum singulis salubritas. Quanta ce
tamen, quantaque hereticis destructio ac
dispersio. Hic certe omnibus christianis
amabilis erat et decorus in vita sua
et ideo eius recessu singulum flere
licet nec est qui se abscondere vel ex
cusare possit. Ne igitur nunc nimis pro
trahatur sermo ut breuiter concludam
que pro nostro damno ad dolores atti
nent ut quod ex illo pueniebat omnibus
utilitas et exultatio explicari non potest
ita dolor et lamentatio. Cesset igitur
dolor abeat tristitia quibus tantum attigere

non possumus que uellemus. Que nō
 solum nullum adhibet remedium
 dolori s; auget. Si patrē nr̄m diligi
 mus eius letitia gaudeamus. Non
 uere diligit qui sua tantū utilitate
 diligit. Idcirco n̄ si p̄ ea que nobis r̄
 euenit in utilitas dolemus et p̄ eis
 que recipit gaudia collemus. Assit
 ergo nobis hodie cā magne letitie. Cā
 tet quilibet nr̄m nouū domo cāti
 cum sonoris iubilz uocibz mat̄ eccl̄a.
 In yp̄n̄is et oressiōibz plaudat hodie
 plebs catholica. Undiq; iocundet xp̄ia
 na contio. Hodie certe obtinuit Jero
 nimus quod tanto estuebat deside
 rio. Hodie deuictis hostibz securus
 obtinuit triumphum. Certe om̄ibz
 expletis laboribz requiē possidet sine
 fine. Jam nō esuriet n̄ sitiet amplius
 n̄ cadet sup̄ illuz sol n̄ ullus estus.
 Ablata est ab eius oculis om̄is lac̄ma

17050
abyt. n. luctus. iam certe sibi dolor
deniceps non erit. iam certe mēte
dem hē p qua toto uite sue tempore
laboravit. Consolem ergo. demus
magnificentiam deo nro qm dei
pfecta sunt opera / et os me eius in
dita. Confiteamur dno / et collau
demus deum saluatorem nrm / qm
non dereliquit sanctum suū sine
adiutorio in tribulationibz qm ago
ne eius huius uite miserrime circu
diderunt illum. Sed adiutor et p
tector scs suus liberauit cor suum
a pelitoe / a laqueo lingue inique
et a labijs opantibus mendacium / et
eum sublimiter collocavit infra
pris mansiones / ubi omne ē gaud
ium / omnis suauitas / omne quod de
siderari pot / ubi felix et gloriosa ē
refectio aīaz post labores et erup
nas / ubi dulcis solemnitas ange

loy / ubi una societas et caritas omni
 um / ubi supiorum / Ibi certe neminem
 timor aut dolor concutit / Ibi nulla
 agnoscitur angustia / tribulatio aut
 aduersitas / nulla ibi infirmitas
 noietur / Nemo enim de suo fraudat
 desiderio / Procul ibi distat mors /
 nulla ibi prorsus patis glorie expectat
 minoratio / sed augmentum scilicet / cum omni
 uniuersalis erit red et mortuorum.
 Ibi tunc cor curilibus beatorum simul cu
 aia predictam gloriam / quam nunc
 sola possidet anima sine minima
 bili possidebit. Quis autem angelorum uel
 hominem quanta sit minor particu
 la gaudiorum et glorie que ibi sunt esse suf
 ficiens enarrare. Quis esse intellectus
 ad hoc intelligendum idoneus / que
 non oculus uidit / nec auris audiuit / non
 in cor hominis ascendit. Certe si hec
 quanta sint gaudia consideret / prena

1205
oio uiliora oī stercore apparebunt. Si
h temporalis uita illi comparetur ea
quolibz hominum extinguere q̄cūq
poterit ardescet ut illius capax effi
natur. Nec uita caduca / 7 momenta
nea respectu illius moris potius ē di
cenda. Omnis mudi fallax 7 uana
lectitia pondus amarissimū 7 graui
sarcina. Hanc quippe sarcina depo
nens Jeronimus scitissimus optat
illam ellegit partem / que ab eo nullo
tempore auferetur. Rogo gaudete ex
ultate cantate 7 psalite quia pater
nr gloriosus nauis plenam celestibz
diuitijs etnisqz meritis iam occupato
in littore collocauit. Ancorā spei tra
quila iam in statioē firmavit. Iam
certe brauiū obtinet / p quo ī agone
huius seculi ab oībz se illicitis abstinē
do auerit. Jam inictor de suis hosti
bus triumphauit / cuius quibz scuto

timoris.

munus

timoris domini iuriliter dimicauit ꝓ
denarium recepit ꝓ quo tanto labore
in uinea sancte ecclie laborauit ꝓ
talentum dñō reddit duplicatuz ꝓ
cuius mercede in gaudiuz domini me
ruit introire. ꝓ ꝓ hoc gaudens gaudebo
ꝓ cantabo dilecto ꝓri meo canticuz nouū
ut sit laus eius in ecclia sanctorū. Ecce
pater meus abiit in ortum domini di
si ut comedat fructum pomorū suorū.
Ecce dilectus pater meus candidus spen
sissimus electus ex milibz in quo nulla
est macula pascitur inter lilia in uinea
dō sabaoth. Ecce flos campi ꝓ rosa in
io flagrans odore de orto nup ecclie in
iuridarum domini ē transplantatus.
Ecce cypressus in celi altitudinem se ex
tollit. Ad insulas longe diuulget nom
suum ut sit in eternum eius memo
ria in benedictione. Fruitate ig hūmi
pres ꝓ dō letamini ꝓ laudate ꝓa de

120
cet laudare dominum qui mirabi-
lis se in suis declarat sanctis. letet
omnis orbis. Erubescant falaces here-
tici et iam se noscatur ad nichilum
deuenisse. Certe non est mortuus ut
extimant sui hostes sed certe victor
regnat in terra uiuentium. Jam et
eius refulget claritas per eterna pala-
tia. Jam ueteribus depositis armis fra-
gilibus noua induit ac perpetua. hodie
undique facta sit in populo christiano letitia.
Exultet papae sacra mater ecclesia cuius
hodie gloriosus filius et cultor amato
et propugnator papuus omnibus extirpatis
hereticis dogmatibus cum suis fallacis
auctoribus de agro fidei catholice et
doctrinis sacratissimis et perfulgentis
signis ac prodigijs ut sol relucet inter
agmina beatorum. Vale igitur jeronime glo-
riose nostri semper faciens apud deum
memoriam ut tua ualeamus pijs

suma intermissione / in pñti ab omibz
ptegi nocuis / et infuturo gaudia / que
iam tu possides adhipisci.

*Explicit epla beati eusebij ad scñm
damasium portuensem epm et
ad theodosium epm romanorū sena
torem de morte gloriosissimi cōfēs
sorū jeronimi doctoris eximij.*

*Inapit epla beati augustini doctoris
eximij ad beatum cirillum iero
solimitanum epm de magnificē
tijs eximij doctoris beati jeronimi.*

Gloriosissimi xpiane fidei ath
lete sancte matris ecclie lapi
dis angularis in quo ad mo
dum firmata consistit / nūc uero
in celesti gloria sideris radiantis ol
ieronimi pbrī laudes uenerabil' r
pater cirille sillendum ne putas /
aut lingua balbutiens pueri / ut uir

politus labijs me forte locuturus reis.
Celi enarrant gloriam dei / et oia que
fecit dominus cum sanctis suis laudat.
Silere debet rationalis creatura a lau
de dei irrationabili no silente. Tacea
aut loquat / cum si taceam lapidibus
inbetur clamare. Certe loquar / et no ta
cebo totis visibz eximuz laudare p
votum. Qui qm et indignus et i
sufficiens laudator existam / cum non
sit pulchra in ore pecoris laus / tu ab
eiusdem laudibus minime cessabo. fir
miter itaq manus nra et lingua nra
palato no inhereat. Qm certe magnus
est iste vir sanctissimus mirabilis et
metuendus sup omis qui in circuitu
nro sut. Magnus certe in uite exelle
tissime sanctitate. Magnus in sapie
in effabilis pfunditate. Magnus i ma
ioris nre glorie qritate. Mirabilis in
pdijs in suctis. Metuendus ob sibi

ad nō traditam potatem. Et magnus ita
 q̄ sit iste gloriosissimus Jeronimus in
 sue uite excellentissime sanctitate pate
 faceret lingua mea cum pene cictorū nō
 sufficerent mortaliū lingue ut eius
 excellentiam explicarent. licet ergo di
 a. Alter hic helias. Alter hic samuel.
 Alter hic iohannes baptista uite excelle
 tissime sanctitate helias et iohannes
 heremite magnis ciborū et uestium aspi
 ratibus carnem macerarunt. Nō mino
 ris uite Jeronimus gloriosus. Heremita
 idem p̄ quadragenarium in hermo feta
 rum tñ socius p̄sistit. Quinquaginta an
 nis ut uenerabil' eusebi' eiusdem p̄
 dilectissimi discipuli littere quas pri
 die recepi plenius et melius fatebant.
 Et ut me certius tu idem nosti uinum
 et siceram aliquale non gustauit. ab
 omni carnum et etiam piscum esu
 ita se abstinuit quia ea nominare uo

1205
lebat. Coctum quid nō nisi in ultia
egritudine bis comedit. Cilicino
sacco carnem ueluti ethiopis ma-
cerans et de sup panis uilissimū se
tegebat. Stratum aliū nūq̃ nisi hy-
scit. Non nisi semel fructibus aut
herbarū folijs siue radicibz in die
pastus semel. Post uesperas se orō-
nibus prebens demceps usq̃ ad ho-
ram sam noctis cōtinue uigilabat.
Postmodum somno fessus in terrā
dormiens usq̃ ad noctem mediam
quiescebat. Quaquez continue
surgens horū lectionibz et scripturis
sanctissimis / quibz tota radiat ecclia
uti lapidibus pretiosis intentus usq̃
ad h. eius horam perdurabat. Ita le-
uissima flebat uenialia peccā / ut q̃
extimass̃ eum hominem intemisse.
Terc in die continue carnez / dñi u-
beribus flagelabat ita ut ex eius cor

riuuli sanguinis effluebant. Quin
 uerbum aliquod otiosum ut pestem
 maximam fugebat. Sibi otium nullu
 erat. Semp aut sacris lectionibz aut
 scribendo/ aut docendo/ cunctos exerci
 tabatur. Quid plura loquar. Si scio
 ruz singulor uitas pquirerem/ eo ut
 puto maioru neminem in uenirem.
 Sz quia supius samuelem nonnau
 mus fuisse huc samuele ondam.
 hic certe ille samuel qui uanis lit
 terar studijs & uerbis euocatus sa
 cre scripture ministerio deputatus
 in cuius uultu lumine diuina gra
 influente utriusq testi lumen uidi
 mus in cuius brachij fortitudine he
 reticor pars maxima e dispersa. hic
 certe gloria uitutis nre transferens
 utriusq testamentum ex hebreor lin
 gua in grecam pariter & latinam
 disponensq ipm postis in etnum.

1203
Declarans enigmata et obscura dubia et
nodosa / parans officiorum seriem cunctis
ecclesie mysterijs tam pene ecclesiarum bechi-
ficauit. Unde bene magnus apparet
in sapientie ineffabilis profunditate. libe-
rales autem scias ita perfecte sciuit quod rela-
tione omnium nullus sibi similis ad hoc
appet. De scripturis uero sacris uti multarum
suarum epistolarum quas ad me dixerat expe-
tia didici equalen sibi neminem unquam
nouit. hebraicorum grecorum caldeorum persarum
et medorum arabicorum et pene omnium nato-
rum linguarum et litterarum tanquam si fuisset
in eisdem natus et euolutus sciuit.
Quid plura dicam? Que Ieronimus
ignorauit nam ulla hominum unquam sci-
uit. non me ista uenerabilis pater exti-
mes dicere. ut putet te Ieronimum uita
et uirtute prius me scire! cum sibi so-
lus extiteris multo tempore. Sed testor
dominum quoniam obtinui ineffabilis uiri secretum

te si uoluisses tacere nō potuisses. cō-
 fitentur mirabilia et sanctitates suam
 et ipsi celi in quibus magnus maioris
 glorie q̄titate q̄ multorū sanctorū habitāt
 sine fine. Nulli itaq; dubium ē infra
 patris mansiones ipm̄ unam ex maio-
 ribus ac sublimiorib; sedibus obtinere.
 Cum. n. homo ibidem sm̄ opera p̄mie-
 tur et iste p̄fectioris pene uite exerceat
 clare patet ipm̄ unum de maioribus
 et sublimioribus celis irlm̄ cūbus fore.
 Quod ut anobis plenius et certius creda-
 tur in mūdo p̄actis quorū nr̄a recorda-
 t̄ etas ualde mirabilis appet p̄digys in-
 suetis et miraculis infinitis quorū in
 aliqua uenerabilis eusebius suis litte-
 ris declarauit. De ceteris uero p̄digys q̄
 quotidie ibidem mirabiliter fiunt ut
 otinue intelligo relatib; plurimorū q̄
 indus paucire tibi ipsi pater hūne sup-
 plico ut michi in breui uolumine que-

cumq; poteris uera et utilia miracula
collecta q̃ citius facultas acderit ei
dem ieronimi sanctissimi deuotioe
transmittere non deneges. Et ut me
rita ieronimi sanctissimi no lateat
quid erga me diuina animete cle
mentia in ipso sui obitus die acce
dit emarrare. **E**odem namq; die
et hora quo exutus putredinis et im
munditie carnis toga ieronimus san
ctissimus uestimentum spetue im
mortalitatis in estimabilis glorie et
letitie induit dum yponie i cellula
mea quiescentis auidē cogitans q̃les
in eēt aiabul beatorū qui cum xpo
gaudent glorie et letitiaz q̃titas cu
prem inde ex hac materia breuem
componere tractatum preabz ipul
sus nri seueri quondam uenerabi
lis martini epi tuxon discipuli carta
calamo pugilari q̃ in manibz suscep

tis breuem uellem scribere epplaz sa-
 ctissimo Jeronimo destinandam ut
 quicquid ex hoc sentiret responderet.
 Saeram n. in tam difficili questioe
 anillo alio inuentum me posse edo-
 ceri euidentius. Cūq; iam scribes
 salutationis exordium Jeronimo p
 notare in effabile subito lume-
 nis inuisum tēpib; nrisq; minie
 linguis declarandum cum i effa-
 bili in auditaq; color omniū flagran-
 tia cellula in qua stabam intrauit
 hora iam complectory. Quo ame-
 uiso stupore amiratoeq; comotus
 animi et membrorum uirtutes repete-
 amisi. Nesciebam n. tūc q dextera
 mirabilis dei exaltat suum suum
 notas faciens in pplis uirtutes suas.
 Nesciebam et n. q deus antiq; mi-
 tionis suū suū fidelem a carnis
 in nuditis dissoluiss. et tā sublime

ei in celo sedem pparass. Ne sciebam
certe inuestigabiles uias domini. Ne
sciebam thauros infinite dei sapie
scentie. Secreta et occulta dei iudicia
no agnoscebam qm quos uult facit
sua infallibili sapia ad sui agnitoe
uenire. Quos autem uocat predesh
nat / iustificat et beatificat / put dec
nit quoniam. Itaq quia talem mei
oculi nunq pspexerant lucez tale olta
tus meus odorem no senserat / tam
nouus tam in auditis miris obstupe
bam. Int h aut mis in me pstra
tibus cogitationibz quid h esset de lu
ce h elicens uerba uox emicuit Au
gustine augustine quid queris. Pu
tas ne breui mittere uasculo mare
totum. Breui includere pngillo ter
raz orbem. Celum firmare ne uis
tatos exeat motus. Que oculus nulls
homine uidere potuit tuus uidebit.

Que hauris nulla psonum hausit
 audiet tua. Que cor humanū nō
 latenuis intellexit / nec etiā cogitavit
 extimas te posse intelligere. In finite
 rei quis meret finis. In mensa qua
 mensura metieris / post totum mae
 in artissimo claudet uasculo / post ter
 rarum orbem paulus teneret pugil
 lus pō amotu continuo celum desisset
 q̄ gaudiorū et glorie / quibz beatorū aīe
 sine fine potiuntur minorem intellige
 res p̄ticulari nō uti ego experientia do
 ceretis. Discurrere ab huc p̄ breue tēpo
 ris spatium impo^{ha} facere ne coneris
 donec tuus impleatur uite cursus. hic
 non queras que nō alibi nō quo tā fe
 liciter p̄pō inueniri possunt. hic sa
 thagie talia exercere opera ut postmo
 dum ibi que hic aliquantulum intellige
 cupis totaliter in eternum habeas. In
 qui intrant nullatenus exeunt. Ad

hec ego p̄ amore stupens admiratione
tam in uisa pene amens om̄i quasi
uigore carens his uerbis aliquale
sumens audaciam tremebonda uo
ce dixi. Fax ut michi foret quis tam
felix es tam gloriosus tam honorifi
ce ad illa p̄perans gaudia qui tam
dulcia eloquia gutturi meo faris
nō ambigere. At ille. Nomen meum
inquit queris. Jeronimi illius p̄bri
cui transmittendam ep̄lāz iā sc̄b̄s
incepisti sum anima que hac i ho
ra in bethēlee iuda carnis onere de
posito x̄ om̄iq; celi comitata cohorte
om̄i decorata pulcrētudine oī illu
strata splendore illo incluta immor
talitatis deaurato uestimēto circūmi
cta om̄iū bonorū et gaudiorū uarietate
terrenorū om̄iū triumphatrix om̄i
diademate coronata et om̄i beatitu
dine et felicitate uallata tā glōriose

tamq[ue] in effabiliter pergo ad regnum
 celoz sine fine manura nullum
 et expecto glorie defectum s[ed] aug-
 mentum q[uoniam] iterum corpori n[on] g[ra]t[ia]
 glorificando et n[on] morituro. Et glo-
 riam qua[m] n[un]c sola habeo hituro in
 illa s[ed] uniu[er]se carnis et n[un]c die. Tu
 ego amplius a[m] in me collectis uir-
 bus p[ro]p[ri]a a lacrimis n[on] cessans sic
 respondi. Vt uiroz eximie tua me-
 rer fieri pedissequis. Et queso tui s[ed]
 nihil q[uam]q[ue] uilissim[um] q[uod] dilexisti in
 m[un]do nimia caritatis affectio[n]e re-
 corderis ut tuis m[en]tionib[us] a pe-
 catis emender tua gub[er]natione recto
 calle in offenso pede p[re]dam tuis
 deffensionib[us] assiduis ab inimicis
 michi quotidie insidiantib[us] p[ro]tegi
 tueq[ue] sancto ductu salutis attingas
 portam. Placeret ut uoluntati tue
 aliqua michi interroganti r[es]pondere.

At illa. Quod optas dicito me omni tue
uoluntati sciens responsuram. Velles
inquit intelligere utrum beatorum anime quida
uelle possint que obtinere nequeant.
At illa. Vnum augustine noueris quod
ctorum anime ita in illa eterna gloria
in deo sunt solidate et firmate quod nulla
sibi in est alia uoluntas nisi dei. Quod
nil aliud uelle possunt nisi que deus
uult ideo que uolunt obtinere possunt.
Et non. quaecumque uolunt deus et uult
et adimplet. Nemo quippe nostrum sine
fraudatur desiderijs quia nil preter
deum animus nostrum optat. Quia uero ut semper
uolumus deum habemus nostra semper
desideria sunt plenissime ad impleta.
longa quidem pater huiusmodi cirille uerborum
series texeretur si omnia que michi glori
osa illa anima perscrutanti patefec
scriberem in hac breuitatis epistola. Spon
n. quod bethleem ad tantis reliquias uisita

dum proutente deo ueniam nō pōt r
 multos annos circulos uē tūc q̄ audi
 ui / r̄ m̄scriptis tradidi uidebis p̄spica
 ater. Pluribus itaq; hōis gloriosissia
 illa anima ibidem mecum manens
 trinitatis sanctissime unitatē / et uni
 tatis trinitatē filij a p̄e ḡnatione / sp̄s
 sancti a p̄e r̄ filio p̄cessionem angeli
 cal ierarchias / r̄ ordines et eorū dē b̄tōy
 spūūz m̄steria b̄tōy etiā aīd felicia
 r̄ ā utilia / r̄ ḡua humanis intellectibus
 q̄ subtiliter / q̄ euidenter / q̄ mirabiliter
 r̄ delectabiliter michi patefecerit auido
 si omniū linguīs loquerer. Nō explicare
 s̄mone. Demde a meis oculis lux illa
 dispuit / s̄ multis postmodum diebz
 in effabilis odorū suauitas remansit.
 Q̄ mirabilis ergo iste ē / fatiens tot mi
 rabilia tot r̄ tanta hominibus insueta
 p̄digia. Id ipm̄ ergo ore clamemus r̄ ex
 ultemus demusq; gloriam laudi eius.

qm̄ certe dignus est om̄i laude / nec
sumus sufficientes eum laudare. Int̄
iuit. n. in domo domini candidus
et pulcherrimus / in fine dubio de subli
mioribus et p̄clarioribz glorie sedem
obtinet. Ad ut iterum clarius nece
ssitatis lumen pateat pluribz testibz
q̄ uno censui quid supra dictū nō
seuerus uir doctrina et sapia polles
cum tribus alijs in ipso die et hora
obitus ieronimi in tironi ciuitate ui
derit mee addere uisionem. De quo
quidem michi solūmo ipemet p̄
die ad me ueniens fuit testis. Voles
itaqz deus / ut sublimis ieronimi glo
ria mūdo nō lateret sanct ueluti
sanctitas sublimis / et pene cūctorz
iuuentium excellentissima nō late
bat / ne illi quos sanctitatis illius
delectabat sequi uestigia haturum
p̄mūm ignorantes aliqui a scitatis

deuarent tramite. Et ut etiā alij
 tot et tanta elargiri cernentes p̄mia
 illius sc̄itatis et uirtutis inhererent
 uestigijs. Dimittit eius labore ponde
 ris premiorū spes die et hora qua idē
 gloriosus ieronimus feliciter expirauit
 elargendam sibi gloriam seuerō et
 tribus alijs cum eo stantibus taliter
 declarauit. ¶ Hora complectorij die
 illo in domo sua seuerus cum tribus
 iuris chatholicis quorū duo monastij
 quondam uenerabilis martinus erat
 monachi in dīs degenis locutionibz
 in celo in ethere terraqz cantuū sua
 uissimorū in auditorū in effabū et i
 credibilium infinitas repente audi
 uit uoces et organorū tympanorū et
 psalteriorū et totius symphonie et in
 strumentorū sonos quibus celus et tra
 et omnia ut sibi uidebat undiqz re
 sonabant. Quorū suauitatibz eorū

anime pene a corporibz exalabant. Sti-
pefacti illico om̃s illi ellauantes oculos
celum totum eth̃er ⁊ om̃ia que cor ⁊
que continentur ambitu / quācūq; uident
luces septies sol luce p̃clariori clares-
cere / ex qua om̃ia odor ⁊ aromata eru-
pebant. H̃ illi tam miranda cernētes
dm̃ exorantur p̃cibus / ut eos cur talia
fierent non lateret. Quibz uox de celo
ueniens ista dixit. Nulla uos moue-
at ad miratio. Nil uobis uideat mira-
bile si talia ⁊ uideatis ⁊ auditis. Hodie
n. rex regum ⁊ dñs dñantiu xp̃s
do⁹ exiit de h̃ neq; secl̃o anime glo-
rissim̃ ieronimi p̃bri in betbleez
uide cōmorantis totus festinus obuiā
uenit / ut eam p̃teris tanto honorifi-
centius ⁊ sublimius ad sua introducat
regna q̃to p̃teris sublimioris ⁊ sanctio-
ris uite meritis fulget. Hodie om̃s
angeloru ordines exultantes ⁊ talibz

⁊ uocibz.

uocibus alternatim concinentes sibi
 sonantur dñm. Hodie omnium p̄pharum
 et p̄pharum ceteris. hodie apploz
 et discipulorū chorus. hodie omnes
 sancti martires. hodie confessores. ho-
 die gloriosa dei genitrix sc̄tis omnibz
 conmutata uirginibz. hodie omnium b̄torū
 aie letabunde suo occurrunt compato-
 re et cū. his auditis uox siluit. s̄
 tū lux et cantus et odor per horas post
 modum perdurantes cessauerūt. Itaqz
 lique patet ip̄s de sublimioribz et ma-
 ioribus ciuibz fore quo et mirabilis
 et magnus est et etiā metuendus sup̄
 om̄s pene sc̄tos ob sibi traditāte potate.
 nulli sit quidem dubium ita p̄ctis
 que uult posse ip̄m assequi sic p̄ctis
 sua uoluntas die maḡ coheret. Nulli
 uero me tante audacie putet ut fate-
 ar ip̄m iohanne bap̄^{ta} quo testante
 ip̄o saluatore nullus maior surrex̄

petro et paulo et ceteris. xij. ap^lo^r q^u
ab ip^{so} xp^o electi et sanctificati sunt
p^{ro}stare gloria. Sed tam^{en} si phibeat co
ipm illi maiorem obtinere gloria^m
in celi regno aliqua audere dici
tu nullas indeo rones aut nephas
sit dicere equale illis in gloria je
ronimus fore dum mo illis in uite
sanctitate discors non fuit/ cui n^{on}
sit psonar acceptor deus/ s^{ed} singlor^{um}
merita decernens/ et reddens uni
cuiq^{ue} quod meruit. Ast si cuiq^{ue} ui
deatur minorem iohanne et ap^lis
jeronimu gloria obtine parum uide
atur minore ipm obtinere/ cui et si
illius sanctitatis merita illius labo^ris
grana/ illius scripture et uerissime
translationis utriusq^{ue} testi offor^{is}
ordinationis fructus non solu p^{re}sen
tis/ s^{ed} etiam futuris p^{ro}spicacit^{er} enat
paulo minus fore nil ipm ab eisd^{em}

in gloria discordem ut uerū testō
 dñi puto iudicabit. Porro ne aliquis
 deridendi laqueum initiare ui
 deat dum johanni et applis i sc̃i
 tate et gloria equalem ee jeronim
 um sanctissimū fateor unū qd
 expletis mundum diebus quatuor
 in uisione michi emarrabo ut ue
 ritas non lateat. Et ne quis me
 has laudes retexere credat ul' amo
 re carnali quo homo aueritatis co
 gnitione maxime deuiat uel ue
 sane mentis impitia uel alia q̃
 cumq; cā uelint. Sz me h̃ nō am
 bigant ab homine mtellerisse mi
 nime; s; p reuelatione q̃ deus oī
 potens qui suos exaltat sanctos et
 exaltando magnificat quarta pre
 eunte nocte michi auide cogitati
 quid laudis quid ue debite reue
 rentie et magnificentie jeronimi

in breui retererem epla demostra-
uit h modo. Dum itaq; ut dixi
sponens hanc tibi eplam scribere co-
gitarem aptam laudis materiam
inuenire hora aduemente noctis
media me somnus oppsit. Et ecce
maxima michi affuit angeloy mi-
tudo int quos fulgentes plus inti-
uito sole duo erant uiri ita similes
et uniformes ut nulla in eis uideret
difa qua alter ab altero differre possi-
mus q tria fecta ferebat alt in capite
ex auro et lapidibus ptiolis alter uero
duo. Hi candidissimis induti collo-
bys undiq; auro et gemis qtextis tante
erant pulcritudinis ut no ualeret
quispiam imaginare. Accedentes
itaq; illi ambo ppe me sub silentio pa-
ulis per steterunt. Deinde ille q tria
ferrebat fecta his me uerbis allocut
fuit. Cogitas augistine quid debeat

laudis de jerommo ueritate pferre. Et
 certe dñi cogitans nudum nosti. Et huc
 ambo uenimus ut eius tibi gloriam in
 dicemus. Hic certe meus solus que ui
 des jeronimus ipse ē qui sic equalis
 nichil in uita et sanctitate, fuit ita per
 omnia in gloria equalis fuit est. Et q
 possum et ipse pot. Et que uolo. et ipse
 uult. et secuti deum uideo. et ipse uidet
 et cognoscit et intelligit. In quo omnis
 nra et sanctorum omnium gloriatur beatitudo
 et gloria nec habet maiorem uel minorem
 gloriam alio alio scilicet. n. magis magis
 et minus diuinam contemplant spem
 sine cognoscit. Tertius uero tertius qd
 plus illo fero aureola martiris quo r
 uitam finem corporis. Qui rsi i mu
 do pñas exumpnas afflictioes ubera
 otumelias et hominum et opprobria et deri
 siones et cetera ualde graua q ita pa
 cifice ptulit ita gaudent pp deum

ut in infirmitatibus exultaret uerue
martir existeret / et prima martiris
non amiserit / in quia gladio magis
non finivit aureolam que in signum
dat martiris talis non habet. // Ser
ta uero duo alia que habemus auro
le sunt que solis uirginibus et doctoribus
dantur ut ab alijs discernantur. Ad h
ut michi uidebat uindicta. Quin
et dñe rex. Et ille. Johannes magis
baptista sum qui hic ad te descendi
ut nuntiarem tibi ierommi gloriam
qps ipsam gentibus nunties. hoc n. noue
ris quia honor et reuerentia que sin
gulis sanctorum exhibet ceteris omnibus
exhibetur. Nec putes ut in celo sit al
qua inuidia ut in mundo. Sic enim
in mundo quilibet hominum ceteris
pessle magis uellet qz subee ita in celo
pp caritatem in effabilem qua se in
celes diligunt bte anime quilibet scito

ita alterius gloria gaudet sicut sua. Cum
etiam uellet quisq; maior ut quisq; mi-
nor sibi eet equalis ⁊ pene maior
quia eius gloria eet sua ita minor
maioris gloria gaudet sicut ea hret
nec uellet eam hre ut ille no habet
immo po' de sua si fas esset imptiret.

Vnde gloria singulorū est gloria cūc-
torū ⁊ gloria cūctorū est gloria singu-
lorū. his dictis societas omnis illa dis-
cessit. Expetactus itaq; a somno tā-
tos in me sensi subito caritatis ardo-
res q̃tos in me nūq; senseraz. Naz
deinceps hactenus aliqualis in me
uel inuidie uel supbie siue arrogan-
tie fuit appetitus uel cogitatio. Testis
ē n. deus qui omnia ante q̃ fiant no-
uit q̃ deinde tantus in me extitit
caritatis feruor q̃ plus alieno bono
gaudeo q̃ meo. Plus affecto oibus
sub ee q̃ sup ee. h̃ idcirco dixerim

non ut laudis acquiram famam / s
ut h quis non putet uana fuisse so
ma quibus sepe deluditur mes nra.
Sepe et n. deus abscondita et maxima
plonnia reuerat. Magnificemus ergo
dum in scro s. magnificemus opera su
a qm pfecta sunt nec est in eis iniq
tas. Scdm do Jeronimum pp dum cu
quo regnat seure magnificemus qm
in uita sua magnifice fecit in mote
sua magnifica recepit. Quapp ma
gnus est in medio nri et sanctus excel
sus in uite excellentissime sanctitate.
Magnus sanctus et excelsus in sapie m
effabilis pfunditate. Magnus sanctus
et excelsus in maioris nre glorie qn
tate. Mirabilis laudabilis et gloriosus
in pdigijs suis in auditis et insuetis.
Metuendus recolendus et uenerandus
ob sibi traditam a dno potestate hono
rem et gloriam sempiternam. Magni

fial' ergo obsecro eum nec taceamus qm
 maior est omi laude. Notat fatiamus
 in pplis glorie sue laudes. Non mirer
 homin' eum quem deus magnificat
 et exaltavit laudamus. Non homines
 pigeat venerari et coli quem deus colu
 it et veneratus est. Non putet quispiam
 iohanni et applis in gloria et sanctitate
 equo ieronimu iohai et applis exerce
 in iriam qm ipm ill' prare et gloriā
 et sanctitate si possent optarent. Gl'a. n.
 et beatitudo ipius eoz est gloria et bati
 do et eoz est sua. honor laus et reveren
 tia anobis exhibita ieronimo eoz sin
 gulis exhibetur. Et que illis singulatim
 exhibetur ieronimo exhibetur. Si ergo
 cupis iohanne baptistam et applos ve
 nerari simul venerare illuz qm ipis
 p omia est equalis. Secura igit oī de
 pulsa fornicine iohanni baptiste ie
 ronimu equalem et no maiorem qm

nullus surrexit maior omni deuotione
et reuerentia fateamur quoniam si nullo
rem facimus iohannis glorie de
rogamus et magis miras exco
que laudes. huius mei imperiti ser
monis opus quod in sufficienter quod
uulissime quod nichil tam deuote
et reuerenter expletum ad te uene
rabilis pater pure corde et magna
an deuoti affectu dirigo supplicat
ut ingenio mei uerbula que de
mee impitie paupie in laudes ex
im ieronimi obtuli non deriden
do sed caritate debita equanimiter tol
lerando legas. Et que minus debito
dixi ad tanti uiri laudes et mee i
mpitipie reple breuiat et
eius laudum ymense imensitati.
Quoniam certe si omnium mortalium lingue
solum eius laudes pmerent minus
debito satis esset. Mei peccatoris uene

rabilis pater esto memor / ut dū in
illo steteris loco quo illud sacrum
crimi ieronimi cadaver quiescit
eius interuentionibz recomēdes.
Quoniam nulli dubium ē q̄ ea q̄
optat idem ieronimus p̄t̄ ḡtinuo
obtinere. Non n̄. suo aliquat̄ de
fraudatur desiderio.

*Explicit epla uenerabilis doctōis
augustini ad beatum cirillum
sm̄ ierosolomita ecclie pontificē
de magnificentijs eximij docto
ris ieronimi.*

*Incipit epla sancti cirilli secūdi
ierosolimitani ep̄i. ad beatū au
gustinum doctorem eximium
de miraculis beati ieronimi do
toris magnifici.*

*Venerabili uiro ep̄o eximio
augustino yponensi presuli*

Cirillus Ierosolimitanus pontifex et cum
sacerdotum infirmus illius sequi ve
stigia cuius in terris sanctitas radiare
non cessat Illius sancti Ieronimi gloria
si eius memoria erit in benedictione
et in seculum seculi. Qui quod sit et
tu similiter bene nosti eius usus maxi
me colloquii et doctrinis de quo me
uolle discere cum sim in toto reple
et indignus quam reputo audaciam. Sed
tamen quia tua me cogit dilectio ut tibi
aliqua scribam de prodigiis hominibus
insuetis que per illum in diebus nostris
fecit dominus ut eum celebrem in mundo
faceret et cunctis hominibus gloriosum
tamen tuis orationibus opus aggrediar
et breuiloquio perstringam de multis
parca. Gloriam huius uiri uisionemque
meam nec non et uirifica tunc temporis
peracta te nosce non ambigo. Nam uir
utique reuerendus et memorie oblimo

in non dande. Eusebius nobilis cremo
 nensis eius discipulus in quo magri
 refulxit sanctitas et doctrina cuius
 sapiam pbitatem et excellentiam non
 ignorat. Qui post biennium a nre
 mortalitatis miseria ereptus suum
 predilectissimum magrum ieronimum
 in celi patria est secutus ut nobis indi
 cant crebra miracula de quibus etiam
 inferius aliquantulum pertractabo reuere
 do patri damasio prtinenti epo et the
 odomo romanor senatori eius fratri
 Seuero pbissimo uiro Eustochio sanctis
 sime miki et tibi et multis alijs quos
 singulatin nominari non eget tunc
 temporis p suas litteras totius ei obit
 seriem intimauit. Vnde amplius ea
 que nosti reiterare foret supfluum
 et dicendor impedimentum. His g
 obmissis ad eiusdem que no cessant
 gtnue clarere miracula nr se nullus

uertat ut tua deposcat deuotio. Et p
ab Eusebio uiro sanctissimo eiusde
Jeronimi sanctissimi discipulo sum
mat mutuz.

Post obitum sanctissimi ieroni
mi queclam heresis int' grecos
secta surrexit que ad latinos usq
deuenit que suis nephandis nitebat
ronibus phare q' aie b'roz usq ad uni
uersal' iudicij diem in quo corporibz
erant iterum giungende uisione
i cogitatioe diuina in qua tota glisat
beatitudo sanctorz p'uiabantur / Et da
natorz aie similiter usq ad die illu
nullus crutiabant' penis / Quor' co
talis erat. Sicut aia cum corpore me
ruit uel peccauit ita cum corpore p
mia siue penas recipit. Asserebant
etia illius secte nequissimi nullu h'e
purgatorij locum in quo aie q' m'ctu
de suis peccis in m'ndo plenam egisse

pinas purgarentur. Quaque se-
 ta pestifera crebrescente tantus in nos
 dolor irruit ut nos amplius pigeret
 inuere. Quo meis cunctis suffraga-
 neis episcopus et alijs viris catholicis con-
 uocatis cum iuuna et oroes induxi ut
 tuam sic agitari fidem dura non per-
 mitteret bonitas. Mira res et forte
 huic similis nunquam visa. Tribus ex-
 pletis diebus ieiuniorum et orationum sub
 sequenti nocte gloriosus ieronimus
 suo predilectissimo filio eusebio om-
 nibus incubenti manifeste appens
 benignaque allocutione confortans ei dixit
 in hac secta pestifera minime formi-
 dare cum sibi finis iam imponenda
 erat. Quae eusebius nimio fulgente
 splendore ita ut in eum oculus hu-
 manus aspicere non ualeret intuitus
 quasi graui de somno euigilans per gau-
 dio dulces per oculos fundens lacrimas

ita ut pene uocem fundare possis forā
re. Quam preterit clamare cepit. Pater
meus ieronimus es. Quare mea so
licitatem spernis? Certe teneam te nec
dimittam. nec sine tuo quē dilexisti fi
lio gradieris. Ad quem gloriosus iero
nimus. Non te fili dilectissime desu.
confortare uigesimo namq; die me
sequis et simul in gaudio permanebimus
sine fine. Si h. cirillo cunctisq; feibus
nūtia ut die crastina iux̄ presepe dō
ubi meum quiescit corpus om̄s mu
num quemant tam catholici q̄ etiam
illius e secte nri. Et tu tuorum hominum
qui in hac sunt urbe hac nocte defuncti
cadavera inhumanata in loco in quo
meum est inuatum corpus fanel de
petari. Sup quibus st sacru q̄ uerbū
ponens statim uite p̄stine redditi
hac radice heresim extirpabunt. Cu
uale dicens gloriosus ieronimus dñs

puit. Mane aut factu qui bethleem ad
 me tunc eram uenerabilis eusebio ue
 niens cuncta que uiderat enarrauit.
 Quo in mensas creatori gratias agens et
 ieronimo glorioso omnibus in predicto
 loco in quo pro nobis de intemerata uir
 gine saluator natus est et ubi etiam
 sacratissimum ieronimi cadaver
 huiusmodi est aggregatis predictorum defunctorum
 cadauera deferri fecit. Omnia erga ho
 mines dei misericordia et dispensatio quod
 modis in se sperantes sit imitare. Quis
 quod et quot honoribus suos exaltat sanctus.
 fiebat interea ab illius secte cultoribus
 derisio credentibus quod foret exinanita
 manus domini. Letetur itaque omnis fidelium
 ceteris et deo in uoce exultationis psal
 lant quoniam suscepimus misericordiam domini in medio
 templi sui. Accedens namque uir uene
 rabilis Eusebius ad singulorum cadauera
 fletibus genibus manibusque in celumque ex

centis / cunctis audientibus sic orant.
deus cui nil impossibile nil graue / i-
uete fortitudinis / et virtutis q facit
mirabilia magna solus / et nullum
in te spantiū spernis / nūc pces
tuor exaudi filium. Et ut tua qm
dedisti fides intemerata inuolatay
psecula maneat / ac et ut illor erro
appeat p merita / et p intercessionem
gloriosi tui dilecti ieronimi intro
duc / in h cadauera aīas quas de ipis
egredi uolūsti. Quia quidē orde
finita singulum sacco quo sup cāne
ieronimus utebat tangens cadauer
ptinus in eum uite spz introdux.
Qui homines aptis oculis omibz q uite
signis ostēdit sunt pfecte resuscitati
et ceperūt aīaz btāz gloriam et pec
catorū penas tam purgatorij q in
ferni clara uoce omibz intimare.
Nam michi ut pstmōdum intēgat

dixerunt q̄ beatus ieronimus eos cō
 duxerat secum in paradisu purgato
 rium ⁊ infernu ut q̄. i. agebantur
 patefacerent uniuersis sibi q̄ dixat q̄
 ad corpora redirent ⁊ de ppetratīs
 peccatis agerent p̄nias quia eo die
 ⁊ hora qua uenerabilis eusebius
 migraturus erat ⁊ ipi morituri e
 rant ac et sibi bene agerent cur eo
 gloriam adepturi. Quod ⁊ factu
 est ut infernus declarabo. His igit
 pactis multitudo maxima pplōz tam
 fidelium q̄ etiam illius secte defen
 sorū qui ad tam grande gurrerat
 spectaculum tam etum erroris in
 ditium ⁊ ueritatis expimentū nec
 non ⁊ bti ieronimi merita egregia
 cernens magnis uocibz laudes in
 mensas refferunt creatori qui suos
 in se spantes nō deserit. Et sic aug
 hime pius do^r nauiculum sue fidei

sacratissime in huius mundi mari eru-
ctuantibus malorum hominum fluctibus
agitari permittit sed minime naufragari.
Quo quidem forti queso esto
aio. uiliter age. non formides contra fidei
persecutores magnanimus dimicare sed
umbra alarum tanti patris qui suorum
fidelium preces in efficaces non sunt
dum non tota spe et puro fiant animo.
Non enim aliter nequeunt nostre in exaudiri
preces nisi cum in deo nostra perfecte spes
consistit uel quia petimus non petenda.
Ad ipsum ergo dominum non tantum ore sed toto
corde clamemus dum affligimur
et ipse qui dominatur in uirtute sua et
nos quotidie oculo respicit pietatis
non permittet nos temptari sed id quod
possumus. Sed ne nimis deuius ap-
posito meo gradiar ad incepta redde.
Et uenerabilis eusebii obitum exple
patris et uirorum illorum tunc similis quos

. resuscitatos.

resuscitatos nosti migratione scribens
 quia eadem sunt hora et die quo eu-
 sebius de huius mundi ualle miserie ex-
 empti aliqua ieronimi miracula de
 multis introducat.

Adueniente autem die quo ue-
 nerabilis eusebius ab eo ieroni-
 mo in uisione quam suprafat-
 sum se migrari scierat die tercio p-
 eunte langore febrim concussus ua-
 lide se sup terram magri no imemo-
 nudum deferri fecit a fratribz et singu-
 lum obsolant fratrum benigna col-
 osolatione confortauit et ut in scro
 manerent ppsito admonuit. Deinde
 sacrum quo gloriosus induebatur ie-
 ronimus deferri fecit et sup se poni
 iussit. Ordinauitq; se nuduz istar
 gloriosi magri ex eccliam in qua ia-
 cebat scin ieronimi cadauer sepeliri.
 Posthac cōmōe sacratissimi corporis

¶ xpi se muniens se dno et bto jero
nimo commendavit. Et sic p̄t̄dum
locutione corporalique uisione p̄uat̄
circumastantibus alternatim scribis
psalterium passionis dō et a sac̄ q̄nt̄
legentibus iacuit. Durum quippe
et cunctis rōne mūdo degentibus fō
undabile hoc quod narro. Die aut̄
quo moriturus erat p̄ duas horas
ante beate aīe exitum uenerabilis
Eusebius tam terribiles cepit actus
pagere q̄ circumastantes monachi
pauore p̄territi uelut anītes i tra
iacebant. Nam quandoq̄ transt̄
sis oculis manibz simul iunctis fa
tie terribili uoceq̄ dicta q̄ sedens
clamabat. Non fatiā. Non fatiā.
mentiris. mentiris. Post hec ad
terram rediens fatiorem firmabat
in terram q̄ntum poterat clamās.
Adiuuate me fr̄es ne peccem. Quod

monachi uidentes lacrimantes et tre-
 mentes eum interrogauere. Quid hec
 pat. Ad quos ille. non uidetis demo-
 num agmina que me debellare cu-
 piunt. Et illa. Quid te facturum
 uolebant cum dicebas non fatig. Et
 ille. Conantur namque ut diuini no-
 minis blasphemiam inueniant. Et ideo
 hoc me non facere ac clamabam. Et
 illi. quare fatiem tuam abscondebas
 in terram. Et ille. ne eorum aspectum con-
 nerem quia tam turpis et horribilis
 est quod omnes pene que in mundo sunt
 respectu eius non sunt. Inter hec uerba et
 actus perterritus sic ad extrema
 horam usque deuenit. Fratres autem qui
 astabant pauore et dolore perterriti
 uelut mortui stabant quid facere
 nescientes. Gloriosus deus in sanctis
 suis mirabilis in maiestate sua be-
 nignus et se timentibus misericors scilicet

suos non clere inquit in tempore necessi-
tatis. Ad extremam namque horam ue-
nerabili eusebio puenienti gloriosus
ieronimus appuit / eum benigne con-
fortans. Cum aduentu omnis illa de-
monum turba quasi infinita euisti-
more petita ab eo uelut fumus eua-
nuat / ut plures testantur monachi
qui propriis oculis dispensatione diuina
se hoc uidisse dicunt. Et hoc magis app-
batur. Nam omnes circumstantes au-
dierunt has ab eusebio uoces. Vn-
ueni pater. quare tantum moratus es.
Queso filium tuum non relinques. Cum
subito cunctos audientibus a uox rēdit.
Expecta fili ne formides / quia te non
desereres quem tantum diligo. Qua
audita uoce breui inde decursa mo-
rula uenerabilis eusebius exire ait.
Qua quidem hora et illi qui resusa-
tati sunt migrauerunt. Et ut puto

cum eusebio ad eterna gaudia puen-
 runt. Nam p omis illos xxⁿ dies post
 q^d ut nostri resuscitati sunt se i tata
 pma tradiderut q^d sui du eterna be-
 nitidine potiuntur. ¶ Scilento pre-
 tereundum neq^q puto que ab eisdē
 tribus p illos dies quibz iuxerunt di-
 dia contitue toto h^o tempore cu aliq^o
 eoz secreta uite illius quam pst hac
 breuem ⁊ momentaneam expectamus
 rimari cupiens atq^{ue} diem ducebat
 aduesperam. Sz q^uis multa ab eisdē
 didicerim tñ ad pñs breuitatis causa
 quedam solum resseram cetera nō
 alias ea dicturus obmittam. ¶ Qua-
 dam uice ad unum eoz me iuisse
 otingit que dire lacrimante nec i
 meis uerbis consolationē aliquā ad-
 mittente cōpiens tanti fletus causā
 ab eodem cepi pquire. qui plures
 de hoc ame interrogatus nec tamē

ad interrogata respondens / tandem me
coactis importunitatibus sic rēdit.
Si que pēdie sum expertus nō ignora
res tibi semp in esset fletus causa.
Ad quem ego. Quēdo ut q̄ uidisti
edisseras. Tūc ille paulisper tacens
dixit. Quales credis penas & tormē
ta nō solum damnatis s̄ etiam in
purgatorio existentibus pparari. Ad
quem ego. De incertis que uera pō
tēri sūnt. Vt n. puto nris quibus
affligimur penas equari nō pūt. Ad
qd̄ ille. Si oī que in mūdo cogitari
possent pene tormenta & afflictiones
minori que illic habetur pene con
pēntur oī que hic uidentur pene &
tormenta solatia sūnt. Malet eū
quolibz uiuentium si illas expiētia
nosceret penas usq; ad finem mūdi
omibz his simul sine remedio cru
ciari penas quas oīs ab adam huc

usq; singulatim vtullerunt q̄ uno
 die in inferno siue purgatorio mi
 nori que illic hetur pena torqueri.
 Et ideo si cam mei mtogas fletus
 timor penar est que peccorib; ius
 te dantur. Scio namq; me erga meū
 dum p̄casse / et ipm iustum fore nō
 dubito. Qua de re non mireris si plā
 go / tū pō si non plangerem uehement
 admirari deberes. Sz pō admira
 re q̄r homines qui se mori nō du
 bitant / saltem alior expimēto tāta
 hic securitate uiuunt nec tantas
 cogitant euadere penas. Ad h̄ do
 lore tactus intrinseco ita ut uix ū
 ba fōre posses dixi. Heu quid au
 dio. Sz queso in quo tormenta dif
 ferūt infernalīa ab his que sunt
 in purgatorio dicat. Et ille. Nichil
 inter se differunt / quia eadē s̄
 magnitudine pene purgatory et in

ferri. Et unum est quo differre pos-
sunt quia infernales fine non ex-
pectant sed augmentum scilicet in iudicii
universalis die quando cor ibidem cruciabu-
tur cum animabus. Et purgatorii
sunt cum fine. Nam post expletam pe-
nitentiam in exempti gaudiis beatis-
simis proficiuntur. Ad hoc ego. sunt omnes
in purgatorio exantibus equalia tor-
menta vel diversa. Ad hoc ille.
Diversa quidem in aliquibus maiora
aliquibus vel leuora iuxta magnitu-
dinem peccatorum. Nam in patria et bea-
torum omnes anime gloriose diuinam
contemplantur speciem in quo omnes consistit
gloria quod quibus singule tanta habeant
gaudia quanta uelle uel cogitare possunt
in gaudiis non sunt pares quia ma-
iora habet possidet minora illa iuxta opera
que fecerunt. Et si tibi aliqua ex hoc
oriret admiratio ut scire possit in eis

diuersitas gaudior quorum causa est solus
 ipse deus in quo in quo ulla potuit
 nunquam fore diuersitas solutio satis patet.
 Nam cum deus contemplatio et cogni-
 tio sine intelligentia sit tota merces
 et gloria in aliquo potest esse sanctorum minor
 in alio uero maior. Idcirco cum omnes
 sint aere deum sicuti est uideant et ag-
 noscant aliqua minus uidet et intel-
 ligit et sic sibi minor est gloria aliqui
 uero clarius uidet et subtilius intel-
 ligit et sic maiorem possidet gloriam.
 Sic etiam de illorum miserorum dampna-
 torum dici potest. Nam cum omnes aere dam-
 pnatorum in uno consistent penarum lo-
 co tamen diuersis cruciantur penis uir-
 tutum qualitates. Tantum si quidem
 differt inter christianorum qui ibi torquentur
 penas et paganorum ut paganorum crucia-
 menta et eorum qui filii dei et rectores
 sustinent sicut qui nulla quicquam omnino in

effabilia sunt nec a uiuentibus cogita-
bilia. Et dignum est. Nam illi gratiam
dei in uacuij receperunt nec uolue-
runt a peccatis corrigi dum uixerunt
sacris continue uociferantibus scriptis
quasi per nichilo putauere. Tum ego
horribile inquit quod dicis tunc seculu
lo mortalium insisteret mentibus
ut uel tantarum penarum terrore a
prius cessarent si nollet amore glo-
rie. Sed queso quid erga te prece ex-
unte anima pactum est breuiter i-
notesce. Ad quod ille. Aduemente
inquit mortis mee hora tanta in
loco in quo migraturus iacebam ne
phantorum affuit spirituum multitudo
ut pre multitudine ^{ne} diuini non possent.
Quorum spes talis erat quod in eo nil pe-
nosius nilue horribilius excogitari
potest. Potius enim quilibet hominum fla-
mis ardentibus arduos se exponeret

q̄s eorū formaz ictu oculi uisione po-
 tiri. Et ad me uementes oīa que
 cumq̄ ppetraui opera q̄ deum ad
 meam memoriam reuocabant
 suadentes michi ut amplius de di-
 uina miā quam tam grauit̄ offē-
 deram nō sperare. Et certe nouis
 q̄ nisi me diā misatio adiuuasset
 eis resistere non ualebam. Nam
 dum omī uigore sp̄s destitutus cor-
 uerbis paulominus assentire gloiō
 sui affuit ieronimus magno ualla-
 tus agmine angelorū septies sole
 splendidior me confortans. Qui ubi
 illos sp̄s nefandos f̄mituit me
 tam dure exacerbantes ualde cō-
 motus erga eos uoce terribili eis di-
 xit. Quid ad hūc nequitie et oīs
 maledictionis sp̄s uenistis. Ne-
 sciebatis hūc meis fore fouendū
 auxilijs. Perstinis hūc relinquētes

abite et iras ab eo ellongante nequi-
tias q̄tum distat ortis ab occasu. i
his illa maledictorū spūūz sotiētas
perterrita diris ululatibz et clamoribz
limē loci quo iacebam excessit. Tūc
gloriosus ieronimus aliquibz mīpal
angelis ne a me discederent s̄ quo-
usq̄ reuerteret expectaret am̄ cet̄
is angelis festinant abscessit. Eodē
quoq̄ abeunte angeli qui ad me cu-
stodiendum remanserant me con-
fortare cepere blanda et dulcia p-
mittent si forti aīo polutare. Int̄ h̄
aut consolationis colloquia hora q̄
decurra s̄o b̄s ieronimus ueniens
stansq̄ in limine uelociter inquit
uenite. Tūc subito anima corpus
relinquens tam grauiter et acerbe
q̄ certe q̄te fuerint p̄ssure et angus-
tia intellectu non caperet mens hu-
mana n̄ ut ego experiri didicisset.

Si. n. omnis humanorum intelligentia
 quas uellet angustias et dolores exi-
 maret et aie dissolutionis ac cor tñ
 illa pro nichilo computaret. h. et a no-
 minus ardua et ualde mortalibus for-
 midanda que p longitudine pñti
 operi no miseribam.

Eo loquente incipiebat claudi dies
 occasu solis quo necesse fuit quid ei p
 mortem atigerit non explere. Sed
 quia id p ceteris affectabam sequenti
 die duobus alijs cum eo in simul quo-
 cati ad narrationis illius seriem re-
 dii. cupiens hoc ab illis etiam duobus
 alijs pauidire ut trinu testimonio so-
 lidius edocerer. Itaq; cum hi ia dca
 reciperent sic respondi. Qz hęc uti-
 lia sint nec cederet in uacuu sepi
 ipa fari tñ his que iam audui ob-
 missis queso ut que uobis post disso-
 lutionem corporis euenerint meo

branti animo detegatur. Ad h^o ille q^{ui}
michi que audisti transacto narraue
rat die. Quod civile inquit m^{en}te
gas non est possibile plene fari qm
spiritualia n^{ost}ris minime sensibus
comprehenduntur. Scis namq^{ue} exami
fore / 7 t^u quid aut qualis sit aⁿi
non agnoscis. Deum certe scis o^mnⁱu^m
e^{ss}e p^{ri}m^um 7 finem a quo incipiunt omnia
atq^{ue} tendunt. Et t^u quid sit deus
aut qualis dum carnis istius gra
uissime corruptibiles portas omnes
noⁿ intelligis nisi p^{er} speculum iⁿ enig
mate. Sic etiam de angelis 7 de ce
teris in corporeis idem idem liquet.
Cum n^{on} multa que sunt notissima
in n^{ost}ra n^{ost}re parue intelligentie defec
tu intelligere non possimus sup^{er}
celestia 7 sp^{irit}ualia o^mnⁱo aliena a n^{ost}re
cognitione qu^o intelligemus. Ut
dicas inq^{ui} / h^{oc} uti potes queso dicas.

At ille. Circumloquar inquit id qd
 optas ⁊ dicam paulominus quod
 possum. At hi qui mecum ea que
 ego pridie sunt experti si ita est
 testificabuntur. Mea pridie aīa
 a corpore tot ut sup̄fatus sum p̄su-
 ris ⁊ doloribz dissoluta subito ictu
 oculi ineffabilē f̄t aīa dei indi-
 cantis p̄ntiam de p̄tata / s; quibus
 ⁊ quō non agnosco. Nec certe mirū
 Nam nūc carnis mole aggrauor / tūc
 aut erat aīa sine carne. fuerunt
 etiam ibidem istorz aīe terroribz
 in cogitabilibz quid iudex ageret for-
 midantes. Hec aut mortales nesciūt
 quibz hoc eueniet quod tūc nobis.
 Certe si illius non foret ignorantia
 totiens non peccarent. Nullum que
 toto tempore gessimus peccorū iū-
 dicem latere potuit imo cūcta que
 fecimus tanq; si forent p̄ntia cūctis

astantibus clara erant ita ut minim
um nostrorum cogitamentum sicut fuerat
appebat. Considera namque quibus et
quot agitabam erroribus. Hinc demo
num multitudo stabant mala testi
ficantes que fecimus locum modum
et tempora declarantes. Hinc nos met
ipsi que obiciebantur nullatenus gra
dicere poteramus tamen quia iudicem
cuncta scientem tamen quia ipsum quilibet
nostrum iustissimum cognoscebat. Hec
quid dicam. Quam suam postulabu
mur. Ob eius memoriam nunc formi
do. Hinc mala undique undicta iudi
ci acclamabant nec ullum pene app
ebat bonum quo quid minime spera
remus. Hinc nos dignos supplicio omnes
qui aderant exclamabant. Cumque
iam nil deesset nisi suam publicari
que pectoribus digna datur ecce glorio
serorum cunctis splendidior astris

abeato iohanne baptista sumoq; apploz
 principe petro necnon ⁊ angeloz in
 genti multitudine comitatus ad pre
 sidentis iudicis ueniens nrā smāz
 suspendi modico temporis nosq; sup
 dari ob reuerentiam ⁊ deuotionem
 quam sibi contuleramus ⁊ p̄ erois
 destruendi necessitatem ut uoluit i
 petrauit. Deinde nos secum ducens
 oīs illa bta uallatus societate ubi fi
 delium aie in eternali gloria ppetuo
 pfruntur que ibi gerebantur ut red
 deremus testimonium declarauit.
 Post hec ad purgatorium ⁊ infernum
 nos deducens non solum que ibi erat
 iudicant si uoluit ut penarū expietia
 pbaremus. His ergo oib; sic pactis hāc
 qua nra cadauera sacco quo beatus
 fuit usus ieronimus teregir uenera
 bilis ensebuis iohannem gloriosus ieronimus
 nobis impauit ut ad corpora redire

mus / mandans ut de his que in diu
mus testaremur / pmittensq; nobis
xx. die ppetratil peccis nos gtingeret
debitam pnam exerce cum beato
eusebio / qui tunc erat ex hoc seculo mi
graturus gloria finis nesciam adi
pisci. Sicq; corporib; nre aie sunt co
iuncte. Multa siquidem angustie
hime formidanda que mortalium
impssa mentib; ab eisdem labean
omniū terrenorū amore et cura pui
gilem qua tot ab errant homines
ut puto funditus extirparent. Sate
didici que si his cartis impmerem
plus cogitato opus pcederet nec cō
compos subscribere iam pmissa. Ita
q; cum de primo te expectem ui
sitaturum gloriosi ieronimi reli
quias / ut tue quas p die recipi lue
fatebantur. Hec omnia h fine dau
dam tangens uenerabilis eusebiy

sepulturam ut ad miracula redd
 eam que superius sum pollicitus en
 narranda enarrare. Obitus naq
 eusebij venerabilis et trium hominu
 pdictor seriem in pcedentibz q bre
 uis potui inserui quedam tibi ut
 puto affectuosa interponens. Et
 nunc pcedtor sepulture series ita
 patet. Mortuo namq venerabili
 eusebio hora tertia plura sunt mi
 racula cunctis uisa que pcedetis
 uite scitatem testantur. quor du
 or ad prius solum dicam. **A**d
 nachum quidam eiusdem cenobij
 placimus et uigilijs pnatu corpus
 h lumine oculor statim ut eusebij
 corpus uenerandum facie tegeret
 p sine laci gram est adeptus. **D**
 demoniacus autem quidam dum
 sacru corpus ad cem duceremus
 eidem obuiant est ptinus libatus.

jur eccliam in qua gloriosi ieronimi a
clauis sanctissimum e humatu uene
rabilis eusebii corpus honore debito ma
gri mistar sepeliuimus. In cuius ecc
cimiterio hominum illoz trium qui
eadem sunt hora mortui fuerunt
corpora tumultata. his ergo uenerabil
eusebii cuncta sileant ut pgrandia et i
effabilia locum teneant pdigia exm
Jeronimi iam pmissa.

In ameno et iocundissimo sigle
mirabilium gestoz ieronimi
sanctissimi prato positus ut i
tum faciens pcpuos et decorez mira
culoz flores ad hz opusculi uenusta
tem et nre posteror ue saluti utiles
psse legam. Quoz omiuz quid pde
erga sabinianum heresiarcham pesti
ferum quem agnoscat pactum e pmo
dicam. Sabinianus namqz hereti
cor fautor duas in xpo asserens uolu

uoluntates.

tates et quod prius est quam inter se discor-
 des. Ad cuius tam inopinabilis falsi-
 tatis probationem introducebat illud
 quod in euangelio Christus dixit. Pater
 si fieri potest transeat a me calix iste. El-
 liciens ex his rationes grauissimas et pene
 inextinguibiles quod panem uoluit una
 fingere uoluntate et altera eandem
 coacte subire oportuerat passionem.
 Et ex his dicebat quod multa Christus uolu-
 it que obtinere non potuit. Tanti
 in nos doloris exant quod magnitudine
 explicare nequimus. Peruertebat nam
 quod idem pestifer agnus et lupus rap-
 ax se uestimento ouium induens nobis
 commisit gregem. Et ut sententia diri-
 pectoris efficacius exerceret opusculum
 quoddam compilauerat falsis probis
 rationibus. Hec sic esse quod quidem opusculum
 ut fidem ei daremus glorioso Je-
 ronimo totius ueritatis speculo imputa-

bat! Cuius falsitatis notitiam compies
sciens & gloriosum Jeronimum septu
sup Heroris destrutorē nō multū
ante suū obitum edidisse, p̄dctm
heresiarum cum suis discipulis
& eiusdem nequitiē ministris in
tam quodam dūco die iherosolima
ad disputandum & suū errore ne
quissimum p̄bandum. Quo nāq;
die universi mei suffraganei
ep̄i & alij q̄ pluribus orthodoxis
necnon & ip̄o heresiarcha cum suis
nephandis discipulis in p̄dctā
ecclia adunatis disputa a nona in
cepta ad vesp̄as usq; tendit. Dum
autem idē heresiarcha q̄tra nos
opusculum ab ip̄o falso cōpositum
quo glorioso intulabat Jeronimo
allegaret, has tantas b̄n Jeronimi
ferre non valens bone memoriē
sibi anis sc̄e nazareth ecclie archa

epus quia tanta beatorum jeronimi
 affectione animi et deuotione col-
 lebat ut si quid faceret diuinum
 non et beati jeronimi premittebat. Un-
 quasi ab omnibus jeronis dicebat p[re]d[ic]to
 heretice p[re]missis assuerit d[ic]te
 eum mercedis q[uod] tot et tantas ex-
 cussisset nequitas. Dum autem in-
 eos longa oriretur contemptio et ut
 q[uod] opprobria sibi inuicem p[ro]p[ri]e di-
 ceret in fine sic ambo pariter sta-
 tuerunt q[uod] si usq[ue] in obsequenti diei
 horam nonam b[ea]t[us] jeronimus hoc
 opus falso compositum euident[er]
 ostenderet / p[re]d[ic]t[us] hereticus etiam ca-
 pite puniretur. In aut[em] archiep[iscopu]s.
 Quibus finitis singuli ad p[ro]pria
 remeant. p[er] totam aut[em] nocte[m]
 quisq[ue] n[ost]r[um] oronibus uacant / ut
 nobis aux[ilium] in opportunitatib[us] eue-
 neret ad o[mn]e qui nemine usq[ue] in se

sperantium spreuit. Magnus domi-
nus et laudabilis nimis cuius certe
sapie non est nūc. Statuto autem
die et hora letus heresiarcha in
eccliam cum suis nequie filijs uenit
huc illucq; discurrentes querebat dei
seruum et filium tanq; leo rugiens de-
uorare ueluti si foret deus non intel-
ligens nec suorum suorumq; precibus exaudient.
Sed cum solidus se fatuus stare ex-
deret mirabilis cecidit. Stabat aut
omnium fidelium contio in ecclia quilibet scilicet
geronimi nomen clamant. Clauserat
si quidem geronimus gloriosus aures
tugens se dormire orones supplicium
non intendens ut mirabilior apperet.
At ego totus perfusus lacrimis quid dei
cepi accideret expectabam. Deniq; cum
nichil miraculi apparet scire cepit
heresiarcha canina rabie ut filium
quod promiserat iam expleret. Ad locum

autem quo decolandus erat filianus
 sanctissimus gaudens et intrepidus
 tanquam ad nuptias ueniens lacrimantes
 episcopos et omnes alios catholicos qui ad hoc
 concurrebant his confortabat uerbis. Ex
 ultate mecum hominem et nolite ostanti
 quoniam non derelinquit deus sperantes
 in se. Si non exaudiat plus meis iam
 perpetratis nequitis merui. Post hec ge
 nua flectens scilicet inquit ieronime ad
 esto michi si placet quicquid est et maiori
 sim dignus supplicium. Tamen ne falsitas
 locum teneat ueritatis succurre. Sed
 si falsum non est ut adiunxeris propositum esto in
 hora mortis ut glorie finis nescias non
 sum exprobrator hec dicens speculatori collum
 prebuit ut feriat ipsum rogat. Elleuat
 autem speculator ensen antistitis uenera
 di caput uno ictu cupiens amputare.
 Adest subito ieronimus gloriosus cum
 cernentibus manu extensa tenet

ensem / Siluano imperans ut exurgat.
Deinde heresiarcham increpans scrip-
turas falso compositas inueniens eiq[ue]m
nans ab omnib[us] euacuauit oculis. Et
hinc eius similibus ut eueniret.
Confestim ut gloriosus ieronimus
disputat heresiarche caput terram
petiit a corpore detruncatum / tanq[ua]m
si ense speculatoris manus eius am-
putasset ictu uno. Quod tam mira-
bile cuncti uidentes qui ad erant illi
co stupefacti / d[omi]no gr[ati]as egerunt / et Je-
ronimo glorioso / et ad ueritatis tra-
nitem heresiarche discipuli re-
diere. Exce[ptum] q[ui]ntum uenerabilis an-
tistitis fiducia in d[omi]no et b[ea]to jero-
nimo fuit efficax / qui p[er] ueritatem
mori minime formidant. Exem-
plar certe hic factus e[st] uenerandus
antistes cetis xpianis. Non n[on] xpia-
nus ille est / qui pro ueritate mori

104
timet. Si. n. xp̄us animā suā p
nobis posuit ut ab omni nos redi
meret fuitute ⁊ nos pro ip̄o cum
tempus ē animas ponere nō time
amus quia nemo nisi legitime
certans pōt coronam glorie obtine.

A Exum quia de siluano ad
dctm nosti ali quodam nō
minus ut puto mirabile ex
ga cum sc̄m narro cui⁹ tot forent
testes q̄ ⁊ nazereth urbs ⁊ bethleem
tenet qui p̄p̄s oculis h̄ uiderunt.
Spens ille antiquus dia⁹ ob suam
deiectis supbiam in inferni pfidū
nenerandi antistitis siluam nimie
inuidens sc̄itati in eum dolis ut
calior cunctis aiantib⁹ grauter ē cō
motus. Qui ut nix dei infamē re
dderet q̄s qui suo sc̄itatis exemplo
relenabantur ad recte querelationis
semitas suo cāu deciderent ad pe

iora. Nocte quadam formam sancti viri
sumens audam mulieri nobilissime
iam in stratu quiescenti appuit / et
se ad eam illicite fingens offensum sui
corporis inquirebat. Ad quod terrore
perrita mulier viri ignorans spem
dum se cum homine sola in thalamo
cerneret / nec quid faceret sciret di-
ras cepit voces emittere ita ut omnes
clamoribus assiduus excitarent dor-
mientes / et non solum de illa domo
sed etiam vicinam. Qui omnes ad praedictam
mulieris thalamum accurrentes quod
ibi esset interrogare paucas mulie-
rem. Interea thalidus spem sub tho-
ro se ponens cepit latere. Qui autem
accurrebant haec audientes quis ibi homo
fuit ubique perquirere ceperunt. Verum
illi diu percurantes tandem ad locum
venientes ubi pestifer latebat anguis
aliena spe occultatum hominem invene-

runt. Qui eundem accensis candelis
 intuentes silvanum epm crediderunt.
 Ad quod omnes qui aderant stupefacti
 et veluti amnes effecti qm quid ageret
 quid ne drent ignorabant scientes
 eiusdem sanctitatis nomine. At qd hoc ta
 destabile in opinabileq; cernebant eu
 mitgarunt cur tantas nequias perpetrass.
 At ille. Quod inquit malum feci. qd
 mulier audiens eum fore mendace
 lacrimans conrespondit. Tunc ille ut
 homines illos erga dei virum ad maius
 odium incitaret qd citius illius dif
 famarent talia cepit et tam ab horre
 da uerba fari qd nullus perturbatione
 auribus poterat sustinere. Quo euz
 otimelisy et opprobriis exacerbatos caute
 ex domicilium expulerunt. Mane ut
 facto que gesta fuerant enarrantes sil
 vanum archiepuz ipocritam et dignu
 incendio acclamabant. Quadere

quasi est tota nazareth comota usque
archiepiscopus ita ut audiendo cuius
quolibet blasphemaret. Mira huius
iuri patia et magne sanctitatis iudici-
um uolat ad innoxij antistitis aures
tanti fama discriminis os tuum non
monetur ad iniurias me tot aduersa
cormanet in mole ad nulla se uictis
impatiam. gratias semper diuino agens
nomen sua si confitetur gloria me
ruisse. Hec quid dicam augustine.
Non solum in iniurias et opprobria fer-
re ut possis fugio sed etiam quibus
uerbulis frangor. premia opto nec
de laboribus curo quia scias ad celorum
regna non aliter quempiam nisi
laborum et afflictionum tramite pue-
nire. Quid enim aliud debeo indica-
re cum me a seculis in uita et moribus
discordem inuenio non et discordez
in morte in primo respiri. flebilis et

106
grauia michi assunt si scitor vita
et meam reor. Miror quippe qui
auditu scitor gesta reuoluunt ho-
mines uti ego et tu nil ut ipi uoluit
pagere. Porro hoc ad meam detege-
dam in sapientiam est quod dicam. Plu-
res me ab eiusdem siluani audis-
se scio, nunquam tantum se felicem fore
quantum cum se ab hominibus despi-
ci et conculcari cernebat. Creuit mi-
rum eius infamia quod eius opinio usque
ad alexandriam, Cyprium et per
ciuitates affines pene omnium ore est
delata. At qui limen domus inuicem
antistitis calce tangere non audebat.
Manens uero in somniis dominus spectato
omnium suos sinit labi scotos in tribula-
tionum erumpnas, ut tunc fideles
patientia eos reddat! sed eos erigente
necessitate in pressuris minime de-
relinquit. Reuoluto itaque anno quo

diā astutia talia erga dei homines
petrauerat citatem nazareth ut il
larum gentium scandalum aliqua
liter mitigaret iur dei occulte defes
ad ecclesiam in qua gloriosi jeronimi
humatum quiescat corpus tanq̃ ad
refugij portum ueniens se in sep
ulchre loco posuit oraturus. Quo p
duarum horarum spatium sic manente iur
quidam nequitie spūs inflamatus
in p̃dictam eccliam intrans sanctumq̃
iurum replens sup sepultura i ore
positum ad eum uoluit draco ci
currit ei inpperens q̃ mulier me
res ad libidinosas suas uoluptates
otinne mectaret. Cui agnus in nocē
siluanus se despici gaudens humi
litate solita ut ista spe ei dret blan
dis colloquijs inuitabat. Quod p̃
sumus ille latro audiens gladio ex
uagina sua pendenti latere in p̃udi

ca trahens dext^a ipm ut filiam antis
 titis guttur inmergeret ellenauit.
 Cui cum hoc uerbum succurre fero
 nime gloriose uenerandus antistes
 opponeret in guttur ppriuz ellenatur
 gladium inmersit uiri illius dext^a
 retrouersa. Et sic ut decebat se ipz
 uir nequissimus interemit ut i la
 cum caderet que efodit. Admirabile
 hoc. s; non minus est mirabile id
 quod restat. Casus itaq; alius supe
 rueniens uir nequissimus s; quod ul
 tione diuina perpetratum fuerat ut i
 uidit ptinus gladium arripient adde
 iuro hominem illum extimans int^r
 emptum filianum interfice conatu
 tur. Ne nimia loquar uerba id qd
 pmo acciderat huic euenit. Quid.
 Nuncium uir iste s; in terram ce
 ciderat q; duo uiri alij eam inter
 uere. Quod uidentes diuin igna

inditū h̄ tū fuisse pactum scelus
a dei homine putauerunt. quorū
unus id p̄ alio graue ferens furia
nesciae undiq; inflamatus latro
cepit q̄tum poterat exclamare. Vñ
quo tua ruget malitia. Tu mulie
res ad tuas libidinolas cogis uolup
tates et homines interficis in ocul
to. Certe tue h̄ nequitie finis est.
Et subito p̄posse cūcurrit ut eum
extingueret vibrato et denudato en
se. At siluane ut siluanus more
solite succurre Jeronime gloriose ex
clamauit. Vir ille ut duo p̄mi se
manu et ense p̄po interfecit. Vir
autem alius qui cum ip̄o uenerat
hoc intuens tremebundus ob uisio
nem ad ec̄c̄ fores cūcurrit. Quod
h̄ maleficis factum putans q̄tum
poterat exclamare cepit. Hinc om̄s
accurate ecce maleficus siluanus

archiepiscopus, non solum mulieres in-
 tuperat, sed suis etiam incantatoribus
 necat homines toto posse. fit his
 nimis uirorum et mulierum con-
 cursus. Verberant aera uoces co-
 bustione dignum saluamini archi-
 episcopum acclamantes. hec ad meas
 sonant aures et lacrimas ad tantum
 ego monstrum stabat agnus inter
 lupos atrocissimos seuentes ut ca-
 nes famelici non minima mitis-
 simus et letus tanquam fungens propter
 nil dicens aliud nisi h. Juste pa-
 tior quia in deum meum peccavi
 grauiter. Verberatur uir innocens,
 caput ab omnibus, ut ad supplicia tanto
 letior quanto pena grauior deducatur.
 At dum ego manu silentium propter ei-
 optans furorem nimium mitigare
 in sinu eo amplius iracundia et
 furore propter inflammat. Cumque iam

captus siluanus ex eccāz duceret su-
bito gloriosus ieronimus ut nūq̃
est de loco in quo iacebat surgens tūto
circumfusus lumine q̃ radys in
eum intuentiū oculi vibrarentur
cūctis appuit suo deuotissimo antisti-
ti auxilia donaturus. Qui sin dex-
siluanū uenerandi capiens dextaz.
his qui eundez captum retinebat
antistitem uoce terribili ut eundē
dimitteret impauit. Tante siquidē
fuit uirtutis huiusmodi ut ante q̃ fini-
ret uox talis om̃s repente tantus ti-
mor inuasit q̃ om̃i uigore corporis de-
stituti in terram uelut mortui cecī-
dere. Int̃ h̃ quedam mulier a nephē-
do spū obumbrata chatenis uincta
compedibus manicisq̃ ferreis alligata
plurimū hominum manibz libatis
obtinebat cū ad eccām deportatur.
It ubi mulieris pes tangit limē ulu

lanus et uoces terribiles mis mis glorio
 se ieronime nam per te crutior ante
 tempus / dia⁹ emittere no cessabat.
 Cui gloriosus ieronimus. Ne phande
 inquit spūs ab hac eri dei famula / et
 tuas detege qual erga siluanum egis
 ti fallacias in siluam forma oibus
 te demonstrant. Tunc diabolus ut
 gloriosus ieronimus iusserat ita ut ab
 omibz siluanus archiepūs crederet
 appuit et rem quam fecerat ut i fam
 redderet dei flm enarrauit. his di
 ctis diris clamoribus et ululatibus
 nephandus spūs de templo dispuuit.
 Quod ubi tam mirabile ē pactum
 gloriosus ieronimus sui antistitis dex
 tram non relinquens. Quid optas
 inquit uacilem siluane hūne tibi
 placatum me factur. At ille. Mi d
 inquit ut me hic amplius no relin
 quas. Ad quem gloriosus ieronimus

correspondit. Quod postulat ita fi-
at. Post me uelociter ueni. Hec di-
cens cunctorum uisui se negavit. Inter
uallo aut unius hore facto Silua-
nus archiepiscopus expirauit. fit obli-
cuctis stupor et admiratio in audi-
ta. undique mulierum et uirorum necno-
rum et puerorum confluit multitudo. la-
crimarum effusione terra madet. uo-
ces lamentationum^{um} uululatus gemitus et
suspira in rama sonant. quilibet se
reum eo quod in siluanum commisit
ueniam petens clamat. Per totam
autem noctem gentium multitudo
ab ecclesia non recedit. Itaque mane facta
clero ad antistitis funera prepara-
to corpus eiusdem ad nazareth
ecclesie honore congruo deportatur
tam illius ciuitatis quam illius scilicet be-
thleem propter multitudinem conuentum.
In qua quidem ecclesia nazareth co-

110
pui illud uenerandum humani
mus ut decebat. longa certe uerba
miranda siluam uenerandi
psulis modo mira plene pmeret.
Et quia dicendorum pgrandis patet
area eiusdem uenerandi psul
actui finiam quedam alia no mi
nus grandia breui uerborum scema
te narraturus.

Mirandum puto quoddam satis
mirabile quod pmet relatione
ueredicoz testium pum aculozum
uisu didici. Duo uiri nobilissimi
et transitorys locupletes et catho
lice fidei ueritatis msci tñ ut in
gentiliu ritu geniti satis boni glo
rioli ieronimi mirabilia audie
tes exiuitate alexandria multis
adunatis opibus deuotione eius
dem feruendi ceperunt ut ut eide
ieronimi gloriosi reliquas uisi

tarent. Cumq; iam incepto itinere
qdam atramite deuij introisset ne
mus ubi nulla hominum aut equor
uestigia uidebant. bti jeronimi iuo
cantes nō eiusdem se custodie tradi
derunt. In eodem siquidez nemore
quidam latronum habitabat pnceps hui
sub se plures quingentis latronibus
hos ⁊ illos ad aliquod destināt itē
nt transeuntes interficerent ⁊ ad eu
dem ⁊ ceteros spolia reportaret. Is
itaq; pnceps hos transeuntes intuei
tribus quocatis latronib; ut ad eos
intificiendum accederent impauit.
Qui sui pncipis implere nulla cup
ientes assumptis armis illorū q
gradiebant alexandrii ocito cursu
tendunt. Adag siquidem gloriose
ronimi merita mag ⁊ peligia forte ut
puto a scis modici talia inq; uia.
Accelerant latrones ut transeuntes

• mactent •

111
mactent. Et dum ppe fiunt quos p
solum cernebant duos paulo i mirabi
les ee uident. Inter quos uix quida
pibat tanto lumine circumlustrans
ut mactendi eum aliquant' fas non
eent. Apphndit stupor timor 7 admi
ratio hos latrones quid aliud facere
possint nesciunt nisi ad latrones
alios remeare. At ubi forent alonge
redeuntel retrouersi solum duos in
prius homines reuiderunt. Mirat
imul 7 se illusos arbitantes cepe
runt ad transeuntel homines retro
gradi. Aut ubi appropinquarunt ut
pns uiderant nunc uiderunt. Mag
ac magis stupefacti latrones cernen
tes minacim; se redisse terga uerue
runt 7 uelociter ad sinis quid in se
assent pncipem deuenerunt. Et cu
rem gestam audit eos insipientes
7 fatuos extimans duodecim alijs

latronibus conuocatis cum eisdē uisus
transcurrentes homines meat cursum.
A longe duos cernunt. si p̄p̄m qui uis
primū uiderant sic et isti. Eorūdem
primus tremuit bases. trepidat cor
tūnt uelud am̄tes om̄i ingore dī
destituti. Tandem in se redentes
eos latentē secuntur. cupientes qd
dīnceps audiat edoceri. Trepidat
nec huius nesciū transcurrentes lēsu
dentes homines nūc se qui sint am
de hī petierunt. Deniq; iā atatu
solis inclinata die cum quid īnotē
fatiant nesciant illos duodeci la
trones extimantes ad eosdē cōsu
lendū statuit declinare. Atq;
ad latrones ueniendū iter carpiunt
eosdē latrones solummodo duos
cernunt. Quo ingorem latrones
adepti transcurrentibus et ip̄i p̄mo
obuiarunt. Qui om̄s in simul iūcti

112
se in uicem salutarunt. Intim in
erogant latrones qui sunt unde
ueniant / et quo pergant. At illi iquit.
Simus de alexandria uementes
bethleem petimus ut gloriosi ie
ronimi reliquias uisitemus. Ad
h latronum princeps. Qui illi iqt
fuerunt iuri qui hucusq nobis
cum tñ modo ueniebant. Mirat
hos tā fari uatores / et se p q nemo
intrauerunt neminez nisi ipsos
et tres alios uidisse nel audisse dñt.
Que gestant fuerant tñ latronū
narrans pñcept illos obsecras ut
ipsi ob quam cāz h acciderit si nos
cunt debeant indicare. Quibus
illi ob a cāz / nisi quia ieronimi
custodie se dederunt / h euenisse
se nescire dñt. Ad h latrones spū
sancto qui ubi uult spirat subito
inspirante oī quam p q habebat

ferocitate deposita in terram eorum pedibus
pulsi per exagitatis flagitijs ue
niam postulantes illos ad latrones
alios perduxerunt. Et quid dicam no
minus patet ad obtinendum hora pri
ma noctis ad latrones expectantes de
ueniunt. postquam quid accederat decla
rarunt eisdem supple declarantes
ut his flagitijs solitis iam expulsis
ad gloriosi iam visitandum cadauer
ieronimi secum irent. fit his uerbis
ceteris latronibus irrisio. Promittunt si
quidem sue principi et illis alijs necem
durissimam si audiant amplius ista
fari. Non cessantibus autem illis priora
iterum loqui uerba latronum quod plurimi
carnis rabie furibundi mox in eos in
surgunt ensibus denudatis. Potuerunt
nempe rumpheas ellenare si quis glo
riose ieronimi auxilium postulantibus en
ses illos deponere donec illi qui fuerant

occidendi a ieronimo glorioso postula-
 runt nullatenus ualluerunt. O ineffa-
 bilis nri clementia saluatoris quot i
 modis quos uult facit ad agnitione
 sui nominis deuenire. Repente h ta
 insueta omis illa latronum uidens
 contra altis deo et glorioso ieronimo uo-
 cabus debitas agunt laudes eiusdem
 se uouentes reliquias uisitare. Facto
 igitur mane plures trecentis homibz
 qui tunc temporis erant talia ppetra-
 tes cum eisdem alexandrinis ex illo
 exeuntes nemore ad gloriosi ieroni-
 mi tumultum deuenierunt cunctis ta
 insueta prodigia enarrantes. Baptizat
 itaqz gentiles alexandrimi et cunctis in-
 di namtatibz conculcatis religiosam
 in quodam cenobio ducunt uitam. la-
 trones aute illi similiter ad lucem ue-
 ritatis sciteqz et laudabilis uite dia gra-
 et gloriosi ieronimi meritis puenerunt.

Sicuti constantinopolitanis liti-
ris hac de re michi spāliter
directis transacto nō longo diei
spatio intellexi sile pene miraculū
illi quod sup̄tatus sum in urbe cō-
stantinopolitana duobis accidit ro-
manis iuuenibz a romana urbe
Bethleez uenientibz p gloriosi Jero-
nimi corpore insitando. Quod trac-
tabo sicut breuius potero. Quom̄ q
duo illi iuuenes audam appinqua-
rant ruri a constantinopoli p duo-
decim forte distant miliaribz spa-
tium anteq̄ rurem duobus duobz
miliaribus introirent eadem fere
hora in loco quo horsum iuuenes ue-
niebant duos qtingerat homines in-
terim. quorū mortis rumore p̄dicto
resonante ruri loci eiusdem iuri i
simul ggregati circumquaqz qd horū
fuerit interfecto ceperunt inquirere

114
uehementer. Cumq; diligenter pqui-
rerent ad eē circum nemine n̄ pre-
dictos iuuenes qui iam ppe uener-
ant repientes eosdem p̄tinuis tenu-
erunt ab eisdem credentes fore ho-
mines interfectos. Mirantur itaq; h̄
ignari iuuenes h̄ se nil scire totis
nisib; conuocabant. At illi eorū pro-
nichilo computantes uerba captos
eosdem conantur ad rus ire festi-
nanter. Post h̄ de rure quia ad eos-
de; uiros iustitia nō spectabat cum
accusationib; ad constantinopolita-
num dōm; capti iuuenes destinātur.
Quin. ne nimis longus fiam ūbis
quod nō fecerant tormentorū rigore
iuuenibus iam ḡfessis adiecit more
solito s̄mā decolandi. Heu quale cō-
audiendo tot lamenta innocentū
quos ī iuuentutis et pulcritudinis
maxima uenustas et ortus nobilis

simus decorabant possi se alacrimis
continere. flentes itaque iuvenes gra-
uibus pallidas fauces lacrimis irriga-
tes ululatus gemitusque et suspiria pro-
mere non cessantes. Gloriose dicebat
jeronime hoc tale ne est primus quod ob-
sequentibus tibi praesentat. Est tale quod la-
bore tu meruimus itineris. heu ro-
ma urbs nostri praescia ortus non sic te crede-
bamus nesciam nostri finis. Ad locum
namque tanti supplitis ibidem gremium
multitudine maxima expectante
nostris iuvenes gducuntur. O ineffabi-
lis misericordia dei nostri qua celum reducat
et terra nec ulli ad se currenti obliuiscat
miseri. felix in loco quo plectendi er-
ant gremibus in celum utque iuvenes
manibus ellevatis gloriose magna vo-
ce inquirunt ieronime nostre salutis et
auxilii portus nostre spei anchora salu-
berna et vitalis hac melina hora nostri

indignis supplicationibus pias aures ut
 si h quo puerum scelus non gestimo
 nial liberationis opes pietate solita se
 sentiamus. Quod si fecimus erigere
 iustia qdempnemur. Nec ubi dixerit
 colla extendunt carnificibus ferieda
 nil dicentes aliud q̄ sicut re ieronime
 gloriose. Quod mirum si tot lacrimis
 cutoz ad se currentiuz misicors opi
 fer ieronimus se amiserando no pot
 uit abstinere cum circumstantium
 omniuz / i carnificum corda etiam ad
 compassionem mouelantur. Elleuatis
 si quidem ensibus iuuenum carni
 ces colla ferunt. Et colla pussionu
 signa uti porphiritici lapides forent
 recipiunt. Mirant carnifices creden
 tes se iutus fefellisse. denno elleuat
 ut pl. p'st enses / ferunt. h uti uti
 prius insensibilia iuuenum colla
 manet. At illi iteruz atqz iterz ferunt

h' enses ut eent palee iuvenes sen-
tiunt. Orit ex h' m' astantes admi-
ratio et stupor uehementissimus
omn' cap'. Hinc inde gentium ad tu-
m sueti inuisionem confluit multi-
tudo. Audit h' et ipse sine latore et cru-
uibetq' artificibus ut se uidente
denno feriant et tñ omode illes-
iuuenum colla manent. Stupens
magis ac mag' uider tantiq' ignar'
miraculi nil scit ali' cur h' fiant
q' ue neficia cogitare. Precipit itaq'
ministris omi mora postposita ui-
dos tradi arduos iuvenes rogi fla-
mis. Circa illos mox copiosus ignis
accendit' / infundit' lignis oleum
et pix / ut eoz dem uita citius dest-
atur. Quid mirandum si compos
ptegendi ab ensibus gloriosus uero
nimis aflāmis suos se inuocates
sedulis uocibus iuvenes potuit libe

rare. Sursum ignum flāme ī m
 mensum scandunt. At iuuenes
 sub alis consistentes Jeronimi glōio
 si salubriter pmanent uelut si ī
 ameno quiescerent iuridario ⁊ iō
 condo. Posthēc iudex utrum h ad
 scribendum miracul an uenefitijs
 certius cupiens experiri ut si hi die
 bus octo suspensi iuuerent q uel
 lent abirent soluti ⁊ liberi cē sunt.
 Suspendis itaq illis mor Jeronimi
 gloriosi pntia defuit minime. Q
 plantas manibus tenens pedibus
 peduz illesos ⁊ inuacel statutis die
 bus mirabiliter consuauit. Currūt
 igitur octano die totius ciuitatis ⁊
 circum adiacentium uillaz iuri.
 Currit ⁊ iudex. Cernunt clare glo
 riosum miraculum patefatiētibz
 que uiderunt qui ad custodiēdos
 iuuenes fuerant deputati. Amrat

omnis uocibus in excelsis laudes pagant
creatori et ieronimo glorioso. Mox d'
eculeo in ueris ueniet deponunt et
maximis honorum exequiis ab omni
populo uenerantur. Verum cum in urbe
Constantinopolitanam capti et dolori
uehementissimo intrauerunt liberi
honorifice et cum gaudio in effabili
erecti sunt. et tamen anuete deo a mil
tis constantinopolitani populi comi
tati bethleem attingentes ueneratim
debita gloriosi ieronimi reliquias
uenerunt. Saneque deposita secula
rium omnium cura cenobium in quo
gloriosus uixit ieronimus intraue
runt. Et uacantes die noctisque pene
et orationibus celebri uita scitatis pspi
cie in predicto cenobio ad huc ma
nent.

Magne admirationis gaudij de
uotionisq; causa precedens iune

num miraculum extitit / s̄ multe for
 midinis constat sequens in sac̄s ordi
 nibus maxime constitutis. Apud su
 p̄iorem thebaidem qdā dñāz fuisse
 añ duos dr̄ eximius / 7 dīte monaste
 riuꝝ om̄ pulcritudine ac excellētia
 decoratum / in quo pene dūcēte do
 mine uita honeste religionis redu
 sione q̄ti^a decorisq; moribus p̄mane
 bant. Ad h̄ qui in sunt figant aūes
 nec quod una hauserunt auricula
 effundant alta. Nam q̄tūmūq;
 lana sit 7 integra modicum ymo q̄
 nil p̄dest / si alta uolens secare māia
 p̄uū quod fundo in est forame reli
 quat / ut dira naufragia nō admittat.
 cur h̄ sum fatul p̄tis narrationis hi
 storia reſabit. Multis itaq; p̄olēs pre
 dictum monasterium uirtutibus
 unū pessimū quo ruit simonie
 uitium retinebat. Nam instruere

diabolo in eisdem dnabz h obſuabat
abuso/ ut ſi q̄ uellent in monialem
recipere no tm intuitu caritatis
me recipiendeqz bonitate q̄tum re
cipiebant pecunie. Nulla. n. in mo
nasterium intrare poterat m̄ſua
niſi certa pecunie q̄titatis ſecum
iret. In h ſiquidem erat monaſtio
ſctimoniat/ quedam dñā etate gr̄a
deua/ que ab infantia ſua i ieiunijs
orombz oī terreno reſoluta ceno
dō iuxat/ que uitium illud q̄ plu
mum abhorrebat. Cui nocte q̄da
ut erat ſolita in orōne poīte glōio
ſus jeronimus apparens/ locuz illu
i m̄ſo luſtrans lumine eidez pre
cepit ut ad abbatiffam cetāſqz illu
cenobijs moniales mane pgera/ nū
tians/ q̄ niſi apecto iam in uetera
to manum exherent ultionem
diuinā ſubito expectarent. Inſ dñi

disputat. Perterrita visione misueta
 scimonialis dñā quis hic fuerit
 iubens talia nuntiari in se ipam
 quide pertractans totam illam nocte
 pegit in sonē. Crepusculo diei adue
 niente omīs in capitulo moniales
 ppulsato tintinabulo congregavit.
 Quibz admirantibus ad que tūta
 forent festinatione in caplo quoc
 te Scimonial dñā ex eaz assur
 gent medio que uiderat & audie
 rat omibz patefecit. fit illico ex h
 monialibus cunctis irrisio. hanc ex
 clamant fatuam multis qz gariūt
 derisionibz hanc forte ebrietate ni
 mia somnasse. Illa uero accepta co
 tumelia patie se scuto muniens
 de eazdem siquidem ptnatia nim
 iuz dolens s de sua despectoe gau
 dens ad solitas redyt orōnes
 supplicans qtiouo ne suis monia

libus quod audierat eueneret. Ora
factis igitur diebus decem nocte me
dia p̄dicte sc̄timonialī dñe hac pro
re deuotis orōnibus mambenti glō
fus iterum appuit ieronimus eide
ut que p̄us nuntiauerat monialibz
de mo intrepide nuntiaret allocu
tione mandauit benigna. Ad quē illa.
Quis inquit es dñe talia michi mā
dant. Ieronimus inquit sum. Ab
eiusdem euamuit oculis. Illa nō sc̄ies
eaz duritiam quid ageret / quid ue
dret nesciens / tandem malleus amo
nialibus in sana & ebria reputari q̄
diuinis contraire preceptis / ogregatis
iterum monialibus / que audierat
& uiderat uoluit intimare. Ast ut
eam assurgere moniales pestifere con
spicerent diuini nescie iudicij sibi de
primo affuturi ante q̄ uerba incipe
ret ecaplo cum magnis chachinnatio

nibus exierunt. Cum. Transactis
 insuper diebus tribus dormienti p[re]dicte
 sanctimoniali d[omi]ne gloriosus ier[on]i-
 mus in effabili q[ui] societate uallatus
 angelor[um] nocte appens me^a eam exi-
 tavit, eiq[ue] iussit p[er]tinere ut de illo
 exiret monasto n[isi] subito futura suaz
 expectaret. Cum illa uero multis la-
 crimis supplicaret ne h[oc] fieret glosa
 inquit ieronimus. Ad abbatissaz et
 ceteras p[er]git om[ni] mora postposita eis
 dem inuitans q[uod] nisi peniteat hac
 nocte nocte diuinam sentient ultioez.
 Si aut[em] misia p[er]manebunt duritia sta-
 tim erient amplius in mon[ast]io n[on] moe-
 ris. His finitis abscesit. hec ig[itur] aud-
 iens sc[ri]monialis anxia plenaq[ue] tri-
 stitijs cap[itu]l[is] adijt i[n] campana cepit
 uehement[er] ut ad cap[itu]lm[us] sc[ri]moniales
 accederent ressonare. Quo abbatis-
 sa de somno euigilans cognoscent[em]q[ue]

ab hac fore pulsata campanula
iracundia ad caplin pperauit. At
ubi illam uidit cliris eam minus
increpans nullum uoluit audire
uerbum / pmittens q nisi cessaret
h agere / secum amplius in mona
no maneret. Cui scimonialis dñā
ne tardes inquit queso agere que
pmittis. pfecto noscas me h i loco
amplius non mansuram. Glorius
equidem ieronimus appens michi
tm modo hoc statim mona futurum
iudiciu patefecit. Hec audiens ab
batissa deridere cepit hac extimas
nelano capite ista fari / et hostiar
iam conuocans iussit ut hanc de mo
nasterio ptinus effugaret / madas
eidem ut aliquali hora sic ex dim
illam postmodum faceret mtere
ut sic ab inceptis operibus ia cessaret.
hac de re scimonialis dñā q atq

potuit emona^o egressa / lacrimis
 tñ fusa / doloribzq; repleta p his
 que monasterio nouerat euenire.
 Terribilis siquidem deus fortis / atq;
 potens / quis resistet ei? heu cū
 eum homines non formidant / qui
 tñ irritant eius iram scientes nll
 atenus posse ab eius euffugere ma
 nibus / ut eius eos magnum & in
 enarrabile iudicium non q̄p̄ndat.
 Saltem his miseri terreantur exem
 plis. Audiant qui in suis confidit
 diuitis / quq; in ira corat excelsu
 dñi siue auaritie siccitate q̄le ade
 buic mona^o adeo p pecunias fatiez
 auertenti de celo est iudicium ia
 culatum. Pene limen hostij sc̄mo
 malis dñā excesserat q; subito totū
 corruit monasterium / om̄s oppri
 mens moniales / ita ut ex eis uiua
 aliqua non remansit. Sc̄moial

uero illa in quodam venerabili doī
nay monasterio quod apud infe
riorem thebaidem hactenus scitu
papua uina manet.

O Ignem censui pmissis mira
culis aliqua alia diuini cont
peccantes manifesti iudicii de
claratua iungere ut si forte pmd
tioz multitudme peccoz corda te
nata et plusq; lapidea in carnea
uerterentur qrs cum se ob pecca cer
nerent beluas rationem et cognitoz
sui conarent ut fierent homines
adipisci. Abiecta et n. rone q sunt ho
mines i bruta aialia redigunt. Gre
coz quidam hereticus die quada
cum sacerdote quodam i ierosolomi
tana ecc publice disputabat. Cumq;
sacerdos ob sine ptis defensione auto
ritatem quandam gloriosi ieroni
mi allegaret ut greci destrueret uel

temerario.

temerario pestifer grecis ore glorio-
sum fuisse jeronimus totius uirtutis
lumen mentiti non erubuit uoce
fari. At quia uoce talem nequam
petrarat uocem deinceps uiliter
non formauit.

Quidam in super alius hereticus
pestifer arianorum in quadam
disputatione eundem jeroni-
mum gloriosi auctoritatem quod eius inducere
ti ut mentitur sua temeritate res-
pondit subita fuit diuina ultione per-
cussus. Nam mundus uerbum uoce
timens clamare per totum illum diem
sine aliqua cessatione non desistit.
Misere jeronime gloriose quia
ate penis durissimis torquens. Et hoc
per totum illum diem quousque uocibus per-
at clamans hora complectoris mirabi-
liter cunctis quod ad huc occurrerat cernenti-
bus expirauit.

Hereticus quidam alius pestifere he-
resis ariane cui ante meum
obitum finem pro imponat dominus in eccle-
sion gloriosi Ieronimi ymaginem ce-
nens ut inquit sic te cum iuuebat
meis manibus tenuisset / quia meo te
gladio iugulasset. Hic ut dicta dedit
gladium euaginans / tota in ipsius
ymaginis illius gutture infixit. Quam
magnus iste Ieronimus tot facies mi-
rabilia in audita cuius opera
similis non appet. Potuit equidem
in baculis in ymaginis gutture gladium
figere dextra / sed de ymagine gla-
dium et gladio manuum quo usque res
innotuit ex here nullatenus fuit co-
pos. Mox quoque percussiois loco tamquam
ex hominis corpore uiui sanguinis
unda fluxit / que usque modo per mira-
culo declarando fluere nunquam cessat.
Eadem in super hora quam res sic acta est

iudici in atrio erant idem gladius
jeronimus cum gladio gutti infuso
appens per offensione huiusmodi uin
dictam postulauit fieri narrans
equidem sibi facta. Et hec dicens
abiit. Stupefactus itaque iudex cum
ceteris qui astabant ad ecclesiam
hereticum manu gladii infirmi
tenentem repperit. Qui peritum ut hi
iuderunt manu fuit compos
gladio remouendi. Captus itaque
hereticus in sua permanens duritia
ob aliud non se dolore nisi quia
uini non teneret jeronimum garient
appli multitudine lapidibus lignis
ensibus et lanceis ingulatur.

M Episcopus meus iohannes que ago
scis omni fulgens pulcritudi
ne que michi in locum filii ad
optavi ut puto tibi pridie quid ei
euenerit enarrauit. Sed tu ut i

prestantius memorie commendetur
silentium non transibo. Captus itaque
idem Johannes ante duos annos
a patris et patris regis ministris ven-
ditus pro eminentem suam pulchri-
tudinem ad regis exercenda obse-
quia deputatur. Cumque per annos in
regis curia non pro dolore et tedio
permansisset eodem revolutionis anni
die prudenti regi finiens prestita
se a lacrimis non potuit continere. hoc re-
intuens lacrimarum ab eo amde querit
causam. Qua cognita in quodam eius
castro quibusdam precepit militibus
custodire. Sequenti namque nocte
eodem in castro existente diris lacrimis
undique madefacto in sonis eidez glo-
sus Jeronimus veniens manum eius
ut sibi videbatur capiens ad civi-
tatem iherusalem secum duxit. Expositus
mane putans se in castro retineri

in domo qua maneo se inuenit. Quod
 admiratione uelut amens quasi u-
 trum in castro uel in domicilio suo
 staret nullatenus discernebat. In se
 postremo rediens emissis uoce dorie-
 tem familiam excitauit. Currunt igitur
 ad me famuli adde Johanne ineffa-
 bili gaudio dicentes nuntiantes. Quare
 dubius accurrens que a plis
 unctum putabam puerum cerno. Quod
 quidem quid ei acciderat enarrantes
 deo et glorioso Jeronimo laudes ma-
 rime psolunt.

Sanctimonialis quidam domus
 omnium pene pulcherrima ferax
 etate uiuencula sed ai sapia
 ualde cana beati Jeronimi deuotissima
 in quodam cenobio dicitur multa sa-
 critate ad huc uiuit. Cum quod au-
 ditur opinor
 dies dicitur contigisse. Sit mulier ha-
 alys in exemplum que huc illucque p-

plateas et uicos discurrere nunquam cessat
sua stultorum hominum illaqueantes
animas insione. Nullo tot diabolus
animas recte capere quot pessimo
mulierum. Sanctimonialis habet ut omnium
dominarum testimonio comparat nunquam
nisi maxima earum compellat necessi-
tas ex suarum cellularum gradibus figit. Ne-
que ei aliud agit opus quam aut orationi-
bus uacat aut lectionibus et me-
ditationibus implicatur aut corpus
reficit dormiendo aut aliqua mai-
bus exercet opera semper tamen scriptu-
ram doctrinam ruminando. Huius diuini
spiritus antiquus diabolus inuidens
ut eam a seculo proposito reuocaret cuius-
dam nobilissimi iuuenis animam in
eiusdem sanctimonialis in statu
incitauit concupiscentiam quod nil
poterat die noctique aliud nisi quomodo
eam posset attingere cogitare. Circa

mona^m ueri luminis obsecutus sti
 ppeus nullum remedium aliud rep
 ire quibat. Santa namq; in satie
 nube caligat^r extitit ut multoties
 se suis punitiosis turbatur affectib;
 cernens noluit se aquis tradere
 suffocandum. Stulti amoris stul
 tum inuenit cathedra de die i die
 stringit. Et hⁱ ad sanctimonial^{es}
 aures resonet ob suam non audet
 pudicitiam. Qua de re o^mi ad hⁱ
 aux^u destituit^r q^udam inueniens
 magu^m uenefi^cu^m demonu^m i tanta
 tiones nephandis artibus excente
 magnaz punitit si quod optat ex
 ptu^m fuit pecunie q^utitatez. Tum
 ueneficioz mag⁹ suis carminibus
 conuocatum demonē decipendi
 eam nocte media festine ad sc^ul^u
 destinat moniales. Ad cellulam
 itaq; accedens demon transire ult^r

cellule gloriosi Jeronimi ymaginis
in cella picta timore nimio nequit
limen. Mira res Augustine ut mul-
tiplicibus patet exemplis tantis glo-
si Jeronimi timor diabolo inest ut
etiam sue picture non audeat appē.
Nam si cui ab eodem obsessio corpo-
ri p̄tiosa demonstratur ymago ab
eodem continuo diabolus effigatur.
Igitur omissum explendi opus neq̃
sp̄itus despans ad mittentē reuer-
titur sibiq̃ negari ad monialem in-
troitum pandit ob glosith Jeronimi
imaginem celle pictam. Quo deridē
magus dimisit. Voxq̃ cōvocatū aliū
demonē q̃ pot̃ mittit citius ad huius
modi opera finienda. Sit secūdo id
quod primo. At secūdus p̄ horam
forte manens coactus excelsas cepit
voces emittē. Si me Jeronime hūc
sinis recedere huc ulterius nō re-

reuertar. Ad h^o stupefacta mulier q^u
 orōibus in cellula iherebat q^u istas
 fundat uoces nimio pauore p^{er}icta
 tur. Non cessante diabolo sic clama
 re exatate illius cenobij moniales ti
 more p^{er}ussile grandi tremule ad illā
 accurrūt cellam/ cruce dō p^{re}eunte.
 At illum fore neq^{ue} sp^{iritu}s sciūt/ eun
 dem cōurant/ ut debeat qua de cā
 uenerit intimare. Narrans equidē
 diabolus rei seriem/ seq^{ue} gemitib^{us}
 7 ullulatus pandens/ et chatenis
 igneis uinctum a^{nt}heronimo retine^{re}.
 Rogat eas ut suis mereatur p^{re}cibus
 abeūdi grām inuenire. At ubi h^o
 moniales audiunt/ deo 7 glorioso Je
 ronymo laudes reddunt suppl^{er} pos
 tulantes/ ut demonē hūc nullaten^{us}
 reuersurum de eodez cenobio effuga
 ret. Vix orōnum uerbis finitis dia
 bolus magnis stridoribus ex eodem

leo recedens magnum adijt eūq;
capiens tantis uerberibus & cru-
tibus flagellauit / ut p̄ multas
horarū spatia in eo aliquod uitale
signum paulo apperet diris clamorū
uocibus. Mei crutatus causa fui
sti ad illas me destinās moniale.
Certe in te his uerbis uendicabor.
Int̄ aut̄ uēba tam horrida magus
cū se pene p̄nitiei p̄pinquū cer-
neret suas uidens artes nullum
auxilium adhibere ad totius re-
fugij portum heronimū glōsum
iam naufragio se dirrigens. Glō-
riose inquit heronime huic ad tu-
am demētiam subueni misero
accūrenti / ei solita mēe dona p̄-
grandia nō denegant. P̄mitto
namq; si tuis hac hora iutus au-
xilijs p̄nitiei / tam horribili non
succumbam demiceps cūctis exultis

fallatis atuis obsequiis nō recedā.
 his finitis uelut fumus ab eodem
 neq; spiritus euauit. Per anū
 autem idem iacuit uerberibus
 mag' i tñ sui corporis ipol q n
 alieno aux nō potuit se mouere.
 Mor idem accepta pnia mag' an
 q electo surgeret cunctis combustis
 codicibus quibus artes illas neq; li
 mas excebat uenditisq; omnibus
 que habebat et pauperibus eroga
 tis completo anno i illa se ob pe
 nitētiā agendam in quadam
 spelunca claudens in hermo i q
 p quadriennū gloriosus stetit. Zeno
 nimis multa sanctitate et pnie
 aspitare polet. Huc queso iuuenes
 omēs cūrant et isani iuuenis ex
 discant ne quod illi cōtingit sibi
 postmodum doleant otigisse. In
 sanis itaq; iuuenis tantis circuli

gatus luxurie laqueis se uidens oī
mode sue miserrime uoluptatis de
siderio nefandissimo defrauda
ri quadam nocte laqueo se suspen
dit. Et sic se infelix temporali uita
potius et perpetua se priuauit. Ecce quod
malorum causam turpissimum lux
urium fore liquet. Nil tam rui
ne pariter et corporis promptus quam
istud nequissimum arbitror scelus.
Ex ipso namque homicidia ebrietates
omissiones inuidie detractiones
contemptions et penes uniuersa ori
untur mala ut ueteris et noui te
stamenti infinitis patet exemplis.
Id habet autem ut maior iuuenibus det
astitia se tuendi. Nam status illi
periculosior non est insipientis iuuen
tutis statu aliud censui exemplum
mei nepotis ruffi etatis forte decem
et octo annorum quod dolore nimio obiret.

Non est ambiguum ista quae incipio
 enarrare magis tribulationibus
 meae memorie reuocari. Sed tamen
 ut promissum est ut omnibus marie
 iuuenibus pueniant in exemplum
 salentio illa nequeo pretire. Neque
 quidam meus ruffus nomine utque
 puatius parente amicus ad meas
 deuenit manus qui ut ex matris
 visceribus non exisset ne illi quod sub
 stinet contigisset quae tanta diligen
 tia suo infortunio enutrit ut apostolus
 a me genitus putaretur. Cresces itaque
 idem puer infelix etate sed non sapientia in
 genti pulcritudine corporis sed non aie
 decorisque et probis moribus honestate bo
 nitate et multe sapientie elegantia quae
 uane decoratur acutis dilectione super
 flua colebatur. Is namque in decimo
 octavo anno in beallis et miserrimis ex
 pirauit propter quod tantum ab omnibus isonuit

luctus ut uir p mensem sine potuit
inuenire. Sed certe luctus p eo quod
euenerat non suffecit. Ist ego ei
nimie incumbens dilectioni plures
gloriosum rogavi Jeronymum ut mihi
qd nepoti meo acciderat reuelaret.
Sigitur meae annuens Jeronymus
gloriosus scribis obtinui quod gl
icebam. Oranti ei in die quodam
hora nona tantus euenit fetor q
narribus nullatenus potam tolle
rare. Nec dum mecum tacite repu
tans un hic tantus adeet fetor ad
mirarer sup meum uertice esse
natis oculis infelicem nepotem uidi
terribilis uisionis ita q in eu uisu
imprimere non audebam. Nam
catheuis igneis circumligat mista
flamas fetidissimas erumpebat.
Ad hanc itaqz uisionem subito me
ta uehementis timor irripuit ut du

pluries loqui uellem formandi no-
 cem nullatenus compos eram. Pos-
 tremo aliquantulum in me rediens
 si meus erat nepos, uoce cepi perqui-
 rere tremebunda. Ad hec ille ul-
 lulatibus et suspirijs. Vtina iquit
 non fuisset ne tam diris eoz cru-
 ciatibus deputatus. Nam scias me
 tartareis mansionibus perpetuis te-
 poribus permanurum. Iheu quid i-
 dicam. His dictis tantus michi do-
 lor affuit ut sic pluries admiratus
 quo uita prius no discessit. Iogis
 autem expletis colloquijs ab eodem
 scilicet sui cur diuine fuisset
 mie sic exortez cum in mundo tot
 uirtutibus sic polleret. Pro nulla
 inquit uis scias causa fore danatu-
 nisi quia in ludis maxime dele-
 tabar. At quia in morte accepta pe-
 nitentia qm stulta ignorantia ut de

lebam postpositum asiteri diuinā nō
merui ueniam adipisci / Et hec di
ces amens dispuit oculis. Talis autē
eo abeunte remansit fetor ut illo
illum hactenus audeam introire.
Ecce quātum turpissimum ludi scelus
die^{min} abhorrent maiestatis oculi. Et
meamur ergo ne nos bonorū rapiat
iermes tā repētini interitus. Pe
nitere nos uitiorum attingat dū tē
pus in est quia postmodum pūa fo
ret frustra. Ut igitur arpiant tan
te ruine ludi pul effugiat neplis
vmo ut omī memoria deleat / et a
lia qdaz q̄ breuius potero subragabo.
In samaria quīdecim mūdum
expletis diebus dū nūq̄ qdam
ludens quasi omīa que hīc po
terat osuplisset gloriosi cepit seron
ni nomen ausu temerario blasphemare.
Quē neplanda blasphemie

ur finientem uerba / uidentibz et
stupentibus cunctis / mor / coelo fulmine
ueniens intenuit .

Tribus alijs in thiro ludentibus
h accidit quod enaro . Cum . n .
illi suuz uellent incipere luduz
ut hi qui se hoc ab eisdem audisse et
totam rei seriem et se uidisse tant
refferunt / sic dixerunt . Quacumqz uis
erit uim Jeronime / quia te iunto alie
luduz istum alacriter finiemus . his
ita dictis / suum inceperunt ludum .
Quequidem p mordiato qz uno elap
so instanti / se terra apiens illos solu
absorbuit / ita ut nil ex eis amplius
fuit uisum .

Quod uisu nosatur uerissimo
testimonio comprobatur . Idcirco
q dico qz multis possem
comprobare testibus / tn me ipso teste
qui ea uisione . ppa dicta qpbato .

lux meam in qua in iherusalem habitarem
edem, nobilissimus quidam fuit
miles transitorius nimium laqueus
qui unicum huius filium eiusdem
stultissimi amore cecitate passus
fuit, non solum a pravis non eum cor-
rigere, sed etiam eum ipse met ipse
instruere conabatur. Parentes ta-
men et isti similes nris queso oculis
huic inclinent, ut quis finis eue-
niat non ignorent. Multi enim
homines magnas anime et corporis
inciderunt ruinas, ob propriam pu-
tentiam insipientiam. Cresces
namque illius militis filius, cum
bonis moribus destitutus, de die
in diem peiorando totum suum
tempus amittens, in ludis et blas-
phemiis acutisq; invidiis patre ante
te, annum attigit duodecim. Qui
quodam adulescente die soli-

tis cum p[re] ludis insistent[em] ludu[m]
 eodem ut gliscerat non habete
 p[ro]p[ri]e prupit in hec uerba. Si quid
 ille p[ro]t[er] Jeronimus qui ludos p[ro]-
 hibet iam exeat. Nam se iuncto
 hinc no[n] n[on] uictor exurgam. Ver[um]
 h[ic] dum taxat ip[s]o p[er]sequente neq[ue]
 sp[irit]us int[er]ni hominis sp[irit]u cunctis
 uidentibus in quo ludebat uelo
 a g[ra]du adiens eundem puerum
 infelicem rapuit. S[ed] quo eum
 detulit nulli hactenus hominum
 est conuictum. Verum ut puto
 eum detulit in infernum. Eade[m]
 namq[ue] hora cu[m] ad quadam mee
 domus fanestrā q[uod] loco in quo lu-
 dentes degebant pat[er] et filius ex op-
 posito sita ē me posueram quo
 me s[ed] uidere fuit necesse uitate per-
 spicua seriem tam formidande
 rei geste. Discant ergo iuuenes

in iuuentutis tempore quod aeternus
est prestantius expectendis mori-
bus se fulcare ne uilibus caducisq;
moribus iuuenilis animus ita
mat' statum in caritie nequeat
pmutare. Quod n. noue carit' se-
bitur defuali non delet. Discat
etiam parentes fatu filios correctio-
nibus et uerboribus erudire nec
uitioz sinant ne pres radices fi-
gere non faciliter euclendas ne
flendi et hic et in futuro eis succ-
dat euentus. Nam n. fallor ad e-
ternor' gaudior' priam deuenie-
di artissima et sine ambiguitate
aliqua a paucissimis certe cogita-
extat uia. At uno hito oppositor'
alter' p se patet. Eundem ad p'dictu-
nem iter latissimum et multis ymo
pene infinitis limitibus plenuz
fore constat. Quodlibet n. mor

. mortalium.

talium peccatorum ad perditionis tra-
 mitem suum struit quo dum ho-
 minum non solum paganorum sed etiam
 illorum quos sacri baptismatis unda
 lauit. Nam de paganis nulla ori-
 tur questio quod non clarentur maio-
 rem fore numerum liquet multi-
 pliabus insistentium flagitiis quorum
 nulla pene unquam agnoscatur emen-
 datio. Quam respectu quidem
 dicitur pariter bonis et malis homini-
 bus consideratis non est quod bonum
 faciat non est usque ad unum. Sed omnes
 post suas impietas et pessimasambu-
 lant voluptates consequentur adu-
 di debet quod ad eterne beatitudinis
 gaudia rarissimi gradientur. Infi-
 nite quidem. Omnes pene sacre scriptu-
 re autoritates hoc testantur. Infi-
 nita siquidem et ex parte possemus per-
 spicaciter intueri ad huiusmodi

ueritatem sufficientius demonstrā
dam. h̄ ex omnibz unum cēseri de
cet / nec ab h̄ discrepari pot̄ nullus
s. ad eterna modo aliquo puenire
posse gaudia / ubi omnibz nō pri
culariter s; totaliter uitis extirpa
tis uirtutū studeat itine ppare
his iam fine dato exempla ⁊ pro
digia modica iam huius operi fi
nis ppinquis breuiter introducā
⁊ duo precipue admiranda que
a uenerabili uiro nicolao cretēsis
insule archiepo didici pmo dici.

Venerabilis idem archiep̄us
pridie gl̄o si jeronimi deuo
tione nimia bethleē uenit
ut eiusdem ciuit̄s honoribus co
lendas requas uisitare. Ut tot
caritate feruens redire noluit do
nec me sua gratissima uisitacōe
erim̄is letit̄is adimpleret. Qui

uti donoy p̄cipuus / ut gratissima
 michi donaria sup̄habundatissi-
 me more solito imp̄taret me ui-
 sitare minime contentus mecum
 dignatus ē iam diebus pluribus
 commorari et etiam ad huc ma-
 net / q̄ ut longo tempore duret. /
 In x̄ namq; Auḡ h̄ime uenerabi-
 lis idem pontifer te salutat. Quā
 pluries q̄ in suor̄ uerbor̄ audio /
 uenerabilis idem pontifer enarra-
 uit hoc tale in ciuitate cādia co-
 tigisse. Sacerdos quidam suus sue
 maioris eccl̄ie custos / ipudicus lu-
 xurie et ebrietati deditus nūdiū
 completo anno miserrime de hoc
 seculo emigravit. Cuius corpore in
 ceteror̄ sepulto baratro sacerdotum
 ut eius punitio cūctis īnotesceret
 ad exemplum subsequenti nocte
 tantis in eccl̄ia eiusq; cimiterio

fuit strepitus q̄ rumore nimio in
urbe illa amovantes excitati pauore
ingenti uelut amentes ad eccl̄as
cucurrerunt. Stant itaq; om̄s ar
ca eccl̄iaz strepitus uelementes
campanarūq; sonitus audientes
s; minime quid uidentes. diu
nam quidem exorant demētiaz
q̄s cur ista fiant debeat reuellare
s; nullum exauditionis adiuuamē
sentiant. Dilluculo h̄ cessante cū
ta que fuerant in eccl̄ia reperiunt
reuoluta 7 q̄ undiq; flammis igni
uolata. Ad hec memoratus ponti
fex orōnes indicens pp̄lo quid se
quenti nocte eueniat precipit ex
pectari. Ne nimis succumbam ū
bū sequenti nocte duplex strepitus
et pauoris tribulatio est secuta.
Quia dere repletus pp̄ls amaritu
dine 7 dolore cernens nullū s;

ad domino adiutorium euenire sic
 uulnerati qui in monumentis pie
 et dormiunt existerat. Die autē
 elucescente omnibus in eccl^a orōibz
 congregatis gloriosus jeronimus
 subito septies sole splendor i eccl^a
 ueniens ad altareqz gradiens cū
 tū uidentibus et mirantibus p ho
 ram forte sub silentio pmanens
 obstupenti pplo. h pp sacerdotis illius
 miseri cadaver sacris indigne
 locis oditum ad terrore pectantū
 atigisse intimauit eidemqz man
 dans ut cadaver miserum tarta
 reis post rēnem omniū mansioibz
 deputandum dissepultum flāmis
 traderent pūis concremandum.
 Alioquin incepta pestilentia n abi
 rent. Et sic ab inuentum oculis
 est inuisus. Quod ut ordinauerat
 letabundus ppl^s pūis ad iplenit

do et beato Jeronimo laudes precipu-
as persolvendo. Et sic pestis illa ces-
savit. Quo demum beatissimus
Jeronimus omnis unanimiter devo-
tione maxima colere incepit.

In eadem insuper civitate quida-
m pulcherrimus extitit iuuenis
Titus nomine honestis moribus
luculentis carnali non ignobiliori
natus progenie patres valde tota pe-
ne devotionem et fiduciam habens
in beato Jeronimo. hic siquidem iu-
uenis virgineo nitens candore in
eiusdem sancte virginitatis propo-
sito usque ad vicesimum annum
vite moribus perduxit. Quo
itaque tempore cuiusdam sui fratris
nephando consilio irritatus spiritus
nobilissimae virginitatis gemmae
auri pretiosissimum metallum cal-
cantem ad carnis spurcitas et luti-

ac fetore uehementē declinans
 puellam quandam omni puleri-
 tudine corporis retinentem sibi
 in matris copulauit in cuius amo-
 ris retibus ita se capiens, q̄ aliud
 preter ipam poterat minime cogi-
 tare de die in diem cepit diuina
 obsequia obliuisci. At quia miser
 dereliquit iustitiam et oblitus fuit
 deus alentem se oblitus fuit sibi do-
 minus inferi. Completo namq̄
 anno quo cum puella iuuenis in-
 sensat⁹ steterat, nō ut i. m. s. cā
 explende libidinis copulat⁹ suggerē-
 te diabolica astutia iuuenis frat⁹
 puelle illaqueatus amore aude diu-
 querens eiusdem amplexibus fru-
 tandem q̄ optauerat est ad eptus.
 huc accurrant iuuenes et ex iuueni
 sint astuti fuit nota iuueni puelle
 uir iam facta Tacens ideoz cogitat

anide quo ualeat modo certitudi-
nem reperire. Expectat diebus ali-
quot se simulans hec nescire. At
die quodam ordinat urbem de-
serens peregri proficisci. Et latens per
diem in ciuitate nocte media do-
mum ueniens reueratus seris a pu-
la sentitricem clam ut prius simul
ordinauerant ambo usque ad thala-
mum in quo eius frater et uxor in-
lecto stabant procedens sibi postulat
aperiri. Adirantur illi et timore per-
territi uelamenti pulsanti negligunt
hostium reuerare. Tandem contra-
ctis seris thalami iuuenis ira et
furore nimio fornacis ardentis
instar undique inflammati uires
primo euaginato gladio interfecit.
Deinde sub thoro proprium latitante
fratrem inueniens intenuit. his in-
gestis exanimata eriens multo te

porci per mundum illuc huc illucq;
 errans cum quibusdam alijs cepit
 quodam transcurrentes itinere de
 predari at etiam inculcare. Pma
 nenti itaq; eidem tito p.x. annos
 talibus negotijs implicato gl'osus
 jeronimus salubre refugium et in
 tale die quodam iam ad uespera
 scente luce in modum mercatoris
 se monstravit ne ille solummodo
 habite deuotionis primaretur. Nam
 ille q; tot et tanta uirtute abhorre
 da continuo exercebat tamen in bto
 jeronimo deuotionem aliquam re
 tinebat ita ut eisdem cotidie se co
 mendans boni aliquid dieb; sin
 gulis ad eius honorem facere nul
 latenus postponebat. Cernens ig; Eut
 mercatorem nephandis sotys ad
 solita nequitie opera quotatis oato
 cum eisdem pgens cursu uibratis

lanceis Jeronimo mēcatoris instā
obuiant nementi. Adorq; in eum
insurgens a socijs eundē p̄cipit
retineri donec eius lateri gladius
infigatur. Deinde manū elleuat
interficiendi gladium retinente
ut scelus tū ualeat iam explere.
Ad h̄ Jeronimus gloriosus amore
inquit Jeronimi quem tu diligis
loquendi aliqua breuis licentia in
detur / postmodū si uolueris facito
id quod optas. Ad hec et tit^{us} amore
inquit eius quem noiaſti / loquendi
et uiuendi licentia tibi ut postulas
concedatur tū q̄ portas inuicem
iam depones. At Jeronimus gloriū
Ego sum ipe Jeronimus qui hūc
pp tuam liberationē ueni / ne mē
a te impensa obsequia inuacuum
preterirent. De tot que geſiſti p̄
caminū iam peniteat / ad te ip̄s

redeas ne formides. huc usq; me
 noueris pp tuam salutem ⁊ aie ⁊
 corporis supplicem apud erga te
 iratam diuinaz iustitiaz extitisse
 ne in te dignas tibi seruicias exce
 ret. Ad penitentie igitur q̄ citius
 perge callem ⁊ peccatorz onera iā
 deponere. Alioquin tu custodes et
 supplicem non habebis. his datis
 seronimus gloriosus ab illoz oculis
 dispuit. Ad hec stupefactus titus
 et qui cum illo erant timore et
 admiratione tam ingenti ad tē
 ram poidens p horam nō potuit
 ellenari. Tunc subito in titum
 et qui cum illo erant spiritus sc̄i
 grā ē effusa et lux eos celitus
 illustrauit. Qui p̄tinus i uiros
 altos iam mutati sp̄retis cunctis
 spurcijs uitioruz ad penitentie
 tramitem rediere. Deinde ad

ad heremorum antra deum et ignem
asperantes in magnis se corporum
asperitatibus et iura sanctissima
tradiderunt.

Miraculum aliud quod uari
dicorum testimonio solidissi
me in superioribus egypti prae
buit in quodam monasterio fuisse
non multis diebus pactum intelle
xi quod hominibus et maxime ui
uentibus quantumque castis pue
riat in exemplum ad euitandum
periculum mulierum praedicti mira
culo addere cogito fore aptum.
Monachus quidam iuuenis et de
corus honestate praecipuus morum
maturus et senex uigilans pu
dicitiae custos cunctisque illius mona
sterii monachis speculum sanctitatis
gloriosi ieronimi amator deuotissi
mus fuit duodecim decessit annis

in monasterio q̄tūne orōnibz
 uacans et studio scripturarum.
 hic amore castitatis timens ne cō
 aliquater uolaret mulierz in
 sus in effabiliter abhōrēbat ita
 ut et eius memoriam formida
 ret. hūc p̄p̄to diabolus antiquus
 sp̄s et hominū inimicus iudēs
 sue nequitiē iūterate dolos et atēs
 multiplices incitauit. Continue
 agitationūz stimulus iuuenem
 pessimus temptator affligēs die
 noctūq; a temptationibz diobus
 nō cessauit. Iuuenis uero prudus
 sese dñi et beati Ieronimi cuius di
 lectionis feruebat cōmendans
 custodie uictoria dextera tēptata
 diabolica ieiunys et orōnibz se mu
 mens triūphabat. Confluant huc
 iuuenes atq; senes et q̄ti sunt cūl
 mulierz fallax pulcritudo hic do

ceantur maxime per exemplum. cē
nens se aspis pfectus diabolus a iu
uene superari tanq̃ leo rugens sub
tiliores nocendi artes cepit quere
ut iuuenem deuoraret / fitq; int̃
eos pugna grauis. hinc astutus
conuictis aduersus iuuenem struit
inimicus. hinc iuuenis orones ⁊
gloriosi ieronimi p̃tectio casti
sternunt munitiones ⁊ uires eorū
triumpho nobili uilipendit. In
terea genitoris ad mortē egrotantis
ad mortem cū ingruente ex mo
nasterio in ciuitatem ad patriam
eodem uenire iuuenis ē opulsi.
Nam se pater dolore nimio mori
turus se uisione frustraēt filij
crebris clamoribus acclamat. Ob
h̃ dolens monachus timens ne
mulieris uisu / cor mūdū ⁊ uirg
neo candore nitidum uolaret

potius n̄ fr̄m sui cenobij fuisse
 supplicationibus inclinatus erga
 prem̄ uolebat q̄p̄ dñm exerce q̄ ei
 dem infirmitati compati a mon
 asterio recedendo. Scierat n̄. nil
 monaco tā nocuum detestabile
 et mortale q̄ uicos et ciuitates et ge
 tum multitudinē circūre. Nulla
 certe p̄manet in homine q̄l m̄tis
 qui multoz ubi sitatibus et uam
 loquijs implicatur. Quod aqua
 piscibus monachis p̄cip̄ idem sile
 tium cōpatur. In patria itaq̄ ma
 nens eccl̄e monachus diebus t̄bz
 tedio tam neherenti affectus ē q̄
 sibi potius uidebatur tetr̄s se fore
 carceribus mancipatum. Cōpleto
 die tercio dum cum aīz sorore
 sua quadam pulcritudinis i au
 dite infirmitatis cā patris cura
 simul contingeret conficere casu

fororis dextera eiusdem tangente
dexteram / tam diris libidinibus et
eiusdem sororis in epte et abhomi-
nabilis concupiscentie fuit subito
iaculis cor eiusdem monachi isti-
gante diabolo vulneratum qpe-
ne eam ad illicita et omnia ab ho-
nibus abhorenda non extirpasset tunc
uerecundie inuitabat. Iden qd dicitur
Que monachis illis in erit obliu-
da castitatis qui continue monachos
mulieribus uisibus potant in si-
mul colloquendo. Sic manet in
castitate homo ituens facie afflu-
mulierum sic manet palea stans in
igne. fallax certe et ruine marie
propinquus casus inuitabile qd pe-
culum est femine pulcritudo.
Timor certe monacho enenit quem
timebat et sibi accidit quod tunc
tempore uerebatur nec sine expe-

maximo aliorum. Non illud iussus
 est parentibus obedire in quo aie
 periculum formidatur. A monas-
 terio in uite monachus egreditur
 h ardore libidinis tam neplande
 cor inflamante nil aliud q̃ sororis
 hoc nescientis scelus faciem ip̃bis
 oculor̃ visibus uidere cogitans pene
 nunq̃ fuisse monasterium recor-
 datur. Sanatur infim̃ putet. At
 monachus excusationibus iuentis
 retardat de die idiem ad monas-
 terium remeare. Adanete eodem
 in p̃na domo tribus mensibus hic
 monachos hinc patrem ⁊ omne fa-
 miliam maxima mouet admira-
 cione istum tam uehementis irrepue-
 rit munita et altera in audita. Ig-
 rant siquidem rei causam. Idcirco ef-
 fectum eos atigit ignorare. Ad mo-
 nasterium euz duobus ad se mo-

ex monasterio destinatis monachi
tandem reuertitur illud refferes
tedium redeundo quod prius de
tulerat exeundo. Cepit itaq; in mo
nasterio cor^o degere monachi cor
u a sorore aliquoaliter no recedit
hoc sibi fit custodum scriptura
ut attingat pessima q affectat.
hec contemplatio diuinor^u ut pe
ccatorum modum inueniat exple
dorum. Percutit alienus sui et
a ueritatis cognitione deuius qm
a diabolo cuius iugo grauissimo ibi
cille collum submisit libidinis
nouus telis. Sicut fumus deficit
dies eius confringunt sicut i fructu
ossa eius et infirmatur doloribz
uita eius. Irrationabili fit simili
animali obliuiscitur itoto diuinam
clementiam exorare tota die co
gitans quis modus appeat habili

140
ut poculum mortis ualeat degu-
stare. heu q̄ sunt in opes ⁊ in iu-
⁊ omnibus bonis egentes et eru-
les qui a dño se elegant. Tanto
fit penus brutis animalibz uir
in peccatis quibz ab aīa deus ma-
iori spatio elongatur q̄ id quo
celum a terra distat ⁊ oriens
ab occasu q̄to eisdem prāt dūz
diuina grā ē fulcitus. Cogitati
deniqz monacho ueritatis lūmis
nescio ⁊ ignaro nephandissime
⁊ auditiu hōribilis uoluptatis
adipiscende reperire modum ⁊
mali consilij seminator diabolus
h̄ tale sibi insinuat consilium
occulto cogitamine uam cōdis
ut. s. i tēpeste noctis medio aīe
tis dormientibus ueste depōita
monachali sumptoz hūtu laica
li ex monasterio exiens patnas

clam adeat mansiones ⁊ domus
crepusculo noctis latenter itrans
sub thoro sororis lateat donec do-
miente ipā ad eandem accedat
sue uoluntatis libidines exple-
ris. Placet in sane mentis ipse
consiliūz errogatūz studetq; ipz
toto posse q̄ potest breuissis effe-
ctū mancipare. Sequenti igitur
aduenienti noctis medio sub si-
lento ad fores cenobij clauēs gerēs
manibus pperat. Et ad hostia ue-
niens p totam illam noctem huc
illucq; discurrens quo sint i loco
posita non inuenit. Stupore et
admiratione perterritus cur h̄ sint
nesciens nitueri iam matutina-
li q̄ ad laudes debitas dōcas mo-
nachi excubabant p̄pinq̄ate ho-
ra compellitur ille ad cellam re-
gradi. Manet in cellula idē ad

.! admirans.

141
admirans per diem illum. Sponit se
quenti nocte facere quod non fecit.
Audet in becillis dextera quod non potest.
Sperat stultum pecus contra leonem pug
nans triumphum gloriam adipisci.
Quid in sensate reris. Putas agere
mille pecus que leo fortissimus con
tra dicit Jeronimus. Cessa virginem glorios
simam Jeronimum genua flectere. Spiritum ult
imus non salutes et tibi potestas pariter
concedatur ut cadas in foveam quam
effodis ut dixi navicula iam amitt
tas. Non impensa glorioso Jeronimo s
untia quomodo fiant a mercedibus
vacuari. Retinebat siquidem in cel
lula monachus ille deum et erras
et dicitur domino mancipatus vultu
Jeronimum gloriosi tabule insignitum
cum diebus singulis antiqua consue
tudine flectens genua se eidem et
pluribus commendabat. Idcirco ut

eius mira clementia cuius inote-
sceret illo die eum retinebat ne
malum faceret quod uolebat. &
Ignorans uero h̄ ille monachus
subsequenti nocte ad cenobij uer-
fores p̄git. Et quid p̄cedenti fe-
cerat nocte / id hac fecit. Ne igitur
nimis inheream uerbis p̄ uini-
tere mensum singulis noctibus
gratiae hoc euenit. Completo nā
q̄ ut puto mēsis cūlo in somn̄
beatus Jeronimus sanctissimo
cūdam illius monasterij mon-
cho appuit in stratu suo quie-
scenti nocte eidem reuelauit qd
iste monachus fatiebat mandata
q̄ illi ut debeat eidez monā sic
eranti declarare quo ip̄e eum
ob sibi ip̄ensam reuerentiā custo-
diuit ut hostia non uideret ad
cogitatum p̄petrandum scelus. Et

142
q̄ nisi uelox de inceptis subsequatur
emendatio sese de ipsius custo
dia remouebit / discessit q̄ p̄ti
nus ab eadem. Mane aut̄ facto
que uiderat monachus alii mo
nacho enarrauit. At ille se qd
dicat intelligere pluribus detestatis
sacramentis cepit dicē sibi / p̄p̄
cerebri uacuitatem / h̄ sōnia eue
nisse. Tacet monachus ⁊ recedit.
hic gaudens p̄ponit nocte sequenti
nullam amplius exhibens exhibet
solitam jeronimo reuerentiā / hos
tia monasterij ad neq̄ opus quat
tam diu affectauerat pagendū ad
suum libitū referare. Vt dicam
breuiter. Quod miser diu hyati
animo cogitauit mala opandi a
jeronimo honore solito p̄uato sibi
tradita potestate / ut uoluit sic effe
at. Et tamen infine gloriosissimi

Jeronimi clementia non defeat. Re-
cedens itaq; de monasterio ille noct-
na hora alieno habitu occultatus
patris domum veniens, p die illu
undiq; circumit. Cumq; noctis ere-
pusculo domum intrasset ad lectu-
m quo uirgo soror quiescere tunc so-
lebat clam pcedens tam diu sub o-
dem latitauit q; diu sorore dormi-
re potuit extimare. Tunc inde ex-
iens expoliatis uestibus sororis se de-
xtero lateri applicauit. Ad h soror le-
ui somno dormiens excitat' & miru
eius se manu scitens ad modu ex-
pauescens diris emissis clamorib;
ad se om's parite euocauit. Curru-
ad puelle thalamus cuncti cu lu-
mine & tandem in lecto inueniunt
huc iacentem. Mirantur parentes
& stupent / cernunt hanc aucti qui con-
terant & dolent. Interrogat a filio pat-

discriminis tanti causaz / reatu suu
 filius scilento confitet. Ut. n. di
 xi noluit gloriosus Ieronimus hunc
 suaz stultitiaz expiri / ut ipostex hu
 milior et astutior fieret ad cauendu
 et in prelio se tuendum / et ne amplius
 ex huius qd de sua sanctitate confi
 deret et speraret. Quot maior inest
 homini sanctitas dum in mare mu
 di huius perloso et inimicorum agmini
 bus pleno in inextinguibili carnis nauicu
 la nauigat tanto maior mistet timor
 et astutia se tuendi. Infinitas pessimi
 mus ille temptator diabolus nocen
 di possidet artes. Qui incautus pergit
 leuissime capietur. Qui in cunctis
 timet ab omnibus diabolus hic timet.
 Certe plus nil nocet quam scripto aliorum co
 silio ut propria uoluntas precipitambu
 lare. Qui sue tantum uoluntati
 credit in cunctis quod facit finem odibile

ad inueniet. Magna ex iam finit
cunctis timor de fragilitate nostra
marina et de diabolica caliditate
et astutia nobis omnibus demonstrat.
Magna et spes uenie peccatoribus
declaratur. Cernens namque se
monachus sic a diabolo decursum
tum delusum ac etiam in tanta
miseria captiuatum penitus subtra
gijs gloriosi Ieronimi cuius semper
denotus extiterat suam miseria ex
culpam uehementissimam recogno
scens in se ipsum rediit et de eade
paterna domo omni retardatione ab
epta lugens et dolens ad fontem
pene peruenit. Deinde uero in suo
monasterio per annos duos in tanta
abstinentie se asperitate afflixit ut
foret cor hominum in sufficiens co
gitare. Et completo annorum duorum spatio
dies modicos ex hoc seculo felicitate exiit.

144
Venerabilis damasi portu
ensis epi p̄die receptis
litteris aliqua eis inscripta cor
de audio intellexi / que ob eius
reuerentiam no dimittaz. Ro
me cardinalis quidam celesti
nomine / gloriosissimi jeronimi
emulus et detractato / duz die
quodam in quentu eras cardi
nalem more solito ore audaci
et temerario / in eiusdem iuria
uerba prumperet / dolore in se
impellente / ad occulta natie loca
spectans viscera oia p̄tinus emā
nauit et ante q̄ illinc recederet
expirauit.

Huius quoq; p̄r cardinalis
Andreas nomine / isti non
similis / s; gloriosi jeronimi
denotissimus / atq; cultor / p̄die i
eadem romana urbe / multas

circumstantibus expiravit. Qui
cum iam in ecclesia esset pacis ere
quus / que solent fidelium tumula
dis exhiberi corporibus / assintit su
mo pontifice / cum pene toto clero
et populo romano qui ad eundem
Andream convenierant honorandus
emissis ullulatus / et crebris gemitu
bus in feretro cunctis stupentibus / et
veluti amantibus effectis tanquam si a
somni dormitione excitaret mira
bilitate exiret. Cumque a romano po
ntifice remoto de ecclesia maiori be
neti apostoli universo populo clausis
foribus interrogaret intulit ista verba.
Dum stare in diuino examini iudi
candus / et iam pro uestium et ciborum
quibus hactenus usus eram nimiam
superfluitatem tartareis cruciatibus
condemnare subito adueniens quasi
sole splendoris nuncque candidior

quem fuisse gloriosum Ieronimum
ad se inuicem referentibus qui asta-
bant intelli pſidenti iudici fle-
ri genibus animam meaz corpori
ungi pſectis precibus impetrant!
Quibus finitis uerbis in ictu oculi
inde recedens aia uti cernitis cor
est cōiuncta. Ad h̄ miratur summus
pontifex et ceteri audientes. sunt
h̄ nota pplo ex eccliaz expectanti cō-
fractis ecclie foribus p̄tius eccliaz
intranit omnes magnus uocibz deu
et gloriosum Ieronimum collaudan-
tes.

Multa uos mentis afflictio cō-
mouet et contristat intellectu
p̄ plurimi epōz dñm et dñz y-
xpm aia uicem gerunt abnegantes
terrenoz quoz deus uenter est ue-
stigijs inherentes de stipendijs pau-
perum de san^{ne} vlu xpi delicatis

simis ferculis cum hystrionibus
et ceteris diuitibus suam uentris
replet in glunie ad feditate lu-
xurie meritandam. Vestimentorum
de die in diem supfluitatibus ab-
utuntur de pauperibus quorum mer-
cedem raptam manu latrocini
deuorant fame morientes et fr-
gore non curantes. Hi certe non
epi sed diaboli. Episcopus aut sanctus
simus aut diabolicus. Magni
certe meriti status episcopalis sed piculi
infiniti. Leuissimum peccatum
alijs imputandum quissimum
episcopo imputatur. Pontificis in-
tium in subditos diffunditur per
exemplum. Maiora recipienti ratio
magis crescit. Quot enim omnium
uel negligentia episcopo uel ex in peccata
demant de tot tenetur domino re-
dere rationem. heu quid Augu-

Atque hinc dicam. Graue nobis
 inest pondus. grauis sarcina. Sed de
 biles ego hinc humeros quid porta
 bo. Sunt certe michi angustie un
 dique me torquentes. At dum quies
 michi promptos causas intueor timore
 maxime succrescente continue affli
 gor et contristor. Securus est episcopus
 statum fugere quod appetere laudo et
 te episcopum tanquam vicarium domini
 iesu christi sicut illis qui in eo vitam ag
 unt militum terrenorum qui mun
 di pompas et gloriam appetunt non
 collaudo. immo eis consulo ut eum
 fugiant quantum possunt. Melius
 certe fuisset eis cum tremula vita
 agere terrenorum quod in pontificali cul
 mine habent agentes ad infima et profun
 diora loca decidere tanto preteritis
 erutiandi quanto preteritis plura dona
 ria receperunt. Intelligentes episcoporum

plurimos p^o noni gere qⁱ centiam
p^o lupos rapaces fore xpi omni qⁱ
pastores destructores mag^e ee xpi
eccleie qⁱ rectores qui ranoy elemo
sinas depredantes mercedez pau
peruz lupinis tancibus supfluitat
bus aboz ⁊ uestium deuorant ⁊
consumunt quod absurdum e abho
minabile et deflendum. hec id
circo dixerim ut talis abhonna
tio cunctis gentibus innotescat qⁱ
si dm no metuit homines uere
tes suis aliquanliter abhonnationib^{us}
retardentur. Audiant queso hi
tales epi qⁱ narranda pponimus
⁊ saltem alioy calamitatibus terre
antur.

In superioribus egipti p^oly
i desio quodam ab homin
bus pp nre in comada i ho
bitabili quidam degebat monach

147
helias nomine antiquissimus ma
gne uite sanctitate radians qui i
uita beatissimi jeronimi eide fa
miliarissimus ualde fuit. Quem
idem beatissimus jeronimus ha
buisse pphie spm pluries enarrauit.
hic die quodam ut pluries michi
testificauit monachi uita uene
rabiles fideq; digni q se h dixerunt
ab eiusdem sci uiri ore multoties
pudisse solitis manibens oronib;
sono repentino adueniente aliquotulu
obdormiuit. Et ecce in uisione quo
quidem modo multoties d's ops
gracia et aculta suis fidelibus res
at sacramenta in quodam palatio
mire pulcritudinis i effabilis 7 a
mortalibus nunq; uise ut sibi uide
bat erat. Cumq; p horam p pala
tium illud huc illuc gradient ei
ad miraretur pulcritudine ta uehe

mentem uidit quoddam sp̄parari
tribunal / a quibusdam nimie
pulcritudinis iuuenibz stratis
tapetis ⁊ uestibus / auro gemis ⁊
multa artificij uarietate decora-
tis circumq̄q; pariete inuoluto /
quo postmodum rex quidā ma-
ximus ⁊ decorus / cuius aspectus
tante erat suauitatis / ut nil uel-
let aliud quis h̄re magna uiroz
sole lucidior comitat⁹ / totietate
ueniens se posuit ut uiditū ex-
ceret. Iux̄ h̄ anselam aīā / quē fu-
isse anconitanū p̄silem ab aliq-
bus ibidem consistentibz post-
modum intellexit a neq; sp̄ibz
cathenis igneisq; uinculis in-
cta instar tornacis flāmas eru-
pens sulphureas deportata ma-
iestati regie p̄ntat⁹. Que p̄ulq;
de aliquo interrogaretur cepit di-

ris uocibus se infernalibus man-
 sionibus dignissimā acclamare.
 hanc int' ceteras maxime assig-
 nans pncipalem causam quoniam
 uanis pompis intent' i conuiuijs
 uestibus et huiusmodi stultitijs
 delectabatur. Quibus finitis la-
 ta p iudicē snā ut penis inferā-
 libus traderetur donec corpori y-
 iuncta duplices penas i perpetuum
 sustineret mox illum secū ferēs
 ois illa neq' spirituum turba ide-
 diris clamoribus recesserūt. De-
 inde alterius quodam aia quez
 fuisse theodori senatoris frat's
 p'dicti uenerabilis damasij sup
 dicti similiter intellerit aut ma-
 iestatem regiam circūstantibus
 multis neq' sp'itibz cum gūstie
 accantibz pntat. Cumq' ad iabol
 in longum accatio traheret et n

nullus ex aduerso aliqua responde-
ret. vir quidam septies sole splen-
didior. et ut sibi uidebat pene cer-
is astantibus eminentior ad regis
sedens dexteram in pedibus se erexit.
Quo quidem surgente silentium re-
manu. quia a cunctis fieri impauit.
Tunc qui steterat omnibus opponens
accusantibus hunc suum fuisse fide-
lissimum et deuotum rei otinuerat
hibuisse reuerentiam. spales eisdem
mor loquendi audacia abstulit et
taciturnitatem protulit. Postmo-
dum non is flectens ante regem genua
hunc suo fidelissimo uenia et etiam
requiem solita pietate et misericordia infini-
ta clementissime largiri. ita tam-
que per commissis in mundo flagitiis in pur-
gatorio purgaretur suis precibus uir-
lunt e adeptus. Tunc omnis illa ne-
dorum spirituum multitudo gemen-

et ululans de illo loco protinus se remo-
 uit. In tunc alio autem facto hore unius
 iuuenis quidam pulcherrimus gaudio
 gradu per palladium ueniens ad hunc
 qui accedens qui tam eminens et
 pclarus in auxilium exurrexerat theodo-
 nium senatoris se fore dixit a petro
 patritio romanorum eius deuotissimo
 missum quod eiusdem preces erant
 diens sibi impetrare a domino fi-
 lium dignaretur. Ad hoc rex quod
 inquit amice filio jeronimo petrus
 postulat certe fiat. his omnibus sic
 finitis a somno illo mor helias mo-
 nachus excitatus laudes inmensas
 deo reddens et jeronimo gloriose. Qui
 diem illum in quo tam miranda
 uiderat protinus eodem postmodum
 intellexit die episcopum anconitanum
 et theodonium senatorem ex hoc seculo
 emigrasse. quo hinc per. uana somnia

non fuisse.

Magnam putabas Augustine
charissime aliquibus admi-
rationem inducere ueluti si qua
nouum et inauditum ei pponeret
dum in tuis p̄stis litteris quas re-
cepi Johi baptiste et ceteris aplis Je-
ronimum equalem sanctissimum
in sanctitate et gloria / s̄ rōnibz sine
dubio efficacibz et uisionibz miri-
ficis ap̄babas. Certe non ē aliq̄lis
ambiguitas uerissima et oī fide
et deuotione dignissima ista foret.
nec puto aliquibus eius uitā san-
ctissimam et eiu9 tanta p̄digia ho-
minibz insueta nō ignorantibus
admirationis aliqd euenire. Et
qm̄ tue tales fuerūt rationes ad
ueritatem huiusmōi declādam
q̄ meas leuissimas et ip̄tas nunc
illis apponere non deceret. omi-
sis omnibz uisionem mirabilem

quam uenerabilis uir Cirillus
 epus alexandrinus se uidisse suis
 ad me diebus plurimis iam elap-
 sis destinatis litteris affirmabat
 breuiter introducam. Post beati
 jeronimi obitum glossum anno co-
 pleto i die natiuitatis glosissimi
 iohannis do pcuratoris expletis lau-
 dibus matutinis dum memorat
 pontifex more solito in ecc solus
 ante altare eiusdem pcuratoris do
 glosi fleris genibus ipsius gloria
 et excellentiam multa spūs dul-
 cedine contemplaretur/repentino
 sono ibidem aliquatulum obdor-
 miuit. Et ecce in ecc² ut sibi uide-
 batur clarissime bñati quorū dā
 speciosissimoz hominūz ult² hūā-
 nam extimationē cant² alternatiz
 suauissimos cōnentiūz turba ue-
 hementissima miro ordine uenie-

bat. Deinde binatim om̃s ad altare
precedentes ⁊ ibidem flectentes genua
ad sedendum singuli se ponebat. Cūq;
illoꝝ hominū iam eēt eēt ualde plēa
post om̃s duo uiri eminentioēs ceteris
into similes atq; pares infinito sole
lucidiores stola induti candidissima
auro ⁊ gemis undiq; in effabili ru
tilanti uementes eorūq; piter intueret.
Ad quorū introitum om̃s in ecclesia
residentes primis fletis gemitibus ei
dem sum̃az reuerentiam p̃soluerūt.
Tunc duo illi uiri ab eisdem reuerē
tia exhibita in duabus cathedris au
reis mira lapidum p̃tiosorū uarietate
⁊ pulcritudine decoratis sibi aq̃bus
dām pulcherrimis inuenibus p̃para
tis ambo piter cōsederūt ⁊ sic salētes
aliquantulum p̃manserūt. Int̃q; f̃tū
m̃t illos silentio cepit alter eorū dūc
alter impellere ad loquendū. Cumq;

. longa .

longa ad inuicem altercatio orire
 tur ut quis primo inciperet predicare
 ceperunt singuli ut Jeronimus Johis
 ano erat die illa sollemnitas laudes
 et magnificentias explicaret magnis
 uocibus acclamare. Quo unus illoz
 symonem mox incipiens laudes
 beatissimi Jeronimi pcuratoris do
 tanta loquela dulcedine tantoqz
 uerboz ornatu necno et sententie gra
 uitate coteruit qz fat non esset
 lingue hominum declarare. Fini
 to itaqz symone illo alter que Johanes
 baptistam cuncti qui aderat nomi
 nabant eidez grates referens multi
 phas h arcumstantibus ad eum
 honore et gloriam e locutus. Sotius
 iste mens Jeronimus kimus eqlis
 in gloria equalis et in sanctitate se
 riem meaz laudum e hactenus pro
 sequutus. Idcirco dignum e ut ei lau

dibus nē iſtaſ. hic uere lux ē cō
tenebras effugans ēdoy i auctos
illuminas homines ueritatē clari
tate cecol. hic fons ē aque ſapiēte
ſalutaris ad quem ſitientes dū
accedunt largiſſime ſatiant. hic
arbor altiffima cuius cacumē celi
aſcēdit ſub cuius doctrine frōdibz
de ſuauī cuiusdeſ oris frēt aues
celi ſ. homines ingenio ſubtiliores
i uniuerſa peccora ſ. homines pū
intelligentes uberime ſatiant. hic
mecum fuit in ſeculo heremita i
certe non minus me carne abſti
nentis inacerauit. hic mecum
ūgo intidus atqz purus. hic mecum
fuit pphico ſpitu illuſtrat. hic me
cū doctor exiitit ueritatis. Ego p
uſtitiaz et ueritate uita corpore
am dereliq. hic iſi ſic uita non
amiſerit temporalem p uſtitia

et doctrine sue perspicacissime uitate
 tempus suum tunc totum gessit in seculo
 in miris afflictionibus et dolore. Ego
 christiane fidei percurator uirtutis et gen-
 tium uisitor. hic postmodum ue-
 mens eiusdem extitit sustentator
 et ab hereticis eandem lacrimantibus
 defensor. Ego semel in baptisma-
 te manibus ipsius christi datus tectus in ior-
 dane. hic christum non solum manibus
 ipsis habuit multoties in altari
 et ore ipso manducauit. hic michi
 in sanctitate per omnia fuit equalis, ne-
 que ambo equali eterne uite premio
 in simul gaudemus. hec et alia mul-
 ta preloquente beato iohanne quod idem episcopus
 arillus non potuit memorie totaliter
 commendare. Jam hora die prima ad-
 ueniente ecclesie custos intrans episcopi
 intuitus dormientem eundem manibus
 excitauit. Exprobratus itaque ponti-

fer stupore admiratione et gaudio
ad modum plenus quod uiderat custodi
cum lacrimis enarrauit. Deinde
illo die missam solemnissime cele
brans uisioes mirabiles omni populo
declarauit

Sunt infinito plura quam dici
possent miracula uerissima
et utilia et narranda quae et
in breui hoc opusculo sunt descripta.
Sed pluritate operis aliquid legentibus
tedium oriatur uno solum miraculo
non expleto nunc in bethleem factum est
perfecto huic operi finis erit.

O die dominico transacto post
octas pentecostes omnibus meis
suffraganeis episcopis et multitudi
ne maioris tam uirorum quam mulierum in ecclesia in qua
sanctissimi quiescit Jeronimus cadaver
in simul congregatis honore et uere
ratione tam debita quam deuota primo

ego met sacris indutus ad locū fo-
 nec ī q̄ corpus uenerandū iacet ac
 cedens terrā cepi effodere sepulchrū
 q̄s sanctissimū illud corpus ide
 ablatum in tumulo marmoreo r
 mīa pulchritudine uidiq̄ decorato qd̄
 hac de cā fuerat fabricatū postmon
 poneret. Cumq̄ iā foret fouea uacu
 ata cunctis cūentibus corpus sanctis
 simū in medio fouee tanq̄ ī aere
 amulla pte terrā tanges pmanebat ī
 tegrū nec corruptoe aliq̄ uolatum.
 Quod inde elleuātes cum odore taz
 uehemētissimo 7 suau q̄ talē olpha
 tus hominum nūq̄ sensit collati
 um ī altari q̄s a pp̄ reliquie sanc
 tissime uiderentur. Quot aut̄ illo
 die me cunctis q̄ aderāt astantibz s̄
 pacta miracula glōsa explicādi ea
 nullatenus op̄s ēem. **C**eci. r. d. il
 las reliquias tangentes fatie uisuz

ptinus receperunt. ¶ Tres p̄cip̄
demoniaci cathenis uicti i illa
ec̄a p̄lior̄ hominū manibz dep̄oti
ti sunt ptinus liberati. ¶ A mulie
ris cuiusdam paup̄ule puerulus
eius unicus filius in ec̄a fuit p̄genti
multitudine suffocatus. Que
mat̄ iuueniens doles ⁊ lugens mor
i ulnis pueruli cadauer ad fouea
in qua sepultum erat corpus jero
nimi gloriosi deferens eum i fo
ueam precit h̄ dicēs uerba. Ec̄e
jeronime gloriose hic non recedā
donec restitues michi unicum meū
filium quem amisi. Mirabilis d̄s
certe i sanctis suis faciens poligra
m̄ sueta. Statim ut terrā extincti
pueruli corpus tētegit eidez anima
ē quincta. ¶ Quidaz uir corpus
cuiusdam sui filij de sepultura i
p̄tridū steterat extractus, mor

ad foueam illam currens detulit
 et illud in foueam sic proiecit. Et
 inuenis illico fuit uite p[er]stine re
 stitutus. ¶ In numerabilia foret
 miracula que pacta sunt a mane
 usq[ue] ad uesperas / quo quide[m] t[em]p[or]e
 gl[ori]um Jeronimi cadauer de fo
 uea dissepultum in altari eri
 nt collocatum. Et tamen ad huius
 modi miracula ult[er]ius no[n] p[re]ceda.
 Unum quod nocte sequenti accidit
 non silebo.

¶ Al hora siquidem uesp[er]ina
 corpus illud sanctissimum
 i[n] monumento quod p[re]parau
 mus posuimus. Et mane monu
 menti[us] uacuu[m] e[st] inuentu[m] et cor
 pus sanctissimu[m] fouee p[er]stine i[n]
 uenimus restitutum. Quod du[m]
 ego plurimu[m] admirarer nocte se
 quenti michi dormienti beatus

Jeronymus appens plurima michi
grandia patefecit. Sed inter cetera
uerba talia michi dixit. Nouis cirille
quod corpus meum de fouea in qua
iacet nullatenus erhetur quousque
ciuitas iherusalem ab infidelibus capietur.
Quo quidem tempore romam delatus ibidem
multo tempore requiescet. Ad hoc expositum
que uideram cunctis episcopis et alijs uir-
tutibus catholicis enarrari. Quid autem quoniam
hec eueniet aliter non agnosco. Si quid
utile aut bonum in hac epistola dixi
non meis sed gloriosissimi ieronimi me-
ritis imputetur. Siquid non super-
fluum in utile et non bonum solum
mee insipientie et negligencie causa
hoc accidisse ab omnibus iudicet. Au-
gustine hunc in tuis orationibus
memor esto.

Incipit

*Incipit epla seneci de uita sancti
martini. Epi.*

Senecus desiderio fr̃i
hmo salutē / Ego quid
frater unanimis. libel
lum quem de uita scti
martini scripseram scda sua com
primere. et intra domesticos pa
rietes cohibere decreueram / qa
ut sum nā infirmus / uicticia hūa
na uitabam / nequaquid fore arbitro
sermo incultior legentibus displice
ret / om̃ez reprehensione dignissimq
iudicaret / qui matiam dūctis me
rito scriptoribus resuādā ipudēs
compassem / sed peten tibi sepius
negare non potui. Quid n̄ est /
quod nō amor tuo / uel cū detrimento
mei pudoris impenderem. Ea tibi
fiducia libellum edidi / qua nulli
atq. pendam reor / quia id sp̃o

al' p̃uere

disti / sed uereor ne tu ei ianua sis
ianua sis futurus. Et emissus se
mel non queat reuocari / quod si
acciderit / ab aliquibus eum legi
uideris / bona uenia id a lectori
bus postulabis / ut res potius q̃
uerba ppendant / et equo animo
ferant / si aures eorū uicinos forsi
tan sūmo pculerit / quia regnum
dei non in eloquentia / sed i fide
constat / meminerit etiam salute
seculo non ab oratoribus / sed a p̃s
catoribus predicatam. Cum utiq̃
si utile fuisset. id quoq̃ dñs p̃e
stare potuisset. Ego n̄. primum am
mum cum ad scribendū appuli
quia nephas putarem tanti uiri
uirtutes latere. apud me ip̃e de
cidi. Ut solocutim̃s nō erubescerem
/ quia nec magnam istarū uir
reꝝ sciām g̃tigissem. Et si quid

156
ex his studiis olim fortasse libal-
sem / totum id de fuetudine tanti
temporis perdidissem. Sed tamen
ne nos maneat tam molesta de-
fensio. suppresso si tibi uidetur
noie libellus edatur. quod ut
fieri ualeat / titulum frontis e-
rade / ut muta sit pagina / et
quod sufficit loquat materia / no
loquat autor.

*Explicit epla. Incipiunt capitula de
uita et uirtutibus sancti martini
epi.*

- De sancta conuersatione adoloscē-
tie eius et caritate uel patientia
atq; humilitate. et q ante bap-
tismum perfectionem tenuerit. .1.
De clamide diuisa ⁊ paup nestio. .2.
De baptismo grandi ⁊ desiderio
accepto ⁊ hostibus fidei uirtute supra .3.

4.

Ubi renuntiavit militie / et scitum
plarium expetijt / et postmodum
admonitis penses insitavit. et q
in itinere insidias aduersari po
tenti fide superauerit. et mediolan
monasterium constituit. et insidia
tibus hereticis gallinaria insulam
expetierit. et ibi uenena superauerit
et itez sanctum plarium expetierit.

5.

De monasterio in pictam constituto
et ibidem catechumino mortuo susci
tato. et postea baptisma consecuto.

6.

De seruo lupicini suscitato.

7.

De ordinatione epatus et pseueran
tia humilitatis uel amore secreta co
structo monasterio. et qualiter ex
plo et doctrina discipulos erudierit.

8.

Ubi locum noie calitioni fraude mi
nici destructa ab errore liberauit.

9.

Ubi gentium turbas / cum uoluit sta
re fecit / et cum libuit abire permisit.

10. Vbi templum antiquissimum diruit.
et arborem pinum super se ruentem
signo crucis opposito in aliam partem
prostravit: et gentiliū multitudinem
universam hoc miraculo quieti fecit.
11. Vbi fano incenso igne domi imminē-
tem fide reppulit.
12. Vbi ad diruendum fanum angelorum
presidia meruit.
13. Vbi orons uirtute persecutorem superavit.
14. Vbi percussori ferrum de manibus ex-
cussum in cecidit.
15. Vbi palatium curauit.
16. Vbi tetrachum suum a demonio libera-
uit et ipsum tetrachum a gentilitatis
absoluit errore.
17. Vbi demoniaco furienti digitos in oculos
intulit et oculos purgavit.
18. Vbi leprosum osculo purgavit.
19. Vbi filia arboris episcopi sue tactu sanata est.
20. Vbi paulum benedicti oculos non solum

18
Vbi ciuitates de
metu barbarorum li-
berauit

exteriores sed etiam interiores il-
luminavit.

. 72 .

V bi ipse sanctus martinus per angelum
curatus est.

. 73 .

V bi in convivio imperatoris per
perit impatori. et ipse maximiano
dixit futura que impleta sunt.

. 74 .

Q angeli cum eo sepe locuti sunt.

. 75 .

V bi diabolus cornu cruentum in manu
tenens cellulam eius irruit. et
clay per tentare conatus est. et qui
sibilem se ei formis diversis. etiam
in regio habitu. et per eo tempore
in alijs regionibus figmenta machi-
natus sit.

. 76 .

V bi ad eum seuerus plena fide et ca-
ritate prexit. et exponit perfectionem
religionis eius ul' quibus ex^{is} eos ad
timorem domini pertraxit.

. 77 .

Q per invidis et obtrektoribus suis sepe
orauerit. et aduersum omnes infidelium

patientiam assumpserit / et acari-
te sua nullum reppulserit / et aium
celo semp intentum ab orone nuq
relaxauerit.

Martini meritum si quis uult nosce p.
per euangelium insiat. releges h gramat discat.
A calore fidei cum sep adultus ihesit.
Inueniet pmiu. factu putet ee benignu.
Inde plos mores secundo spuit honores.
Patre uel ornat / dñi plus gra clarus.
Pacificus cunctis pbitatis munie fuctis.
Sobrius et castus. mitis fuit iste beatus.
Sed dñi uotis. regitabat i oibz horis.
Ne xpi nome resonabat corde uel ore.
Compatiens misis. fuit boni sep egens.
Pulit iudias. homin sathaneqz malign.
Matre gñit / non fidos hic fide lesit.
Et rantes doluit. peñtes deniqz luxit
Et resqz suis meritis. moti tulit anxijs
Demones ac pepulit. captis claus sig salutis.
Febres pellebat. sanos egros faciebat.

R eges et admonuit / miseri cuncti tunc.
D emoniacos fraudes / subūit et i simul ante.
S uciat lapsis memō ipse sue pietatis.
1. 1. 1. Idus nouembris.

*Incipit plagus seneri Sulpicii de vi-
ta sancti Martini epi.*

Plerique mortalium studio et
re seculari inaniter dediti. ex
inde phrenem ut putabant me-
moriam nominis sui quesierunt.
si uitas clarorum uiroꝝ stilo illustrasset.
Que res utiq; non phrenem qd. s;
aliquitulum tamen concepte spei fru-
ctum afferebat. quia et sui memo-
riam lz in cassum propagabant. et pro-
positis magnorum uiroꝝ exemplis. non
pua emulatio legentibus exarabat.
Sed tamē n̄ ad beatā illam etnāq;
uitam hec eorū cura peruenit. Quid
n̄. aut ipis occasura cum seculo scrip-
torū suorum gloria p̄fuit. aut quid p̄

stentis emolumenti tulit. legendo
 beatorem pugnarem. aut socrate
 philosophantem. Cum eos non solum
 imitari stultitia sit. sed non acerrime
 etiam impugnare clementia. quippe
 qui humanam uitam. presentibus
 tantum actibus estimantes. spes suas
 fabulas animas sepulchris dederunt.
 Siquidem ad solam hominum me-
 moriam se perpetuandos crediderunt.
 Cum hominis officium sit presentem
 potius uitam quam presentem memoriam
 querere. non scribendo. aut pugnando.
 uel philosophando. sed pie. sancte.
 religioseque uiuendo. qui quidem error
 humanis litteris traditus. in tantum
 ualuit. ut multos tamen emulos uel in-
 namis phre uel stulte illius uitae
 inuenerit. Unde facturus michi opus
 praesentem indeor. si uitam sanctissimi
 uiri exemplo alijs mox futuram per

scripsere. que utiqz ad ueram sapie
tiam et celestem militiam diu
namqz uirtutem incutabunt. Inq
uri itaqz rationem comodi ducimus.
ut non inanem ab hominibus me
moriā! sed eternum a deo pre
mium expectemus! quia et si
ipi nō ita iuximus! ut exēplo
alijs esse possimus! dedimus
tamen operam! ne is lateret
qui eet imitandus. Igitur sancti
martini uitam scribere exor
diar! et que uel ante epātum
uel in epātu gesserit! q̄uis ne
quaqz ad oram illius acta potue
rim puenire! adeo ea i quibus
ipe tantū constitutus fuit nesciūt.
quia laudem ab hominibus nō
requirens! q̄tum in ipso fuit
ōnis uirtutes suas latere uolu
set. p̄qz etiā ex his que cōpta

sunt nobis erant plura omnium
 quia sufficere credidimus si tñ
 excellentia notarentur. Simul
 et legentibus cōsulendum fuit
 ne quod his pareret copia cōgesta
 fastidium. Obsecro autē eos q
 lecturi sunt / ut fide dictis adhi
 beant / neq; me quicq; / nisi cō
 ptum et pbatum scripsisse ar
 bitrentur. Alioquin tacere q̄ fal
 sa dicere ualuissem. *Explic plogo*
Incipit uita scti martini.

Igitur martinus sabrie pi
 nonioy oppido oriūdu
 fuit / sed intra italia tici
 alius ē. Parentib; secūdu secl
 dignitatē nō infirmus / gñtali
 bus tñ. pater eius miles p̄mum
 post tribunus militum fuit / itē
 scalares alas sub rege constantio
 deinde sub iuliano cesare mili

tauit / non tamen sponte / quia p
mis / fere annis diuinam potius
fuititatem / sacra illustris pueri
inspirauit infantia . Nam cum
eet annorum decem / inuitis parentibus
ad ecclesiam confugit / sequi catechi
minum fieri postulauit . Mox
mix in medium totus in dei opere
conuersus / cum eet annorum duodecim
heremum concupuit / fecissetque
uoti satis / si etatis infirmitas non
obstitisset / Animus tamen aut circa
monasteria / aut circa ecclesias sepe
intentus meditabatur ad huc in
etate puerili / quod postea deuotus
impleuit . Sed cum edictum esset
a regibus / ut ueteranorum filii ad
militiam scriberentur / prodeunte
pater / qui felicibus eius actibus in
debat / cum eet annorum quiddecim
raptus et catenatus / sacramenti

militaribus implicatus ē uno tñ
 suo comite cōtentus. cui tamen
 uersa nice / ut dñs sinebat / adeo
 ut plerumq; ei et calciamenta
 ipse detraheret / et ipse detergeret /
 cibū una caperent. hic sepius mi
 nisteraret. Triennium fere ante
 baptismum iarnis fuit. Integē tñ
 ab his uicijs / quibus illud homi
 num gñs implicari solet. Multa
 illi circa cōsulitones benignitas.
 mira caritas. patientia uero atq;
 humilitas ultra humanū modū.
 Nam frugalitatem in eo laudā
 non ē necesse / qua ita iusus ē / ut
 iam illo tēpore nō miles / sed mō
 chus crederetur / quibus rebus ita
 sibi omēs cōsulitones suos deuixe
 rat / ut eum nūro affectu uenera
 rentur / necdum tamē regenera
 turus in xpo / agebat quēdāz bonis

et usus

120
operibus baptismatis candidatus
assistere scilicet laborantibus. quæ
ferre miseris. alere egentes. ue
stire nudos. Nichil sibi ex mili
tie stipendiis. præ cotidiana
uictu refuabat. iam tunc eugly
non surdus auditor de crastino
non cogitabat.

3.
Quodam itaque tempore. cum iam
non posset arma. et simplicem mi
litie uestem habere. media
hyeme quæ solito asperior in horruerat.
adeo ut plerisque uis algoris extin
gueretur. obuiam habuit in porta
abianensium ciuitatis pauperem
nudum. qui cum preterentes. ut
sui miseretur oraret. omnes mi
sum preterirent. Intellexit uir de
plenus sibi illius alius magis non
prestantibus refuari. Quod tamen
ageret tunc nichil posset clamidem

qua indutus erat habebat. Iam eius
 reliqua s' opus simile consumple
 rat. Arrepto itaqz ferro / q' acutus
 erat / mediam diuidit / p'temqz
 eius pauperi tribuit / reliqua et
 rursus induitur / Interea de cir
 cstantibus ridere non nulli cepe
 runt / quia deformis eet / et truncat
 hitu uideretur. Multi quide qbz
 erat mes sanior / altius genere
 ceperunt q' nichil simile fecerit.
 Cum utiqz plus habentes uestire
 pauperem sine sua nuditate po
 tuissent. Nocte igitur insecuta /
 cum se martini s'opori dedisset.
 vidit xpm clamidis sue qua pa
 uerem texat pte uestitum. Intue
 ri diligentissime driz cepit. ueste
 qz qua dederat iubet agnoscere.
 Vox ad angeloz circustantiu mil
 tudinem / audit yhm clara uoce

• hec ferru qd' gladiu
 • ul' ensen huius ap
 pellamus mch' et te
 regi ego mactus
 de mactis i ciuitat
 uona i domo spe
 tabiliu de biuilaq
 die sabbati quarto
 augusti de. 1925.

hodie uero seuat i
 Monasterio fratri
 minoru i templo
 qd' carote vulgo
 noiaur i ag' veron

dicentem. Martinus ad huc cance
catecumenus hac me ueste cōtegit.
Vere memor dñs dictorū suorū. qui
ante p̄dixerat. q̄ dñi fecistis hec
unū ex minimis istis michi fecistis.
se in paupere p̄fessus est uestitum
fuisse. Et ad cōfirmandum tam
boni operis testimonium. in eodem
se habitu quem pauper acceperat di
gnatus ē ostendere. quo uiso uir
beatissimus nō in gloriam ē elat⁹
humanam. sed bonitatē dei i suo
opere cognoscent. cum esset aorū
duode viginti. ad baptismum cōua
luit. nec statim militie renūciavit.
tribunū suū p̄ibis enictus. cui con
tribernūz familiare prestabat. Et
n. transacto tribunatus sui tēpore
renūciatur. se seculo pollicebat. qui
martinū expectatione suspensū
p̄ biēnium fere posteaq̄ baptisma

est consecutus solo scilicet nomine
militavit.

Altera irruentibus intra gal-
lias barbaris. Iulianus cesar
facto in uno exercitu apud uangio-
nim civitatem. donatium cepit
errogare militibus. Et ut est consue-
tudinis singuli recitabantur. don-
ad martinum ventus est. Tu vero
oportunum tempus existimans quod
peteret emissionem. neque enim integrum
sibi fore arbitrabatur. si donatium
non militaturus acciperet. hactenus
inquit ad cesarem militavi tibi.
patere ut nunc militem deo. donati-
um tuum pugnaturus accipiat.
christi ego miles sum. pugnare mihi
non licet. Tunc vero adversus hanc
noctem torrens infremuit. dicens.
cum meum pugne quam postera die erat
futura. non religionis gratia detractare

in unum

multitiam. At Martinus intrepidus. nullo illato sibi terrore constantior. Si hoc inquit igname ascribitur non fidei. Crastina die ante aciem meruit astare. Et in nomine domini ihesu signo crucis non clipeo protectus. haud galea hostium cuneos penetrare securus. Retrudi quoque in custodiam iubetur. facturus fidem dictis. ut in erum barbaris obiceretur. Postera die hostes legatos de pace miserunt. sua omnia sequebentes. Unde quis dubitet hunc vere beati viri fuisse virtute ampositum sit ne meritis ad plura mitteretur. Et quis pius dominus suare militem suum inter hostium gladios et tela potuisset. ne aliorum morte sancti uiderentur obtutus. exemit pugne necessitas.

164
tem. neq. n. aliam p. milite suo
xpūs debuit prestare uictoriā!
ut subactis sine sanguine
hostibus nō moreret.

A rinde relicta milita. s. a.
ctuz hylarium pictane ci
uitatis epm. cuius tunc in dei
rebus. Spectata et cognita fides
habebatur. expetit. Et aliq. diu
apud eum comoratus est. Tem
ptauit autem idem hylarius
imposito diaconi offio sibi euz
artib. implicare et ministerio
vincere diuino. Sed cū sepiissi
me restitisset. indignus se esse
ministeris intellexit uir dei al
terius ingenij hoc eum nō posse
amstringi. si id ei officij impo
neret. in quo quidam laus in
iurie uideretur. itaq. exorcista
eum ee precepit. quam ille ordi

nationem ne despexisset tanq̃
humiliorem uideretur. non repu-
diant. Hec multum post admoni-
tus p̃ soporem / ut patriam paren-
tesq̃ quos adhuc gentilitas detine-
bat / religiosa solitudine uisitaret.
ex uoluntate sancti hilarij p̃fectus
est. adultisq̃ ab eo obstrictus p̃bri-
ac lacrimis / ut rediret / mestus
ut ferit p̃grinationem illā aggre-
sus est. Contestatus est fratribus
multa se aduersa passurum / qđ
postea rei p̃bavit euentus / ac pri-
mus int̃ alpes deuia secutus inci-
dit in latrones / Cumq̃ unus se-
curiz deuatam in caput eius lib-
rasset / ictum ferientis dextre sus-
tinuit alter. Victis tamē post re-
gum manibus. Vni franciscus
custodiendus traditur / qui cum
ad remota duxisset / p̃cūctus

ab eo cepit. quis nazeret. rñdit xpia
 num se eē. querebat etiam ab eo
 an timeret. tunc uero constantissime
 pfirmitur. nūq̃ tam fuisse securum.
 qa sciret misericordiam dñi ma
 rime i tetationibz affuturam. se
 magis illi dolere. quia xpi nra
 ut pote latrocinia excens eet idig
 nus. Ingressusq̃ euangelica disp
 utatoz. uerbum dei latroni p̃dica
 bat. quid longius morer. latro cre
 dit. p̃secutusq̃ martinuz nie red
 didit. orans ut p se dñz p̃cetur.
 Idemq̃ postea religiosam agēs uitā
 uisus est. adeo ut hec que sup̃ re
 tulimus ab ip̃o audita dicantur.
 Igit martinus inde p̃gressus cum
 mediolanum p̃tisset. diabolus i
 itinere humana sp̃e assumpta se ei
 obuiam tulit. quo tenderet querēs.
 cumq̃ id martino rñsi accesset. se.

// ad eū

quo dominus uocaret intendere.
ait deū / quicumq; ueris. uel q̄cuq;
temptaueris / diabolus tibi aduer
sabitur. tunc ei pph̄ica uoce r̄ndit.
dñs michi aduiter ē nō timebo
quid faciat michi homo / statimq;
ē conspectu eius inimicus enan
it. itaq; ut aīo ac mente cōcepe
rat / matrem gentilitatis absolu
it errore / patre in malis p̄seuera
te. plures tamē suo saluauit ex.
deinde cū heresis ariana p̄ totū
orbem / et maxime intra illū
cūz pululasset / cum aduersus
p̄fictam sacerdotum solus pene
acerrime repugnaret / multisq;
supplitijs eet affectus / nā et pu
blice uirgibus cesus ē / et ad extre
mum de ciuitate ire cōpulsus.
italiam repetens / cum int̄ gal
lias quoq; discessu sc̄i hylarij quē

ad exilium hereticorum uis coegeret.
 turbatam ecclesiam compisset / me
 diolani sibi monasterium statuit.
 Ibi quoque cum auxetius autor et
 princeps arrianorum grauissime in
 sectatus est / multisque affectibus iur
 is. de ciuitate extirpauit. ceden
 dum itaque temporis oportere arbitra
 tus / ad insulam cum gallinaria
 nomen est / secessit. Quendam pro
 comite magnam uirtutum uiro.
 hic aliquandiu radicibus uixit herba
 rum. quo tempore elleborum. ue
 nenatum ut fecit gram in cibum
 sumpsit. sed cum uenenum
 in se crassantis uicina iam morte
 sensisset / imminens periculum
 orone repulit / statimque omnis
 dolor fugatus est. Hec multo post.
 cum sancto hylario compisset reg
 is penitentia potestatem indulgentiarum

"gramen"

fuisset redeundi. rome ei tempta-
uit occurrere. perfectusque est ad ur-
bem.

.6.
Quoniam iam hylarius paululus
pretisset. ita eum euestigius
psecutus. cumque ab eo gratissime fu-
isset susceptus. haud longe sibi ab
oppido monasterium statuit. quo
tempore se ei quidam catechumenus
iunxit. cupiens sanctissimi viri
institutum disciplinis. paucis quide-
m impositis diebus. langore correptus
ui febrii laborabat. ac tunc martinus
forte discesserat. et cum per triduum
forte defuisset. regressus exanimis
corpus inuenit. Ita subita mors
fuerat. ut absque baptisinate huma-
nis rebus excederet. corpus in medio
positum tristi merentium fratrum
frequentabatur officio. Tum martinus
flens et euulans accurrit. tunc uero

tota spiritum sanctum mente cōci-
 piens. egredi cellulam in qua cō-
 pns iacebat. ceteros iubet ac foribus
 obsecratis sup exanimata defuncti
 fratris membra pstratur. Et cum
 aliquādiu orōni incubuisset. se-
 sissetq; p. spiritū dñi ad eē uirtutē
 erectus paululum. et defuncti
 ora defuncti. orōnis sue ac mē-
 dñi ad eē uirtutē intrepidus expec-
 tabat euentum. uirq; duay fere
 horay spatium intercesserat. Vi-
 dit defunctum paulatim mēbris
 omib; comoueri. et laxatis in-
 sum uidendi palmitare lumi-
 nib; . Tum uero magna ad dñz
 uoce cōuersus grās agens cellula
 clamore complenerat. quo audi-
 to. qui pforibus astiterāt. statim
 irruūt. ad mirum spectaculum q
 uidebant uiuere quē mortuūz

Palpitare

reliquissent. ita redditus uite.
statimq; baptisma consecutus.
pluresq; postea uixit annos. p^{ri}m^o
q; apud nos martini uirtutib;
uel matia uel testimoniu fuit.
Idem tamen referre erat solit.
se corpore exutum ad tribunal
iudicis ductum. deputandus
obscuris locis et uulgaribus t^{em}p^{or}ib;
excepisse suam. t^{em}p^{or}e p^{er} duos an-
gelos iudici fuisse suggestum
huc ee p^{er} quo martinus oraret.
ita p^{er} eosdem angelos se missus
redire. et martino reditu. uirtu-
t^{em} pristina restitui. Ab hoc p^{ro}p^{ter}
beati uiri nome enituit. ut qui
satus iam ab hominib; habebat.
potens et et uere ap^{osto}licus h^{ab}etur.

N Et multo post. dum agris
lupicani curesdam honorat.
seruand; seculuz uiri. p^{er}tiret. ad

clamorē et luctū turbe plangētis
 erapitur. ad quam cum sollicitus
 astisset / et quis eēt hic fletus
 inquireret. Indicatur unū e fa-
 milia seruulū laqueo sibi uitaz
 extorisse. quo cognito. cellulam
 in qua corpus iacebat ingreditur.
 exclusisq; oībz turbis supstratus
 corpori aliq̄tis per orant. arox
 inuiescente uultu. marescētibz
 oculis mora illius defuncti erigit.
 lentoq; conamine enisus assur-
 gere. Apphensa beati uiri dextera
 in pedes constitit. atq; cum eo
 ita usq; ad uestibulum domus
 turba omī īspectante pcessit.

8. **S**ub eodem fere tempore mar-
 tinus ad ep̄atum tironice
 ecclie petebatur. sed cum a
 monasterio suo nō facile posset
 rursus quidam unus ex ciuibz

uoris langore simulato ad gen
na illius p[ro]uolutus. ut egredere
obtinnit. Itaq[ue] dispositis iam i
tinere cunctis turbis. sub quadam
custodia ad ciuitatem usq[ue] dedu
citur. adu[er]u[m] i[n] modum i[n]credibilis
multitudo. n[on] solum ex illo oppi
do. sed etiam ex vicinis urbibus
ad suffragia ferenda conuenerant.
Vna omniu[m] uoluntas erat. eade[m]
uota / eademq[ue] sententia / marti
num ep[iscopu]m e[ss]e dignissimum. fel
cem fore tali eccl[esi]am sacerdote.
dicentes. s. contemp[er]abilem e[ss]e p[er]so
nam / indignum e[ss]e ep[iscopu]m. ho[m]i[n]e[m]
multu[m] despicabilem. pauci tamen
et n[on] nulli ex ip[s]is qui ad constitu
dum antistitem fuerant euocati.
impie repugnabant. dicentes. s.
contemp[er]abilem e[ss]e p[er]sonam / idu
u[m] e[ss]e ep[iscopu]m. homine[m] multu[m] despic

abilem! veste sordidum / erime de
 forme. Ita a p^plo sine sanioris hec
 illoy irrita demencia ē. q illustre
 mirum dum vituperare cupiunt p^pli
 calant! nec uero hisa^d facere licu
 it q^d quod p^plius dno uolente ageb
 at. Int^r epi tñ qui affuerant! pre
 cepit defensor quidam dicitur re
 stitisse. Unde ammadrersum est
 grauter illum lectione p^plica tñc
 notatum. Nam cum fortuitu lecto
 an legendi eo die officium erat.
 int^r elusus p^plo defuisset! tur
 batis ministris dum expectatur
 qui no aderat. Unus ex arcu statibz
 sumpto psalterio! quem p^prium
 uersum inuenit arripuit. psalms
 autem hic erat! Ex ore infantium
 et lactentiu p^pfecisti laudem pp^p mi
 nicos tuos! Ut destruas inimicos
 et defensorem. quo lecto clamō p^pli

attollitur. pars diuersa confundit
atq; ita habitum ē / diuino mītu
psalmi hunc lectum fuisse / ut
testimonium operis sui defensor
audiret / quia ex ore infantium
atq; lactentium ī martino dñi
laude pfecta et ostensus pariter
et destructus ē inimicus.

9.
Lam uero sumpto epātu. q̄le
se q̄tūmq; p̄stiterit. nō est
nr̄e facultatis enoluerē. Ideo n.
cōstantissime p̄seuerabat q̄ p̄u
fuerat / Et eadē in corde eius
humilitas / eadē in uestitu eius
militas erat / atq; ita plenus au
toritatis et gr̄e / implebat ep̄i di
gnitatem / ut non tamē p̄pōitū
monachi uirtutemq; desereret.
Aliq̄dū uero adherenti ad cellū
cellula usus ē / deinde cū magni
dinem frequentatūz terre non

posset / duobus fere ex ciuitate mi-
 liarijs / monasterium sibi statuit.
 qui locus tam secretus et remotus
 erat / ut eremi solitudine nō de-
 siderat. Ex uno. n. latere p̄sa mō-
 tis excelsa rupem ambiebat. re-
 liquam planiciem liger fluminis
 reducto paululum sinu clausu-
 rat. Vna tantum eademq; arua
 admodum uia adiri poterat.
 ip̄e ex lignis q̄textam cellā habe-
 bat. Multi quidem ex fratribus
 i eundē modum. pleriq; saxo sup
 iecti montis cauato / receptacula
 sibi fecerāt / discipuli uero octoginta
 erant / qui ad exemplum beati
 magri instituebantur. nemo ibi
 quicq; p̄pium habebat. oīa i medio
 conferebantur / nō emere aut uē-
 dere. ut plerisq; monachis mōis
 est / quicq; licebat. Ars ibi excepta

scriptoribus nulla habebatur. cum
tamen operi minor etas deputaba-
tur. maiores orōm uacabant. Ra-
rus inq̃ ex cellam sua egressus. ni-
si cum ad locum orōnis cōueniebat.
Cibum unum om̃s post horaz ie-
iunij accipiebant. Vinū nemo noue-
rat. nisi quē infirmitas cōgisset.
pleriq̃ cameloz setis uestiebantur.
molior ibi habitus p crimine erat.
quod eo magis sit mirū necesse est.
enarrare. q̃ multi int̃ eos nobi-
les habebantur. qui longe alr edu-
cati ad hanc se humilitatē et paci-
tiam cōegerat. pluresq̃ ex his postea
ep̃os uidimus. que. n. eet ciuitas
aut ecclia. que non sibi de mām
monasterio cupet sacerdotē.

Sed ut reliquias uirtutes eius
quas in ep̃atu egit aggrediar.
Erat aut̃ longe ab oppido primus

No.

10.

monasterij locus. quem flā homi-
 num opinio. Velut cō sepultis ibi
 martyribus sacrauerat. Nam & al-
 tare ibi a superioribus epīs constitu-
 tum habebatur. sed martinus nō
 temere adhibens incertis fidē ab
 his qui maiores natu erant pbrīs
 uel clericis flagitabat nomen sibi
 martiris. seu tempora passionis os-
 tendi. Grandi se scrupulo pmo-
 ueri. q̄ nichil certi constans sibi
 maiorū memoriam tradidisset. /
 Cū aliq̄dū q̄ a loco illo se abstinu-
 isset. nec derogans religioni. q̄
 incertus erat. nec auctoritatē suā
 vulgo accomodans. ne superstio
 conualesceret. quādam die pau-
 cis secum adhibitis fratribus ad
 locum pgit. dein super sepulcris
 stans. orauit ad dñm. ut quis
 eēt uel cuius meriti sepultus

plurima

in martyribus

ostenderet. tunc conuersus ad le-
uam uidit. ppe assistere vmbra
sordidam de truce. sumpt no-
men meritumq; ut loqueret. No-
men edicit. de crimine confiteri
se latronem fuisse. ob scelera p-
cissum. Vulgi errore celebrati.
sibi cum matribus nichil eēt
comune. cum illos gloria. se pe-
na retineret. Virū in modū
uocē loquentis qui aderant au-
diebant. psonam tamen non
uidebant. Tūz martinus q; ui-
disset exposuit. iussitq; ex co-
lo altare qd ibi fuerat submo-
ueri. atq; ita populum supstitio-
nis illius absoluit errore.

• 11 •

Cecidit autem insequenti
tempore dum iter ageret.
et gentili curdam corpus. qd
ad sepulcrum cum supstitio

192
funere deferrebat. obuiū h̄ret.
conspicatusq; eminus ueniētū
turbam. quidnam eēt ignar⁹/
paululum stetit. Nam cūz fere
quingentorū passum int̄uallū
erat. ut difficile fuerit digno
scere. quid uideret. tamē q̄a
rusticam manum cerneret. ⁊
agere uento linteamina corpo
ris supiecta uolarent. p̄fanoꝝ
sacramētoꝝ ritus agi credidit.
quia eēt h̄et galloꝝ rusticis cō
suetudo. simulacra demonū
candido tecta uolumine. mise
ra p̄ agros suos circūferre deme
na. Elenato ergo in aduersum
luno crucis impauit turbe nō
mouere de loco. onusq; deponē.
hic uero mirum ī modū uide
res. n̄sōs p̄mum uelut saxa
riguisse. Deinde cū p̄mūz mo

uere se summo conamine miteretur. Ultra accedere non ualentes
ridiculam i uertiginem rotabant.
donec uicti. corporeis onus depo-
nunt. Attoniti et semet inuicem
aspectantes. quid nam sibi acci-
disset. taciti cogitabant. sed cum
beatus uir copisset. erequiarum et
illam frequentiam tamen sacrae
elevatorum rursus manu datis
ab eundem et tollendi corporis potes-
tem. Ita eos et cum uoluit stare
compulit. et cum libuit abire per-
misit.

. 12 .

Tem diu in uico quodam te-
plum antiquissimum diruissimum.
et arbore pinum que sano erat pro-
xima esset aggressus eradere.
tunc uero antisti loci illius cetera
gentilium turba cepit obsistere.
Et cum idem illis dux templum

euerteretur. impante domino que
 misisset. succidi arborem non pa-
 nebantur. Illo eos sedulo comone-
 re nichil esse religionis in stipite.
 deum potius cui suum ipse, se-
 querentur. Arborem illam erad-
 icare. quia esset demoni dedi-
 cata. tum unus ex his qui erat
 audacior ceteris. si habes inquit
 aliquam de deo tuo que dicas te
 colere fiduciam. nosmet ipsi suc-
 cidemus hanc arborem. tu ruc-
 tem eripe. Et si tecum est tuus
 ut dicas dominus. euades. tum
 ille intrepide confisus in domino.
 facturum se pollicetur. Hic uero ad-
 istiusmodi conditionem. omnes
 illa gentium turba consensit. fa-
 cileque sue arboris habuere iacturam.
 si inimicum sacrorum suorum casu
 illius obruissent. Itaque cum unaz

ipsum pinus illa eet acclivis / ut
non esset dubium qua ipartez
succisa corueret . eo loco uinctus
statuitur p arbitrio rusticorum . quo
arborem esse casuram nemo du
bitabat / & uccidere igitur ipi sua
pinum . cum ingenti gaudio le
titiaqz ceperat . Ederat enim
turba mirantium iamqz paulatim
mutare pinus . Et ruinam suam
causura imitari . psallebat enim
monachi . Et piculo iam pro
re conterriti . spem omne fideqz
pdiderant / solum martini mo
tem expectantes . At ille confisus
i dno . intrepidus operibus . cum
iam fragorem sui pinus ceciderit
edidisset . iam cadenti . iam supe
se ruenti / eleuata obuia manu
signum salutare crucis oppoit .
Cum uero turbinis mo retractum

putares diuersam ipsem ruit /
 adeo / ut rusticos qui tuto in loco
 steterant penè prostrauerit. Tum
 uero in celum clamore sublato /
 gentiles stupere miraculo / mona-
 chi flere pro gaudio. xpi nome-
 in conue ab oibz predicari. satisqz
 constitit eo die salutem illi uenisse
 regionem. Nam nemo fere exi-
 miam illa multitudine gentiliu
 fuit / qui non impositione manus
 desiderata / dominum xpm re-
 lecto impietatis errore crediderit /
 trahere an martinum pauci ad
 modum immo penè nulli i illis
 regionibus xpi nomine ceperat.
 Sed deo uoluntatibus illius exēplaz
 maluit / ut iam ibi nullus
 locus sit / qui nō at ecclesijs fre-
 quentissimis / aut monasterijs
 sit repletus. Nam ubi fana x

destruxerat ! statim aut ecclesias. aut
monasteria construebat.

Nec minorem sub idē fere
tempus eodem in opere vir-
tutem edidit. Nam cum i iuico
quodam fano antiquissimo et celebe-
rimo ignem inuississet ! i proximam
inmo adhaerentem domum / age-
te uento flammaz globi ferebantur.
qd ubi martinus aduertit / rapido
cursu tectum domus scandit obui-
se aduenientibus flammis inferes.
Tum uero mirum inmodum cer-
neres contra uim uenti ignem re-
torqueri ! ut cōpugnantium int se
elementoz quidam conflictus
uideretur. Ita uirtute martini. ibi
tantum ignis est operatus ubi in-
fusus ē.

Nunc autem an leprosus non
est ! cum idem tps opulentiss.

opulentissimuz.)

mum superstitione religionis noluisse
 euertere. Restitit ei multitudo
 gentilium adeo ut non absque iuria
 sit repulsus. Iamque accessit ad priam
 locum. ibique per triduum cilicio tectus
 et cinere ieiunans semper atque orans
 precabatur ad dominum: ut quia
 templum illud euertere humana
 manus non potuisset: virtus illa
 diuina dirueret. Tunc subito ei
 duo angeli astiti atque succati. istar
 militie celestis se obtulerunt di-
 centes missos se a domino ut rusti-
 cam multitudinem fugaret ipsi
 atque martino ferrent: ne quis
 dum templum dirueret obliste-
 ret. Redire ergo: et opus ceptum
 impleret. Itaque regressus ad vicum
 inopantibus gentium turbis
 et quiescentibus dum profanam
 eadem usque ad fundamenta di-

rueret / aras om̄s atq; simulacra
redigit in puluerem. quo uiso
rustici cum se intelligeret / di
uino nutu obstupefactos / atq;
pteritos / ne ep̄o repugnarent.
om̄s fere in xpm dominum
crediderunt / clamantes palat
7 confitentes deum martinu
lendum / idola negligenda que
sibi ad ee nō possent.

15.
Quid etia; in pago alioy ge
stum sit referam / ubi au
templuz itidem euerteret / fu
rens gentiliu rusticoy i eum
iruit multitudo. Cumq; uno
audacior ceteris / structo eum
gladio peteret / reiecto pallio mi
lam ceruicem pectori prebuit.
Nam n̄ ciuitatis ferire gent
lis / sed cum dexteram altius
extulisset / resupinus ruit / co

146
strenatusque diuino metu ueniam
precabatur.

Nec dissimile huic fuit illud.
Cum eum idola destruentem
auctore quidam ferire uoluisset
in ipso ictu ferrum ei de manibus
excussum non comparuit. ple-
rumque autem contradicentibus
sibi rusticis! ne eorum fana dest-
ret! ita sollicitatione. sancta gentium
animos mitigabat. Ut luce eis ue-
ritatis ostensa! ipsi sua templa
subuerterent! curatioque uero tam
potens in eo gratia erat! ut nullus
ferre ad eum egrotus accesserit!
qui non continuo receperit sanita-
tem! quod ex liquebit exemplo.
T Reueris puella quedam dira
paralysis egritudine tene-
bat! ita ut iam per multum tempus!
nullo ad humanos usus corpore

offo fungeretur. omni expte pre
mortua uix tenui spiritu palles
cebat. Tristes ad solam fune
expectationem assistebant ppi
qui / cum subito nuntiatur de
ciuitatem illam uenisse marti
num. Quod ubi pater puellae
puit / currit exanimus p filia ro
gaturus. et forte martinus iaz
eccliaz fuerat ingressus ibi i
tante populo. multisqz alijs
epus pntibus euulans senex eu
genia amplectitur dicens. filia
mea moritur misero gne languor.
et q ipa est morte crudelis solo
spiritu uiuit iam carne pmo
tua. Rogo ut ad operam eam adeas
atqz benedicas. Confido enim q
p te reddenda sit sanitas. Quia
ille uoce confusus obstupuit /
refugit dicens. haec non ee uita

177
sue senem errare iudicio. non
esse se dignum pro quem dominus sig-
num uirtutis ostenderet. prostratus
uehementius flens pater. et ora-
re cepit. ut exanimem uisitaret.
Postremo a circumstantibus epis-
copis compulsum. descendit ad do-
mum puelle. Ingens turba pro-
prie expectans. quid nam dei
huius esset facturus. ac primi que-
rant illius familiaria in istius-
modi rebus arma. solo prostratus
orauit. deinde egram intuens.
dari sibi oleum postulauit. quod
cum benedixisset. in os puelle
uini sancti liquoris infudit. statimque
nox redacta est. Tum paulatim
singula contactu eius ceperunt
membra uinescere. donec firma-
tis gressibus populo teste surrexit.
Ad eundem tempore retractus cuius-

dam pconsularis uiri suus demo
nio correptus! dolendo exitu cru
ciabatur. rogatus ergo martinus
ut ei manum imponeret deduci
eum ad se uilet. sed neq[ue] sp[iritu]
nullo pferri modo ex cella in
erat potuit! ita in aduenerat
rabidis dentibus seniebat. Tunc
tetradius ad genua beati uiri
aduoluit! orans ut ad domum
in qua demoniacus habebatur
ipse descenderet! tunc uero mar
tinus negare se p[ro]fani et g[en]tilis
domus adire non posse. Nam
tetradius eodem tempore adhuc
gentilitatis errore implicatus te
nebatur. Proponit ergo se si de
puero demon fuisse tractus
xpianus se fore. ita martinus
imposita manu puero. inuictu
ab eo sp[iritu] eiecit. quo uiso te

traculus dñm nr̃m credidit / sta
 timq; catecuminus factus / nec
 multo post baptizatus est / sempe
 q; martinum salutis sue / anto
 rem miro coluit affectu

Per idem tempus in eodez
 oppido ingressus prius fami
 liai cuiusdam domum i limine
 p̃p̃o resatit dicens / horribile i ato
 domus demonum se uidere / cu
 cum ut discederet imparet / q
 quendam efamilia qui i iteior
 parte etiam morabatur arripuit /
 ferire dentibus cepit / 7 obuios
 quoscuq; laniare . comota do
 mus . familia turbata . populus
 i fugam uersus . martinus se
 furienti obiecit . ac p̃mum eum
 stare p̃cepit . Sed cum dentibz
 fremeret et hiantiq; ore / min
 bat morsum . digitos ei martinus

intulit. Si habes inquit aliquid
potestatis. hos deuora: tu uero ac
si candēs ferrum faucibus accepis-
set: longe reductus. dentibus. de-
gitos beati uiri uitabat. attingere.
Et cum fingeret. de oblesso corpore
penis et cruciatibus cogeretur: nec
tamen ei exire posset. fedus
relinquens uestigia fluxu uentris
egestus est.

. 70 .

Ilterea cum de metu atque
petu barbarorum subita ciuitate
fama turbasset. demoniacus ad
se exiberi iubet. impat. ut an ue-
rus esset hic nuntius fatere. tunc
confessus est sedecum demones
fuisse qui rumorem hunc per populum
disseminassent. Ut hoc saltem
metu ex illo martinus oppido fi-
garetur. barbaros nichilominus
aliqua irruptionem cogitare ita cum

hæc inuidus spiritus media
ecclia faceret. metu et perturbatōe
cuiuslibet ciuitas liberata est.

Apuđ parisiū uero dñi pōtā
sanctitatis illius magnis secum
turbis euntibus introiit. leprosus
misabile facie. hōrentibus cunctis
osculatus est. atq; benedixit. statim
q; omni malo emundatus. Postera
die ad eccliam ueniens. nitenti
ante. grās q; pro sanitate quā rece
perat agebat. sed nec hæc ptereun
dum ē. q; fimbrie uestimenti eius
alio q; detracte. crebris sup infir
mantibus egere uirtutes. Nam cum
ut dignitatis illigate. aut collo i
nerte sunt. p sepe ab egrotantibus
morbos effugauerunt.

Klorius aut uir pfectoris scī
ad modum et fidelis ingenij.
cum filia eius grauissimis quarta

nis febribus uteretur. Ep[isto]lam mar-
tini que casu ad eum delata fue-
rat. pectori puellae. in ipso accessu
inseruit. Statimq[ue] fugata febris
est. que res apud arborum in-
tantum valuit. ut statim puella
deo ueneret. et perpetue dignita-
ti dicaret uirginitatis. p[er]fectusq[ue]
ad martinum puellam ei p[ro]p[ri]us
obitutu[m] eius testimoniu[m] que
p[er] abntem licet curata esset ob-
tulit. neq[ue] ab alio eam q[uam] ama-
tino hitu uirginitatis imposito
passus est consecari.

Paulinus uero uir magni
post modum futurus ex cu-
culat[ur] grauius dolere cepisset. et
iam pupillam eius crassio nu-
bes sup[er]ducta texisset. oculu[m] ei
martinus perniculo contigit.
p[er]stina[m]q[ue] ei sanitatē sublatōi

dolore restituit.

Ioseph autem cum cum quidam
 esset de cenaculo deuolutus.
 et per contragosol scale gradus de
 cecidens / multis uulneribus esset
 affectus / cum exanimis iaceret
 in cellulam / et innotatis doloribus
 cruciaretur / nocte ei angelus in
 suscitatus est elicere uulnera / et salu
 bri unguine contusi corporis
 membra contingere / atque ita po
 stero die restitutus est sanitati.
 ut nichil unquam potuisse incommodi
 putaretur / Sed quia longum est
 ire per singula sufficiant hec uel
 pauca de pluribus / satisque sit
 nos et in excellentibus non subtra
 here ueritatem . Et in multis
 mutare fastidium / atque ut mi
 nora tantis inseram / quousque
 est nostra etas temporum / quibus iam
 deprauata omnia atque corrupta

sunt. ut penè proprium sit. adula-
tioni regie. sacerdotalem nō cessasse
constantiam.

25.
Maximus/Imp.

Quoniam ad imperatorem maxi-
mum ferocis ingenij uir et
bellorum civilium uictoria elatum.
plures ex diuersis partibus epi con-
uenissent. et feda circa principem
omnium adulatio notaretur. seqz de
generi in constantia regie cliente
se sacerdotalis dignitas subdidit.
in solo martino apostolica autoritas
permanebat. Nam et si per aliquos
supplicandum regi fuit. impator
potiusqz rogauit. et a conuiuio eo
frequent' rogatus abstinuit. dicens
se mente eius principem esse non posse.
qui impatores unum regno. al-
terum uita expulisset. Postremo cum
maximus se non sponte sumpsisse
imperium affirmaret. sed ipso

sibi a militibus diuino nutu re-
 gis necessitatem armis defendis-
 se. Et non alienam ab eo dei vo-
 luntatem uideri. penesq; se iam
 incredibili euentu uictoriam fu-
 isse. nullumq; eraduersarijs in
 inane accubuisse. tandem uictus
 uel rone. uel precibus ad conuiu-
 uenit. mirum in modum gaudente
 rege qd id impetrasset. Conuiue-
 autem ad erant ueluti ad die-
 festum euocati. summi atq; illu-
 stres uiri. prefectus idemq; con-
 sul enodius. Vir quo nichil uq;
 illo iustius fuit. Comites duo
 summa potestate preediti. frater
 regis et patruus. medius inter
 hos martini pbr accubuerat. Ipe
 autem sellula iuxta regem posita
 cōsederat. ad mediu fere con-
 uiuium ut moris ē. Pateram regi

Enodius.

munister obtulit / Ille sancto admo-
dum ep̄o potius dari iubet / expec-
tans atq; ambiens ut ab illius
dextera poculum sumeret / sed
martinus ubi bibit patetā pro
suo tractat / nullum scilicet ex-
istmans digniorem qui possit
por bibere / nec integrum sibi fo-
re / si aut regem ip̄z / aut eos qui
a rege erant primi / pro potul-
set / quod factum imperator & qz
qui tunc aderant / ita admira-
ti sunt / ut hoc ip̄m eis in quo
tempti fuerant placeret / celebe-
rimumq; p̄ omne palatium fuit
fuisse martinum in regis pran-
dio / quod infimorum iudicium
convivijs ep̄oz nemo fecisset / &
demq; maximo longe antē pre-
dixit futurum / ut si ad italia
pgeret / quo ire cupiebat / bellum

Valentiniano impatori i ferens.
 sciret se p quide impetu futur
 motorem / sed paeuo post tepore
 i ptingit / quod qd ita indimul.
 Nam p aduentu eius ualētianus
 in fugam uersus est / Deinde post
 annum fere resumptis uiri bus
 captum intra aquileie muros
 maximum mifecit. *erat*

Valentinianus/Imp.

Mox/mox Imp.
 Taglia.

Onstat autem etiam angelos
 ab eo plexumqz uisus ita ut
 cōferto iulcem apud eum sime
 loquerentur.

Olabolum uero tam cōspici
 bilem et subiectum oculis
 debebat / ut siue i ppa substantia
 contineret / siue in diuisas fi
 uras spiritualesqz nequicias trās
 tulisset / qualibet ab eo sub ima
 gine uideretur / quod cum dia
 bolus sciret se effugere nō posse

conuictus cum frequenter urgebat.
quia fallere non posset insidias.
Quodam autem tempore cornu
bouis cruentum in manu tenens.
cum ingenti fremitu cellula ei
irrupit. cruentataque ostentat de
rteram. et admissio recenti scelere
congaudens. Vbi est inquit marti-
re. Me intus tua. Unde de tunc
modo interfeci. tu ille conuictus
fratribus refert quid diaboli
indicasset. sollicitosque esse precepit
singulorum cellulas. quis nam huius
casu fuisset affectus. Neminem
quidem deesse de monachis. sed
unum rusticum mercede aduc-
tum. ut uiculo ligna deferret.
ille ad siluam nuntiant. iubet
ergo aliquos ire ei obuiam. Itaque
hanc longe a monasterio iam pe-
ne exanimis inuenit. extremum

tunc spiritum trahens. Iudicat
 fratribus casum mortis et vulne-
 ri. Invenit scilicet bobus. cum dis-
 soluta artius lora confringit. bone
 sibi exanso capite inter ignem co-
 muni iecisse. nec multo post vitam
 redidit. Videris quo iudicio cum
 diabolo data fuerit hec potestas.
 In martino illud mirabile erat.
 non solum hoc quod super retulimus.
 sed multa istiusmodi si quotiens
 accidissent longe ante praevidebat.
 et sibi mutata fratribus indicabat.
 frequenter autem diabolus dum
 male nocendi artibus sanctum ir-
 roboratur illudere. visibiles se
 formas diversissimis ingererat.
 Nam inter cetera in iouis personam. ple-
 rumque mercurij. plerumque etiam se ve-
 neris ac minervae transfiguratum
 multis offerebat. adversus quem

Inlibilia

Nota.

semper intentus. signo se crucis et
oroni auxilio pregebat. audie
bantur plerumque conuicia quibus
illum turba demonum peruius
uocibus increpabat. sed oia ua
na et fusa cognoscent. non moue
batur abiectis. Testabantur etiam
aliqui ex fratribus audisse de
monem peruius martinum uo
cibus increpante. cum intra mona
sterium aliquos ex fratribus qui
olim baptismum diuersis erroribus
perdidissent. conuersos postea re
cepisset. exponente crimina
singulorum. Martinum diabolo re
pugnantem respondisse constat.
antiqua delicta. melioris uite
conuersatione purgari. et per mi
sericordiam domini absoluentos esse
peccatis. qui peccare desinerent.
Contradicente diabolo. non perire

ad veniam criminolos. Et semel
 lapsus nullam misericordiam
 domini prestare clementia. Tunc
 in hanc uocem fertur exclamasse
 martinus. Si tu ipse o miserabi-
 lis ab hominum insectatione de-
 sisteres! et te factorum tuorum uel hoc
 tempore cum dies iudicii i pri-
 mo est! peniteres. ego tibi uere
 misus in domino / xpi manus polli-
 cer. O quam sancta de domini pietate
 sumptio! in qua et si auctori-
 tatem prestare non potuit. osten-
 dit affectum! Et quia de dia-
 bolo eiusdemque artibus sermo ex-
 his est. non abire uidetur licet ex
 misecus referre quod gestum
 quia et quedam in eo max-
 imi uirtutum portio est! et res di-
 gna miraculo! recte memorie
 mandabit exemplum cauendi

Nota

Ex libris

si quid demceps uspiam tale con-
tingerit.

. 78 .

Alarus quidam nomine ado-
lescens nobilissimus mox pbr.
nunc felici beatus excessu / cum re-
lictis omnibus se ad martinum con-
tulisset / brevi tempore ad summum
fidei virtutumq; omnium culmen emittit.
Itaque cum haud longe sibi ab epi-
monasterio tabernaculum consti-
tuisset / multaq; apud eum fratres
comoraretur / juvenis quidam ad
eum anathilius nomine sub p-
fessione monachi . omne humi-
litem atq; innocentiam menti-
tus accessit / habitavitq; aliquod-
i tempore cum ceteris . demum praedec-
tempore angelos apud se loqui so-
lere dicebat . Cumq; fidem nullam
adhiberet . signis quibusdam ple-
rosq; ad credendum cohortabatur.

A. anathilius

Postremo.

postremo eousq; precessit. ut intē
 se ac deum angelos discurrere p
 dicaret / iamq; se unum ex pphē
 is hri uolebat / clarus tamē ne
 quaq; ad credendum cogi poterat.
 Ille ei iram domini / 7 pntes pla
 gas plagas cur scō nō credēt cōmi
 natus. postremo in hanc uocem
 erupisse fertur / Ecce hac nocte ue
 stem michi candidam dñs de ce
 lo dabit / quam indutus i medio
 ur̃m diuersabor. Itaq; uobis signū
 erit me in dei cē uirtute. qm̃ dei
 neste donatus sim. Bū nō gran
 dis om̃um ad hanc pfessione
 expectatio. Itaq; ad mediam ferē
 noctem / fremitum iulantium.
 cōmoueri om̃em monasterij lauz
 uisum est. Cellulam autem qua
 idem adolescens cōtinebatur. cre
 bris cerneret micare lum̃ibne

frenitusq; in ea discurrentium
murmur quoddam in ea mul-
taz uocum audiebatur. Dein
facto silentio egressus. Unum de
fratribus ad se uocat. tunicaq;
ei qua erat indutus ostendit.
Obstupescit ille conuocat cet-
os. Ipe etiam clarus accurrit
adhibitoq; lumine uestez omnes
diligenter inspicunt. Erat ante
santa molitie. candore eximio
micanti purpura. nec tamen cin-
eret quis aut ueleris poterat ag-
nosce. Curiosius tamen oculis
aut digitis attractata. n̄ aliud
q̄ uestis uidebatur. Interea cla-
rus fratres admonet. oīes in
stare. ut manifestius eis dñs
quid nam eēt ostenderet. Itaq;
reliquū noctis himnis psalmis
q; consumitur. ac ubi illuxit dies

apertum dextera trahere ad ma-
 num volebant. bene consci illud
 diaboli arte non posse. Tu
 vero remitti ac reclamare miser ce-
 pit. interdictumque sibi esse dicebat. *† remitti*
 se martino ostenderet. Cumque
 in uitium ire compellerent. Intre-
 trahentium manus uestis eua-
 nit. Unde quis dubitet hanc
 nam martini fuisse uirtutem.
 et fantasiam suam diabolus
 cum erat martini oculis ingeren-
 da diutius tegere non posset. Ani-
 maduersum est tamen eodem fere
 tempore fuisse in hispania iuue-
 nem. qui cum sibi multis signis
 auctoritatem parauisset. eoque
 latus est. ut se beliam profiteretur.
 quodcumque plerique temere ut se
 christum esse diceret. In quo etiam adeo
 illudit. ut eum quidam episcopus

Rufus rps.

rufus nomine ut deum adoraret.
pp quod eum postea ab ep̄atu deice-
tum uidimus. pleriq; etiā ē fr̄ib;
nobis retulerunt eodem tempore
in oriente quidam extitisse. qui
se iohannem eē iactitaret. ex quo
conicere possumus. istiusmodi
pseudo pphetis existentibus. anti
xpi aduentum. innuere. qui
iam in istis misterium iniquitatis
operatur. Nec enim p̄tereundū
videtur q̄ta martini sub eisdē
diebus diabolus arte temptauit.

. 29 .

Quadam n. die p̄missa se.
et architectus ip̄a luce purpu-
rea. utq; facilius claritate assumpti
fulgoris illuderet. veste et regia
indutus. diademate. et gemis. au-
roq; redimitus. calceis auro illi-
tis. sereno ore. leta facie. ut nich-
il minus q̄ diabolus putaretur

oranti in cellula astitit. cumqz
 martinus primo aspectu eius fuisse
 detatus. diu multumqz ambo si-
 cutum tenuerunt. Tum p[ro]p[ter]
 diabolus. agnosce inquit m[at]ie
 quem cernis. xp[istu]s ego sum. de-
 scensurus ad terras. prius me
 tibi manifestare uolui. Ad hec cu[m]
 martinus taceret. nec quicq[ue] rei
 p[ro]p[ter]si referret. iterare ausus est
 diabolus p[ro]fessionis audaciam. a[n]i-
 me quid dubitas credere cu[m] ui-
 deas. xp[istu]s ego sum. Tum ille re-
 uelante sibi sancto sp[irit]u ut intel-
 ligeret diabolum e[ss]e non deum. n[on]
 inquit d[omi]n[u]s yhs purpuratum
 et diademate reuerentem uenturu[m]
 p[ro]dixit. Ego xp[istu]m nisi in eo ha-
 bitu formaq[ue] qua passus sum est.
 nisi crucis insignata p[re]ferentem ue-
 nisse non credam. Ad hanc uoce[m]

ille statim ut fumus euannit /
cellulam tanto fetore compleuit /
ut indubia inditia relinqueret /
diabolum se fuisse . hoc ita gestu
ut sup^r retulimus / ex ipsius martini
ore cognoui / nequis forte existimet
fabulosum .

30.

Simul

Nam cum olim audita fide
eius . vita atq; uirtutibus /
desiderio illius estuaremus . orati
nobis ad eum uidendum / per
nationem suscepimus / Simul q
iam ardebat animus ut illi
scribere / p^rim ab ipso inq^rtu ille
interrogari potuit sciscitanti sum⁹
p^rim ab his qui int^r fuerat / uel
sciebant agnouimus / quo quide
tempore credi non pot^r qua me
humilitate . qua benignitate su
cepit / Congratulatus plurimu
gausius in dno q^r tanta esset

habitus a nobis. quem pegrina
 tione suscepta expetissemus.
 miserum me. pene nō audeo
 confiteri. cum me sancto cōui
 nio suo dignatus ēet adhibere.
 aquam manibus nris ipse obtu
 lit. Ad nesperum autē ipse nob
 pedes abluit. Nec reniti aut cō
 traire constantia fuit. ita auto
 ritate illius oppressus sum. Ut ne
 has putarem si non acquieuis
 sem. Exerme autem illius non
 alius apud nos fuit q̄ mundi
 huius illecebras et seculi onera re
 linquenda. ut dñz yhm liberi
 reditiqz sequeremur. p̄statis
 enimqz nobis p̄ntiuz temporū
 iustis iuri paulini cuius sup
 mentionem fecimus. exēplum
 ingererat. qui sumis opibus ab
 iectis xpm secutus. solus pene

Paulinus

his temporibus euangelica precepta
complexset / illum nobis sequendum
illum clamabat imitandum. boni
tamenque esse p[ro]p[ri]um seculum tante fidei
uirtutisque exhibens documentum.
cum secundum sententiam domini
dixisset et possideret multa. uendendo
omnia et dando pauperibus. quod erat
facti impossibile. possibile fecisset
exemplo. Jam uero in uerbis et co[n]
fabulatione eius. quanta grauitas.
quanta dignitas erat. quanta alacritas. quanta effi
cax. quanta in exsoluendis scripturarum
questionibus promptus et facilis. Et
quia multos ad hanc partem incre
dulos scio. quippe quos uiderim
me ipso etiam referente non credere.
Iesum testor speremque comune. me
ex nullius unquam ore tantum scientie.
tantum ingenij. tam boni et tam puri
sermonis audisse. quod quod in martini

uirtutibus q̄tula ē ista laudatio?
 nisi q̄ miz est homini illiterato/
 nec hanc quidem gram definisse.
Sed iam finem liber postulat.
 sermo claudendus est. non
 q̄ oīa que de martino fuerat dice
 da deficerent / sed quia nos ut ier
 tes p̄te extremo in opere negligē
 tes incti materia mole inuicibimus.
 Nam et si facta illius explicari uer
 bis utamq̄ potuerunt / interiore
 uitam illius et quotidianam cōue
 sationem / et animū celo sempe intē
 tum nulla unq̄ uere p̄fiteor / nul
 la explicat orō. illā scilicet p̄uenerā
 tiam. et temperamentum in absti
 nentia / et i ieiunijs potentiam / in
 moribz et orōibz natesq̄ ab eo p̄m
 de ac dies actas. nullūq̄ uacūq̄
 ab opere dei tempus. quo uel ocio
 indulserit / uel negotio / sed n̄ cibo

aut somno quid. nisi inq̃tuz naturę
necessitas cogebat. Vere fatebor!
n̄ si ip̄e ut dicit ab inferis home
rus emergeret posset exponere. a
deo oīa maiora ī martino sunt.
q̃z ut uerbis concipi queant. Nunq̃
hora nulla morientumq̃ p̄terit.
quō nō aut orōi incumberet! aut
insisteret lectioni. q̃z etiā itē
legendum! aut si quid aliud fo
te agebat. nūq̃ ab orōne aīum
laxabat. Nimirū ut fabri ferra
ry moris! qui int̄ operandum
p̄ quam laboris leuamine. i
rudēz suaz ferunt. ita mātinq̃
etiam! dum aliud agere uide
retur! semp̄ orabat! O uere in
beatus in q̃ho dolus nō fuit! Ne
minem iudicans! neminem
damnās! nulli malum p̄ malo
reddens! tantam quippe adūsus

Comp.

190
omni iuriam patientiam assumpsit
ut cum esset summus sacerdos.
impune etiam ab infimis clericis
laderetur. Nec propter id eos aut loco
unquam amoveret. aut a sua quod
tunc in ipso fuit caritate repule
rit. Nemo unquam illum vidit iratum.
nemo comitum. nemo meren
tem. nemo videntem. Vnus
idemque semper. celestem quodam
modo letitiam multum proferens ex
nam hominis videbatur. Nunquam
in illius ore nisi Christus. nunquam in
illius corde nisi pietas. nisi pax.
nisi misericordia inerat. plerumque etiam pro
pter qui obtrectatores illius ce
debantur. solebat flere pec
catis. qui remotum et quietum
venenatis linguis et viperis ore
carpebant. et videre nonnullos christi
sumus iudicis virtutibus integros.

eius. qui in illo adorant quod in se
non uidebant. et quod imitari
non ualebant. atq; omne neptas
dolendum et ingemiscendum. nō
alijs fuere insectatores eius. licet
pauci ad modum. nō alijs tam q̃
ēpi ferebantur. Hec uero queq; no
minari. necesse ē. licet nosmet
ipsos pleriq; circūlacent. Sufficit
ut si quis ex his hec legerit et agno
uerit. erubescat. nam si irascitur
de se ipm ip̃e dictum fatebit. cū
fortasse nos de alijs senserimus.
Non refugimus autem. ut si qui
eiusmodi sunt. nos quoq; euz tali
uero oderint. Illud facile confido.
omnibus sanctis opusculuz istud
oratum fore. De cetero si quis hec
in si deliter legerit. ip̃e peccabit.
Ego michi conscius sum. me re
fide et amore xpi impulsu.

describerem. manifesta exposuisse.
 dixisse. Paratumque ut spero
 habebit acteo prius non quicumque
 legent. sed quicumque crediderit.

Explicit liber primus.

*Incipit epistola Iuliani ad eusebium p
 oterea episcopum*

Eterna die cum ad me ple
 riq; monachi uenissent. int
 fabulas iuges longumq; s
 monem metio incidit libelli mei.
 que de uita beati martini edidi. x
 studioseque eum a multis legi libe
 rissime audiebam. Interea inci
 dit michi dixisse quendam malo
 suscitatum. cur martinus
 mortuos suscitasset. flamas
 depulisset. ipse nuper i
 incendio periculose fuisset.
 obnoxius passioni. O istum quisq;
 in fam iudeorum in uerbis eius

ptidam. Et dicta cognominibus
qui in cruce positum dominum
his uerbis increpabant: alios sal
uos fecit: se ipm non potest saluū
facere. Vere plane iste quicumq;
est: si se illis temporibus natus
eet et in dñz dixisse hac uoce
dicere potuisset: qui simili scz
domini blasphemiat exemplo. Quid
ergo: quisquis es: martinus iō
non potens. ideo non sanctus
quia est perichlitatus incendio
o beatum et p omnia simile aplie
et in his quicys uiz. Nepe he
et de paulo gentiles cum uipera
inmordisset: sensisse referunt.
hic homo debet homicida esse
quem saluū facturū de mari fa
ta uiuere nō sinuerunt. At ille
exausa uipera i ignē: nichil ma
li patiebatur. Illi autem subito

192
calor. et repente moritur eu
pmbant. Sed cum uiderent n
mali contingere ei. conuētentes
dicebant eum deum esse. r
Aliquum uel boni exemplo. omīz
mortalium in felicissime pfidia
tuam coarguere ipē debueras.
Et si tibi scandalum mouerat.
p martinus flama ignis inde
atur attactus. hunc Eursum
tractatum ad merita illius et
uirtutem referres. q̄ circūsept
ignibus non pisset. Agnosce
r. miser. Agnosce quod nescies.
om̄s fere sanctos magis insignes
uirtutū suorum fuisse uirtutibz.
Ideo quidem petrum fide po
tentem. rex obstante nā. mare
pedibus suppressum. r instabi
les aquas corporeo p̄fisse uesti
gio. Sed nō ideo minor michi

videtur. gentium p̄dicator. quē
fluctus ob̄orbuit. ⁊ post triduum
totidemq; noctes. emergente epro
fundo unda restituit. itaq; ut nescio
an. penē plus fuerit uixisse ip̄si
do. an supra maris p̄funda tran
sisse. Sed hec tu ut arbitror stul
te non legeras. aut lecta nō audie
ras. neq; .p. absq; diuino consilio.
istiusmodi exemplum beatus eua
gelista sacris litteris p̄tullisset. nisi
ut ex his humana mens erudiret
naufragiorū atq; sp̄entium casus.
Et sicut apl̄s refert. qui nuditate
fame latronūq; p̄iculis gloriatur.
oīa hec sanctis hominibus atq; i
oib; ad p̄petiendum qđ eē conia.
Sed his tolerandis atq; uicendis
p̄cipuam semp iustorū fuisse uir
tutem. dum p̄ om̄ia temptamēta
patientes ⁊ semp iuncti. tāto fortius

uincerent. q̄to grauius ptulisset. x
 unde h̄c quod ad martini infirmi
 tatem uocatur. plenum est dignita
 tis et glorie. si qd̄ p̄iculosissimo cau
 reptatus euicerit. Ceteru om̄ssum
 h̄c a me libello illo quem de inta
 pio scriptum nemo miretur. cum
 eadem sim p̄fessus me n̄ oī illius
 facta cōplexum. quia si p̄sequi im
 uersa noluissem. imensuū uolumē
 gentibus edidissem. neq̄ n̄. sunt
 tam p̄ua que gessit. ut oīa potue
 rint cōphndi. sed tamen h̄c de
 quo questio incidit. latere nō patia.
 Et rem omnem ut gesta ē reteraz.
 forte in consultum h̄c quod ad
 intemperatorem beati uiri poterat
 p̄poni p̄misse uideamur.
 Cum ad diocesim quandam p̄ so
 lemni consuetudine. sicut ep̄s
 uisitare ecclias suas moris ē. media

ferre martinus hieme uenisset. et
transiionem ei in secretario ecclesie
clerici parauerunt. multumq; ig-
nem scabro iam ptenui pauimento
subtulerunt. lectum ei plurimo
stramine extruxerunt. deni cu
se martinus cubitum collocasset.
insuetam molliem strati male
blandientis horescat quippe qui
nuda humo uno tantum cilicio
supiecto acubare consueuerat. Ita
q; q; accepta prius iuria. stra-
mentum omne i pauimento p-
iecit. Casu sup fornaculam pte
palee illius quam remouerat ag-
gessit. ipe ut erat moris nuda
humo ex lassitudine itineris
urgente requieuit. ad media fere
noctem p interruptum ut supra
diximus pauimentum ignis
estuant atrescetes paleas dphndit.

Martinus somno excitatus. re i opi
 nata. ancipiti periculo. 7 maxime
 ut referebat diabolo insidiente.
 ut urgente puentis tardius q̃ i
 debuit ad oronis confugit auxiliū.
 Nam erumpere foras cupies. cum
 pessulo quem hostio obcliderat cum
 multumq; luctatus. grauissimū
 circa se sensit incendium. adeo
 ruestem qua indutus erat ig
 sumpsit. Tandem in se reuer
 sit. non i fuga sed in dño scies
 cōfidium. scutum fidei et orō
 nis arripens. medys flāmis
 totus ad dñz cōuersus incubuit.
 in uero diuinitus igne sumoto i
 orio sibi orbe flāmarū orabat.
 Monachi autem qui p̃foribus
 erant. crepitante 7 luctate icēdy
 sono. obsecratis effrigunt fores.
 demotoq; igni. de medys flāmis

martinum auferunt. cum iam
penitus eē consumptus tam diu
turno incendio putaretur. Ceterū
uti uerbis meis dominus testis
ē. michi ipse referebat. 7 nō sine
gemitu fatebatur. in hoc se diabo
li arte deceptum. ut exausus
e somno cōsilium nō hret. quo
p fidem et orōnem piculo repu
gnaret. deniqz tam diu circa se
seuissime ignem. qz diu erūpere
ostium turbatus mente teptauit.
Vbi uero auxilium crucis et orō
nis arma repetisset. medias oēs
se flamas. seqz tum sensisse rotā
tes. quas male esset expertus ure
tes. Vnde intelligat quisqz hoc
legerit. nō solum teptatum qdē
illd martinum piculo sed et plu
tum.

Explicit epla teneri.

Incipit.

*Inapit alia eiusdem ad aure
eius diaconem.*

Postea quod ame mane digressus es. eram residens solus in celula. subigeratque me illa quae semper occupat cogitatio. spes futurorum. presentiumque fastidium. iudicii metus. formido penarum. Et quod consequens erat atque unde cogitatio tota descenderat peccatorum meorum recordatio tristem me confectumque reddiderat. deinde cum fatigata angore animi in lectulo membra posuissem. Ut plerumque ex inestitudine solet somnus obrepit quod ut semper matutinis horis lenior incertusque. ita suspensus ac dubius per membra diffunditur. Ut quod in alio sopore non evenit. pene uigilans dormire te sentias. Cum repente sanctum martinum episcopum uidere michi in-

deor p̄textum stola candida. mul-
tu igneo / stillantibus oculis. crine
purpureo / atq; ita michi in ea ha-
bitudine corporis formaq; quē
noueram uidebatur / ut quod ello
qui nobis pene difficile ē nō posset
aspici / cum posset agnosci. Arri-
densq; michi paululum. libellū
q; de uita eius sc̄pseram dextera
prefererat manu. Ega sancta ge-
nua eius complexus benedictio-
nem p̄ consuetudine flagitabā.
suppositamq; capiti meo in manu
tactu blandissimo sentiebā. Cū
inter benedictionis uerba solēma.
familiare illud ore suo crucis
nomen iteraret / mox in eū lum-
inibus intētis. cum exsatiari mul-
tu illius conspectuq; nō possem.
subito michi in sublime sublat^{us}
erripitur. donec imensa aeris

istius uastitate . cum tantū rapida
 nube subiectum acie sequerem
 miloz . patenti celo receptus ui
 deri ultra non potuit / Nec multo
 post sanctum discipul pbrz clarū
 discipulum illius qui nup exes
 serat . video eadem qua magr
 ua scandere . Ego ipndens sequi
 aprensū dum altē drossus molto
 rator . euigilo . Somnaq ex
 ntus congratulari ceperam uisioi
 quam uideram . Cum ad me
 puer familiaris ingredit solito
 tristior uultu loquentis pitē et do
 lentis . quid mōz tu tam tristis
 qui gestis . At ille . duo mōt
 non dēn aturonis affuerūt do
 num martinum obisse nūtiat .
 Conci . fateor . obortisq lacrimis
 fleui uberime / qui etiā dū hec
 ad te frater scribimus fluunt

lacrimae nec ullum impatientissimi
doloris admitto solatium. Te uero
ubi haec michi nuntiatum ē, pti
cipem eē uolui luctus mei. q̄ erat
socius amoris. Veni ergo ad me
statim, ut pariter lugeamus,
quem pariter amamus. q̄q̄ scia
uiz illum non eē lugendum. cu
post euictum triumphatumq̄ secu
lum, nūc demū reddita ē corōa
iustitiae. Sed tamen ego nō possum
michi impare quin doleā. p̄mi
si quidem patronum, sed solatiū
uite p̄ntis amisi. Et si rōne ullaz
dolor admitteret gaudere debere.
Est n. ille ut est. cōstitutus aplis ac
p̄phetis. et quod pace sanctorū di
verim om̄z. i illo iustorū grege
nulli secundus ut spero. Credo
et confido in illis potissimum
qui stolas suas in sanguine laue

runt aggregatus: agnum ducem
 ab omni integer labe commutatur. Nam h.
 oratio temporis non potuerit ei pare
 stare martirum. gloria tamen in a
 turis non carebit. quia uoto atque uir
 tute et potuit esse martirum et no
 luit. Quod si ei neroianis decianisque
 temporibus in illa que tunc extitit
 dimicare congressione licuisset. testis
 deum celi atque terre. sponte caulem
 ascendisset. Vltro si ignibus itulisset.
 hebreisque pueris equandus inter fla
 marum globos. media licet hymni
 cum in fornace cantasset. Quod si esurata
 cum illud supplicium persecutori forte
 placuisset. nunquam profecto impar populo.
 ferris et laminis descari membra
 ammisisset. At si perasis rupibus ab
 ruptisque montibus agere felice fu
 ror impius maluisset. prohibeo confisus
 testimonium ueritatis sponte ceci

disset. Si uero gentium doctoris
ex gladio deputatus inter alias
ut sepe puenit uictimas duceres.
primus omnium carnifice compulso
palmam sanguinis occupasset. Iam
uero aduersus omnes penas atque
supplicia quibus plerumque huma
na cecidit infirmitas. ita a confessione
domini non recedes immobilis obstitisti.
ut letis ulceribus congaudentesque
cruciatus. quolibet mente tormenta
resisset. Sed quicquid ista non potu
erit. impleuit tamen sine cruore
martirium. Nam quas ille per spe
eternitatis humanorum dolorum non
potuit passionem. fame. vigiliis.
nuditate. ieiuniis. obprobriis in
uictorum. in sectationibus impiorum. cura
per infirmantibus. sollicitudine
per periculantibus. quoniam. ille dolere
non doluit. quo scandalizante

non istus ē. quo peunte nō gem
 uit. pter illa quotidiana illis
 aduersum humane spiritales
 nequie diuersa certamina
 cum eo uarijs tetationibus ap
 penti semp exsuperat fortitudo ui
 cendi. patientia expectandi equa
 nimitas sustinendi. Ouere in
 effabilem uir pietate. mīa car
 itate. que cū quotidie etiā i scis
 uis seculo frigente frigescat.
 in illo tamē usqz ad finem aucta
 indies singulos pseuerauit. qd
 ego illius bono ut spālitate frui
 sum. cum me indignum et non
 merentem unice diligebat. En
 rursus lacrimae fluūt. Vnoqz
 de pectore gemitus erupit. In quo
 michi post hec homine similis
 requies. in cuius erit caritate sola
 tum. Ne miserum. me infelicē.

potero ne unq̃ si diutius iuxero n̄
dolere q̃ martino sup̃stes sim. i
Erit post hec uita iacunda. erit dies
aut hora sine lacrimis. aut tecum
frater dilectissime potero illius mē
tionem h̄re sine fletu. aut unq̃ lo
quens apud te. aliud q̃ de illo loq̃
potero. Sed quid te in lacrimas
fletusq̃ comoneo. Ecce nūc cōsolatū
eē te cupio. qui me consolari ip̃e n̄
possum. non deerit nobis ille. michi
crede non deerit. Interit de se s̃
mocinantibus. astabit orantibus.
quodamq̃ iam hodie prestare di
gnatus ē. Videndum se in gloria
sua sepe p̃bebit. 7 assidua sicut
ante paululuꝝ fecit benedictione
nos p̃teget. Inde s̃ in ordinē misio
nis quā celum sequētibz se pa
tere monstrauit. Et quo sequēdus
eēt edocuit. quo animus dirigen

dus instruxit. Quid tamen fiet frat.
 qd' michi ipse sum conscius cōscēde
 illud arduum iter. ac penetrare nō
 potero. ita sarcina molesta me pre
 grauat / 7 peccata mole depressum.
 negato in astra cōsensu. seua misa
 bilem ducit in tartara. Spes tñ
 superest illa sola. illa postrema. ut qd'
 nos obtinere nō possimus. saltem
 nobis orante martino mereamur.
 sed quid te frater diutius occupo.
 epla tam loquaci demoror. q' uentu
 ruz simul iā pagina impleta non re
 apit. Michi tamen hec. fuit rō sē
 monem istum longius pferēdi. Ut
 una doloris nuntium epla defere
 ret. eadem tibi exquaciam nrī cō
 tribulatione prāret carta solatium.
Explicit ad aurelium.
*Incipit epla seueri sulphici ad soc
 ruz suaz bassulam quibz scitus mar*

tunus de hoc mundo recessit. ut
qualiter obitum suum an scierit.

Splittus seuerus. bassili peni
uenerabili salutem. Si penes
notari inis liceret. te plane expila
tionis furtiqz ream. ad ptoris tri
bunal iusto. dolore traheremus.
quid n. no coquerat. quam a te pa
tior iniuriam. Nullam michi ca
tulam. nullum libellum. nullaz
eplam reliquisti. ita furaris oia. ita
inuisa diuulgas. Si quid ad
amicum familiariter scripsi. Si
quid forte dum ludimus. quod
uelim tamen occultum ee dictum.
oia pps ad te pene qz fuerit scripta
aut dictata pueniunt. Numqz ob
erratos habes notarios meos. p qz
tibi nre ineptie publicantur. nec
tamen aduersum eos possu mouei
si tibi parent. qui i ius nrn ex

200
tua potissimum liberalitate uene-
runt. seqz ad huc tuos qz meos ee
meminerunt. Tu sola es rea. tu
sola culpabilis. que et michi i fi-
diaris. et illos fraude circumenis.
ut sine ullo delicto familiariter
scripta. aut negligent missa illu-
gubrata tibi peritis atqz ipolita
tradantur. Nam ut de reliquis
diceam. rogo quemadmodum ta-
nto ad te epla illa potuit puenire.
quam nup ad aurelium diaconu
scripseramus. Ego enim tolose po-
situs. tu treueris constituta. et ta-
longe a patria filio inquietate di-
missa. qua tandem familiarem
illam eplaz occasione furata es.
Namqz accepi litteras tuas. qbus
scribis in eadem epla qua de
obitu domini martini feceris me-
tionem. ipm beati uiri transitu

exponere debuissim. Quasi uero
ego illam eplam aut legendam alij
preterq̃z ipi ad quem missa uidetur
ediderim. aut ego tanto sim operi de
stinatus ut omnia que de martino cog
sci oportet. me potissimu scribente
notescant. Itaqz si qua de obitu sc̃i
epi audire desideras ab illis potius
qui int̃fuere cognosce. Ego tibi statui
nichil scribere. ne ubiqz me publice.
Tamen si das fidem nulli te esse
lecturam. paucis tue satisfaciã uolu
tati. Itaqz p̃stabo his que michi sunt
compta p̃cipem.

Incipit de transitu sc̃i martini ep̃i

Martinus igitur obitum suum
longe ante p̃sciuit. dixitqz fra
tribus dissolutione sui corporis im
minere. Interea causa extitit qua cōdate
sem diocesim uisitaret. Nam clerici
inter se ecclie illius discordantibus.

pacem cupiens reformare. h. fine die
 suorum non ignoraret. p. fici tamen
 istiusmodi tam non recusavit.
 hanc hanc uirtutum suarum consue-
 tudinem existimans. si pacem ecclesie red-
 ditam reliquisset. Itaque p. fectus cum
 suo illo. ut ei mos erat. semper frequen-
 tissimo discipulorum sanctissimorumque
 comitatu mergos in flumine conspi-
 citur. piscium predam sequi. et ra-
 pacem in lumen afflicti urguere
 capturis. forma inquit hec demonum
 est. Insidiant incautis. capiunt ne-
 scientes. captos denorant. exsaturati
 non queunt denoratis. Impit de-
 inde potest uirtute uerborum. ut cum an-
 imatabant gurgitem relinquentes
 undas peterent desertasque regiones.
 Et nimirum circa aues illos usus ipso
 quo demones effugare consueuerat. i
 ita grege facto omnes in unum ille uolu-

res congregare. relicto flumine. &
motus si ludisq; petierunt. non sine
admiratione multorum qui tantam
in martino virtutem viderent.
ut etiam anibus imparet. Aliq;
dum ergo munco illo uel in ecclia
ad quam ierat comoratus. pace
inter clericos restituta. cum iam
regredi ad monasterium cogitaret.
Viribus corporis cepit repente desti
tui. conuocatisq; discipulis indicat
se iam resoluui. Tu uero meror &
luctus. omz uox una plangētium
& dicentium cur nos pater. desēis.
aut cum nos desolatos relinquis.
Inuadent n. gregem tuū lupi ra
paces. Et qui eos amoribus nrīs
percusso pastore phibebit. Scimus
quidem desiderare te xp̄z. sed
salua sunt tibi tua premia. nec
dilata minuentur. nri potius

miserere quos deseris. Tunc ille motus
 fletibus. ut totus semper in domino. et
 misericordie visceribus affluebat. la-
 crasse plumbetur. Commisusque ad do-
 minum. hac tantum voce flentibus
 rudit. domine si ad hunc populo tuo su-
 necessarius. non recuso laborem. fiat
 voluntas tua. Nimis in spem la-
 boreque positus. dubitavit pene quid
 malet. quia nec hos deserere. nec
 a christo volebat diutius separari. Nichil
 tamen in voto suo ponens. aut vo-
 luntati relinquens. totum se domini
 arbitrio potestatiq; committes. Non
 ne tibi his paucissimis verbis dice-
 ret. Grauis quid est. domine cor-
 poris pugna militie. et iam satis e-
 st tuncque certum. sed si ad hunc
 in eodem labore. pro castris tuis
 stare me precipis non recuso. nec
 fatiscentem causabor etate. Munia

205
tua deuotus implebo. sub signis tuis
quoad ipse tu iusseris militabo. Et
quous optata sit semini messio post la-
borem. e tamen animus uictor amoris.
et cedere nescius senectuti. Ac si iam
parua etati bonum michi est dñe.
fiat uoluntas tua. hos uero quibus
timeo. ipse custodiet. O uir et ineffa-
bilem nec labore uictum. nec mor-
te uincendum. qui in nulla parte
se prior inclinauerit. nec mori ti-
muit. nec uiuere recusauit. Itaque cum
anima per aliquot dies in februm
teneretur. non tamen acti opere ces-
sabit. pernox in orationibus et uigiliis
fatiscentes artus spiritus suauiter age-
bat. Nobili illo stratu suo in cinere
et alio reuolubans. Et cum discipu-
lis rogaretur. et saltem sibi uilia si-
neret stramenta supponi. non decet
inquit. filij christiani in hunc cinem

et alio mori. Ego si aliud uobis
 exemplo relinquo ipse peccavi. Qui
 in ac manibus micellum semper
 mentis in uictum ab orone spi
 ritum non relaxabat. Et cum a
 phris qui tunc ad eum confluere
 rant. rogaretur ut corpusculum
 lateris mutatione relectaret. Si
 mite inquit. Sinite me fratres
 celum potius respicere quam terram.
 Inno iam itinere iturus ad dñz
 spiritus dirrigatur. hec locutus
 diabolum uidit ipse assistere. Et
 hic inquit astas exuenta bestia.
 Nichil in me funeste reperies. ha
 be me sumus recipiet. Cum hac
 ergo uoce flagitatum diuini
 spiritus deo reddidit. i
 Testatiq; nobis sunt qui affuerant
 iam exanimi corpore glorificati
 corporis hominis uidisse gloriar

Vultus luce clarior remitebat! Cū
membra cetera nec tenuis qđ ma
cula fuscaret! In alijs etiam in
illo tantum artubus nō pudēdis
septemnis quodāmo pueri gratia
uidebatur. Quis istum unqz a
licio tectum! quis aneribus cre
deret inolutum! ita vitio purior.
lacte candidior. iam ī quadam
future resurrectionis gloria nā
demutate carnis! ostensus ē iā
uero in obsequiū eius funerie
credi nō pot qđta hominū multi
tudo cōuenerit! tota obuiā cōpo
ri ciuitas ruit. amicti ex agris
atqz uicis. multiqz ex uicinis etiā
urbibus affuerunt. O qđtus luc
tus hominum qđta p̄cipue me
rentium lamenta monachorū.
qui eo die fere ad duo milia cō
uenisse dicunt. sp̄alis m̄tini

204
gloria eius exemplo in chm sui
tute stirps tanta fructificauit/
agebat nimirum ante se. pastor ex
tinctus greges suos. scilicet illius
multitudinis pallidas tubas ag
mina palliata. et aut emeritos
labores senes. aut iuratos xpi in
sacramenta tyrones. tam iurgi
um choros fletu abstinentes
spudore cum letandum potius
ille esse sentiret. quem iam suo
dominus gremio confoueret. quia
scilicet dissimulabat gaudium quod
dolebat. Si quid fides flere phi
beret. gemitum extorqueret af
fectus. Et enim tam erat scilicet
de illius gloria exultatio. quam pia
de morte confusio. Ignosce fle
tibus gratulare gaudentibus.
quia et pium est gaudere mar
tino. et pium est flere martinum.

dum unus quisque et sibi p̄stat. ut
deleat. et illi debet. ut gaudeat.
heu igitur beati viri corpus usque
ad locum sepulchri hymnis cano-
ra celestis turba p̄sequit. Compet-
si placet secularis illa pompa. nō
dicam funeris. sed triumphi. qd
simile martini exequi competitur.
ducant illi p̄cibus suis victos po-
st terga captivos. martini corpus
hi qui invidiam dictu illius ince-
rant p̄sequuntur. Illos confusis plu-
ribus p̄p̄loꝝ honoret infamia. mar-
tino diuinus plaudat psalmus. Ma-
rtinus hominis celestibus honorat.
illi post triumphos suos in tartara
seua trudentur. Martinus habra-
he sinu letus excipitur. Martinus
hic pauper et modicus celum diues
in greditur.
Explicit epla

Incipit capitula libri secundi.

1. **V**bi postumani edisserit prosperitatez
navigationis et omnem suę pegrinato
ris Historiam. qualiter in oriente
fides xpi floreat. que sit sanctorum
ques. que instituta monachorum. et
qualesq; signis ac uirtutibus in suis
suis xpus operetur
2. **V**bi explorandorum locorum gra. a litore
longius pcessit et inuenit senem
pbrum. in ueste pellitia mola manu
uerentem. et conuiuui illius expo
nit. et hominum mores regionis
illius pclaros. quibus alimonis uiuat
et qd celeriter in locis illis sata puen
iant.
3. **V**bi dicitur qd tunc alexandriam mte epol
monachos in utilia certamina ge
rebantur nequis origenis libro
legeret.
4. **V**bi bethlerem oppidum petijt. cuius

lae ecclesiam sanctus hieronimus
regebat. Et ubi monachorum uel de
ricorum animos. uel conuersationes
exponit. et quod die natiq; aut le
gebat ad semper aut scribebat.

. 6 .

Ubi dicit in egipto multa esse mo
nasteria. Vnde prima uirtus obedientia
est. Et ubi infantulus aspiciem
mire magnitudinis in monasterium
detulit. Et ad multa que per suos
suos dei uirtus operatur.

. 7 .

Ubi uidit duos senes. quorum unus
sol nunquam uidisset epulante. et al
ter nunquam uidisset iratum.

. 8 .

De heremita qui habebat ortum uberi
mum. et bene uiam aquam de puteo
preferbat. in uidit ollam cum oleribus
sine igne feruere.

. 9 .

De heremita cui lupa adstabat ce
nanti.

. 10 .

De anachoreta qui leone catulos ilu

munavit et ab ipsa fera munus
accipere non contempsit.

11. De anachoreta q a fera ibice edact⁹
i quas radices sumere. quas res
puere deberet.

12. De anachoreta qui fetis corporis sui
tutus. nuditatem suam diuino
munere uestiebat.

13. De pbatione monachi incipientis
que ignis no contigit.

14. De pbatione aduene qui arida uir-
gam potenti fide et assidua iriga-
tione aque florere fecit.

15. De quodam sancto uiro cui ex virtu-
tibus honor. et ex honore uanitas
cepit obrepere et qualiter ab hoc ui-
ro liberatus sit. et q si in hac regio-
ne ordinatus sit clericus. cotinuo
quo elatus sit supbia aut uanitate.
et q ornamenta non mou. sed uestiu
requirebat.

. 17 .

¶ bi dicit q nullus q in orbe terrarū fere
locus sit ubi in uita domini mar
tini scripta teneatur .

. 18 .

¶ bi seuerus ait . q dominus marti
nus in media turba et conuersatioe
populorū tanta operatus est . quanta
nec heremite . nec anachorite q ab
omni impedimento liberi sunt . et
q in expugnabili uirtute . aduersus
omnia fundatus steterit .

. 19 .

¶ bi postumianus ait . ego quoaduina
semp et sapiam egypti monachos
pelicabo . laudabo anachoretas mira
bor heremitas . martinum semper
expetam . nō illi ego audeo monacho
et . certe nō epō quepiam compare .

. 20 .

¶ postumianus seuerus ait . tu potius
ut desidero residua martini opi
cotere . que et pisse pfessus es .
At ille respondit arbitror rectius
istud a gallo eē poscendum . et cetera

¶ secant .

Gallus respondit. licet impar sim i
 tanto oneri. tamen platis a postumia
 no obediencie cogor exemplis. ut mu
 nus istud quod imponitis no recuse.
 Incipit dialogus seueri sulphicii.
 postumiam et galli. primus refert
 postumianus qualiter in oriente
 transmigravit. et que ibi uideit
 uel audierit. et q ante descripta
 uitam beati martini secus porta
 uent. et regressus ut ptermissa
 miracula scriberentur. rogauit.

Quoniam in unum locum ego et gal
 lus noster conuenissemus. Vir
 michi et ppt martini memoriam.
 ex illius. n. discipulis erat. et ppt
 sua merita carissimus. antuenit nob
 postumianus meus nri causa aboi

orientem / quo se ante triennium prius
relinquens contulerat / regressus.
Compleri hominem amantissimum
exosculatq; genua et pedes eius /
cum uno atq; altero spatio obstupe
facti in uicem flentes / p̄ gaudio de
ambulassimus / iectis in terrā aliquid
consecramus. Tūq; prior postumans
me intuens / cum eē in remotis
egypti partibus / libuit ut ad mare
usq; p̄cederem / nauemq; illic one
rariam offendi / que cum incibus
narbonam petens soluere parabat.
Eadem nocte michi in somnis adsta
re uisus es. et iuncta manu me
trahere / ut nauem illam cōscēde
rem / Mox tenebras rumpente dilu
culo / cum de eo loco in quo que
ram surrexissem / somnū meū
ip̄e mecum reputans / tanto tui de
siderio correptus sum / ut nichil

amicitias / nauem conscenderem.
 Trigesimo die massilia adpulsum /
 inde huc decimo puenerim. adeo
 prospera nauigatio pie adfuit uolu
 tati. Tu mox ppter quem tota maria
 transnauigauimus / tantum terre
 transcurimus / complectendum / pfrue
 dumqz te remotis oibz trade. Ego
 uero inqz. et cum tu in egipto mo
 rareris. toto semp tecum animo
 et cogitatione uersebar. meqz de
 te die ac nocte cogitantem. totum.
 tua caritas possidebat. nedum mo
 me tibi estimes pucto tpris defu
 turz. quo minus amore tuo pen
 dens. te intuea. te audia. tecum
 loquar. nullo penitus insecretum
 nrum. quod nobis hec remotio cel
 lula pstat admissio. Nam huius
 nri ut arbitro galli presentia no
 moleste feret. quia hec aduerti

tuo. et uides ^{ut} pgaudet atqz eo triu-
phat gaudio. Recte inquit plane
postumianus. in societate nra gallus
iste retinebr. quia et si parz michi
cognitus e. pro eo tamen q tibi est
carissimus. non pot michi no ee
carus. Marime cum ex martini sit
disciplina. neqz grauabor quelibet
conferre uobiscum. ut possitis fabu-
lari. quippe cum ppt hoc uenerim.
Ut me huius supplicij societas aiaret.
Ne autem utraqz manu complecta-
batur. et desiderio etiam ut uerboso
impenderem. eiz no inqz satis pbal-
ti. qz tam pius amor possit. q nri
causa tot maria. tantumqz tra-
mensus. asumo ut ita dicaz solis
egressu. usqz in eius occidua uenisti.
— age g. quia et secreti mit nos. nec
occupati sumus. et sermoni tuo uac-
re debemus. edisserat nobis uelim

omne tue pegrinationis historiaz.
 qualiter in oriente fides xpi floreat.
 Que sit ibi sanctorum requies. que
 instituta monachorum. quibusque signis
 ac virtutibus in suis tuis xpus ope-
 tur. Nam certe quia in his regionibus
 inter ista que vivimus. ipsa nobis
 vita fastidio est. libenter certe au-
 diamus. si vel in heremo vel in he-
 remo xpianus vivere licet. Ad hec
 postumianus. faciam inquit. ut
 desiderare te video. sed queso prius
 certe audiam. an isti omnes quos
 hic relinqueram sacerdotes tales
 sint quales eos ante quam perficerer
 noveramus. Tum ego. absit ate. et
 magis ista querere. que aut una
 mecum puto nosti. aut si ignoras
 non audire sit melius. illud reti-
 cere non possum. non solum illos
 de quibus interrogas. nichil meliores

q̄ noueras factos. sed unū illum
nri quondam amantem. in q̄o
respirare ab istoz insectationibz
solebamus. aspiorem nobis fuisse
q̄ debuit. Nec uero quicq̄ i illū
inclementius dicam. quia & aicu
colui. Et tunc etiam amari cuz
putabat inimicus. De autē h̄ ta
citis cogitationibus reuolvente. i
aio dūm dolor iste cōpūgit pene.
nos sapientis & religiosi uiri am
icitia destitutos. Illū quōdam
taz amicum nobis. taz amari cō
potuisse. Vex hec quē merore
plena sunt relinquamus. te po
tius ut dudum sponderas au
diamus. Ita iqt. fiat. postuma
uus. Quod cum dixisset. paulu
lum om̄s conticuimus. deinde
ciliū cui insederat. ad me p̄p̄us
admonuit. atqz ita exorsus ē. An

hoc triennium quo tempore tibi sul-
 pitio hinc abiens uale dixi. Vbi i
 narbone nauem soluiimus. quinto
 die portum affrice intrauimus.
 adeo prospera dei nutu nauigatio
 fuit. libuit aīo adire Kartagine.
 loca uisitare sanctorū. et p̄cipue
 ad sepulchrum Cyprianī marti-
 ris adorare. quinto decimo die ad
 portum regressi. p̄uēctiq; ī altuz
 alexandriam petentes. reluctantē
 nostro pene ī sirtēs illati sumus.
 Quod p̄uēcti naute cauētes. iec-
 tī naue anchoris sistunt. sub ocu-
 lis autem terra continens erat. ī
 qua scaphis egressi. cum uacua
 humano cultu oīa cerneremus.
Ago studiosus explorandorū
 locorū grā longius p̄cessi. t̄b
 fere a litore milib; p̄uēcti tūguriū
 m̄ arenas conspicio. cuius tectum

hanc salustius ait. quasi carina na-
uis erat contiguam terre. satis
firmis tabulis constratum. Hic
q̄ ibi uis imbrui ulla timeatur.
fuisse autem illic pluuia. nequa-
do quidē auditum ē. sed q̄ uen-
torū ea uis est. Ut si quando i de-
metiore celo aliquotulus spirare fla-
tus cepit. manus in illis terris
q̄ in nullo mari naufragiū sit.
Nulla ibi germina. Sata nulla p-
ueniunt. quippe in stabili loco are-
tibus arenis. ad omēz motū uē-
torū cecidentibus. Vex ubi aues aq̄-
dam amari punitoria uentis
resistentiunt. Terra aliquotulum
solidior herbam rura atq̄ hirsu-
dam gignit. ea omnibus ē pabulum
satis utile. Incole lacte uiuunt.
Qui solertiores sunt. uel ut ita
dixerim ditiores ordeatio panes

utuntur ea ibi sola messis est que ce-
 leritate puenit per naturam solis
 sine aeris uentorum casus euadere
 solet. quippe fertur a die iacti sem-
 inis trigesimo die maturescere. Con-
 sistere autem ibi homines non alia
 ratio facit quam quod omnis attributo libe-
 ri sunt. extrema siquidem cironorum ora.
 est deserta illi contigua. quod inter
 egyptum et africanam interiacet. per
 quod olim cato cesarem fugientes
 duxit exercitum. quando ad tugurium
 illud quod eminens conspexeram
 petendi. inuenio senem in ueste
 pellicia. molam manu uertentes.
 consalutatis accepit nos benigne.
 directos nos in illud litus exponimus.
 ne statim repetere cursum possi-
 mus. maris mollitia adteneri. Egres-
 sos in terram ut mos est humani in-
 genij. naturam locorum cultumque ha-

bitantium uoluisse cognoscere. xā
nos noscē. id p̄cipue querere. an
eēt aliqui inter illas solitudinē
xani. Tum uero ille flens p̄pau
dio ad gēna nra p̄uoluit. p̄ter
nos ac sēp̄us excolatos iūit
ad oronem. Demde positis i tra
uerue tuz pellibus. facit nos dis
cumbere. apōit prandium sane
laupletissimum. dimidiū panē
ordeacium. Eramus autē uos qua
tuor. ipe erat quintus. fasciculū
etiam herbe intulit. cuius nomē
excidit. que mente similis. exu
berans folijs. sapore melis p̄sta
bat. huius p̄dula adinatum sua
uitate. delectati atqz satiati su
mus. Ad hec subridens ego ad
gallum meum. Quid m̄qz galle.
placet ne tibi prandium. fascicu
lus herbarū. Et panis dimidiū

212
uiris quinqz. Tum ille sicut est
uerecondissimus. aliquotulu eru
descens. cum fatigatione mea
cepit. facis inquit sulphuris tuo
more. qui nullam arationem
si qua tibi porrecta fuerit omit
tis. quin nos edacitatis fatiges.
Sed facis in humane. qui nos
gallos homines cogis. exemplo an
geloz uiuere. qz ego studio ma
ducandi. etiam angelos mandu
care credam. nam istum diuinum
ordeatum timeo uel solus
attingere. sed contentus sit hoc a
rimens ille cui uel necessitas
uel natura e esurire. uel postre
mo isti. quibus credo marina
uictatio in ediam cibi fecerat.
Nos procul amari absumus. Et
quod tibi sepe testatus suz illegal
li sumus. sed ppat hic potius

explicare sin athenensis historiaz.
tūm uero postumarius. cauebo
post hec auqz abstinentiam pre
dicare. ne gallum nr̄m arduū
penitus offendat exemplum. Sta
tueram etiam cenam athenēsis
illius. uel consequentia. septem
n. diebus apud ip̄m sumus refe
re conuiuia. sed supersedendum
ē. ne gallus se estimet fatigari.
Ceterū postero die. cum aliqui ex
micolis ad nos intendos cōfluere
cepissent. cognoscimus illum hos
pitem nr̄m. eē pbr̄m. quod summa
nos dissimulatione celauerat. de
inde cum ip̄o ad ecclesiam p̄cessima
que fere duobus milibus aberat
a conspectu nr̄o intiectu montis
exclusa. Erantem milibus texta
uirgultis non multo ambitiosior
qz nostri hospitii tabernaculum.

in quo nisi inaurum quis non poterat
consistere. Cum hominum mores
quereremus. illud polarum aëne
mus. nichil eos neque emere. neque
vendere. Quid sit fraud aut furti
nesciunt. Aurum atque argentum. que
prima mortales putant. neque habent.
neque habere cupiunt. Nam cum ego pro
illi decem nummos aureos obtulissem
refugit. altiore consilio prestatum
etiam auro non stui. sed destrui.
aliquid ei uestimentorum idulsi
mus. quod cum ille benigne acce
pisset. reuocantibus nos ad mare
uantis discessimus.

Prospexitque cursu septimo die
Alexandriam peruenimus. ubi
ita inter episcopos atque monachos cetera
mina gerebantur. ex ea occasione
uel causa. quia congregati in unum
sepulsi sacerdotes. frequentibus de

creuisse sinodis uidebant / neq[ue]
origenis libros legeret / aut h[er]et.
tractator autē scripturar[um] sacrar[um]
pitissimus habebatur. Sed ipi
quedam in libris ip[s]ius in sanis
scripta memorabant / que asser
tores eius defendere nō ausi / ab
hereticis potius fraudulent[ur] i[n]serta
dicebant. Et ideo non p[ro] illa que
i[n] rephensione merito nocarentur
etiam reliqua eē damnanda /
cum legentium fides facile possit
h[er]e discrimen / ne falsata seque
rentur. ⁊ tamē catholice disputata
retineret. Non eē autē mirū si
libris neutericis et recent[ur] scriptis
fraus heretica fuisse[m] operata. q[ui]a
in quibusdam locis non timu[er]unt
incidere euangelicā ueritatē. Ad
uersum hec epi obstinati re
nitentes p[ro] potestate coquebat[ur].

214
recte etiam uniuersa cum prauis
tam ipso autore damnare. quia
satis superque sufficeret libri quos
etiam receperisset. Respuendam
expentus lectionem. que plures
est nocitura insipientibus. quam
profutura sapientibus. Adici autem
ex illis libris quedam curiosius
indaganti ac modum multa pla-
uerunt. sed non nulla rephndi in
quibus illum praua sensisse non
dubium est. que defensores eius
falsata continebant. Ego miror
eundemque hominem. tam
diuersum a se esse potuisse. ut in
eodem parte qua probatur. neminem
post apostolos habeat equalem. in ea
vero que uix rephndit. nemo
deformius doceatur crasse. Nam
cum ab episcopis excerpta in libris
illius multa legerentur. quae cont

catholicam fidem scripta constarent.
laus ille uel marinam parabat
in iudicium in quo dictum legeba-
tur. quia dominus xpi sicut pro
redemptione hominis in carne
uenisset. et crucem pro hominis
salute pressus. mortem pro hominis
eternitate gustasset. ita etiam eo-
dem ordine passionis etiam dia-
bolum redempturus. quia hoc bo-
nitati illius pietatiq; congrueret
ut perditum hominem reformare.
perlapsum quoq; angelum liberaret.
Cum hoc atq; alia istiusmodi ab
episcopis perderentur. ex studiis primum
orta seditio est. Que cum reprimi
sacerdotum auctoritate non posset.
seno exemplo ad regendam ecclesiam
disciplinam perfectus assumit. Cu-
ius terrore dispersi sunt. ac per di-
uersas oras monachi sunt fugati.

• ita •

ita ut propositis edictis. in nulla co-
 sistere sede sinerentur. Illud me
 ad modum promouebat. quod hieroni-
 mus uir maxime catholicus et sacre
 legis purissimus. origenem secutus
 primo tempore putabatur. Que in
 idem precipue. uel omnia illius scrip-
 ta damnaret. nec uero ausus de
 quibus temere iudicare. Prestatissi-
 mi tamen uiri et doctissimi feve-
 rantur in hoc certamine dissidere.
 si tamen siue illud error est. ut ego
 sentio. siue heresis ut putatur. non
 solum reprimi non potuit. multis
 animaduersionibus sacerdotum. sed
 nequaquam late se potuisset effundere.
 nisi contentione creuisset. Istius
 modi ergo turbatione cum ueni
 alexandria fluctuabat. Ne quida
 episcopus illius ciuitatis. benigne ad
 modum et melius quam opinabar ex-

cepit. et secum tenere temptabat. sed
non fuit animus ibi consistere.
Vbi recens fraterne cladis feruebat
iniuncta. Nam si fortasse uideat
parare epis debuisse. non ob hanc
tamē causam multitudinē tam
tam sub xpi confessione uiuere
p̄stim ab epis oportuisset affligi.
Igitur inde digressus bethleē
oppidum peti. quod ab hie
rosolimis sex milibus disparat. ab
alexandria autem sexdecim mā
sionibus abest. ecclesiam loci illius
hieronimus p̄br regit. Ha paro
chia ē ep̄i qui hierosolimaz tenet.
Michi iam pridem hieronimus
superiore illa mea p̄grinatione cō
p̄tus facile obtinuerat. ut nullus
michi expetendum rectius arbi
trarer. Vix. n. p̄ter fidei meritum
dotemqz uirtutum nō solū latinus

atq; grecis / sed et hebreis et ita lit-
 teris institutus ē / ut se illi i omni
 scientia nemo audeat cōpare. /
 Muror autem sino et uobis p multa
 que scripsit opera comptus est / cū
 p totum mūdū legatur. Nobis
 vero gallus inquit. nimui nimui
 q; comptus est. Nam ante hoc
 quinq; mū quendam illius libel-
 lum legi / in quo tota nrorū natio
 monachorū / ab eo uehementissime
 uexatur et carpitur. Vnde itidū
 belgicus nū ualde irasci solet / q
 dixerit nos usq; ad uomitum sa-
 tiari. Ego autem inq; gallus. illi
 non ignosco / atq; ita sentio. de di-
 uinitatibus illum potius monachis /
 q; de occidentalibus disputasse /
 Nam edacitas in grecis gulle ē.
 in gallis nā. Tum ego. / scolasti-
 ce inq; galle defendis gentem

tuam. sed queso te liber iste. nūq̃d
hoc solum uitium damnat ī mo
nachis. Imo uero inquit nichil
penitus omisit. quod non carperet.
laceraret. exponeret p̃cipue auariciā.
nec minus uanitatem insectatus
est. Multa de supbia. nō pauca
de sup̃stitione disseruit. Vere fa
tebor. Smisse michi uidet̃ ui
tia multorū. Ceterū de familiari
tatibus uirginum et monachorū
atq; clericorū. q̃ uera. q̃ fortia
disputauit. Unde a quibusdam
quos nominare nolo dicit nō ama
ri. Nam sicut belgicus n̄r irascit̃
edacitatis nimie nos notatos. ita
illi fremere dicunt. cum in illo
opusculo scriptum legunt celibe
spernit uirgo germanum fratrem.
querit cōnēum. Id hec ego nimis
mōq; galle p̃grederis. caute ne et

te as qui hec fortassis agnoscat ex
 audiat / teq; una cum hieroni
 mo incipiat non amare / na quia
 solatiis es no inmerito te uer su
 omnia illius admonebo. obsequium
 amicos. Vitalis aduim parit. Tua
 nobis potius. ut ceperas postuma
 ne / repetatur orientalis odo. Ego
 inquit ut docere institueram / ap
 ud hyeronimum sex mensibus fui.
 cui inq; aduersus emulos pugna /
 petuinq; certamine consuevit octia
 pator. Oderunt eum heretici. qd
 eos impugnare non desinit. ate
 runt clerici. quia uitam eoy iſec
 tatur 7 crimina. sed plane eu bo
 nis admirantur 7 diligunt. Naz
 qui eum hereticum esse arbitrant
 insanunt. Vere dixerim catholica
 hominis scientia. sana doctrina e.
 non die. non nocte requiescat. aut

legit ad semper. aut scribit. Quid
nisi michi fuisset fixum animo.
et promissum deo teste. propositum.
heremum adire. ul' exigui tpris
puncto. a tanto viro discedere no
uissem. huic ergo traditis atqz
commissis omibz meis. omniqz fa
milia me contra uoluntē ai mei
secuta tenebat implicitum. ero
neratus. quodāmodo graui fasce
penitus ac liber. regressus alexan
driam. uisitatis ibi fratribus. ad
superiorem inde thebaidam. id ē
ad egypti extremā cōtendi. Ibi n.
ualte patenti heremi solitudines.
plurimū ferebant bre monachorū.

Tongum ē. si omnia cupia
referre que uidi. tū pau
ca in p'stigam epluribus. Hand
longe ab heremo contigua nilo.
multa sunt monasteria. bitat

uno in loco plerique centum. quibus
 summum ius est sub abbatis ipsum
 vivere. Nichil arbitrio suo agere
 omnia ad nutum illius potestatemque
 pendere. Ex his si qui maiorem u-
 tatem mente conceperint. ut ac-
 tui solitariam vitam se ad he-
 remum conferant. non nisi punit-
 ente abbate discedunt. hec illorum
 prima uirtus est. parere alieno im-
 perio. Transgressis ad heremum. ab-
 batis illius ordinatione. panis ul'
 quilibet cibus alius ministratur.
 Cui per illos dies quibus illo ad-
 uenerant. cuiusdam qui nuper ad
 heremum secesserat. neque amplius
 ab hoc monasterio. quod ex milibus
 tabernaculum sibi constituerat.
 panem abbas per duos pueros mi-
 serat. quorum maior habebat etatis
 annos. xx. minor duodecim erat.

his ergo inde redeuntibus. aspice
mire magnitudinis fit obuiam.
Cum occurſu nichil preterita. Vbi
ante pedes eorū uenit. q̄ incanta
ta carminibus cerula colla deposuit.
Minoris autem pueri manū ad
hūsam ac palio inuoluta ferri
cepit. deinde monasterium q̄
uictor ingressus. ī occurſu frūm
expectantibus cunctis. captiua be
stiam resoluta palio non sine
iactantie timore deposuit. Sed
cum infantium fidem atq; uir
tutem ceteri predicaret. abbas
ille altiore consilio. ne infirma
etatis insoleſceret. Virgis utrūq;
cōpescuit multum obiurgatos. cur
ibi quod per eos dominus opat
herat pelisset. Opus illud non
sine fidei. sed diuine fuisse uir
tutis. discerent potius deo ī humi

seruire. et non
mōis gloriari. et
infirmitatis con
am uamitate. hoc
auduit. et p
los serpentis occi
p multa uerbera
uisse. abbatem o
est hec. panis u
aliqui mitteretur
dies fuerat emiſ
tra periculum f
erat. arebant m
sed deficere me
corerat. Corpus
sedat. fides firma
tum admonitus a
tum. Ut discipul
qua solitudine c
is. qua uite subst
is aleretur. qui mi

litate seruire. ⁊ non in signis et
 uirtutibus gloriari. quia melior
 esset infirmitatis conscientia uir
 tantum uanitate. hoc ubi ille mo
 nachus audiuit. et piculatos in
 tantulos serpentis occursum. Et ipse
 misit multa uerba uicto spete
 meruisse. abbatem obsecrat. ne
 sibi post hec. panis ullus. aut ci
 nis aliquis mitteretur. iamque octa
 uis dies fuerat emsus. quo se ho
 mō intra periculum famis ipse co
 cluserat. arebant membra ieiun
 io. sed deficere mens celo iteta
 non poterat. Corpus in edia fa
 tescebat. fides firma durabat. Cū
 interim admonitus abbas ille per
 spiritum. Ut discipulum uisita
 ret pia solitudine cognoscere ci
 piens. quia uite substantia uir fi
 delis aleretur. qui ministrari sibi

panem ab homine noluisse. ad
requirendum eum ipse proficiscatur.
Ille ubi eminens senem venire
conspexit. occurrit. agit gratias. ducit
ad cellam. Cum ingressi sunt abbas
pariter conspiciunt palmicia sponte
tam foribus ad fixam de poste
pendere. ac primum calidi panis
odor sentitur. tactu uero ac si an
paniculum focus esset ereptus oste
ditur. egyptij tamen panis forma
non ceruntur. obstupefacti ambo
mirum celeste cognoscunt. Cum ille
hoc abbatis aduentum postulat fate
retur. abbas uero illius fidei ac
uirtuti id potius adscriberet. ita
ambo celestem panem cum multa
exultatione fregerunt. Quod cum
senex ad monasterium post reg
ressus fratribus retulisset. tantus
omnium incenderat ardor animorum.

220
ut certatim ad heremum et sacas
solitudines ire pperarent. anse
nt se fatentes. qui diutius i co
gregatione multorum ubi humana
esset patienda conuersatio rese
dissent.

Et hoc monasterio duos ego se
nes uidi. qui iam p quadra
ginta annos ibi degere. ita ut nu
q̃ inde discesserint. ferebantur.
eorum ptereunda michi comemo
ratio non ee uidetur. si quidem
id de eorum uirtutibus. et abbatibus
ipsum testimonio. et om̃z fr̃z au
dierim sermone celebrari. Quod
num eorum sol nunq̃ uidisset epu
scopum. alteri nunq̃ uidisset ier
archiepiscopum. Ad hec gallus me intuens.
o si n̄r ille. nolo nome edicere
nunc ad esset uelim ad modum
istud audiret exemplum. quod in

misatus. et in
oroe p murena.

in ultorū sepe plonus nimis expro-
batus. uehement' irasci. sed tu
quia inimicis suis q̄ntum ancho-
rup ignouit. si istud audiret. ma-
gis magisq; pposito confirmaret
exemplo. Preclaram eē uirtutem
iracondia nō moueri. Nec uero in
cahor iustas illi causas iras fuisse.
sed ubi durior pugna. ibi gloriosus
est corona. Vnde quodam si agno-
scit iure laudandus. Quod cum
cum libertus deseruit ingratus.
misatus est potius q̄ insectatus
abeuntem. Sed neq; irascitur
illi. a quo uidetur abductus. Ego
autem nisi istud uincende iracu-
die postumianus petisset exēplū.
grauiter irascerer discessione fugi-
tū. sed quia irasci non licet totū
istorū cōmemoratio que nos opu-
git abolenda est. Te inq; postumia

potius audia
galle quod
tūta tam stud
nos indeo. sed
non sine tenor
depono simonem
solatis. dū ma
proscero. nō ne
nichil habemus
uel sine fen
simus. Sed tamē
impato. dūm
deris nris satis
m delectat nos tu
postumianus
udabo. Et quia he
apientis agnouisti
ad huc uobis p
Rgo ubi prima
gressus sum. dū

221
ne. te potius audiamus. faciam
inquit galle quod precaris. quate
nus tanta tam studiose te audie
re uos indeo. Sed mementote. q
quia non sine fenore istud apud
nos depono sermonem. libens pro
quod positis. dum modo paulo post
quod poposcero. non negetis. Nos non
magis nichil habemus. in quo tibi
mutumz uel sine fenore. restituere
possimus. Sed tamen quicquid puta
ueris impato. dum non ut ceperas
desiderijs nostris satisfacias. Valde
enim delectat nos tua oro. Nichil
inquit postumamus uia studia
laudabo. Et quia heremite minus
sapientis agnouisti uirtute. re
feram ad huc uobis pauca de plu
ribus.

Ergo ubi prima heremi in
gressus sum. duodecim fere

a nilo milibus. habebam autē unū
ex fratribus ducem locorū peritum.
Peruenimus enim ad quendam
monachum ad radicem montis
habitantem. ibi quod in illis locis
rarissimum est. puteus erat. bo
nem unū habebat. Cuius hic erat
totus labor. impulsā rotali ma
china aquam haurire. Nā fere
nulle aut amplius pedum. pū
dum putei ferebatur. ortus illic
erat multis oleribus copiosus. id
quod contra nā herem. ubi omnia
arida exusta solis ardoribus
nullius inqz seminis uel exigua
radicem depisse ferunt. Per
hoc sancto illi labor cum pecore co
munis. et ppa pstabat inducta.
frequens n. irrigatio aquarū tāta
pinguedine arenis dabat. ut in
in fructum uirere atqz fructificā

orti illius olera uideremus. Ex his
 igitur una cum domino bos ille uine
 bat. Nobis quoque ex ea copia cenarum
 sanctus dedit. Ibi uidi quod uos
 galli forte non creditis. ollarum cum ole-
 ribus que nobis in cenam parabat
 sine igne feruere. tanta uis solis
 est ut quibuslibet cecis etiam ad
 gallos pulmenta sufficiat. Post
 cenam autem iam inclinante et
 uespera inuitat nos ad arborem pal-
 mam. Cuius interdum pomus inuere
 solebat. que fere duobus milibus
 aberat. Nam hec tantum in heremo
 arbores. licet raro habentur. Tamen
 quod utrum soleris antiquitas pen-
 nuerat. an solis natura gignat ignoro.
 nisi si deus prescius habitandam quique
 sanctis heremum hec suis suis
 parauerit. Ex maiore enim parte
 qui intra illa secreta consistunt. cum

alia ibi germina nulla succedunt.
istarum arborum pomis alunt. Ergo ubi
ad illam ad quam nos humanitas
nostri hospitis ducebat arborem puen
imus. leonem ibi offendimus. Quo
uiso. ego et ille dux meus intremui
mus. sanctus uero ille incunctanter
accessit. nos licet trepidi secuti su
mus. fera paululum ut cerneret
impatum adeo modesta discessit.
Et constitit. dum ille adfigura ra
mis humilioribus poma decerpere.
cumque plenam palmulis manibus
obtulisset. occurrit bestia. accepitque
tam libere quam nullum animal dome
sticum. Et cum comedisset absces
sit. Sed nos hec intuentes et adhuc
tremantes. facile potuimus expedi
re. quia in illo fidei uirtus et quia
in nobis esset infirmitas.

Alum eque singulare uidi

unius virum / paruo tugurio in quo
 non nisi unum recipi posse habi-
 tantem. de hoc illud ferebat / qd
 ei lupa solita erat adstare cenanti.
 nec facile unqz bestia falleretur.
 qm illi ad legitimam horam re-
 fectionis occurreret. itam diu pre-
 foribus expectaret donec ille pane
 qui cene supfuisset cenille offerret.
 Nam manus eius lambere solita.
 atqz ita quasi impleto otto et psata
 consolatione discedere. sed forte
 accidit. ut sanctus ille dux frēm
 qui ad eum venerat deducit ab-
 euntem. diutius abesset. et n̄ nisi
 sub nocte remearet. Interim bestia
 ad consuetudinariuz illud cene tps
 occurrit. Vacua celula cum fami-
 liarem patronum abesse sentiret i-
 gressa curiosius explorans. ubi nā
 esset habitator. casu cōtigua cum

panibus quinque. palmitia sportella
pendebat. Ex his unum psūmit
et deuorat. deinde perpetrato scelere
discessit. Regressus heremita. Re-
gressus heremita uidit sportularum
dissolutam. non constate panum
nūm. daninus rei familiaris intel-
ligit. ac prope limen panis assumpti
fragmenta cognoscit. sed non erat
certa suspitio que furtum persona
fecisset. Ergo cum sequentibus
diebus sui consuetudine bestia
non uenisset nimis audacis facti
conscia ad eum uenire dissimu-
lans cui fecisset iniuriam. egre pa-
tebatur heremita se alij soli
destitutum. Postremo illius
orone reuocata. septimum post die
ad fuit ut solebat ante cenanti.
sed ut facile cerneret uerecundiam
penitentis non ausa propius accedere

deiectis in terra profundo pudore lu-
 minibus quod palaz licebat itelligi
 mandam ueniam precabat. quaz
 illius confusionem heremita in-
 seratus. iubet eam xpus accedere.
 ac manu blanda caput triste pe-
 mulcet. dem pane duplicato. rea-
 suam refecit. Ita indulgentia co-
 secuta. officij consuetudine. depo-
 sito merore reparauit. Intuemini
 queso. xpi etiam in hac parte uir-
 tutem. cui sapit omne quod brutu
 est. cui mite e omne quod sentit. lu-
 pa pstat offitium. lupa furti cme
 agnouit. lupa conscio pudore con-
 fundit. Vacata ad est. caput pber
 habet sensum indolente sibi ue-
 nie. sui pudore gessit errati. Tua
 hec uirtus xpe. Tua sunt hec xpe
 miracula. Et n. que i tuo nomie
 opantur sui tui. tua sunt. Et i

hæ igemescimus q̄ maiestate tua
fere sentiunt. homines nō uerēt.
Nē cui autem hæ incredibile
forte uideatur. maiora memo
rabo. fides xp̄i adest me nō fingere.
neq; incertis auctoribus uulgata
narrare. Sed que michi p̄ fideles
uiros compta sunt explicabo. Habi
tant pleriq; in heremo sine ullis
tabernaculis. quos anachoritas uo
cant. Vivunt herbarū radicibus. nullo
unq; certo laculo consistunt. ne ab
hominibus frequenter. quas uox co
eget sedes habent. Ad quendam
igitur hæ ritu atq; hac lege uive
tem. duo ex nitria monachi. l3.
longa et diuersa regione. tamen
quia olim ipis i monasterij conuer
satione caris et familiaris fuisset.
auditis eius uirtutibus recederunt.
quem diu multiq; quesitū tādēq;

. mese .

mense septimo repererunt. in extre-
 mo illo deserto quod est mēphie
 originem demorantem. quas ille
 solitudines iam per annos duodecim
 dicebat habitare. Cum hinc omnium
 hominum intaret occursum. tamen
 agnosco non refugit. sed carissimis
 per triduum non negavit. quarta
 die aliquotulum profectus. cum per-
 queretur abeuntes. scena mire ma-
 gnitudinis ad se venire conspiciunt.
 Bestia hinc tribus reptis non incerta
 quod peteret. anachorite pedibus ad-
 uoluntur. Et cum fletu quodam ac
 lamentatione pambens. indica-
 bat gementis piter. et rogatus affectu.
 nouit omnes. et precipue illum qui se
 intellexerat expetitum. precedentez
 secutur. Nam per lens. et subinde restas.
 subindeque respectans. facile poterat
 intelligi. id eam uelle. ut quo illa

ducebat. anachorita sequeretur. Quid
multis. ad spelunham bestie pe-
uenitur. Vbi illa adultos iam quos-
que catulos malefacta nutrebat. qui
ut clausis luminibus ex aluo matris
exierant. cecitate perpetua tenebant.
quos singulos de rupe platos ante
anachorite pedes matris exposuit. Tu-
dem sarictus animadvertit. quod
bestia postularet. Inuocatoque dei
nomine contrectauit manum lumi-
na clausa catulorum. ac statim cecita-
te depulsa. aptis oculis bestiarum. et
dum negata lux patuit. Ita ferres illi.
anachorita quem desiderabat visi-
tato. cum ad modum fructuosa la-
boris sui mercede redierit. Qui in
testimonium tante virtutis admis-
si. fidem sancti. gloriam christi. qui
per ipsos esset testificanda uiderent.
Mirra dicturus sum. leenam post

quingz ad an-
reuertere. Eide
pellere p mun
a plerumqz sancti
circumtectus.
mum p bestia
aluz potius
crem.
Rat etiam al
te in illis reg
astre. qui in ea
m ungit. habi
m se ad heremi
ous herbarumqz ra
mulas mrdum et
harena uictura
mimis eligendi.
pebat. nec erat f
nam sapore disce
qz dulcia. sed pler
atura. Virus letal

dies quinque ad auctorem tanti bene-
 ficii reuertisse. Eademque in uisitate
 fore pellem pro munere detulisse.
 quia plerumque sanctus ille quasi ammi-
 culo circumtectus. non dedignatus
 est munus pro bestiam sumere. et
 annis alius potius interstabatur
 auctorem.

Rat etiam alterius anachori-
 te in illis regionibus nomen
 illustre. qui in ea parte deserti que
 semis iungit habitabat. Hic cum
 primum se ad heremum contulisset. et
 herbis herbarumque radicibus. quas
 proculis medicum et saporis eximium
 fuit harena uicturus. ignarus
 terminis eligendi. noua plerumque
 arpebat. nec erat facile unum ra-
 dicum sapore discernere. quia omnia
 eorum dulcia. sed plerumque acullore
 natura. Virum letale cohibebat. Cum

ergo edentem uis interna torqueret.
in mensis doloribus uitalia uniuersa
quaterent. ac frequens uomitus cru-
ciatibus non ferendis ipsam aie sedem
stomacho iam fatescente dissoluet.
omnia penitus que essent edenda formidas
septimum ieiunys diem. spiritum defi-
ciente ducebat. Tum ad eam fera cui
libias est nomen accessit. hunc populus
adstanti fasciculum herbarum. quem
collectum pridie attingere non aude-
bat. obiecit. Sed fera que irulenta
erant ore discutiens. que innoxia no-
uerat eligebat. Ita uir sanctus eius
exemplo quid edere. quid respicere
deberet. edoctus. et periculum famis eua-
sit. et herbarum uenena uitauit. Sed
longum est de omnibus qui heremum
incolunt compta nobis uel audita co-
memorare. Annuum integrum. et septe-
fere menses intra solitudines con-

entis eregi magi
or alienis. quos
difficile potue
m. Sed uis ta
qui putum
tantum
Ho beati an
dich. que hoc
pulis incolunt
m. in quo bea
munt heremita
ressi. Rubrum
namontis. cui
contingunt nec
ter huius recess
is ferebatur. qu
uestitum uidere
nte iam quinquag
uersatione human
uestis usu. sed sen
nis. inuitatem

227
statutus erigi magis uirtutis admi-
rator alienus. quod ipse tam arduum
et difficile potueram temptare pro-
positum. Sed prius tamen cum sene
illo. qui puteum et locum habebat
habitare.

Ubi beati antonii monasteria
Achy. que hodieque ab eius di-
scipulis incoluntur. ad eum etiam
exiui. in quo beatissimus paulus
primus heremita est deuersatus.
Accessi. Rubrum mare uidi. in quo
sinamontis. cuius cacumen celo pe-
ne contiguum nequeque adiri potest.
Inter huius recessus anachorita
se abscondere solebat. quem diu multumque
quesitum uidere non potui. Quod fere
ante iam quinquaginta annos. a con-
uersatione humana remotus. nullo
uestis usu. sed setis corporis sui tec-
tus. munditatem suam diuino

munere uestiebat. hic quotiens
eum religiosi viri audire uoluer
unt / cursu aua petens / congressu
uitabat humanos. Vni tantum
modo ferebatur. se ante quinq; nu
p buisse. Qui credo potenti fide. id
optinere pmeruit. Cui int' multa
colloquia pcuranti / cur homines
tantopere uitaret / indisse phi
betur. eum qui ab hominibus
frequentaret / non posse ab ange
lis frequentari. Unde no inie
rito recepta opinione. multo
fama uulgauerat. sanctus illius
ab angelis uisitari. Ego. n. a syna
monte digressus. ad iuliu flume
regressus. cuius ripas frequentib;
monasterijs constat / utraq; ex
parte lustram pleriq; uidi ut
duclum dixeram in uno loco ha
bitare centenos & milenos. sed

ma et terna m
culos degere constab
minorem putati
in in multitudin
uitutem. q; eou
qui se ab huma
auerunt. preap
nam ibi uirtus. e
sentia. neq; alit a
monasterium a
qui septuag pui
illum unq; recu
arduum. ac dist
uati abbas imp
Pro uobis refer
his obedientie
ma miracula. h
recolenti. sed ad
uitutem emulatio
no sufficiunt.
uerunt. Ergo cum

et bina et terna milia in ipsis
 uiculis degere constabat. Nec sane
 in minorem putetis diuersan-
 num in multitudine monachorum
 et uirtutem. quod eorum esse cognosca-
 tis. qui se ab humanis et libus
 remouerunt. precipua ut iam di-
 xeram ibi uirtus. et prima est obe-
 dientia. neque aliter adueniens
 ad monasterium abbas suscepit
 qui ceptatus prius fuerit et pbat.
 nullum unquam recusaturus. quod li-
 bet arduum. ac difficile idignumque
 toleratum abbas impium.

Pro uobis referam incredibi-
 lis obedientie admodum ma-
 gna miracula. huius suppetant plu-
 ra recolenti. sed ad excitandam
 uirtutum emulationem. au-
 tem non sufficiunt. multa non
 poterunt. Ergo cum quidam seculi

actibus abdicatis. monasterium
magne dispositionis ingressus
cepisset rogare. Abbas ei cepit pponere
graves esse istius discipline labores.
Ista uero dura iuxta que nullus
facile ualeret implere patientia. Ali-
ud potius monasterium ubi fac-
tioribus legibus uiveret. expeteret.
non temptet aggredi. quod implere
non posset. Ille uero nichil his ter-
roribus pmoueri cepit. sed magis
ita omnem obedientiam polliceri.
ut si eum abbas in ignem ire pcep-
rit. non recusaret intrare. quia illius
professionem ubi magister accepit. non
cunctatus probare pfitentem. casu di-
banus ardebat. qui multo igne
succensus. coquendis panibus pa-
batur. Erundabat aruptis flama
fornacibus. et intra annu illius
coquina totis habenis regnabat in

monium. hoc igitur
et magister
et parere prece
et nichil cuncta
et mox tam an
et illis quosda
et cessare uener
et fugit incend
et arsurus. Ve
et sepe mi
et mihi. Si t
et ille non attig
et dura mai
et peniteret. n
et eo quo aduene
et infirmus.
et merito felix
et obedientia.
et assione.
In eodem a
factum est id

cendum. Hoc igitur aduenia illi
 iubet magister intrare. nec dis-
 silit parere precepto. medias fla-
 mas nichil cunctatus ingreditur.
 que mox tam audaci fide uicta.
 velut illis quosdam hebreis pue-
 ris. cessere uementi. Supata na-
 est. fugit incendium. et qui puta-
 batur arsurus. Velut frigido rore
 fusus. se ipse miratus est. Sed
 quid mirum. Si tui xpi tironem
 ignis ille non attigit. ut nec abbate
 pingeret dura mandasse. nec disci-
 pulus peniteret. imperio paruisse.
 qui eo quo aduenerat die. dum tem-
 peraret infirmus. perfectus inuentus
 est. merito felix merito gloriosus.
 obatus obedientia. glorificatus est
 passione.

In eodem autem monasterio.
 factum est id quod dicturus

sum . recenti memoria ferebat . qdā
itidem ad eundem abbatem re
cipiendus aduenerat . cum p̄ma
ei lex obediētie poneret . ac p̄pete
polliceret ad oīa uel extrema pa
tientiam . casu abbas storacina
uirgam iam p̄dem arida manu
gerēbat . hanc solo fixit . atq; illi
aduene id op̄is imponit . Ut taz
diu uirgule aquam irrigua mi
nistraret . donec quod cōt̄ aēz
naturam erat . lignum aridūz
in solo arente misceret . sub
iectus aduena dure legis ip̄erio
quam p̄pius humeris cotidie
cōuehebat . que anilo flumine
p̄ duo ferme milia petebat . Itaq;
emēso anni spatio . labor non
cessabat operantis . Et de fructu
operis spes eē non poterat . tamē
obediētie uirtus . in labore du

bit . Sequen
mum laborem
dit . Tercio de
labente
neq; int̄ d
aret operator .
ipam ex illa
que hodieq;
est . ram
in testimonium
edientia merui
sit ostendit .
stiet qz diuer
ne michi de uirtu
compta cōsū
De uobis ad b
morabo . quoy
aduer sus infla
mitatis exemplum
falsam iustitiam
numetur . Quidan

rabat. Sequens quoque annus
 uanum laborem iam affecti fr̃g
 eludit. Tercio demum succedenti
 temporis labente curiculo cum neque
 nocte neque inter diu aquarum ille
 cessaret operator. Virga floruit.
 Ego ipsam ex illa uirga arbuscu
 lam. que hodieque intra atrium mo
 nasterii est. ramis uirentibus indi
 ci in testimonium manens. quod
 obedientia ueruit. Et quod fides
 possit ostendit. sed me dies an
 defitiet quod diuersa miracula.
 que michi de uirtutibus sanctorum
 sunt compta consummem.

Ope uobis ad huc perclara me
 morabo. quorum unus egregius
 erit aduersus inflationem misere
 rantis exemplum. alter adue
 sus falsam iustitiam non mediare
 documetur. Quicquid ergo scitis

fugandorum de corporibus obsessis
demonum in credibili potius po
testate. inaudita per singulos dies
signa faciebat. Non solum enim per
neque uerbo tantum. sed ab eis quoque
interdum alicuius in tumbis. aut
epulis missis. corpora obsessa cura
bat. hic enim in modum frequen
tabat a populis ex toto ad eum orbe
uentibus. Taceo de minoribus.
Prefecti. comitesque. ac diuersarum
iudices potestatum. per foribus illis
sepe iacuerunt. Episcopi quoque sanctissi
mi. sacerdotali autoritate deposita.
contingisse ab eo. atque benedicti humi
liter postulantes. sanctificatos se
ac diuino munere illustratos. quo
tiens manum illius uestemque co
tigerant. non in merito crediderunt.
hic ferebatur omni potui in appetitum pe
nitentis abstinere. ac per cibo tibi suspia

in aurem loquar. ne gallus hoc au-
 diat. septem tantum caricis subste-
 ri. Interea sancto viro. ut ex vir-
 tute honor. ita ex honore uanitas
 cepit obripere. quod malum ubi ille
 primum potuit in se sentire crassum.
 cum multumque discutere conatus
 est. sed repelli penitus uel tacita co-
 scientia uanitas perseuerare uirtute
 non potuit. Vbiq; nomen eius demo-
 nes fatebantur. Excludere a se con-
 fluentium populos non ualebat. /
 Virus interim latens serpebat in
 pectore. / et cum nutu ex aliorum corpo-
 ribus demones fugabantur. se ipse
 occultis cogitationibus uanitatis purga-
 re non poterat. Totis igitur precibus
 incessanter ad deum fertur orasse.
 ut promissa in se mensibus quinque dia-
 boli potestate. similis his fieret. quod
 ipse curauerat. Quod multis more.

ille p̄potens / ille qui signis atq; uir-
tutibus toto oriente erat uulgat.
ille ad cuius limina populi ante co-
fluerant. ad cuius fores iuue-
istius seculi se posttraxerat potesta-
tes. correptus a demone. ē tentus
in uinculis. Omnia illa q̄ mergu-
mini solent ferre p̄pressus. quibz
demum mese purgatus ē. nō tñ
demone / sed quod illi erat utilio-
atq; optatius uanitate. Sed michi
ista replicanti / nra infelicitas
nra occurrat infirmitas. Quis n-
rū est. quem si unus homi-
culus humilis salutauerit / aut
fatus atq; adulantibz uerbis fe-
mina una laudauerit. nō con-
tinuo elatus sit supbia. nō statim
inflatus sit uanitate. Ut etiā
si non habeat conscientiam sc̄i-
tatis. tamen quia uel stultoy ad-

232
ulatione / aut fortassis erroris in
sanctis esse dicatur. sanctissimuz
putabit. Jam uero si ei mune
crebra mittant. dei se magni
ficentia asserit honorari. cui dor
mienti atq; resoluti necessaria co
ferantur. Quod si uel de moelico
ei aliqua uirtutis signa succede
rent. angelum se putaret. Ceteru
um neq; opere neq; uirtute con
spicius sit. si quis clericus fuerit
affectus dilatat continuo fimbriae
suas. gaudet salutationibus / inflat
occlusionibus. ipse etiam ubiq; dis
currit. et qui ante pedibus aut asel
lo ire consueuerat. spumeo equo
supbus inuehit. parua prius ac
in cellula contentus habitare eri
git celsa laqaria. costruit multa
conclaua. sculpsit hostia. pigrit
armaria. uestem respuit grossio

rem . inclimentuz molle desiderat /
atq; hec caris indius ac familiaribz
mandat tributa uirginibz . Illa ut
bissum intente . hec ut fulgetem
texat lacernam . Veru hec describen
da mordatis . beato uiro hieronimo
relinquamus . ad propositum reuertamur .
Tu uero inquit gallus meus nescio
quid hieronimo relinqueris dispu
tandum . Ita breuiter uniuersa no
stroz instituta complexus es . ut pa
uca hec tua uerba si equanimiter
acceperint ⁊ patienter expendernit .
multuz eis arbitror profutura / ut no
indigeant libris post hec hieroni
mi colere . Sed tu illa potius euol
ue que experas . Et illud quod adu
sus falsam iustitiam dictuz te ce
pmisseras . pde documentum . Naz
ut uere tibi fatear . nullo pntiosius
male intra gallias laboramus . Ita

am postumamus in
tus tenebo suspen
Doloscent quida
clines opibus . gen
ens urorem ⁊ filium
in egypto tribuni
mentibz aduersum
monibus uisus . qu
ngisset . sanctoru et
pura uidisset . a bea
orum salutis accepti
in utilem militiam
more continere . her
ressus . breui temp
ritum pfectus emi
umys . humilitate
imus . facile se antiq
uatio uirtutis equan
hnt cum cogitatio in
um . q rectus esset .
atram . filiumq; in

fatiam postumanius inquit / nec te
diutius tenebo suspensum.

Adolens quidam ex asia. p
dices opibus. genere clarus.
habens uxorē et filium paruulū.
cum in egipto tribunus esset. et
frequentibz aduersum blemibz ex
peditionibus usus. quedā herem
contigisset. sanctorū etiā tabernacula
opulenta uidisset. a beato uiro solāe
uerbum salutis accepit. Nec mora
in utilem militiam cū uano illo
honore continere. heremū cōstantē
ingressus. breui tempore in oī gñe
uirtutum pfectus emicuit. Potens
iunior. humilitate cōspiciuit. fide
firmus. facile se antiquis monachis
iudicio uirtutis equauerat. Cū iterū
subijt eum cogitatio iecta p diabo
lum. q̄ rectus esset. ut rediret ad
patriam. filiumqz unicū. ac domū

totam cum uxore saluaret quod utique
esset acceptum deo. quod si solum se se-
culo eripere contentus. salutem suam
non sine impietate negligeret. Istius
modi ergo false iustitie colore su-
peratus. post quadriennium fere cel-
lulam suam atque propositum here-
mita deseruit. Sed ubi ad mo-
nasterium proximum. quod multis
fratribus habitabatur accessit. cum
dissensionis atque consilium quere-
tibus fatetur. Remittentibus cunctis
et precipue loci illius abbate. male
animos fixa sententia non potuit auelli.
Igitur in felici se obstinatione pri-
piens. cum dolore omnium digressus
a fratribus. uix a conspectu abscesse-
rat. impletus a demone. cruen-
tisque spumas ore proluens suis
dentibus se ipse lacerabat. Deinde
ad idem monasterium fratrum

umeris reportatus
co immundus spiritus
necessitate co-
nis alligatur. p-
umcuius. Non
p-
ut quem
c-
demum oro
mundo spiritui libe-
um unde disce-
ssus. et ipse correc-
um exemplo. n-
se iustitie umbr-
mota mobilitas n-
compellat semel
or nobis uirtutib-
um suis uel m-
ut timenda sc-
sed quia satisfeci
mo etiam uerbosior
debi tibi. Tu n-

humeris reportatus. cum coherere
 in eo immundus spiritus non uale
 ret. necessitate cogente ferreis ne
 ribus alligatur. pedes cum ma
 nus uincunt. Non inmerita pena
 fugitiui. ut quem non cohibuerat
 fides. catene cohiberent. post bie
 nium demum orone sanctorum ab
 immundo spiritu liberatus. ad here
 mum unde discesserat. mox in
 gressus. et ipse correctus. et alijs post
 futuris exemplo. ne quem aut
 false iustitie umbra decipiat. aut
 incerta mobilitas in utili leuita
 te compellat semel cepta deserere.
 hec nobis uirtutibus domini quas in
 miris suis uel imitanda opat
 ur. ut timenda scire sufficiat.
 sed quia satisfeci uris auribus.
 imo etiam uerbosior fui fortasse
 quam debui tibi. Tu modo autem

ad me quod ante loquebaris debi-
tim fenuis exsolue. ut de te de
martino tuo ut es solitus plura
referente. iam pridem in hoc de-
siderijs meis estuantibus ancham.
Quid inq[ui]s de martino tibi meo
liber ille non sufficiat. que ipse tu
nostri me de illius uita atq[ue] uir-
tutibus edidisse.

Agnosco id quidem postuma-
nus inquit. nec unq[ui]s a
dextera mea liber ille discedit. Na-
si agnoscas. detexit librum q[uod] sub
ueste latebat. En ipse hic michi
inquit terre ac maris comes. hic
in peregrinatione tota laus et
consolator fuit. Sed referam tibi
plane. quo liber iste penetraverit.
Et q[uod] nullus fere in orbe terrar[um]
laus sit. ubi non materia tam fe-
licis historie puulgata teneatur.

.. primus.

primus eum romane urbi vir stu-
 diosissimus tui paulinus inexit.
 deinde cum tota certatim urbe ra-
 peretur. exultantes librarios uidi.
 quicquid ab his studiosius habetur.
 Siquidem nihil illo promptius. nihil
 carius uideretur. hic nauigationis
 mee cursus longe ante progressus.
 cum ad affricam uenisset. iam re-
 notam cartaginem legebat. solus
 cum cyrenensis ille pater non habebat.
 sed me largente descripsit. Nam quod
 ego de alexandria loquar ubi pe-
 ne omnibus magis quam tibi notus est. hic
 egyptum. mityram. tebaidam atque tota
 theophrastica regna transiit. huc
 ego in heremo a quodam sene legi
 uidi. cui cum me familiare tuum
 ce dixissem. et ab illo et amul-
 tribus hec michi inuicta legatio
 est. Ut si unquam terras istas te inco-

lume contigissem. ea te supplere
compellerem que in illo tuo libro
de uirtutibus beati uiri p̄fessus es
p̄fisse. Age ergo. quia non illa a
te audire desidero que scripta suf-
ficiunt. illa que tu uel pp̄ legen-
tum ut credo fastidium p̄fisti.
multis id una mecum polcētibz
explicetur. Equidem postum iae
inqz. cum te iam dudum de
uirtutibus sanctorū loquente in-
tentus audirem. tacitis ac mar-
tinum meum cogitationibus
recurreram. merito prospiciens
omnia illa que singuli diuersa fe-
cissent. p̄ unum istuz facile com-
pleta. Nam cum excelsa retulēs
quod mihi dixisse liceat pace sa-
ctorū. nihil a te penitus audiui
in quo martinus eet inferior.

Sed sicut nullius unqz illius

niri meritis p̄fiteor conferendaz
 eē iūritatem: ita et illud aiadue
 ti. deest inqz illū cum heremi
 ti uel etiam anachoritis cōditōe
 conferri. illi enim ab omni impe
 dimento liberi. celo tantum atqz
 angelis testibus plane admirabi
 lia docentur operari! Iste i medio
 ceti et cōsultatione p̄p̄loꝝ inter
 clericos dissidentes. int̄ ep̄os se
 p̄entes. cum fere cotidianis sca
 dalis hinc atqz inde p̄meretur. i
 expugnabili tamen aduer sus oīa
 iūritate fundatus stetit. et tanta
 operatus ē. qz nec illi quidē quos
 iudicamus eē in heremo uel fu
 isse fecerunt. Ac si illi paria fe
 cissent: quis iudex tam eēt i iust?
 ut non istum eē potiore merito
 iudicaret. puta emz iustu fuisse
 militem qui pugnauerit i infimo

384
lao ⁊ tamen victor euaserit. Illos autē
eque compara militibus. sed qui
ex equo lao aut etiam de superiore
certauerunt. quid g. Et si oīm
una victoria est. non pot ēē par glo
ria. Tamen cum pt pēlara retul
leris a nemine retulisti mortuū
suscitatum. quo uno utiqz te necē
ē confiteri. martino nemine con
ferendum. Nam si admirandus
est. q illum egyptum flama non
attigit. hic quoqz sepius impauit
incendys. Si reuoluas q anaclo
ritis feritas bestiarū mēta succubuit.
hic familiariter ⁊ rabie bestiarū
⁊ serpentium uenena conpescuit.
Et si illum conteras qui i iudic
spiritibus oblectos uerbi imperio.
aut etiam timbriarū uirtute cura
bat. nec in hac quidem parte. i fe
riorem fuisse martiriū. multa

amenta sunt. si
curas qui scis su
tus. putatur ab an
m isto angeli quon
n uero aduersus u
tantiam. ita in i
ut illa uirtia t
pserit. Cum q
ibus afflato ab
auerit. Nec solu
pfectis. sed ipis
operaret. admi
illis uirtutibus.
m solum uanitati
uonibus uanitati
pugnasse. Parua
ordina dicturi
e laudandus est a
estate tam religio
ntiam beati uiri
ntatem. qdemi

documenta sunt. si etiam ad illuz
 recurrat qui setis suis p ueste con
 tactus. putatur ab angelis uisitari.
 cum isto angeli quotidie loquebat.
 iam uero aduersus uanitatez atqz
 iactantiam. ita in uictum spirituz
 gessit. ut illa uicia fortius nemo
 contemplerit. Cum quidem in multis
 spiritibus afflatus absens plerumqz
 dirauerit. Nec solum consiliis
 aut pfectis. sed ipis etiam regibz
 imperaret. Admirum quide id id
 in illis uirtutibus. sed credas uere
 non solum uanitati. sed caus et atqz
 occasionibz uanitatis. nemine fortis
 repugnasse. Parua quidem sed no
 merenda dicturus sum. quia et
 ille laudandus est qui summa pdit
 potestate tam religiosam atqz reue
 rentiam beati uiri ostenderit uo
 luntatem. Admirum uicetuz pfectu

uirum egregium. Et quo nullus
sit in gallias omni uirtutu genere
pstantior. cum turnos pteruer.
a martino sepius potissime. ut
ei conuiu in suo monasterio da
ret. In quo quidem exemplum be
ti ambrosij epi pterebat. qui eo
tempore consulēs 7 pfectos subide
pascere ferabatur. sed uny altior
ingenij nequa ex hoc uanitas atqz
inflatio obriperet noluisse ergo
fatearis necesse ē i martino dūz
illoz quos enumerasti fuisse
uirtutes. Martini autem. in illis
omnibus n fuisse. Quid tu inquit
postumianus. ita mecum. quali
non eadem tecum sentiam.

Ego uero quoad uiam semp
7 sapiam. egipti monachos
predicabo. laudabo anachoritas.
mirabor heremitas. Martinum

semp excipiam. nō illi audebo ego
 quemq; monachos. certe nō epōs
 excipiam comparare. hoc egiptus
 facit. hoc siria. hoc ethiops.
 comperit. hoc indus audiuit.
 hoc partus et persa nouerūt. Nec
 ignorat armena hoc. frans excel
 sa cognouit. et postremo si quis
 aut fortunatas insulas. aut gla
 calem frequentat oceanū. que
 inferior est regio. ista nra. que
 tantum uisus est i primo habuit.
 nosse non meruit. Nec tñ hunc
 crimini miscebo pplares. soli illū
 clerici. soli nesciunt sacerdotes.
 Nec in merito nosce illum iudici
 noluerunt. quia si uirtutes illi
 noscent. sua uitia cognouissent. hō
 reo dicere quod nuper audiui i se
 hunc dixisse nescio quem. te i
 illo libro tuo plura mentiti. Nō

est hominis uox ista sed diaboli
nec martino in hac pte detrabit.
sed fidei euanglii derogatur. Nam cum
dominus ipse testatus sit istiusmodi
opera que martinus impleuit. ab
omnibus fidelibus esse fatienda. qui
martinum non credit ista fecisse.
non credit xpm ista dixisse. Sed
in felices. degeneres somnolet. q
ipi facere non possunt. facta ab
illo erubescunt. et maluit illius
negare uirtutes q̄ suaz meritar
confiteri.

Tu nobis ad alia operantibus.
omnis istorum memoria relin
quatur. Tu potius ut iam dudum
desidero. residua martini opera co
tere. At ego inq̄ arbitror rectius
istud a gallo esse poscendum. q̄ppe
qui plura nouerit. neq̄. n. ignora
re potuit magri facta discipulus.

no merito istam
martino. sed etia
ut quia ego iam
ta decem orient
morasti. istam de
monis historia
qua ut dixi et ne
uicem. et ma
abit. ut non gr
comemoraret.
Soplane inquit
sim tanto oneri.
us a postumano
mphis. ut minus
omnis non reuise
to me hominem
utinos uerba facti
tendat uas minu
res. imo rustior.
men ut burdo mui
nil. cum tuco aut cor

7 qui nō inmerito istam uicem. nō
 solum martino. sed etiam nobis de
 beat. ut quia ego iam librū edidi.
 ac tu actenus orientalem gestas
 memorasti. istam demum necessa
 riū finem historiam gallus euol
 uat. quia ut dixi 7 nobis debet lo
 quendi uicem. 7 martino suo cre
 do p̄stabit. ut non grauate illius
 facta commemoraret.

AGo plane inquit gallus. lz ipse
 sum tanto oneri. tamē relatis
 lupus a postumiano obediētie ego
 exemplis. ut minus istud quod
 imponitis non recusem. sed dix
 igito me hominem gallus inter
 mutanos uerba facturū. uereō. ne
 offendat iras minus urbanae
 aures. sūmo rustitior. Audietis me
 tamen ut burdonum hominem
 nihil eūz fūco aut coturno loquen

tem. Nam si michi tribuitis ma-
tini me esse discipulum. illud et
concedite. ut michi liceat exeplo
illius. manes sermonum faleras
et uerborum ornamenta continere. Tu
uero inquit postumianus. uel cel-
tice. aut si manus gallice loque-
di modo iam martinum loquaris.
Ego autem profiteor. quia etiam si mu-
tus es. non defutura uerba tibi.
quibus martinum faciendo ore lo-
quaris. sicut zacharie in iohannis
nomine lingua resoluta est. Ce-
terum cum sis scolasticus hoc ipse qui
scolasticus artificiose facis. ut ex-
cuses impitiam. quia exsuperas
eloquentiam. Sed neque mona-
chum tam astutum. neque gallum
debet esse tam callidum. Verum ag-
gredere potius. et quod te marret
explica. Num enim. ducitur alias

agentes colum-
as arctui umb-
in multum de
esse. deinde cu-
traussemus ga-
uendum michi
etiam. ne ea de
repetam. I-
iste mem-
illius interi-
stereo. neque e-
egit ac mona-
ab alijs pot-
dicturus sum.
liber secundus
capitulatio
intra amphibali-
in latenter edux-
huit.
in altare bndice-
capite illius insu-

res agentes consumimus tempus. et
solis occidui umbra phixior monet.
non multum de vicina nocte su-
peresse. demde cum paululu ces-
santissimiss. gallus ita cepit.
Cauendum michi i primis esse
arbitror ! ne ea de martini uir-
tutibus repetam ! que in libro suo
sulpitius iste memorauit. Vnde
ima illius interi mutilando i
esta ptereos ! neqz ea attingam q
laicus egit ac monachus ! nec uero
audita ab alijs potius qz que uidi
ipe dicturus sum.

Explicit liber secundus.

Incipit capitulatio libri tñ.

¶ intra amphibalum sibi tñi
am latenter eduxit. ⁊ paupere
uestiuit.

¶ bi euz altare bñdicet globus igne
de capite illius insus est emicare.

Vbi euantum a grauissima egritu-
dine uel mortis periculo liberauit
et puerum illum a serpentis morsu iam
examine tactu suo sanauit.

Vbi enim militares uiri cum redcla-
uemetes. occiderunt. quibus suppli-
cantibus uenam indulgit.

Ubi dicit non illam in epatu uirtu-
tum gratiam se habuisse quam prius
habuerat et quod antea duos mortuos
uite restituerit. in epatu uero uiri
et qualiter suscitatus sit exponit.

Ubi ei ualentianus imperator assurge-
re non est dignatus ipsum sellam
regiam aperuit ignis. cui postea mu-
nera multa obtulit. sed ille cuncta
reiecit.

Vbi maximus imperator et ceteri sua
remota omnibus ministris ei prebue-
runt comitum. et ordo dat quapp id
acquieuerit. ne hoc se tueantur ex

qui libent' femin
dicit se p hac
maurisse mul
ne stramine i qu
fite sunt.
denata obuiam
indam consis
monis imperio
epore liberauit
de one recenti tpr
et de homine
repto. et de pra
uel a portis effor
mles quidam tinc
machuz p fessus ab
amur.
mrgine predicat q
mcla ppositi. nec ip
cauit et cetera.
eum sancti ha e. p
ynes. tecla. et maria

pro qui libent' feminis miserunt. et se
verus dicit se p hac admonitione
ma incurisse multorum

ubi de stramine i quo iacuerat vir
tutes facte sunt.

ubi elenata obuiam manu pecude
furibundam consistere iussit.

ubi sermonis imperio canibus alliga
tis lepore liberavit.

ubi de oue recenti tpe tonsa copatorum
erat et de homine in pellitia ne
ste reperto. et de prato abobus de
palco nel a portis effosso.

ubi miles quidam tingulum i ecclia
monachorum p fessus abiect et cetera q
hantur.

ubi uirgine predicat que fortissimi
munda ppositi. nec ipsius contemplatoe
laxavit et cetera.

ubi cum sancti hoc e. petrus. paulus
agnes. tecla. et maria sepe uisitane

runt.

Ubi angelus quid gestum nemans
fuisse in sinato martino nūciat.

Incipit liber tertius.

Quo primo igitur tpe relictis sco-
lis. beato me uirō uiri. pau-
cos post dies. euntes ad eccliam seq-
bantur. ei interim seminucluz
hibernis mensibus pauper occurrit.
orans sibi uestimentum dari. Tūc
ille accersito archidiacono. iussit
algentem sine dilatione uestiri. de-
inde secretarium ingressus. cui
solus ut illi erat consuetudo reside-
ret. hanc enim sibi et in ecclia so-
litudinem. pmissa clericis. & liber-
tate pstabat. cum quidē i a secre-
tario pbrī sederent. uel salutatio-
nibus uacantes. uel audiendis ne-
gotiis occupati. Martinū uero usq;
in eam horam. qua solēnia pplo
agi consuetudo deposceret. sua soli

242
tudo cohibebat. Illud non pteribo
in secretario sedens. nunq̃ chathe
dra usus est. Nam in ecclia nemo
unq̃ illuz sedere conspexit. sicut
quendam nup̃ testor deum non
sine meo pudore uidi sublimi
solio. q̃ regio tribunali celsa sede
residentem. Sedebat aut̃ mati
nus in selula rusticana. ut ē in
sibus suuloy. quas nos rustici
alli trepidias. Vos scolastici aut̃
derte tu qui de grecia uenis t̃p̃odas.
nūcupatis. Ergo hoc secretum beati
mri pauper ille captatus. cui ei
archidiaconus dare tunica distu
lisset. arrupit dissimulatū se a de
ico querens. ac algere deplorans.
Nec mora. sanctus paupere nō uide
te. intra amphibaluz sibi tunica
latent̃ eduxit. pauperezq̃ g̃tectū
discedere iubet. deinde paulox

post archidiaconus ingressus admo-
net pro consuetudine expectare in
ecclesia populum. illum ad agenda mis-
sae sollemnia debere praedire. Cui
ille respondens ait. pauperes prius
de se autem dicebat. oportere vesti-
ri. se ad ecclesiam non posse praedire
nisi uestem pauper acciperet. dia-
conus uero nichil intelligens. quia
extrinsecus indutus amplexibulo. in
ueste nudum interius non uidebat
postremo pauperem non comparere
causatur. anichinquit uestis que
parata est deferatur. pauper non deest
uestiendus. Attatus demum clericus.
ac necessitate compulsus iamque felle
comotus. ex proximis tabernis bigerri-
mam uestem. breuem atque hispida.
quaque copata argenteis. rapit. atque ante
martiri pedes iratus exponit. En in-
quit uestem. sed pauper hic non est.

Ille nichil motus inbet euz paulu
lum stare pforibus. secretum utiq
parans. dum sibi uestem nudus
imponeret. totis uiribus elaborans
ut possit occultum esse quod fecerat.
Sed quando insansis uiris latet
ista. querentibus uelint. nolint cuncta
pducuntur.

Qui hac igitur oblaturus sacri
ficium deo ueste pcedit. quo
quidem die mira dicturus suz. cu
az iam altariū sicut ē solemne be
nediceret. globum ignis de capite
illius iudicinis emicare. ita ut i
sublime contendens. longius collig
ermeqz flamma pduceret. hoc licet ce
lebrino factum die in magna po
puli multitudine uideremus una
tantū de uirginitibus. 7 unus de
pbris. tres tantum uidere de mo
nachis. ceteri cur non uiderint.

non potest nri esse iudici.
P Et idem fere tempus. cu euan
cuis amicus meus uir l3
seculi negotijs occupatus. tamen
ad modum xpianis grauissima
egritudine extremo mortis pericu
lo cepisset urgueri. martiniq; eno
cavit. Nec amictatus ille pperavit.
pns tamen q3 medium iue spaciū
uir beatus euolueret. Virtute actue
mentis sensit egrotus. Receptaq;
continuo sanitate. Vementibus
nobis obuiam ipse pcessit. altera
die redire cupientem. magna cu
pse detinuit. Cum interq; unuz
efamilia puerum. letali ictu spes
pcutit. quez iam exanimē uenem.
ipse enatus suis humeris illatq;
ante pedes sancti uiri. nichil illi
ipso. confusus exposuit. Jamq; se
malum serpentis p oia membra

diffunderat ut ce
is inflatam cuti
tar tensa uitalia
recta manu unu
mbra ptractans.
uulnusculum.
infunderat fixit
daturus sim) Vi
ex omi parte r
am digitum cu
lud uleeris foran
unus stipasse cu
soler ex liberibus
pastorū manu
copiosi lactis c
uerit in columis.
tante rei mirac
agebat ueritas fa
se sub celo. qui mari
ntari.

Consequenti ita

244
ita diffuderat ut cerneret omnibus
venis inflatam cutem. et ad utris
instar tensa uitalia. Martinus
perrecta manu uniuersa pueri
membra pertractans. digitus prope
ipsum uulnusculum. quod bestia ui
rus infuderat. fixit. Tunc non mi
ra dicturus sum. Vidimus uene
nem ex omni parte reuocatur. ad
martini digitum cucurrisse. dein
illud ulceris foramen erigunt
ita uirus stipasse cum sanguine.
ut solet ex liberibus caprarum. aut
omnium pastorum manu pressis longa
linea copiosi lactis effluere. prae
surrexit in columnis. nos obstupe
facti tante rei miraculo id quod
pa agebat ueritas fatebamur. non
esse sub celo. qui martinum possit
imitari.

Consequenti itidem tempore iter

cum eadem diocesi uisitata agebam.
nobis nescio qua necessitate remo-
rantibus. aliquotulum ille pcesserat.
Interim paggerem publicum plena
militantibus uiris fiscalis redola
ueniebat. Sed ubi martinū iueste
uspida nigra et pendulo pallio circu-
tectum contigua de latere iumenta
uiderunt. paululum in parte altā
pauescunt fecerunt cesserunt. deni-
fimbriis implicatis protentos illos
quibus ut sepe uidistis misera illa
animalia conglobantur ordines misce-
runt. dimisq; egre expediunt. morā
fecere sperantibus. qua p motu iur-
ia militantes. p capitatis in terras
calibus saltibus se dederunt. deni
martinū fragris ac fustibus urguere
ceperunt. Cum quidē ille mutus
et in credibili patientia prebes tēga
cedentibus. maiorem insaniam

infelicitatis

conueneret.

comoueret. nigris ex hoc furentes. q
 ille q̄ non sentiens. uerbera illa co
 tempneret. nos illico consecuti. ce
 de cruentum atqz uniuersa corpo
 ris parte laniatum. eum exanimē
 i terra percubuisse. inuenimus. Sta
 timqz assello suo imposuimus ac
 lorum cecidit illius exerrantes. rapti
 abire sperauimus. Interea ille reg
 ressi ad reddam suam furore sa
 tiato. quo ire ceperant. iumenta p
 apunt. que cum oīa solo fixa. ac
 si enea signa riguissent. tollētibz
 altius nocem magnis fragoribz hic
 atqz inde resonantibz. nichil pe
 nitus mouebant. Consurgūt deīn
 oīs pariter in uerbera consimūt
 gallicas multaz penas. ad astas tota
 rapit silua. de primo trabibz iu
 menta tundunt. sed nichil peni
 tus sene manus agebantibz atqz

in eodem loco stabant fixa ut summi
lacta. quid agerent infelices ho
mines nesciebant. nec iam ultra
dissimulare poterant. qui qualibz
brutis pectoribz agnoscerent. di
uino numine se teneri. Tandem
ergo in se regressi. ceperunt quere
re quis ille esset. quem in eode
loco ante paululum cecidissent.
Cum punctates cognoscant exuiam
tibz martinum a se tam crudelit
uerberatum. Tum uero apparere
omibz causa manifesta. nec ig
norare iam poterant. quin ob illis
uiri in uiriam tenerentur. Igitur
omnes rapidis nos passibus conse
cuntur. conscij facti ac p meriti pu
dore confusi flentes. i puluere
quo se ipsi fedauerant. caput atqz
ora conspersi. ante martini se ge
nua prouoluunt. Veniam precantes.

ut eos abire sin
ant se uel sola co
mar. Satisqz in
os uiuos absorbe
el ipsi potius am
noblem saxo. n
dimissent. sicut
stetant iuncti
se atqz obsecrare
cleris ueniam e
copiam. Sente
mitteret uir be
bisqz id ante ia
amen clement
ore pmisit. aial
Illa autem a
pna martini
sibi in epati
m gram subpe
se habuisse memi
neqz ymo quia uer

ut eos abire sineret postulantes.
 satis se uel sola conscientia dedisse
 penam. satisque intellexisse. quod eosdem
 ipsos uiuos absorbere terra potuisset.
 vel ipsi potius amissis sensibus in in-
 mobilem saxorum naturam rigescere
 debuissent. sicut affixa locis quibus
 steterant iuncta uidisset. ora-
 re se atque obsecrare. ut indulgeret
 sceleris ueniam et prestaret abeu-
 di copiam. Senserat etiam prius quod
 accurreret uir beatus illos teneri.
 nobisque id ante iam dixerat. Veniam
 tamen clementer contulit. eosdemque
 abire permisit. aialibus restituit.

Illud autem aduertit sepe sul-
 pitii martium tibi dicere solitum
 nequeque sibi in epatum eam uirtu-
 tum gratiam subpetisse. quia prius
 se habuisse meminisset. Quod si
 uerum ymo quia uerum est. comere

possumus. quanta fuerunt illa quae mo-
nachus operatus est. et quae teste nullo
solus exiit. Cum tanta illum in
epitum signa fecisse sub oculis
omnium uiderimus. Multa quidem illius
prius gesta innotuere mundo. neque
potuere celari. sed innumerabilia ee
dicuntur. quae dum iactantiam ui-
tat occultant. neque in hominum noti-
tia passus est peruenire. quippe qui
humanam substantiam supergresso
uirtutis suae conscientia mundi
gloriam calcans. celo teste frueretur.
quod uerum ee. uel ex his quae
compta nobis sunt. nec latere po-
tuerunt. possumus estimare. Si-
dem ante epitum duos mortuos
uite restituerit. quod liber tuus
plenus e locutus. In epitum uero quod
promississe te miror. Vnum tantummodo
suscitaret. Cuius rei ego testis sum.

namque nichil de
statu. id ipsum autem
etiam sit explicabo
et quia. carnotum
mus. Interea di-
um habitantibus in
centissimus perierit
et in manu turb
gentilium. Nar-
ro nouerat ripam
am tanti uiri. au-
tentes confluent
intererat. Denique
perandum. et am-
nis infremuit. l-
mus. Verbum dei ge-
quus ingemescens.
illuatorez turba nec
nos in credibilis cir-
culo. mulier queda
paulo ante defecerat

sitamen nichil de ydoneo teste du-
 bitatis. id ipm autem vobis qualiter
 gestum sit explicabo. fuerat ca ne-
 cio qua carnotum oppidum pete-
 bamus. Interea dum iucum quen-
 dam habitantium multitudinem fre-
 quentissimum preteriremus. obuiam
 nobis miramur turba processit. q erat
 tota gentium. Nam nemo in illo
 loco nouerat xpianum. Vex ad fa-
 mam tanti uiri. ampos omes late-
 patentes confluentium multitudo
 contexerat. Sensit hic martinus
 operandum. et annuante sibi spu
 totus infremuit. Nec mortale so-
 nans. Verbum dei gentibus predicabat.
 sepius ingemescens. cur tanta dñz
 saluatorum turba nesciret. Intea sic
 nos in credibilis circūdederat mul-
 tudo. mulier quedam cuius filius
 paulo ante defecerat. corpus exaie

beato uiro p̄tensis in ambus cepit
offere dicens. Scimus quia ami-
cus dei es / restitue mihi filium
meum / quia unicus mihi est.
Iunxit se cetera multitudo / et ma-
tris p̄cibus acclamabat. Tunc
martirius uidens pro expectantibus
salute ut postea nobis ipse dicebat.
Consequi se posse uirtutem / defu-
cti corpus proprijs manibus accepit.
et cum expectantibus cunctis genua
flexisset. Vbi consummata oratione
surrexit / uinificatum paruulum
matri restituit. Tunc uero multi-
tudo omnis in celum clamore subla-
to. xpm deum fateri. Postremo
cum cuncti cateruatim ad genua
beati uiri rucere ceperunt. Fideliter
postulantes ut eos faceret xpianos.
Nec ciuitatis in medio / ut erat /
campo / cunctos imposita uniuersis

manu catecuminos fecit. Cū quidē
 ad nos cōuersus / diceret non in-
 rationabiliter in campo catecumi-
 nos fieri ubi solent martires cōse-
 crari. Vicisti inquit postumanius
 galle / Vicisti non utiqz me / qui
 martiri sum potius assertor / et
 qui hec omnia de illo uito / et sciu
 semp et erecti / sed et heremitas
 omnes anachoritasqz uicisti. Nemo
 enim illoz / sicut martiris hic
 ut / ymo noster mortibus impauit.
 Meritoqz hunc iste sulphureus aplis
 compat et pphetis / quem p oia illi
 ē cōsimilem. fidei uirtus ac
 uirtutū opera testantur. Sed ppe
 queso / qzqz nichil magnificētūqz
 audire possumus / perge tamen
 galle. quod etiam nunc de mar-
 tino supest simonis euoluere. Na
 etiam numina illius et cotidia

na animus festinat agnoscere. quia
numina illius aliorum maximis
maiora esse nulli dubium est. Ita
faciam gallus inquit. Verum id quod
dicturus sum ipse non videt. Primum
enim gesta res est. quod me illi viro
iungere. sed factum celebre est.
fidelium fratrum qui interfuerant
simone vulgatum.

Eodem fere tempore quo pri-
mum episcopus datus est. fuit ei ne-
cessitas adire comitatum. Valen-
tianus tunc maior regno potiebat.
Ipsius cum martinus ea petere cognovisset.
que prestare volebat. iussit eum
palatii foribus arceri. Et eum ad ani-
mum illius inuitem ac superbum ux-
or accesserat arriana. quae totum illum
a sancto viro ne ei debitam reueren-
tiam prestaret. auerterat. Itaque
martinus ubi semel atque iterum su-

perbum principem adire temptavit.
 recurrit ad nota presidia. alio ob-
 noluitur. cinere conspigitur. cibo po-
 nuq; se abstinet. orationibus diebus
 noctibusq; persequatur. Septimo uere
 die adstitit ei angelus. iubet eum
 ad palatium ire securum. regiam
 fores quamlibet clausas sponte re-
 sandas. impatoris spiritus superbum
 molendum. Igitur istius modi p-
 sentis angeli confirmatus alloquio.
 et fretus auxilio. palacium petit.
 patent limina. nullus obstitit. po-
 stremo usq; ad regem uenie p-
 bente puenit. qui cum ueniente
 eminus uideret. frendens cur finis
 admissus. neq; assurgere e digt
 adstanti. donec regiam sellas ignis
 opiret. ipmque regem ea parte corpo-
 ris qua sedebat afflaret incendiu.
 Ita solio suo superbus excutitur. et ma-

tino inuitus assurgit. Multumq;
complexus / quem spernere an de
creuerat. Virtutem sensisse diui
nam emendatior fatebatur. Nec
expectatus martini p[re]buit p[ro]ut oia
p[re]stitit q[uod] rogaretur. Colloquio illi
atq; conuiuio frequenter adfuit.
Postremo abeunti multa munera
obtulit. que uir beatus ut sempe
paupertatis sue custos cuncta rece
pit. Et quia palacium semel in
gressi sumus / h[ic] diuersis i palatio
temporibus gesta conecit. neq[ue]
p[re]mittendum uidetur / circa ma
rtini admirationem / regine fide
lis exemplum.

Maximus impator r[om]p. q[ui]b[us]
nabat / vir omni uita meri
to p[er]icaculus / si ei uel diadema
uol legitime tumultuante milite
impositum repudiare / uel armis

ciuilibus abstinere licuisset. Sed
 magnam imperium nec sine peri-
 culo renui. nec sine armis potuit
 teneri. hic martinus sepius euo-
 catum receptumque intra palacium
 uenerabiliter honorabat. Totus illi
 cum eo sumo. de pñtibz de futis.
 de fidelium gloria. de eternitate
 sanctorum. Cum interim diebus
 ac noctibus. de ore martini regia
 pendebat. euangelico illo. nō iſterio-
 re exemplo pedes sancti fletu riga-
 bat. crine tergebat. adartumque
 quem nulla umquam femina contigit.
 istius afflictionem. vno potius
 fuitutem non poterat euadere. Nō
 illa opes regni. nō imperij digni-
 tatem. nō diadema. nō purpu-
 ram cogitabat. diuelli martini pe-
 dibus solo strata non poterat. po-
 stremo a uiro suo poposcit. deinde

martinum uterq; compellunt. ut ei
remotis omnib; ministris preberet
sola convivium. Nec potuit vir beatus
obstinatus reluctare. Compositur
castus regine manibus apparatus.
sellulam ipsa constermit. mensam
admonit. aquam manib; submi
nistrat. cibum quem ipsa coverat
apponit. ipsa illo sedente eminens
secundum famulantium disciplinam
solo fixa consistit immobilis. p omnia
ministratis modestiam et humi
litem exhibens sermentis. Mis
cuit ipsa bibituro. et ipsa porrerit.
finita cenula. fragmēta panis assu
pta micisq; collegit. sacis fidelite
illas reliquias impialib; epulis ap
ponens. beata mulier tante pietatis
affectu. illi merito companda que
venit a finib; terre audire sapie
tia salamonis. Siquidē simplice

sequamur historiam / sed fides regi
 nary est conferenda quod mihi li
 cat sepata misterij maiestate di
 xisse. Illa expetijt audire sapiēter.
 ista non tantū audisse cōteta / sed
 tmeruit sūire sapienti. Ad hec po
 stumianus. Jam dudum inquit
 galle audient te loquente. Reheime
 ter admiror regine fidem. Sed il
 lud ubi est. q nulla unqz femina
 crebatur ppius adstasse martino.
 Ecce ista regina non solum adstare
 sed etiam ministravit. Et uereō ne
 isto aliqz tulum se tueant exemplo.
 qui libent' feminis inserunt. Tum
 gallus. quid tu inquit nō uidees
 quod solent dicere gramatici. locuz.
 tempus. psonam. Propone enim
 tibi ante oculos captum in palatio.
 imperatoris precibus ambiri. regi
 ne fide cogi. tpris necessitate con

stringi. ut clausos carere liberaret.
exilijs datos restitueret. bona ade-
pta reliberet. hec quata putas con-
stare epō debuisse. Ut p his omnibz
non aliquotulum de rigore ppositi re-
laxaret. Vexat. quia occasione huius
exempli male utrosq; ee aliquos
arbitraris. illi vero felices erunt si
a disciplina exempli istius viri n̄
recedant. Videant emz quia a
martino semel tantum in vita
sua iam in septuagenario. nō in
dua libera. non uirgo lasciuens.
sed sub viro uiuens. ipso viro parit
supplicante. regina seruiunt. tam
ministrant. hec edenti non euz epu-
lante discubunt. nec ausa ē parti-
cipare conuiuiz. sed desisterebat
obsequiuz. discite igitur disciplina.
fuiat tibi matrona. nō imperet.
et fuiat. nō recumbat. Sic marti

252
illa ministravit domino. nec tū
ē ad scita convivio. vmo plata ē
ministranti. que verbum potius
audiebat. Sed in martino ista
regna utrumq; complevit. et mi
nistravit ut martha. et audiuit
ut maria. Et si quis hoc uti volu
erit exemplo. p omnia teneat exe
plum. Talis causa sit. talisq; pso
na. tale obsequiū. tale convivium.
et in omni vita semel tantum. Pre
clare inquit postumamus. nōdes
istos ut martinū nō egrediat^r ex
tua constringit oro. Sed piteor
tibi. quia hec surdis audient auri
bus. Nam si martinū tuas seque
rem. nunq; causas d' osculo dice
remus. Et uniuersa sene opinio
nis. et opprys d' careremus. Verū
sicut tu soles dicere. cur edacitatis
argueris. galli sumus. Ita nos i hac

parte nunq̃ uel martini exemplo.
uel tuis disputationibus cōgendi fa-
temur. Verū tamē hec nobis nā du-
dum agentibus. quid tu tā obsti-
nate sulpici taces. Ego ne inquit. nō
solūmodo taceo. sed olim de istis
tacere disposui. Nam quia quādam
uiduam uagam inuidolam sūptuo-
sam oburgauerim lasciuus uicti-
tantem. Idemq̃ uirginē adoloscē-
ti eandem mihi caro indecentius
adherentem. Cum quidē ipam
frequent̃ audissem. alios etiam qui
talīa agerent. increpare. tāta mihi
omniū feminarū cluictorūq̃ mona-
chorū adia concitauit. ut aduēsus
me utraq̃ legiones iurata bella su-
sciperint. Unde queso taceatis ne
etiam hoc quod uos lequimini ad
meam referatur iniuriā. Tota no-
bis istorū mentio relinquatur. ad

tantum totius
ut aggressus es
phica. tunc ille. t
tantā narra
studis uis m
sed quia uol
claudare mihi n
huc dies supe
dum itame
nos paratur a
memoriam e
in quo martinu
esse uirtutem
Andromachus
fimo bitturigu
ia ibi ē celebris
minus gloriosa
multitudo. pr
martinus. in secretar
mansionem. post d
ante in secretariis

martinum potius reuertam. Tu gal
 le ut aggressus es ceptum opus
 explica. tum ille. tam quidem nob
 inquit tanta narram. ut satiffa
 cere studis uris meus fmo debue
 rit. Sed quia uoluntati ure no
 obsecundare mihi non licet. q̄ntuz
 ad huc dies superest loquar. Nam
 certe dum strame illud quod i
 lectos nros paratur aspitio. subue
 nit in memoriam etiam de stramu
 ne in quo martinus iacuerat. fac
 tam esse uirtutem. res ita gesta ē.
Quidiomachus uicis in con
 timo bitturigum atqz tironoy.
 ecclia ibi ē celebris religione sc̄toꝝ.
 nec minus gloriosa sacraꝝ uirgi
 num multitudo. preteriens ergo
 martinus. in secretario ecclie hinc
 mansionem. post discessuz illius.
 cuncte in secretariuz illud uirgines

irruerunt / ad labunt singula loca.
Vbi aut sederat vir beatus. aut ste-
terat. stramentum etiam in quo
quieuerat partitur. Vna eaz post
dies paucos partem straminis qua
sibi pro benedictioe collegerat. mer-
guntino quem spiritus erroris agita-
bat de ceruice suspendit. Nec
mora dicto citius electo demone
persona purgata e.

Per idem fere tempus marti-
no atreueris reuertenti fit
obuiam quam demon agitabat. q
relicto grege suo. in homines fere-
batur. etiam multos noxie petula
confederat. Vex ubi nobis cepit
ce contigua. hi qui eam eminus
sequebantur predicere magna noce
ceperunt. ut caneremus. Sed
postq ad nos toruis furibunda
luminibz ppus accessit. matine

ma manu obuiam
tere iubet. que mox
cepit stare. mobi
ra uidet martinu
monem supsedenti
repans. discede m
ad pecude et inoy
tate desiste. para
recessit. nec det
maula. quin se m
tatam. ante pedes
nere pstermitur. det
martino gregem suum
ceteraz boui
muscant. hoc illud
inter medias fla
en sensit incendiu
arbitror ee referen
plenius iste sulpit
suo ptitum. in ep
stea quaz ad enre

254
elevata manu obviam pecudē con
sistere iubet. que mox ad vēbuz
illius cepit stare mobilis. Cū m
terea videt martinus dorso illius
demonem supsedentem. quem
increpans. discede inquit fume
ste de pecude et innoxius amal
agitare desiste. paravit neq̃ spi
ritus recessit. nec defuit sensus
in bucula. quin se intelligeret li
beratam. ante pedes sc̃i recepta
quiete p̃sternitur. deinde iubete
martino gregem suum petijt. seq̃
agmini ceterarū bonū placidior
invenit. hoc illud fuit tempus.
quo inter medias flamas positus
non sensit incendium. quod m̃
nō arbitror eē referendum. quia
hoc plenius iste sulphureus. l. 3. i. li
bro suo p̃titum. in epla tamen
postea quaz ad ensebium tū p̃bz

modo ep̄m fecit. exposuit. quas tu
postumiane aut credo legisti! aut
si in cognita tibi est. cum libuerit
in p̄mptu ex illo armario habes! nos
ab illo om̄ssa referimus.

Quadam autem tempore. dum
dioceses aramiret. venātūz
agmen īcurrūz. Canes lepore se
quebantur. iamqz multo spacio uic
ta bestiola. cum undiqz campi
late patentibus nulluz ēet refūgiū.
mortem īminentem iamqz ca
pienda crebris flexibz differebat.
Cuius periculum uir beatus pia
mente misatus. inquit canibz
ut desisterent sequi. 7 sineret abi
re fugientem qui continuo ad p̄mū
suūm eius imperūz constituerūt.
Credentes unctos. ymo potius
affixos in suis herere uestigijs. ita
lepūsculus p̄secutoribz alligatis īco

•• lūm̄g.

lunus euasit. Opere p̄tium autē
est et familiaria illius uerba spiri-
taliter sale condita memorare.

Quem recēter tonsam forte
conspexat. euēgeliū inquit
mandatū ista complēuit. duae
hūc tunicas. Vnam eaz largita
ē non habenti ita et nos facere de-
betis. Item cum subulam algentē
ac pene nudum pellicia ueste in-
dūset. en inquit adam eiectus de
paradiso. i ueste pellicia sues pascit.
Sed nos illo uetere deposito. q ad
huc in isto manet nouiz potius in-
duamur. Vones expte prata depa-
uerant. porci etiam nōnulla suffo-
derant. pars cetera que manebat
illeſa. diuersis floribus q̄ picta i-
uernabat. Expeciem inquit gerit
pars illa coniugij. que pecore depas-
ta. Et si non p̄nitius grāz amittit

herbarum / nullam tamen florum re-
tinet dignitatem. Illa uero quae
porci pectora immunda foderunt. for-
mationis ymaginem fedam praebet.
Ceterum illa portio quae nullas sen-
sit iniurias. gloriam uirginita-
tis ostendit. herbis fecunda iuridi-
zat. feni quoniam ea fructus erubeat.
et ultra omnes spem distincta flo-
ribus. quoniam genus incantibus orna-
ta radiat. beata spes et deo digna.
nihil enim uirginitati est comparan-
dum. Ita et illi qui coniugia for-
mationi comparant. Vehementem
errant / et illi qui coniugia uirgi-
nitati equanda estimant / miseri
penitus et stulti sunt. Verum haec a
sapientibus tenenda distinctio est.
ut coniugium pertineat ad ueniam.
uirginitas spectet ad gloriam. for-
nicatio deputet ad poenam. nisi satis

facte pueri.

Ille quidam a-
monachus pfe-
sibi eminus i-
uicturus ero
minutus uar-
brutum pectus
gem suam quam
monasterium puellarum
mitate mutata. se
let hinc. Adit e-
heremita. quid
stetur. Ille uero u-
abnuere. femina
monacho. in ma-
one misceri. pos-
misteret. affir-
ito ee nocitur. se
in uelle solatio. por-
in sua reuolueret
monachus se ee milite-
quaz in eadem euns

Miles quidam angulū ī ecclā
 monachūz p̄fessus abiēcāt.
 cellulaz sibi emmūis ī remoto q̄
 heremita uicturus exererat. Intēa
 astutus inimicus uariis cogitatio
 nibus brutum pectus agitabat. ut
 cōiugem suam quam martines
 ī monasteriūz puellaz ēē p̄pererat.
 voluntate mutata. securus potius
 uellet habitare. Adit ergo in martini
 fortis heremita. quid haberet aī
 confitetur. Ille uero uehementē ce
 pit abnuere. feminaz uero rursū
 iam monacho. n̄ marito ī cōgrua
 ratione misceri. postremo cum
 miles instaret. affirmas n̄ hoc p
 posito ēē nacturū. se sollo cōiugis
 uti uelle solatio. porro ne rursus
 se in sua renolueret. non ēē me
 tuendūz se ēē militem xp̄i illam
 quoqz in eadem eiusdēz militie

sacramenta irasse pateret epus
sanctus et seruum suum fidei merito
nescientes pariter militare. Tum
martinus. Verba uobis ipsa dictur
sum. dic mihi inquit si umquam
in bello fuisti. si in acie constitisti.
Et ille respondens inquit. in acie
steti. et bello frequentiter fui. Ad
hec martinus. dic mihi ergo. nun-
quid in illa acie que armata in pre-
lio parabatur. aut etiam aduersus
hostilem exercitum elato cominus
pede. Vbi distincto ense pugnabas.
aut ullam feminam stare. aut pu-
gnare uidisti. Tum demum miles
confusus erubuit. gratias agens se ex-
rori suo non fuisse premissum. non
aspera increpatione uerborum. sed
uera et rationabili sui personam
militis comparatione correctum.
Martinus autem conuersus ad nos.

sicut enim frequēs frūz turba nulla
 uerat. mulier inquit uiroz casta
 non aseat. acies militum separata
 consistat. paula femina in suo deges
 tabernaculo sit remota. Cōceptibi
 lem. n. reddit exercitum. si uiroz
 cohortibus feminea turba misceat.
 Miles in acie. miles pugnet i cauo.
 mulier se intra muroz munime
 ta contineat. habet et illaz gloria
 suam. si pudicitiam uiro abūte s.
 uauerit. cuius hec prima uirtus
 et consummata uictoria ē non uidei.
Illud uero sulpiu memuisse
 te credo. quo affectu nobiscum et tu
 coram ad eē illam uirginem pre
 dicaret. que ita se penitus ab oīz
 uiroz oculis remouisset. ut ne ipz
 qd ad se martinez cum eā ille oīz
 cā uisitare uellet admissit. Naz
 cum pater angelluz illius pteriret

in quo se iam ante complures años
pudica colubeat. audita fide illig
atq; uirtute. deuertit. ut tãz illu
stris meriti puellam religioso o
ffo eps honoraret. Nos consequē
tes gauisuram illam uirginem
putabamus. siquidez hoc testimo
nium uirtutis sue ēē habituram
ad quam tãti nomis sacerdos de
posito ppositi rigore uenisset. Vix
illa fortissimū uincta ppositi ne
martini quid cōtēplatione laxauit.
Ita uir beatus accepta p alia fe
minam excusatione laudabili
ab illius foribus que uidēdam
se salutandamq; non dederat
letus abscessit. O uirginem glorio
sam que nec amātinio quid passa
est se uideri. O beatum marti
num qui illaz repulsam non ad cō
tumeliā suā duxit. sed magni

illius ann
tem. in usitati
erat regionibus
am. Ego cum h
illa uisula nos m
ens. i. coegisset.
in eadem illa uir
etq; martinus d
erat. Nullius e
miz. nullius n
nichil ex his que
miserat refuta
ductione illius a
me respuendam
sacerdotibus pter
uelo uirgines istu
et fores istas si cat
uoluerint. etiam be
ne ad se impbis
non uereantur etia
sacerdotes. Totus ho

ficial illius cum exultatione uir-
 tutem. in usitatum in his dux
 taxat regionibus gauderet exem-
 plum. Ego cum haud longe ab
 illa uillula nos manere non imi-
 nens & regisset. xenu beato ui-
 ro eadem illa uirgo transmissit.
 fecitq; martinus quod antea non
 fecerat. Nullius enim ille umq;
 xenuz. nullius munus accepit.
 Nichil ex his que uirgo uenerabi-
 lis miserat refutauit. dicens. be-
 nedictione illius a sacerdote mi-
 nime respiciendam. que esset mul-
 tis sacerdotibus pferenda. Audiatur
 queso uirgines istud exemplum.
 ut fores istas si eas mali obsidere
 uoluerint. etiam bonis claudant.
 & ne ad se impiis sit liber accessus.
 non uereantur etiam excludere
 sacerdotes. Totus hoc mundus au-

diat. Videri se martino uirgo nō pas-
sa est. Non utiqz illa quecumqz a
se repulit sacerdotem. sed in eius
uiri conspectu puella non uenit. que
uidere salus uidentius fuit. quis
autem hoc alius preter martinum
sacerdos non ad suam iuriaz re-
tulisset. quot aduersum sanctaz
uirginem motus. quantasqz iras
mente concepisset. hereticam uchi-
casset et anathematizandaz eē
decreuisset. quis uero illi beate aīe
illas uirgines pretulisset. q̄ crebris
occursionibz ubiqz p̄bent se obuias
sacerdoti. que conuiuia sumptuo-
sa disponunt. que unam paritē
occurbunt. Sed quo me dūc oro.
paululum iste liberior s̄mo rep̄mē-
dus est. ne ī aliquoz forsitā īcur-
ram offensam. Et. n. infidelibus
obiurgatōis uerba nō p̄sunt. fide-

libus ante faciet
Vox ego ita uirtu-
tis predicabo. u-
ne ad martinum
longinquis regio-
nibus derogant
hoc beatum uiri-
tu etiam angeli
After id que
postumiane
ntuebatur. te test-
lam die ego uis-
us illius erubia-
bras cum silenti-
genti honore et tre-
angeli tabernaculi
erubias ducerem
clauso cellule sue
nesciret. Interim
murmur audiui
re quanta circumfu-

libus autē faciet satis exemplum.
 Verū ego ita uirtutem huius uirgi-
 nis predicabo. ut tamē nichil illi
 que ad martirium uidentur ex
 longinquis regionibus sepe ueniret.
 arbitrer derogandum. Si quidem
 hoc beatum uirum frequentē affec-
 tu etiam angeli frequentarunt.

Quod id quod dicturus sum
 postumane hoc tibi me antez
 intuebatur. te teste recte prohibebo. q̄
 dam die ego et iste sulphitius p̄fori-
 bus illius exubantes. iam p̄ aliq̄
 horas cum silentio sedebamus in
 genti honore et tremore ac si ante
 angeli tabernaculum mandantes
 exubias duceremus. Cum quidē
 clauso cellule sue ostio nos ibi eē
 nesciret. Interim colloquentium
 murmur audiuimus. et mox horro-
 re quacta circumfundimur. ac ob-

Stupentes nec ignorare possumus.
nescio quid fuisse diuinum. Post
duas fere horas ad nos martinus
egreditur. Ac tunc cum iste sulpi-
cius. sicut apud eum nemo fami-
liarius loquebatur. cepit orare.
ut precipientibus oraret indicaret.
quid illud diuinum fuisset horum
quod fatebatur nos ambo se fuisse.
vel cum quibus fuisset in cellula
collocutus. Tenuem enim nos huius
intellectum smocinantium sonum
perforibus audisse. Tunc ille cum mul-
titudine cunctatus. sed nichil erat
quod ei sulphicius non extorqueret
inuito. Incredibilem forte dic-
turus sum. sed christo teste non men-
tior. Nisi quispiam est tam sacrile-
gius ut martinus estimet fuisse
mentitum. dicam inquit vobis.
sed si vos nulli queso dicatis. x

nes. Teda. i. mar-
tinebat autem no-
tum singulaz
sed frequent
instituti. petru
aplos uideri a
gunt. Jam uero
cum quisqz uer
tibus merepabo
arime patiebat
tum atqz hebet
e plerisqz etiam
ro constitutis
antur. ne dum
is qui hec audien
am nisi in estim
qz in ipse martir
apud nos tanta
deretur. qz qz m
in operibus marti
humana dubitau

Agnes. Teda. et maria mecum fuerunt.
 Referebat autem nobis uultum atque
 habitum singulorum. Nec uero illo
 die sed frequentius se ab eis confessus
 est uisitari. petrum etiam et pau-
 lum apostolos uideri a se sepius non
 negauit. Jam uero demones qui
 ad eum quisque uenisset. suis no-
 minibus increpabat. mercurium
 maxime patiebatur infestum. Iouem
 brutum atque hebetem esse dicebat.
 hec plerisque etiam in eodem mona-
 sterio constitutis incredibilia in-
 debantur. ne dum ego confidam
 omnes qui hec audient credituros.
 Nam nisi in estimabilem uitam
 atque uirtutem martinus egisset neque
 quod apud nos tanta gloria positus
 haberetur. quod quod minime mirum si
 in operibus martini infirmitas
 humana dubitauerit. cum multos

hodieq; uideamus nec euāgeliz
quidem credisse.

Ad Martino autem sepe angelos
uisos familiariter et sensim
reperiti sumus. Rem minimam
dicturus sum. sed tū dicā. apud
nemausum epō synodus hēbatur
ad quāquid ire noluerat. sed qd
gestum ēt scire cupiebat. Casu cū
eo iste sulphicius nauigabat. sed p
cul ut semp a ceteris in remota na
uis parte residebat. ibi ei angelus
quid gestum ēt in synodo nūcia
uit. Nos postea tempus habiti cōcilij
sollicite requirentes. satis comptus
habuimus ipso die fuisse conuentus.
et ea ibi ab epīs fuisse decreta que
martino angelus nūciauerat. hec
cum marime gallus necdum ex
plicitis que statuerat referre laque
retur. puer familiaris ingressus

muniant re fr
re pforibus. dubi
trum gallum ad h
adire. an exoptatiss
officij causa ad r
currere. Tum gall
mentum sancti
reliquenda nobis
ipa coquebat huc
nec synonem. Ver
in uirtutibus. neq;
resa potuerunt. h
uisse sufficiat. c
mus. Ita pariter a
missione surrexm
her tans. Ites dia
in multitudine homin
currerit audire gal
martini uirtutibus l
in puellam duodecim
tatem curauit.

est ruitant refrigerum pbrm
 stare pforibus. dubitare cepimus
 utrum gallum ad huc esset melio
 audire. an exoptatissimo nobis uir
 qui officij causa ad nos ueniebat.
 decurrere. Tum gallus etiam si no
 ob aduentum sanctissimi sacerdo
 tis relinquenda nobis hec eet oro. i
 nox ipa cogebat hucusqz ptactuz
 finire sermonem. Vex quia de ma
 ni uirtutibz. neqz explicari uni
 uersa potuerunt. hec uos hodie
 audisse sufficiat. erat reliqua di
 cemus. Ita pariter accepta galli
 sponse surreximus. **Explicit**
liber tans. Itz dialogus secundus.

- ¶ bi multitudine hominu in sperata
 occurrit audire gallum de sancti
 martini uirtutibz locutuz.
 ¶ bi puellam duodeceme ab utero mu
 tatam curauit.

¶ bi oleum sub eius benedictione
creuit et ampullam cuius oleo qd
benedixerat sup constatum ma
more paumentuz cecidit ⁊ i
tegra est inuenta.

¶ bi ipius noie inuocato canis hesit
latratus in gutture.

¶ bi orante ed amicianus lecto suo
turbatus excutit ⁊ uniuersa ult^o
concedit.

¶ bi quotiens uenturus ad ecclia. pe
dem ex cellule sue limē extulisset.
demonoz gemitus medicabat.

¶ bi orombz suis paguz agrad meli
berant.

¶ bi amicianu demone expulso mi
tiores fecit.

¶ bi ydolz orombz prostravit.

¶ bi colupnam immense molis in ex
pugnabilem cui ydolu supstabat.
orombz soluit i puluerem.

miliere p Anno
rante sanauit
serpens iussu ill
um transmeau
scatoribus me
illius capta
usa ē manus il
ferentis uestita n
mmes.
angelus monuit
uthatiane partis
uel ad horam ne
scuerat quod po
conuentibus
mergumini pu
ie attingeret cura
egyptius necdu
ato nomie eius de
liberatus est.
bi leonti domu ab
orombz liberauit ⁊

262
Vbi mulierē p̄flumio sanguinis la-
borantem sanauit.

Vbi serpens iussu illius in ultiores
rupum transmeauit.

Vbi piscatoribus nihil capientibus
iussu illius capta p̄uenit.

Vbi uisa ē manus illius sacrificiū
offerentis uestita nobilissimis
geminis.

Vbi angelus monuit ⁊ consolatus ē
phithatiane partis communioē cui
se uel ad horam necessitate n̄ spū
miscuerat quod postea ab oībus
ep̄is conuentibus se remouit.

Vbi mergumini p̄us q̄ lime cellule
sue attingeret curauit.

Vbi egiptius necdū xpianus ino-
cato nomīe eius de naufragio ma-
ris liberatus est.

Vbi leonti domū ab omī periculo ⁊
orōnibz liberauit ⁊ munera illis

recipe noluit.

Vbi fornacule sue sensit iniuriam.
Vbi aut. de martino autem expectare
non debes. ut ulla sit finis referē
di. aut ullo ualeat sermone cōclu
di. Ista interim de illo uiro porta
bis orienti. et dum recurris diuisa
loca. portos insulas uel ciuitates pre
terieris. martini nome et gloriam
predica populis.

Vbi sperat sollicite inquiri et pie ui
sitari sepulturam ponimus.

Explicauit capitula.

Incipit liber quartus.

Tressit o galle. surgendum ē.
nam ut uidet et postumano
instat. Et hic pbr qui hesterno au
ditorum amiserat expectat. ut que
de martino nro in hodiernū diē
explicanda distuleras debito spō
sionis euoluas. non ignarus qdē
iste omniū qcuqz memorata sunt.

sed dulcis et grata cognitio est / etiam
 nota relegenti. siquidem nature
 ita copatum sit. ut meliore quies
 conscientia se nosce gaudeat. que
 multorum testimonij non esse incerta
 cognoscat. Nam et hic apino acto
 loscentia martinum secutus nouit
 quidem omnia. sed libenter cogni
 ta recognoscat / fatebor enim tibi
 galle martini michi sepius audi
 tas esse uirtutes. Quippe qui de eo
 etiam litteris multis mandaueri.
 sed per gestorum admirationem. semper
 michi noua sunt. que de illo licet
 audita sepius reuoluunt. proinde
 additum nobis refrigerium audi
 torem eo impensius gratulamur.
 quo promptius postumianus iste qui
 hec orienti inferre festinat. qui
 sub testibus consignatam ab se ac
 cepturus est ueritatem. hec me lo

quente galle iam ad narrandum
parato iterum turba monachorum. Sui-
grius pbr. aper. Sebastianus ag-
ricola. et post paululum ingre-
ditur pbr. fr. etherius. cum calipio
ne diacono et amatore sub diaco-
no. postremus aurelius pbr. dul-
cissimus meus longiore via ve-
niens. anhelus cucurrit. Quod
nos inquit tam subito et tam in spe-
rate. tam ex diuersis regionibus.
tam mane cucurritis. Nos inq-
uit hesterno cognouimus gallum
istum per totum diem martini
narrasse uirtutes. et reliqua in
hodiernum diem. quia nox op-
presserat distulisse. prope matu-
rauius frequens auditorum
facere. tantam mentis leuitate. In-
ta nuntiatur multos secularium
stare per foribus. nec ingredi aude-

sed ut adun-
tum aper. neque
adun fieri come-
ndum curios
religione ueneru-
illorum uice qu-
et censebat. et
etherius ex
mitterent con-
int repulsi. Si
se de componi
doli sua uerec-
misset. tand-
et. Conuenistis
audiendum et sa-
religiosas potius
ut arbitror attuli-
fide testis. non or-
tatum. Que aut-
sunt non reuolu-
non audierunt.

264
tes. sed ut admitterentur orates.
Cum aper. neq̃q̃ inquit istos nob
admisseri conuenit. quia ad au
diendum curiositate potius q̃
religione uenerunt. Confusus
ego illoꝝ uice quos non admittere
dos eē censebat. egre tamen obtinui.
ut euherius ex uicariis 7 celsum
admitterent consularem. Ceteri
sunt repulsi. Tuz gallus media
in sede compomitus. qui cum
nobili sua uerecūdia silentium
tenuisset. tandem ita exorsus
est. Conuenistis inquit ad me
audiendum 7 sancti 7 discreti. s̃
religiosas potius q̃ doctas aures.
ut arbitror attulistis. Audiri me
fide testis. non oratoris copia locu
turum. Que antez hesternis dicta
sunt non reuoluam. Illi autē q̃
non audierunt. ex scriptis recogno

scant. Nonna postumanius expectat.
muntiaturus orienti. ne se i com
patione martini preferat occidendi.
Ac p'muz gestit animus. quod refri
gerius in aurem suggerit explicat.

Res in carnotena gesta e' cun
tate. pater filiam duodece
nem ab utero mutam puella ma
tino cepit offerre. poscens. ut lin
guam ligatam meritis suis factus
absolueret. Ille cedens epis. qui tuz
forte latus illius ambiebant uale
timiano atqz inetricio. inparez se
ce tante moli. sed illis q' sanctio
ribus nihil ipse fatabatur. At illi
pias p'ces una cum pre supplicia no
ce uingentes. orare martinuz. ut
esperata p'staret. Nec auctatus ult
utrūqz preclarū. ostendendo
humilitatem. nec differendo pie
tatem. iubet circumstantis populi.

.. multitudines.

multitudinem submoueri. Episcopus ta-
 tum submoueri et puella patre et
 assistentibus. in oronem suo illo
 more prosternitur. deinde pusillum
 olei cum exoracim pfatione bene-
 dicit. atque ita in os puelle sanctifi-
 catum liquorem. cum et linguam
 illius digitis teneret infudit. Nec
 fefellit sanctum virtutis euentus.
 patris nomen interogat. mox illa
 respondit. proclamat pater cum gau-
 dio pariter et lacrimis martini genua
 complexus. et hanc primam se filie
 audisse vocem cunctis stupentibus fa-
 tebatur. Ac me auquam id incredibi-
 le forte videatur. prohibebat vobis
 euagrius presens testimonium ve-
 ritatis. nam res ipso pntu tua gesta
 est. parum illud est. quod nuper ar-
 pagio pbro refferete cognoui. sed non
 pretermittendum videtur.

Avicam comitis uxorem nūq̃
se martino oleum. quod ad
diuersas morborū causas necessa
rium. sicut est consuetudo bene
diceret. ampullaz uteream istiq̃
modi fuisse. ut rotonda i uētrez
cresceret ore p̃ducto. sed oris exis
tentis concaviū non repletur. quia
id moris sit uastula complere.
ut pars umbonibz obstruēdie
libera relinquatur. Testabat p̃br
uicisse se oleum sub martini bene
dictione creuisse. quod ab exundā
te copia sup̃na deflueret. Tandēq̃
dum ad matrem famlīs uasculū
refereret suasse uirtutem. Naz
inter manus pueri portantis ita
semp exundasse oleum. Ut om̃e
illius uestimentūz copia sup̃fusi li
quoris operiret. Matronaz ita usq̃
labruz plenūz uasculum recepisse.

266
ut pbr. hodieq; fatetur obtendi pes
sili quo claudi diligentius sua
da consuevit in vitro illo spatium
non fuisse. Mirum et illud quod
huic. me autem intuebatur me
min contigisse. vas utrumq; cum
oleo quod martinus benedixerat i
fenestra paululum editiore depo
suit. puer familiaris in cautior. li
teum suppositum ampulam ibi
esse ignarus attraxit. Vas sup con
stratum marmore pavimenti
decidit. cunctis metu exterritis
ne benedictio depisset. ampullu
la pmi incolomis est reperta. ac
si sup plumas molissimas decidisset.
que res non potius ad casum qz
ad martini est referenda virtu
tem cuius benedictio perire no pot
uit.

Quid illud quod factum est a qda

cuius nomen quia p̄ns est ⁊ p̄disse ue-
tuit sup̄primetur. Cui quidē tēpori
hic saturninus int̄fuit. Canis nob̄
im̄portunior oblatrabat. in nomine
inquit martini iubeo te obmutescē.
Canis hesit latratus in guttere. lin-
guam. ut abscissam putares obmu-
tuit. Ita p̄z est ip̄m martinuz
fecisse uirtutes. Credite mihi. q̄a
etiam alij in nomine eius multa fe-
cerunt.

Aviciam quondam comitis no-
ueratis barbaram nimis ⁊
ultra om̄s eruentam feritatem. hic
radibo spiritu rabido ingressus tu-
ronum ciuitatem. sequentibz eum
miserabili facie ordinibz catenatis.
diuersa p̄dendis parari iubet ḡna
penarū. disponēs postremo die at-
tonita ciuitate ad opus tam t̄ste
p̄cedere. quod ubi martino cōptuz

st. solus paulo
et pretorum b
et cum p̄funde
centibus auctis
erans pateret in
na p̄sternitur. ⁊
gum somno sepi
pellitur. Seru
na lumina iacet
na ille uoce p̄cep
is erant. Com
etis exclamat r
nons. uent p̄tini
arent. ne dei su
nam. sed illi ut e
sno. Vir p̄ma li
videntes dñm suu
illus. negant q̄
et suomet ingenio
nem uoce posse in
illi crederent i illo

est. solus paulo ante mediā nocte
 ad pretorium bestie illius tēdit.
 sed cum p̄funde noctis silentio q̄
 scentibus cunctis nullus foribus ob
 seratis pateret ingressus ante limi
 na p̄sternitur. Inta auianus
 graui somno sepultus. angelo irruē
 te p̄cellitur. Seruus dei inquit ad
 tua limina iacet. et tu quiescis.
 quia ille nocte p̄cepta lecto suo turba
 tus excutit. Comocatusq; suis tre
 pidus exclamat martinus ēē p̄fo
 ribus. uent p̄tinis. Claustra re
 laxent. ne dei suis pateret iū
 riam. sed illi ut est omniū nasa
 suoz. Vir p̄ma limina egressi Ir
 ridentes dñm suū q̄ somno fuisse
 illusus. negant quemq; ēē p̄foribz.
 ex suomet ingenio cōiectantes. nemi
 nem nocte posse uigilare. nedum
 illi crederent i illo noctis horrore

iacere ante aliena limina sacer
dotem. idq; aunciano facile psua
sum. rursus soluitur in sopore.
Sed mox in maiore concussus
exclamat martinus stare pforibus.
sibi ideo nullam quietem ani
corporisq; prout. tardantibus
suis. ipse ad limina exteriora p
greditur. ibi martinum ut fecerat
dephndit. percussus miser tante
manifestatione virtutis. quid in
quit hoc dñe mihi fecisti. nihil
loqui te necesse ē. Scio quod desi
deras. Video quid requiras. discede
q̄ totus. ne me ob iuriam tuam
celestis ira confirmat. satis solue
rim huiusq; penarū. Crede quia
non leuiter apud me actus est.
ut ipse pcederem. post discessum
autem sc̄i aduocat officiales suos.
iubet om̄s custodias relaxari. Et

mor ipse p̄fascatur.
ano. letata est a
ec cum multis a
unt. tum nuper re
nem coram uidetis
iure extrinsecus
amine maiestatis
p̄ aunciano relati
tū nolo m̄remi
ce. quod hesternu
ingulas quasq; u
stium p̄sonasq;
uas si quis fuerit
ad huc in corpore f
erigit id in fidel
qui in aliquibus que
rati sunt mutare
ergo testes ad huc
ninentes. quib; q
dubitant. magis
si adeo infideles s̄

mox ipse perficiatur. Ita fugato au-
 ciano. letata est ciuitas & liberata.
 hec cum multis a uicino compta
 sunt. tum nuper refrigerius pbr
 quem coraz uidetis ab agarido fide-
 li uiro ex tribuni sub inuocatoe
 diuine maiestatis. qui sibi hoc ab
 ipso a uicino relatum esse iurabat.
 Ceterum nolo mirum me hodie fa-
 cere. quod hesterno non feci. ut ad
 singulas quasque uirtutes nomina
 testium personarumque subnectam. ad
 quas si quis fuerit incredulus. quod
 ad huc in corpore sunt. recurrat.
 Exigit id infidelitas plurimorum.
 qui in aliquibus que hesterno memo-
 rata sunt mutare dicunt. accipiat
 ergo testes ad huc in columnes atque
 uiuentes. quibus quia de fide sua
 dubitant. magis credant. Sed
 si adeo infideles sunt. profiteor. quod

835
nec illis sunt credituri. Minor autem
quendam qui uel tenuem sensum
religionis habeat. tantum praeuli
uelle comitere. ut putet quendam
de martino posse mentiri. facessat
a quoquam qui sub deo uiuit ista
suspicio. neque enim martinus hoc
indiget. ut mediatus asseratur. sed
tamen totius fidei fidem apud
te christe deprimimus. Nos nec alia di
xisse. nec alia dicturos quod que aut
ipsi uidimus aut que manifestis
auctoribus uel plerumque ipso retere
cognouimus. Ceterum si dialogi spes.
quo ad leuandum fastidium lectio
narraretur assumptimus nos pie
prestruere positemur historie ue
ritatem. hec me extrinsecus irerem
nonnullorum incredulitas. non fin
meo dolore compulerit. sed redeat
ad nostrum fidei consensum. in quo me

am me tam studi
teor necesse est.
anter. qui repulsi
antum iudicant a
crediderunt.
Afferor siquidem
et pro dolore tot
ident martinum in
as demones fateri
erum beati uiri
te erat milibus di
quociens uenturum
in ex cellule sue
deret per totam ecclesiam
ingentes et quasi ad
gamma damnanda tr
entum epi. clericis
resarent. demonorum
met. Vidi quendam
martino in aera rap
entis in sublimem

cum me tam studiose audiri uideā,
fateor necesse est. apertius fecisse co-
stanter. qui repulit infideles. eos
tantum iudicantis audire debere
qui crederent.

Afteror siquidem creditis spū
et predolore totus in fano. nō
credent martinū uirtutibus xpiani.
quasi demones fatebantur. Mona-
sterium beati uiri duobus a cūi-
tate erat milibus distans. Sed
si quotiens uenturus ad ecclīaz pe-
dem ex cellule sue limen extulerat.
Videres p̄ totam ecclīam merguminos
rugiētes et quasi adueniente iudice
agmina damnanda trepidare. ut ad-
uentum epī. clericis qui uenturū ee
nescirent. demonū genitū mōi-
caret. Vidi quendam appropinquatē
martino in aera raptum manibus
extensis in sublime suspendi. ut i

nequē solum pedibus attingeret. Si
quando autem exorcizandorum demo-
num in artibus operam recepisset,
neminem manibus attrectabat, ne-
minem in monachis increpabat. Sicut
plerumque per clericos rotat turbo et
verborum. Sed ad motus energumini-
um ceteros iubebat abscedere. Ac fori-
bus obsecratis in medio ecclesie cili-
circumtectus, cinere respersus, solo
stratus orabat. tum vero cerneret
miseros diverso exitu purgari. et
illos sublatos in sublime pedibus
qui de nube pendere, nec tamen in-
vestis deflueret super faciem, ne
faceret verecundiam nudata pars
corporum. At in parte alia uideret
sine interrogatione uexatos et sua cri-
mina confitentes, nomina etiam
nullo interrogante predebant. Ille se io-
uem, iste mercurium fatebantur.

Stremo auctos dicit
in ipso cerneret an-
tam in martino
plectum, quod se
de angelis uic
Agum quendam
indis annis singul
bat. Compulsus ex
cole amartino au
nt. Nulla per aus p
satis fida legat
spalit granior q
at pella populari
orhe, martinus
utis liberant ab
regionem, ut p r
ostet mansit in cor
em in illis locis ne
uel ne fortuitum e
martino prestatum p
mo quo ille defuncti

270
postremo auctos diaboli ministros
cum ipso cerneret auctore cruciari
ut iam in martino illud fateamur
impletum: quod scriptum est. quoniam
sancti de angelis iudicabunt.

P Agum quendam in senio iun-
cto ams singulis grandis ua-
stabat. Compulsi extremis malis
in cole amartino auxilium poposce-
runt. Missa per auspiciis spectorum
unus satis fida legatione. tunc agr-
os spalius grauior quam ceterorum assue-
uerat percella populari. Sed facta
ibi oratione. martinus ita uniuersam
penitus liberauit ab ingruenti pe-
ste regionem. ut per xv annos quibus
postea mansit in corpore. grandis
nem in illis locis nemo pertulerit.
quod ne fortuitum esse et non petui
martino prestitum putaretur. eo
anno quo ille defunctus est. rursum

incubuit re diuina tempestas a deo
sensit et mundus uiri fidelis excel
sum. Ut cuius uita iure gaudeat.
eiusdem mortem lugeat. Ceterum
si ad hec probanda que diximus.
testes etiam infirmior auditor ex
egerit. non enim ego homines sed
multa milia perducam. Et totam in
testimonio uirtutis ex parte senonum
aduocabo regionem. et tamen tu refu
geri probrum credo meministi. nuper
nobis super hoc cum romulo auspi
cii illius filio honorato et religio
so uiro fuisse sermonem. qui hec
nobis tanquam in compta referebat et
cum futuris puentibus per assidua
damna trepidaret. ut ipse uidisti
magno secum merore lugebat. et
martinuz non in hoc tempore resuati.
Sed ut ad auiciamuz recuram.
qui cum in omnibus locis. cunctisque

271
urbibus ederet crudelitatis sue i fan
da monumenta. turomis tantum i
nocens erat. Et illa bestia que hua
no sanguine. 7 in felicibus motibus
alebatur. intem se atqz tranquillum
beato intro pite pstabat. Nemin
quodam die ad eum uenisse mar
tinuz. qui ubi secretariuz eius in
gressus. Videt post tergum eius de
monem nure magnitudinis asside
tem. quem enunus. ut uerbo quia
ita necesse est paruz latino loquam.
exsufflans. auiciannus se exsufflari
existmans. quid ad me inqt scite.
sic aspicias. Tum martinus no te
inquit. sed eum qui ceruici tue teter
incubuit. Ita recessit diabolus. 7 re
hquit familiare subsellu. satisqz
constat ab illo die anutianuz natio
rem fuisse. seu quod intellexerit
egisse se semp assidentis sibi dia

bolu uoluntatem. seu q̄ i mundus
spiritus ab illius consensu p̄ mar
tinuz fugatus. priuatus est potes
tate crastanch. Cum erubesceret
minister auctorem. nec ministru
auctor irqueret.

Indico autem ambaciensi. i.
castello ueteri. quod nūc fre
quens habitatur a fratribz idolu
noīatis grandi opere constructu.
politissimus saxis moles turrita
surrexerat. que in eo coloco collec
tic firmitatis. tuorum sublimē
pcedens. sup̄stitione laici et operis
dignitate suabat. huius destructio
nem. marcello ibidem cōsistenti
pbro. Vir beatus sepe mandauit.
post aliquotum tps regressus. i cre
pat pbrm. cur ad hūc idoli struc
tura consisteret. Ille causatur
vix militari manu. et in publice

multitudinis / tantam mole posse
 subuerti. necdum facile id pataret
 p m becallos clericos. aut infirmos
 monachos quisse patrari. Tu mar-
 tinus recurrens ad nota subsidia.
 noctem totam in orone pinguat.

Mane orta tempestas. eadem idoli.
 usq; ad fundamentum puoluit. r
 rex hec marcello teste dicta sunt.

Aliam eius non dissimulez i simi
 li opere uirtutez refrigerio adsti-
 pulante phibeo. Columna m mēse
 molis. cui idolum supstabat pa-
 rabat euertere. sed nulla erat fa-
 cultas qua id claret effectum. Tuz
 ad oronem suo more conūtitur. r
 Visam ee certum ē parilem quoda-
 modo colūnam ruere de cello. que
 impacta idolo totam illaz i expug-
 bilem molem soluit i puluerem.
 parum sibi et si iuisibiliter celi i

uirtutibus uteres / nisi ipse uirtutes
uisibiliter fuisse martino humanis
etiam oculis cernerentur.

Idem autem refrigerius michi
testis est. Mulierem per fluvium sa-
guinis laborantem / cum martinum
vestem exemplo mulieris illius
englice contigisset / sub momento
temporis fuisse sanata.

Serpens flumen secabat. et ripam
in qua constitueramus annatabat.
In nomine inquit domini. iubeo te re-
dire. mox se mala bestia ad uerbum
sancti retor sit. et in ulteriore ripa
nobis expectantibus transiit.
Quod cum omnes non sine miraculo
cerneremus. altius ingemiscens ait.
Serpentes me audiunt et homines
non audiunt.

Piscem pisce diebus edere consue-
tus. paulo ante horarum refectoris

traxit. an haberetur
in cato diaconus. a
eius administratio
e piscari. negat p t
allus cessisse capturan
tiores qui uender
e quisse. Nade ma
tunz. captura pi
min. ut sulphitu
habebamus habit
nati. ut pote feriat
piscantem. omz s
in in cassia futura
bus piscis martin
in uisibz quereres.
in rete p modico. in
diaconus extraxit.
eruz letus accurren
ut dixit peata nesc
omz uersu scolatico.
stos fabulamur.

interrogat. an haberetur in promptu.
 Tum Cato diaconus. ad quæ mona-
 sterij administratio pertinebat. doctus
 ipse piscari. negat per totum diem sibi
 ullam cessisse capturam. sed neque alios
 piscatores qui uendere solebant. quæ-
 gere quisse. Vade inquit mitte li-
 nuz tunz. captura pueniet. Contigua
 flumini. ut Sulpitius iste descrip-
 sit. habebamus habitacula. pressimo
 cincti. ut pote feriatis diebus inde
 re piscantem. omni speciebus intentes.
 non in cassâ futura temptamina.
 quibus piscis martino auctore. mar-
 tini uisibus quereres. Ad primum iactu
 in rete per modico. immane esocem
 diaconus extraxit. et ad monas-
 terium letus accurrens. nec mirum.
 ut dixit peata nescio quis. Utinam
 enim uersu scolatico. quia inter scola-
 sticos fabulamur. Captiuumque suum

mirantibus intulit argus. Vere iste
xpi discipulus gestat a salvatore
virtutum quas in exemplis scis
suis edidit emulatus. xpsq; in se
monstrabat operante. qui scitum
suum usq; quaq; glorificans. diue
sar munera gratiar in unum
hominem conferebat.

Estabatur arboris exspecto. in
disse martini manus sacri fi
tum offerentis uestitam quoda
modo nobilissimis gemis. lucez
micare purpuream. et ad motum
dexte. colisaz inter se fragore au
disse gemmas.

Eniam ad illud quod ppter
temporis notam semper occul
tunt. sed nos celare non potuit. In
quo illud est miraculi. q; facie ad
faciem cum eo est angelus collocut.
Maximus impator. at sane bonus.

274
depravatus consilijs sacerdotū. post
p̄scilliam necem. ithatur ep̄m p̄ci
scilliam acatorem / ceterosq; illis
sacros / quos nominari non est ne
cesse in regia tuebatur. ne quis
ei crimini daret. ope illius cui cū
q; modi hominem fuisse dānatū.
Intea martinus multis gravibus
laborantūz cūis ad comitatum ire
compulsus. pcellam ipam totius
tempestatis incurrit. Congregati
apud trencros ep̄i tenebantur qui
cotidie communicantes ithacio comu
nem sibi cūiaz fecerant. His ubi
nuntiatum est iopinantibus
adee martinū. totis aīs labefacti.
miserare et trepidare ceperūt. Et
iam pridie impator ex eorū sētena
decreverat tribunos sūma potate
armatos ad hispanias mittere. qui
hereticos inquirerent. dephn fies

uitam et bona adimerent. nec du-
bium erat qui scilicet etiam maximam
urbem tempestas ista depopulata
esset. paruo discrimine inter hominum
genera. et enim tunc solis oculis uolucra
batur. cum quis pallore potius. aut
ueste. quam fide hereticus estimaretur.
Hec nequaquam placitura martino episcopo sen-
tiebant. sed male conscijs illa uel
molestissima erat cura. ne se ab eorum
comunione adueniens abstineret.
non defuturis qui tanti uiri constantem
promissa auctoritate sequerentur. Inue-
nit cum impatore consiliis. ut mis-
sis obuiam magni officialibus.
urbem propius ueniret accedere. nisi se
cum pace eorum ibi consistentibus affe-
re fataret. Quos ille callide et fru-
stratus. perficitur se cum pace christi con-
uenturum. postremo ingressus noctur-
no tempore. adijt ecclesiam tantum oris

. gra .

ca. postmodum palacium
multas quas euoluere le-
as principales petitiones
comite. et le-
am ambo gratiam. pti-
mationibus studiis
no temporis explicat
et meriti. Illa per-
tium cum iure gla-
mas mitterentur.
statudo martino. V-
rianos qui sub illa
erant. sed ipse etia
eraret. Vex primo
suspendit hominem
ne ut rei pontius ip-
mus implacabilis
ut plerique tunc arbit-
ria repugnabat. si
manerat. fertur. n-
bonisq; actibus prece-

grā. post die palacium petit. pre-
 multas quas euolvere longum est. et
 has principales petitiones habebat.
 pronarsete. comite. et leucadio pside.
 qui ambo gratiam ptiū fuerant
 ptiatoribus studiis. que non est
 huius temporis explicare. iram vic-
 toris et meriti. Illa papiua cura ne
 tribum cum iure gladii act his
 panias mitterentur. pia enim erat
 sollicitudo martino. Et non solum
 xpianos qui sub illa erant occasione
 uexandi. sed ipsos etiam hereticos
 liberaret. Vex primo die atqz alto
 suspendit hominem callidus ipso.
 sine ut rei pondus iponet. sine qz
 nimis implacabilis erat. seu qz
 ut pleriqz tū arbitrabantur. aua-
 ricia repugnabit. siqd in bona eoz
 inuenerat. fertur. n. ille uir multis
 bonisqz actibus peditus actusue

auariciam / pauci consiluisse. nisi
regni necessitatem. Quippe qui
ex hausto a superioribus principibus
rei. p. exarario. pene semper in expe-
ditione atque punctu bellorum civilium
constitutus. facile excusabat / quibus-
libet occasionibus subsidia impio
pauisse. Interea episcopi ad quorum co-
munione martinus ibat / trepidi
ad regem concurrunt. proclamantes
se conquirentes. actum esse de suo
omnium statu si theonisti pertinacia
qui eos solus palam lata sententia
condemnauerat. martini arma-
ret auctoritas. Non oportuisse ho-
minem recipi membris. Illuz iam
non defensorum hereticorum esse.
sed uindicem / nichil actum mo-
te priscilianam / si martinus ex-
ceat illius ultiones. postremo po-
strati / cum fletu et lamentatione

prostatem regiam
utatur aduersus
in sua. Nec mul-
taret impator
retorum forte in
episcopis immo fau-
or erat nescius
sanctitate / ac ui-
stare mortalibus.
sanctum uincere
secreto accersitum
hereticos iure dan-
tiorum publicorum.
nomibus sacerdotum
thacij ceterorumque
monez putaret esse
theonistum odio
fuisse discidium
solum esse qui se a
separaret a reliquis. n-
quid etiam ante

potestatem regiam implorant / ut
 utatur aduersus unum homine
 vi sua. Nec multum aberat. qu
 coheret impator martinu cu he
 reticor sorte misceri. Sed ille
 h. epis nullo fauore eet obnoxio.
 non erat nescius martinuz. fide.
 sanctitate hac uirtute. cunctis
 p'stare mortalibz. Alia longe via
 sanctum uincere parat. ac primo
 secreto accersitum blande appellat.
 hereticos iure damnatos / more iu
 dicioz publicor / potius qz in secta
 tionibz sacerdotum no ee caz qua
 ithacy ceteror qz ptis eius commu
 nionez putaret ee damnandaz.
 theonistum odio potius qz causa
 fuisse discidium. eundemqz in
 solum ee qui se a communione iteri
 separaret a reliqz. nichil nouatum /
 quin etiam ante paucos dies hita

synodus ithacium pronūciaverat cul-
pa non teneri. quibus cum matutinus
parum moveretur. rex ira accendit.
ac se de conspectu eius arripit. et mor-
pulsiores his per quibus martinus ro-
gauerat diriguntur. quod ubi mar-
tino comptum iam noctis tempore
est. palatium irrupit. spondit si
parceretur se committaturum. dū
mō ut et tribuni iam excludi eccliam
ad hispanias missi retraherentur.
nec mora intercessit. maximus itul-
sit omnia. posttridie felix epi ordina-
tio paratur sanctissimi sane iuri. et
plane digni. qui meliore tempore
sacerdos fieret. huius diei communio
martini inuit. sanctius estimamus
ad horam cedere q̄ his nō consulere
quorū ceruicibus gladius minnebat.
Veritamen summa vi epi intertibus
ut communione illam subscriptoe

firmaret. sed cito
postremo die se
reuerens in maz
ret. se uel ad hor
in fuisse p̄virtu
uo an nomen ē
usta solitudinis
m̄tatur. pregressus
abus ille subsedit
facti. accusante
uicem agitatione
repente angelus
martine compun-
re nequisti. repar
me constantiam.
lorie. sed salutis
illo tempore sati
ithaciane p̄tis comm
re. quosdam ex n
dus q̄ solebat. et g
subinde nobis cum

firmaret / sed extorqueri nō potuit.
 postremo die se inde praeiens / cum
 reuertens in uia / tristis in gemesce
 ret / se uel ad horam nocte commū
 ni fuisse praeiūm / haud longe a
 uico cui nomen ē andethana. qua
 uasta solitudinis siluarū secreta pa
 tuntur. progressus paululum comi
 tibz ille subsedit / causam doloris
 et facti. accusante ac defendente in
 uicem cogitatione perolens. Assistit
 ei repente angelus. Merito inquit
 martine compungeris / sed aliter ex
 ire nequisti / repara uirtutes / resu
 me constantiam / ne iam nō periculū
 glorie / sed salutis incurreris. Itaqz
 ab illo tempore satis cauet / cum illa
 ithaciane p̄tis communio misceri. Ce
 teri quosdam ex menegummi tar
 dū qz solebat / et grā minore curaret.
 subinde nobis cum lacrimis fitebatur.

no tristis

se pp communione illius maluz. cui
se uel pucto temporis necessitate no
spu inuisset. detrimentuz senti
re uirtutis. 2. dediti postea iuxta
annos. nullam synodum adyt ab
omibz epoz conuentibus se remouit.

Sed plane ut experti sumus
inimicitia ad tps gram mul
tiplici mercede reparauit. Vidi poa
ad ipm in foribus monasterij ipm
adductum energummu. et prius
qz ad limen attingeret. fuisse cura
tum.

Estante quendam imp audiu.
Cum in terreno mari cursu il
lo quo romam tenditur nauigaret
subito turbinibus exortis. extremu
uite omnu fuisse discrimen. in quo
cum quidam egyptius negociator n
dum xpianus. magna uoce clama
ret. deus martin eripe nos. mor

tempestam fuisse se
tum cursu cum
quorū quiete tenui
Continus ex uita
cum familiam
ueraret. 7 in au
exemplo p totam
ignā peruenirent
reus implorauit
tempore uir beatus
fficile impetrari.
chat domuz illam
uerberari. Tam
stant septem toto
nates orando et iei
mans. qz id quod
et impetraret. mor
diu na exptus bene
stantes simul ra
nam omi periculo li
etiam argenti libra

tempestatem fuisse sedatam / seq̃ op
tatum cursum cum summa placidi
equoris quiete tenuisse.

Lycotus ex uicarys uir fidelis
cum familiam illius lues extre
ma uexaret / et in audite calamita
tis exemplo p̃ totam domum corpo
ra egra p̃uincerent. martini per
litteras implorauit auxilium. quo
tempore uir beatus rem eē p̃misit
difficile impetrari. Nam ip̃u sen
tiebat domum illam diuino numi
ne uerberari. Tamen non prius
destitit septem totos dies totideq̃
noctes orando et ieiunando conti
nuans / q̃ id quod exorando recepe
rat impetraret. mox ad eum licentia
diuina exptis beneficia p̃uolauit. /
Nuntians simul r̃agens gr̃as. domum
suam om̃i periculo liberatam. Ceterum
etiam argenti libras obtulit. quas

Vir beatus: nec respuit: nec recipit.
Sed prius q̃ punctus illud mona-
sterij lumen attingeret. redimēdis
id captiuus continuo deputauit. Et
cum ei suggereretur a fratribus: ut ad
ex eo in sumptum monasterij resua-
ret: omnibz in angustum eē metuz:
multis deesse uestitum. Nos inq̃t
ecclia et pascat et uestiat. dūmodo
nichil nris usibus quesisse uideam.

Succurrunt hoc loco illius uiri mag^a mi-
racula: que facilius admirari pos-
sumus q̃ referre. Agnoscitis p̃fecto qd̃
dico. multa sunt illius que nō q̃ant
explicari. Veluti istud est. quod ne-
scio an ita ut gestum est a nobis pos-
sit exponi. Quidam e fratribus no-
men nō ignoratis: sed celanda p̃loā
est: ne inro sancto uerecundiam fe-
cerimus. Quidam ergo cum ad forna-
culam illius carbonum copiam repe-

risser. 7 actinota su-
tis pedibus super
lato inguine resid-
martinus factam
in inuriam. ma-
quis inquit nuda
struz inestit habu-
ille frater anduuit
quod increpabat a-
nos cucurrit exa-
non sine ma-
sus est.

Quidam itaqz
que pua ad ma-
lum illius aliteba-
nostes om̃s sectili-
ndit duos demon-
que monasterio su-
onsistere. Inde al-
am istiusmodi ad-
tre. heia tebricio.

russet. 7 adnota sibi sellula diuini
 cati pedibus super ignem illuz nu
 dato inguine resideret. continuo x
 martinus factam sacro tegmini se
 sit in iuriam. magna uoce plangit.
 Quis inquit nudato inguine. no
 struz incestat habitaculuz. Hoc ubi
 ille frater audiuit. 7 ex conscientia
 quod increpabat agnouit. continuo
 ad nos cucurrit exanimus. pudore
 suuz non sine martini uirtute con
 fessus est.

Quadam itaque die. dum i area
 que pua ad modum tabernacu
 lum illius alitebat. in illo suo qd
 nostres omis seculi ligneos resecidissz.
 vidit duos demones in excelsa illa
 que monasterio supereminet rupe
 consistere. Inde alacres ac letos. uo
 cem istiusmodi adhortationis erut
 tere. heia tebricio. heia tebricio.

pr 2
Credo cernebant iustum enim
propter inquantem consciū q̄tū illi
rabiem spūs suscitassent / Nec
motha bricio furibundus irrupit
ibi plenus insanie . euomit in
mattinūz mille conuicia obui-
gatus enim pridie ab eo fuerat .
Cur qui nihil unq̄ ante clerica-
tum / quippe qui in monasteriūz
ab ipso martino nutritus hūisset
equos aleret . mācipia cōparet .
Nam illo tpe arguebatur a multis
q̄ nō solum pueros / sed etiā puel-
las scitis multibz coemisset . Quibz
rebus ifelicissimus in sano felle
cōmotus . et ut credo p̄cipue demo-
num illoz agitatus instinctu / mā-
tinum ita aggressus ē . ut uir ma-
nibz temperaret . Cum quid sc̄tus
ultu placido / mente tranquilla
infelici amentiaz p̄ mutia ūba

coluberet . Sed u-
redundabat . ut ne-
q̄m uana ad m-
esser . tremantibz
ultu deoleta / p̄fū-
penti . se asserens
qui a primis annis
mē sacras ecclie di-
mo eductante cre-
uero et a principio
non posset milita-
e . et hunc p̄ iane
phantasmatia i-
p̄fū inter delira-
ec euz multa .
retere melius a-
sser / egressus ta-
nato q̄ p se peniti-
rapidus ea p̄te . q̄
aurebat . Cum int-
tū oves fugatu

cohiberet. Sed ita in eo neq̃ sp̃s
 redimdebatur / ut ne sua quide illi
 q̃ uis uana admodum mens sub
 esset. tremantibus labijs / incerto
 uultu decolora / p̃furore rotabat uerba
 peccati / se asserens sanctiorem / q̃ppe
 qui a primis annis in monasterio
 m̃t sacras ecclie disciplinas ip̃o m̃a
 tino educante creuisset. martini
 uero & a principio quod ip̃e diffiteri
 non posset militie actibus sordius
 se / & nunc p̃ ianet sup̃stitiones
 & phantasmatica uisionum ridicula
 p̃suis inter deliramenta seruasse.
 Nec euz multa / atq̃ alia etiā que
 reticere melius acerbiora nomi
 nasset / egressus tandem furore sa
 nato q̃ p̃ se penitus iudicasset
 rapidus ea p̃te. qua uenerat / re
 curebat. Cum intea credo p̃ mar
 tinu oves fugatis ab illius corde

al' senior

demonibus. reductus in penitentia
nox reuertitur. atq; ad martinu
se genua pstermit. Veniam posces.
fateri errorem. nec sine demone se
fuisse tandem senior confitetur. No
erat apud martinum labor iste dif
ficialis. Ut ignosceret supplicanti. 1
Tunc et nobis omnibus sanctus ex
posuit. qualiter illum a demonibus
indisset agitari. se conuicis non
moueri. quia magis illi a quo essent
effusa nocuissent. Exinde cu idē
bricio multis apud eum magnisq;
criminibus sepe premeretur. cogi
non potuit. Ut cum a pbico submo
ueret. ne suam psequi uideretur
iniuriam. illud commemorans. si
xps uictam passus est. cur ego non
patiar bricionem. Ad hec postuma
mus. Audiat inquit istud exemplū
nr iste de primo. qui cum sit sa

piens inemor pte
futuro. si fuerit
insant. in sua se
testate. seuit in d
laicos. totumq; ter
comouet ultionem
um iugiter diuina
nec tpe. nec ratioe
omnis. 7 miseran
i hac sola in sana
remeretur. ueru
et tranquillitatis
opus galle debu
sa. 7 sciret ignosce
reinter mstrum
se prolatum fort
magis non ore in
ne locutum quia
tem. ut martin
laci tyranno simil
istuz eius memo

piens inmemor presentium / inmemor
 futurorum . si fuerit breuiter offensus
 insanit . in sua se non habens po-
 testate . seuit in clericos . crassat in
 laicos . totumque terrarum orbem in suam
 commouet ultionem . in qua per trieni-
 um uigiter diuinatione consistens .
 nec tempus . nec ratio sedatur . dolenda
 hominis . et miseranda conditio . etiam
 si hac sola insanabilis mala peste
 premeretur . uerum ista ei patientie
 et tranquillitatis exempla referre
 sepius galle debueras . ut sciret ira
 sci . et sciret ignoscere . qui si istum ipsum
 breuiter inustum simonem meum
 in se prolatum forte cognouerit . sciat
 magis non ore inimici . quam amici animo
 me locutum quia si fieri posset op-
 tarem . ut martino potius episcopo . quam fa-
 laci tyranno similis diceretur . Quod
 istius cuius commemoratio parum suauis

est. transeamus. et ad martinum
nr̃m galle redeamus. Tum ego
cum iam adesse uesperuz occiduo
sole sentirem. dies inq̃ abyt po
stumane. surgendum est. simul
tam studiosis auditoribz cena de
betur.

O et martino autem expectare
non debes. ut ulla sit meta
referendi. latius ille diffundit.
q̃ ut ullo ualeat s̃mone concludi.
Ista interim de illo uiro portabz
orienti. sed dum recurris diuisag
regiones. loca. portos. insulas. ur
besqz preter legis. martini nom̃
et gloriam sparge p̃ populos. In p̃m̃e
memento non preterire campa
maz et si maxime cursus iclenio
sit. non tamen tibi tanta sint ul
magnaz moraz ulla dispensa.
quoniam illic ad eas illustrem uirū

ac toto landatu
illi queso te prim
ster. quod uel b
uel hodie dixim
ne illi omnia re
rectabz. ut mo
mri laudes rom
mum illum n
italiam tantu
diffudit illiric
o mundus. gl
m xpo uirtutu
mator. no abri
suo felice compo
et african tran
milita cartagin
ut ipe dixisti.
m̃e p̃cipue de
nec solum ibi
sum. q̃uis sc
cōsecrata mire

ac toto laudatum orbe paulinuz;
 illi queso te primum sermonis no
 stri: quod uel hesterno confecimus,
 uel hodie diximus uolumus enol
 ne illi omnia referes: illi cuncta
 recitabis: ut mox p illum sacras
 uiri laudes romana cognoscat: sic
 primum illum nr̄m libellum: nō
 p italicam tantum: sed p totum et
 diffudit illiricum. Ille martinū
 nō inuidus: gloriaz: sanctazq;
 in xpo uirtutum pylissimus esti
 mator: nō abnuet pfulez nr̄z: cū
 suo felice componere. Iude si forte
 ad africanam transiretabis: referes
 audita cartagin: hz iam p̄dem
 ut ip̄e dixisti: Virz nonerit: tū
 nūc p̄cipue de eo plura cognoscat:
 nec solum ibi cip̄anuz martirez
 suum: q̄uis sc̄to sit illius sanguine
 cōsecrata miretur: Jam si ad leuā

achae hinc paululum deueni in
traueris. sciat corinthus. sciant a
thene. non sapientiore in achade
mia platonem. nec socratem in carce
re fortiozem. felicem quicquid grecia
que meruit audire apostolum predicantem.
sed nequiquam credimus a christo gallias de
relictas. quibus donauerit hunc ma
tinum. Cum uero ad egyptum usque
pueneris. quicquid illa suorum sanctorum
hominibus et uirtutibus sit superba. tamen
non dedignet audire. quia illi
uel uniuersae alie in solo martino
europo non crescit.

Queterum cum hierosolimam inde
petiturus. uentis cursibus uela
comiseris. negotium tibi uiri dolo
ris in iungo. sit si unquam ad illu
stris illius ptolamidis litus ac
cesseris. sollicitus inquiras ubi sit
consepultus noster ille pompeius.

ut si aduenerit
multum illi la
et tu. quod et
ac hanc uiam
re promittit
parge gramm
ad non aliter
mentis alloqu
dogis quod si mel
semper amant
timum. magis
minore nolo fu
nig amant
us ignoti puluer
lastragi sorte
medio mari mo
mo nactus litter
dant hoc opus
et illius abscessu
huerunt. Videant
et uel tunc aduer

nec fastidiat uisitare ossa peregrina,
 Multas illic lacrimas tam ex affe-
 ctu tuo. q̃ ex uis fide uisceribz.
 ac lz iam munere solum ipm flo-
 re purpureo ⁊ suauē redolentibz
 sparge graminibz. dices tamē illi.
 sed non asperere. non acerbe. cōpa-
 tientis alloquio. non exprobrantibz
 alogio q̃ si uel te quodā. uel me
 semper audire uoluisset et mar-
 titum. magis q̃ illum quem no-
 minare nolo fuisse mutatus. ⁊
 nūq̃ ame tam crudeliter dissep-
 tus ignoti pulueris regione tegeret.
 Naufragi sorte p̃donis passus in
 medio mari mortem ⁊ iux i extre-
 mo nactus litore sepulturam. Vi-
 deant hęc opus suum. quicumq̃
 ex illius abscessu mihi nocere uo-
 luerunt. Videant gloriā suā.
 et uel nūc aduersus me crassari

desinant iudicati. Nec cum ma-
xime flebili voce gementibus
omnium lacrimis per nostra lamenta
commotis! cum magna quidem
martini admiratione. sed non
minore ex nostris fletibus dolere
discessit.

*Explicit liber quartus. et dialogus
tertius de vita sancti martini.*

In diebus istis in
his confectis
Mentione de
Liberum.

Omnis trinitas est una divi-
nitas. ut autem per sacramen-
tum cognoscatur. Unitas est ab eo
qui est et spiritus sanctus! a quo qui est et
unigenitus. Sic existens divine
nature lucis spiritus. a se se per naturam
per substantiam maiestatis. pote-
statis. virtutis divine. lucis spiritus
unus in duobus et uterque in id
ipsum. pater in filio! filius in patre.

in ipso sancto. et sic
confitemur corpus per
super omnia cuncta
et igitur misterio
et nihil extantibus
et misterium in
capere non potest
monia emendare.
monis bibliotheca
etiam mundum
omnis scientia non
arabiles enarrari
nihil nullo modo
concludi. aut
substantia per divinam
et fons divine lu-
ne substantie natu-
ra oratoria. quia
et in diebus istis
verit mens humana
maiestate dicere.

284
in spū sancto. Sic in tribus personis
confitemur corpus personae. quod
super omnia cuncta concludit. In
hoc igitur misterio credimus esse
ex nullis extantibus cuncta orta.
quod misterium mens humana
concupere non potest. nec oratoria
lingua enarrare. neque diffusis
voluminis bibliothecarum volumina.
si totum mundum libri repleant.
divina scientia non posset in en-
narrabilis enarrari. que est in di-
cibilis nullo modo posset describi.
neque concludi. aut verbum aut
substantia propria divinitatis sue. quae
est fons divine lucis. luminis
sue substantie natura. Quia est li-
qua oratoria. quia deficit fine
de indicibilia. cum consumma-
verit mens humana de divina
maiestate dicere. tunc incipit

q̄ta sit autem diuina clemētia,
nemo scit / nisi qui genuit. Et ne
mo compit secreta patris / nisi is
qui p naturam nascendi iniciū
amisi. Omnis ergo mansuetudo
et modestia pitor conuincit ad
pphetam. dominicam autoritate
psūmat dicendo. Credidi pp qd
locutus sum. Q̄ antez p mysteriū
simpler sit pfessio. ut fundamē
tum ecclie solidet / aplica autoi
tate. pdestinatioe sequens. pre
sumat dicendo. de cetero meto
michi molestus sit / ego credo in
xp̄m / a hunc crucifixum. quia
alm confitetur filius hominis
confitetur a sc̄m spiritum. quia de
sc̄o sp̄itu a maria uirgine me
diator nascit. cui confitetur pmo
genitum / necesse ē de unigenito
quod testimonium dicit. Vnus

. et solus .

et solum sine origi
personam prem cons
tis diuine nature
diuinam nam ut
in duobus. et utq
in filio. filius in
meto / in sancta e
in mortalia celia
men.
capit de transitu
Rebadio uen
antibus san
monoz epus plen
sanctitate. preber
ta beneficia. octuo
tatis sue anno. ep
simo sexto apud a
diocesis sue iticu e
felicitate migravit a
autem media nocte

et solum sine origine esse. In tria
 personam primum confitetur. Existen-
 tis divine nature lucis spiritus qui in
 diuinam naturam ut superius est in
 in duobus. et utque in ipso. pater
 in filio. filius in patre. in spiritu
 sancto. in sancta ecclesia nunc et in
 immortalia secula seculorum
 amen.

Inapit de transitu sancti martini epi.

Archadio uero et honorio imp-
 antibus sanctus martinus
 turonorum episcopus plenus uirtutibus
 et sanctitate. prebens infirmis mul-
 ta beneficia. octuagesimo primo e-
 tatis sue anno. episcopus aliter uige-
 simo sexto apud apud coudatenses
 diocesis sue iticu excedens a seculo.
 feliciter migravit ad christum. Transit
 autem media nocte. que dominica ha-

bebatur. attico cesareoque consulibus.
Multi. n. in eius transitu psalterii
uoces audierunt in celo. quod i
libro uirtutum eius pmo plenius
exposuimus. Nam cum primus
sanctus dei apud condatesem.
ut diximus incum egrotare cepis
set. pictani populi ad eius transitum
sicut turonici conuenerunt. quo
mirande grandis altercatio inter
utrumque surrexit populus. dice
bant enim pictani. noster est mo
nachus. nobis abbas extitit. nos
requirimus comendatum. Suf
ficiat nobis qd dum esset i mundo
usi fuisset eius colloquio. priap
tis conuiuio. firmati fuisset be
dictionibus insup 7 uirtutibus io
cundati. sufficiant uobis ista oia.
Nobis liceat auferre uel cadauere
examine. Ad hec turonici respo

debant. Si uiri
sufficere dicatis.
uisum positus. a
ne operatus. Na
mus. plurima. u
eius mortuos. n
sepe dicebat. i
te episcopatum fi
ego necesse e. ut
non impleat u
defunctis. Vobis
nobis adeo donat
antiquitus in stu
nte qua ordinat
nidente sepulchr
monasterij priu
dicare. Scitote q
sterium cum mo
fuit. his ergo liti
te non claudat. f
facto a pictanis

debant. Si uirtutibus nobis factis
 sufficere dicatis. Scitote quia uo-
 biscum positus. amplius est q̃
 hic operatus. Nam ut p̃mitta-
 mus. plurima. nobis resuscitauit
 duos mortuos. nobis unus. et ut
 ip̃e sepe dicebat. maior ei uirtus
 ante episcopatum fuit q̃ post ep̃atum.
 ergo necesse ē. ut quod nobiscum
 non impleuit minus. expleat ut
 defunctus. Vobis est n. ablatum.
 nobis adeo donatum. Verū si mor-
 antiquitus institutus suatur. In
 urbe qua ordinatus ē. habebit deo
 iubente sepulchrum. Certe si pro
 monasterij privilegio cupitis uē
 dicare. Scitote quia p̃ ei mona-
 sterium cum mediolanensibus
 fuit. his ergo litigantibus sole r̃ue-
 te nox claudit. futurū ut mane
 facto a pictauis p̃ uolentia au-

feretur / sed deus omnipotens noluit
urbem turomicam a ppo frustra
patrono / deniqz nocte media om̃s
pictam a somno fallacie cōp̃m̃it.
nec ullus superfuit / qui ex hac m̃l
titudine uigilaret. q̃ ubi turom
ci eos conspiciunt obdormisse ap̃
bnsam sanctissimū corporis glebā.
alii p fenestras eycunt. alii foris
suscipiunt. positumqz in naue cū
om̃i populo p inennam flumiū
descendunt. Ingressiqz ligeris
alieuū / ad urbem turomicam cū
magnis laudibz psallentes copio
sum dirigunt gressum. de quorū
uocibz pictam expe facti nichil
de thesauro quem custodiebant
habentes. cū magna confusioe
ad ppa sunt reuerfi. Quod siqz
requirit cur post transitū graciā
epi. Vnus tantū idest lictorū

usqz ad sanctum
monerit q̃ obiste
cui ciuitas turom
tione sacerdotali
m qui eo tempor
alte p latebras d
debrabant. Nar
m̃s rephi fuissent
habebant uerberib
miciabantur. A
m̃i usqz ad tran
martiñ anni q̃
decim computant
de transiti
Batus autem
his ciuitatis c
ante et p ciuita la
dico loca sancta c
post matutinos h
clericis circūret.
ur beatus obiit. a

usq; ad sanctum martinu fuerit.
 nouerit q; obfistentib; paganis.
 diu ciuitas tiromica. sine benedi-
 ctione sacerdotali fuit. Nam xpia-
 ni qui eo tempore uidebantur. o-
 culis p latebras diuinuz officiu
 celebrabant. Nam si qui a paga-
 nis repta fuissent xpiani. aut af-
 ficiebant uerberibus. aut gladio
 trucidabantur. A passione autem
 dñi usq; ad transitum sancti x-
 martini anni quadringenti duo
 decim computantur.

Item de transitu eiusdem.

Batus autem seuerinus colome-
 sis ciuitatis epus ut honeste
 uite et p cuncta laudabilis. dñi die
 dñico loca sancta ex consuetudine
 post matutinos hymnos cum suis
 clericis circuiret. illa hora qua
 uir beatus obiit. audiunt choruz

quentium in sublimi. Porroque archidiacono interrogavit si aures eius
percuterent voces / quas ille atten-
tus audiret / rēdit nequē. tunc
ille diligenter inquit ausculta. Ar-
chidiaconus autem cepit sursum
collum extendere / aures erigere. Et
super summis articulis baculo sus-
tente stare. Sed credo eum non
fuisse equalis meriti. a quo hec
non merebantur audiri / tunc pro-
strati terre ipse pariter et beatus
episcopus dominus deprecabantur. ut hec
et divina pietas audire pmitteret.
Erecti autem sursum. rursus
interrogat senex. quid audis. qui ait.
Voces psallentium tanquam in celo au-
dio. sed quid sit prius ignoro. cui
ille. Ego tibi quid sit narrabo. dom-
inus meus martinus episcopus migra-
vit ex hoc mundo. et nunc angeli

attendo. cum d-
ut parumper in-
audirentur. dia-
miquis angelis re-
militat suum in-
confusus abscessit
vix peccatoribus
sacerdotem volu-
ere. hec sacer-
tar tempus. An-
te tironis ueloci-
ent inquireret.
die horaque manu
ut transisse bea-
tus seuerinus au-
chorum. sed et si
namus historiam
scripsit eius libro
necelatum. **versic**
in d' transitu sciti m
Qoniam tempore

canendo. eum deferunt in excelsis.
 et ut parumper mora esset ut hec
 audirentur. diabolus eum cum
 iniquis angelis retinere temptauit.
 nihilque suum in eundem reprens
 confusus abscessit. Quid ergo de
 nobis peccatoribus erit. si tantum
 sacerdotem uoluit pars iniqua
 nocere. hec sacerdote loquente. no
 tatur tempus. Archidiaconus mi
 sit turonis uelociter qui hec dili
 gent inquireret. qui ueniens eo
 die horaque manifestissime cogno
 uit transisse beatum uirum. quod sa
 ctus seuerinus audiuit psalletum
 chorum. sed et si ad seueri recur
 ramus historiam ipsa hora cum sibi
 scripsit cum libro uite sue fuisse re
 uelatum. *versiculus sancti ambro
 si de transitu sancti martini episcopi.*

Eoniaque tempore beatus ambrosius

aug hodie flores eloquii per tota eccl^{ia}
redolentes. mediolanensi civitati
preerat epus. cui celebranti festa do
minici diei / ista erat consuetudo.
Et ueniens lector cum libro non
antea legere psumeret. qz sanctus
nutu iussisset. factum est autem
ut illa die dnica. prophetica lectione
iam lecta. ante altare stante q lec
tionem beati pauli apli pferret.
beatissimus antistes ambrosius
sup scin altare obdormiret. qd
indolentes multi. cum nullus eu
excitare psumeret. quod uidetes
multi transactis fere duarum aut
trium horarum spacijs. excitauerunt
eum dicentes. iam hora pterijt.
iubeat dominus lectores lectionem
legere. expectat. n. populus ia ual
de lassus. Respondens autem beat
ambrosius. Nolite inquit turbari

multum enim
obdormisse. cui
dominus ostendere
noueritis fratres
sacerdotem egre
se. me autem e
rebuisse. pacta
capitellum tan
nus non exple
ti pariter et ac
tempus notan
ipsum diem te
quo beatus confe
crequus deserui
m quo transitu
angelorum exultat
lesum uirtutis
diabolus psumptio
uirtute roboratur.
uelatione glorifica
assumpsit cum a

multum enim mihi ualeret sic
 obdormisse. cum tale miraculum
 diuus ostendere dignatus sit. Nam
 noueritis fratrem nostrum martinum
 sacerdotem egressum de corpore fu-
 isse. me antequam eius funeri obsequium
 prebuissem. pactoque ex more suncio.
 capitellum tantum uobis excitanti-
 bus non expleui. Tunc illi stupe-
 facti pariter et admirantes. diem
 et tempus notant solite requirere.
 quod ipsum diem tempusque reperiunt.
 quo beatus confessor dixerat se eis
 exequiis deseruisse. O beatus uir
 in auro transitu sanctorum carnis noster.
 angelorum exultat chorus. omnique ce-
 lestium uirtutum occurrit exercitus. et
 diabolus presumptio confunditur. ecclesie
 uirtute roboratur. sacerdotes dei re-
 uelatione glorificantur que michael
 assumpsit cum angelis maria su-

sepius cum virginum choris. paradisi
suis retinet letum cum sanctis.
Sed quid nos in laudem eius
temptamus quod non sufficimus
adimplere. ipse est. n. laus illius
cuius laus ab eius ore nunquam re
cessit. Nam nos utinam vel sim
plicem possimus historias expli
care. *De translatione corporis
sancti martini epi.*

Opere precium est. n. etiam illud
in serere lectioni. qualiter sancti
eius corpusculum in loco ubi nunc
adoratur. fuit angelo amveniente
translatum. Anno sexagesimo qua
to post transitum gloriosi domini
martini. beatus petrus turoice
sedis cathedram sortitus est dig
nitatis. adeptusque hunc apicem
cum magno notorum consensu. fun
damenta templi ampliora quam fue

unt super beata
disposuit. quod
studio mirifice
tu. de qua fabri
loqueremur etiam
conticere ex
mimus. adve
tempore sacerdo
etur. et sancti
ubi sepultu
tur. convocau
diem. festu
os. sed et abbe
clericorum non in
nem. Et quia
uliy agere uol
ma nocte. fact
saculo. terram
tumulus
quo detecto. ma
nerunt in ciuim

runt sup beata membra locare &
 disposuit. quod sagaci insistent
 studio mirifice mancipavit effec
 tu. de qua fabrica multum quod
 loqueremur erat. sed quia pnes
 ē. conticere exinde melius pu
 tauimus. adueniente ergo optato
 tempore sacerdoti ut ecclā dedica
 retur. & sanctuz corpusculum a
 loco ubi sepultum fuerat. trasfer
 retur. conuocauit beatus ppetuus
 ad diem. festum uicinos pontifi
 ces. sed et abbatum ac diuisorū
 clericorū nō minimā multitudi
 nem. Et quia hoc in kalendis
 iulij agere uolebat. vigilata
 una nocte. facto mane. accepto
 sarculo. terramque erat sup sa
 ctuz tumultuz ceperunt effodere.
 quo detecto. manus ut euz cōmo
 uerent incipiunt. Hicq multitu

do tota laborans nihil prorsus p to
tam diem pfectat. Vigilata denique
alia nocte ite temptantes nihil
oio agere potuerunt. Tunc conturba
ti atque exterriti. quid facerent ne
sciebant. dicit eis unus ex clericis.
Statim. quia post hunc triduum na
talis epatus eius ee consueuerat.
et forsitan in hac se transferri uos
ad monet. tunc ieiunijs et oronibus
ac ingi psalento die noctique in
sistentes. triduum illud continue
duxerunt. Quarta autem die ac
cedentes. ponentesque manus. no
ualebant penitus monere sepul
chrum. pauore autem omnes exte
riti. iam in hoc stantes. ut tera
uasculum quod detegerant operi
rent. Apparuit eis ueneranda ca
mie senex. ad instar niuis can
dorem efferens. et dicens se esse

abbatem aut eis. u
in tardatis. Non
martinus stantem
paratum si manus
iactans pallium qu
sunt manus ad sa
liqui sacerdotibus.
ceret. Imposita q
erunt cuncti uoc
celso. in ad sem
nus sarcophagus in
motum in loco u
mo annuete pduc
luntatem sacerdot
est. dictis etiam n
um est ad con u
solate senem. ne
ner homo quidem e
us uidisset. Crec
set uirtus angelica
mrum se uidisse.

abbatem aut eis. usq; quo turbamini
 et tardatis. Non uidetis domum
 martinus stantem. Vos adiuuare
 paratum si manus apponatis. tunc
 iactans pallium quo utebatur. po-
 suit manus ad sarcophagus cum re-
 liquis sacerdotibus. crucibus paratis
 et cereis. Impositaq; antiphona de-
 derunt cuncti uoces psallentium in
 excelso. tunc ad senis conatum pro-
 tinus sarcophagus in summa leuitate
 comotum in loco ubi nunc adoratur
 domino annuente perducatur. quod ad uo-
 luntatem sacerdotis compositum
 est. dictis etiam missis. ut uen-
 tum est ad conuiuium requireret
 solite senem. neq; reperunt. Sed
 nec homo quidem extitit qui erire
 eum uidisset. Credo q; aliqua fuis-
 set uirtus angelica. qui et beatus
 mirum se uidisse prouocauit. Et

denique nulli comparuit. In quo
loco. ex illa die multe uirtutes fete
sunt. que p negligentiam nō sūt
scripte. Nos uero de q̄to nō tēpore
aut fieri uidimus. aut factū cete
cognouimus filere nequimus.

*Explicit uita scti martini.
Incipunt uersus in foribus p̄nc
celle scti martini.*

V enim en istuc. hic nō p̄soat heu.
V enim en istuc ⁊ crucis arma filēt.
V ere bellator dō. dormit sonat heu.
Bellatō dormit. desideradus homo.
I ntremus tū ⁊ fletu p̄cibqz p̄cem.
S anctorū dñm martinūqz deum.
S tēnamqz loco quē sct̄s fletu rigabit.
A uiliūz nobis sp̄s eius erit.
Bellator dōmit tu nos s̄ p̄tege xpe
Q uia non dormitas p̄tege israhelē.

Ite in cella alia.

Hic i habitant dñi uestigia lambēs.

292
Hic i habitant uir crucis arma gerens
Hic i habitant scis purusqz sacerdos.
Hic i habitant corpore corde pbues.
Hic i habitant scituz cui scia fides e.
V mbo crucis. uerbo splēdidē atqz micāg.
Hic i habitant felix heredita sb antro.
Hic i habitant quē pacisius habet.

Item in cellula intiore Vñ.

Sancte d's misere loci quē sep amasti.
Dilige. multiplica. ptege. semp ama.
Quādo cōpleto pastore ppr nostruz
Ad loca migrasti lucida. scia. bona.
Et os quoqz nallatu pclaro alay scie tuay.
P tege. cōserua. dilige semp ama.
Supplicat petim⁹ dones tribuasqz beigns.
Et nos met scis ac sumus ille uiuet.

Item illic sup locum lecti eius.

Qualia sunt istie bellatis tel frānt.
Adimue abntoz euz fuit ee uny.
Cartones atros. cerneres horretia qz.
P ulueris a nebulas sctida cūcta

Sumus

Cilicium subter capiti lapis. et cinis altus
Ex his membris hic videbare thorax.
Sellula namque fuit reges in nocte silenti.
Piscano aut cathreda hic. hec quoque selladie.
Incipiunt usus basilice primi apud orientis.
Ingredies templum. fert ad sublima nuntius.
Excellens aditus. suscipit alta fides.
Esto humilis sensu. sed spe sectae uacante!
Martini referat quas uenerant fores.
Hec tuta est turris trepidis obiecta superbis.
Et lata excludes nuntia corda regens.
Cellior illa tamen quam celi nixit ad arcem.
Nuntium astriges. abitiosa uiris.
Unde uocat populos qui primis ad bona christi
Siderem ingressus sanctificauit iter.
Intraturi aulam uenerantes limina christi.
pellite mundanas toto de pectore curas.
Et desiderijs animis uacuate perfrangere.
Votum corpus remeat qui iusta precatur.
Quisq; templum dei petiturus mente serena
Ingredieris. Veniam culpis deposcere seris.

on aio debes / non
ne petis ipetras si
ide ut ipse ait. sic
Incipit in introitu apud
et euangelice uide
et euangelico r
et uenit sumo
et eode tremens
et esset opere nem
et sub hac pariter
et census desit. m
et queq; excusat t
et factu constat gloria
et tribuit quamq;
et dedit. max
et opum cumulos sci
et relataz uidue pau
et uimul celoz
et blime uerit iusti
et onq; multa dedit.
et audari meruit u

Non aīo debes / non titubare fide.
 Q ne petis ipetras si puro pectōe poscas.
 fide ut ipse ait. sic tua salus erit.

*Ite i introitu apce occidētis. histo
 ria euangelice uidue.*

Ducat euangelico xpm smone fatei
 Q usqz uenit summo nota offere deo.
 Q zui cōde tremens supplex genu cernuus oret.
 S i cesset opere nempe fides uacua ē.
 L ege sub hac pariter locuplex pūqz paupqz tenet.
 C ui census desit. mētez pbatit opus.
 Nec quēqz excusat tenui atqz arta facultas.
 A ffectu constat gloria / nō pto.
 Q ui tribuit qāniqz opus ē. is plūma offert.
 P ua lz. dedit. maria queqz cupit.
 I nt opū cumulos scim? ul dona potētū.
 P relataz uidue pauperis ēē fidez
 M ercatē uimū celoz regna duob.
 S ublime uexit iustus i astra pater.
 N onqz multa dedit. s q s illa reliqt.
 L audari meruit iudicis ore dei.

Item uersus apte ligens sup hostiū
Discipulis percipiente dño i mari nau-
gantibus. uentis flantibus. flucti-
bus exsiccatis. dñs sup mare pedibus
ambulabat. ⁊ scō petro mergenti
manum porrigit. et ipm de piculo
liberat.

Sanctissima xpi ecclia que ē mater
oīz eccliarū quam fidauerūt apli
i qua descendit sps sanctus super
aplos i spē ignis linguarū. mea po-
situs ē thronus iacobi apli ⁊ colum-
pna in qua uiberatus ē xpus.

Q' sqz solo adclimis insisti i puluere uisū.
H uidaqz illisa p'sisti lumina terre.
Attoles oculos trepido miracula uisu.
Concipe et eximio cāz comitte patno.
Nlla pōt tantas cōplecti pagina uires.
Q' qz his titulis cēnta ⁊ taxa notet.
T'erenū nō claudit opus qd' regia celi.
Suscipit ⁊ rotulis i'scribit sydera.

Sumus.

artum si queri
cande polū ser
lli conuinctuz
etantes eterni
Si dubitas in q
Qui famuli m
A cordis reliqui
Duz nārandā u
n sanctis qd' d
nstante deo
cas. claudus
ibilis. opp'su
is aplici gau
Qui flens atqz
Nubila. quod r
et pete p'sidui
nēuotuz p'git p
Itē sup arcum
Q'z metuendus
templū dei c
Itē circa tūm

Martin si queris opem trās astra resurges.
 Et cande polū scrutatus in ethera celi.
 Illi coniunctus dño p̄p̄te patrum.
 Sectantez eterni semp uestigia regis.
 Si dubitas in gesta oculis miracula cene.
 Qui famuli meritis uer9 saluato honorat.
 A credis reliquis nūc tot milia testas.
 Dūz nārandā uides solers et infa veteris.
 In sanctis q̄q̄d signauit pagina libri.
 Instaurate deo q̄ sc̄ti munere gaudet.
 Cecus. claudus. in op̄s. furiosus anrig eger.
 Debilis. opp̄ssus. captiuus. mestus egenus.
 O is aplici gaudet curatio signis.
 Qui flens atqz fuit. letus. redit. oīa cedūt.
 Nubila. quod mētuz turbas. medicia serenat.
 Expete p̄sidū nō frustra hec limina pulsas.
 Innotuz p̄git pietas p̄ligia mundū.
 Itē sup arcum absidis altaris.
 Quē metuenodus ē locus iste. uere
 templū dei et porta celi.
 Itē circa tumultū ab uno latere.

Hic conditus est scilicet memorie marti-
nis episcopus cuius anima in manu dei
est. sed hic totus est presens manifestus
omni gratia virtutum.

Item in alio latere.

Certamen bonum certavit. cursum
consummavit. fidem suavit. de ce-
tero reposita est illi corona iusticie.
quam reddet illi dominus in illa
die iustus iudex. *Item de super.*

Confessor meritis martiris cruce. apostolice actu.
Martinus celo peninet hic tumulo.
Sic memor et miscere purgas peccata vite.
O cultet meritis crimina nostra suas.

Item in absida.

Martini corpus totis venerabile temis.
In quo post vite tempora vivit honore.
Tererat hic pinum plebes maxima cultu.
Que confessori non erat equa suo.
Nec desistebat cives onerare pudore.
Gloria magna viri. gratia pura loci.

Antisteg.

A ntistes sed qui numeratur sext' ab ipso.
 L ongam ppetuis sustulit iudiciaz.
 I nternum remouens machi penetrale sacelli.
 A mplaqz tecta lenas exteioe domo.
 C reueruntqz simul ualido t'buete patio.
 I n spaci sedis co'ditor i meritis.
 Q uo salomone pot' confingere teplo.
 S eptima que mudo fabrica mira fuit.
 N am gemis. auro. argeto. sic splenduit illd.
 I stud trasgreditur cuncta metalla fide.
 L uor abi inordax absoluantqz pores.
 N ihil monet aut addat gaurula posteitag.
 D umqz uenit xpus pplos q' suscitet oes.
 P petuo durent culmina ppetui.

depos

D eposito sci martini t'cio idus noubr
 p'ausant in pace dñi nocte media.
 Q uinqz beator' retinet dom' ista coronas.
 Q uoqz si titulu' relegas 7 noia noscas.
 I n celis q' scripta manet sepeqz manebut.
 H ic ouat ex utero scis baptista johes.

hic felix victor pij gervasio almu.
P talisqz sacē. sunt hic p secula testes
Q uera docuere fidē cruce. sāguie mōte.
I uctiqz simul digiti de corpore xpi.
E fficiunt cellā mag etānie palma
p petui dignisqz deo quā floibz ornat.
E liseby tibi scia fides. si x dedita mēs ē.
P otificis sacri meitorz r mole phēnig
hic studiose potes mātini discere lectō
O rtuz. militiaz. natales. gesta. pētes.
D octnā. mōes. pōia. bella triumphos.
S upplitia. pōiaz. discēnia. dicta. labōes.
P remia. uirtutes. eun. pōia. laudes.
B asilica sancti martini abest a cini
tate passus quingentos fere r quin
quaginta. hēt in longum pedes cen
tum sexaginta. i lato pedes sexa
ginta. hēt in alto usqz ad camerā
pedes. xlv. fenestras in altario xxxij.
Colupnas. xlv. In toto edificio fene
stras. lxxij. Colupnas cetū vigiti.

hostia octo. tri
in corpore. ut a
e solenitate
certo idus noni
martini esse n
die mō missar
non uily. ordi
lationes corpor
lice ee cognosce
mēs missam
is. hoc si fecer
in futuro pa
lege ut credat
eternuz.

hostia octo . tria in altarijs . quinqz
in corpore . ut casso uel capso .

I te sollemnitates basilice sc̃i martini .

Tercio idus nonēbris depositionē sc̃i
martini esse noueris . Undecimo
die m̃s missam celebrā . quarto
non iulij . ordinationē ep̃atus . Trās
lationē corporis . dedicationē bāsi
lice eē cognosce . Quarta die ip̃ius
m̃sis missam deuotissime celebra
bis . hoc si feceris et in p̃nti seculo .
et in futuro patrocinia illius p̃merabis .
Lege ut credas . crede . ut utnas in
eternis .

Qui precepit aquam po-
pulo producere petra.
Sic ualet ingenium
inolificare meum.
Vnde tuam uitam
Zeno sanctissime sciba.

Arbitor ee primum signa referre stilu.

In quibus exelsus crescis uelut alta
cypressus.

Galia dum mitor gaudeo si superor.

Si quis p'ticos sciti numerauerit actus.

Computet arua soli. computet astri poli.

Paucula de multis iactent semina sulag.

Ineremeta dabis ditia xpe saties.

Obis igit fratres charissimi.

Breuitate et apte sciti genonis

quedam gesta naramus. uel

que olim dum uineret fecerat. ul

q post obitum mature futura reliq

rat seu que p'intualla tpy demide

emicuuerunt. nec p'teremenda sunt

que religiosi uiri / quibus cum ste
tinus fidelibus oculis uiderunt.
Paucā tñ de multis. uelut opoſa
apicula uolitans circū gratatibā.
plūā reliq̄t. paucā excerpit / ſed
cultiora / q̄ ad mellitam aulā ſui
regis preſentat. Pluribus cauſis
ſanctorū p̄onia ſunt digna memo
ria. celata utis breui temporē obli
uionem capit / neq; de ſe abſint /
maculam deſidie. q̄ magnalia
ſctorū / ſilentio pictura / pigritatē ſe
bere. Que lingua ſileat dum ſe
pulti ſunt uiuentem egrotum / aut
extendit / aut illuminat / aut mū
dat / aut aliquo nō curat / uel et
mortuum ſuſcitāt. Dignū ē hos
triūphos attollere. Et nr̄is poſtēis
relinquere / ut dignas laudes uic
torioſus ſanctus ſuſcipiat. ⁊ de
uota religio populi / documenta

ſanctitatis.
ſuutatis ar
tes imagine
bella extolle
illecti / ut ill
ugebant. or
uūphos p̄cla
p̄momenta l
toſ. q̄ p̄ ſilen
formam ui
ne ututes u
erit ferreus
om ſimillim
multimoda
et ad manu
gionis cultu
quibus cauſis
bilis metam
q̄ ydolatre i
feta ē / niſi ſi
rabilibus. Quo

sanctitatis. et incrementa debite
 virtutis arripiat. Gentiles inde
 res imagines triumphantium eorum
 bella extollebant. Et tali exemplo
 illecti. ut illis similes fieret. sa-
 tagebant. orthodoxi nostri. dum et
 triumphos clarissimum viri. melius
 per momenta loquentis littere edi-
 tos. quam per silentis et mute statue
 formam vulgatos viderit. non
 ne virtutes virtutibus auerit. ille
 erit ferreus et indurato phara-
 oni simillimus. cuius feritate tam
 multimoda signa non demulcet.
 Et ad mansuetudinis. atque reli-
 gionis cultum non informant.
 Quibus causis atque rationibus mira-
 bilis metamorphosis. sinagoge at-
 que ydolatre in primitivam eandem
 fetam est. nisi signis. et sanctorum mi-
 rabilibus. que ad hunc spirant. ad

exprobrandam in credulitatem
multorum / et ad beatificationem bo-
norum. Sic enim sopita religio susci-
tatur. et desideriosius studium ecclesie in-
melius permutatur. Hec honesta et u-
tilia munera ihesus sanctus est pollicatus. et
verbarum sanctitatis sic clarescent. et luce-
na non solum modio sed super candellabrum
posita omnibus qui in domo sunt ellucet
Sed gratiam curatoris plurimum sanctorum
sunt adepti. Inter quos multitudine
miraculorum beatissimum genus velut lu-
cifer matutinus rutilat. Quero
na gloriosa et felicissima tam miri-
ficata huius patrocinia hic diligens
patronus imminet periculum in petu-
discepat et inimicorum in visibilibus et
visibilium molimina eliminat cui
si seruire sapias opuleta eris satis.
tam diuinis armis quam terrenis gaudes
Sed post colloquii formula ad extor-

du negotii
O ipse quo
lieno falces
Penna fro-
benignus ext
qua mitissia
no nouo rege
apit i regno
tate delectus
miz magem
egyptiorum / et u-
m iuberet ta
magis artu
fuso per omem
tudines sanctorum
ilico nephary
re rege psaz
romani ignom
plas osenuit.
rima donec u-
titus ut ipse ac

Quid negotij pperemus
 O ipse quo valerianus cu filio ga
 lieno fasces romani imperij suscep
 prima fronte regimus humanus et
 benignus extitit erga famulos dei
 quia mitissima soris regno solet ee
 sub nouo rege. Sed postquam uetustari i
 cepit in regno deprauatus e. et a uen
 tate deiectus per quedam doctore pelli
 mus magum et principem magorum
 egyptiorum et iustos et sanctos viros in terri
 m iuberet tamquam qui aduersaretur in
 magicis artibus quibus ipse sordibat
 fuso per omnem romani regni lati
 tudines sanctorum sanguine. Valerianus
 illico nepharius auctor edicti asapo
 re rege per fasces captus in patore populi
 romani ignominiosa seruitute ap
 per fasces et seruuit. hoc in famulis officij. et
 rima donec uixerit damnatoe sor
 titus ut ipse actiuus huius regem in

ascēsur equis nō manu s; dor
so attolleret.

Et galiemus claro dei iudicio at
teritus q̄ta misero college per
motus exēplo pace eccl̄ys trepi
da satisfactione restituit. Quor
ad huc septa romana regēte
dionisiū uir reuēndissimū apo
stolice sedis apicē ascēderat.

Eodem t̄p̄s curiculo. Ceno egregi
pastor prestatissimū tā ope quaz
smone i urbe verona fuit inco
nicatus. Quē ppli magnitudine
7 altitudine edificiorū 7 reliquis in
cremētis 7 ornāmētis urbanis in
ter ytalie ciuitates florebat. Sed
veronenses fidei radicē hic ortho
do se fidei artoz oīa delirānta paga
noz velud clara lux tenebras ab
urbe sua fugauit et pplm adhuc
i forme sigillo forme dei ymagi

namit. Fuit
sificatus 7 a
ut assertion
videtur. qd
Prinsq; te f
te ante q̄
ficiam te.
Eniq; pbutat
i cremētis
ut p sacerr
i p̄plo meret
ppli om̄s qu
miracula qz
exijt quersa
liculeter em
rat em sedē
noz parte op
is ieiunys 7 o
petes ut sibi
mellifere pred
gitur ad quē

navit. Fuit quippe amicus utero
 sanctificatus et acinabulis bene dictus.
 Ut assertionem divinam in eo repeti
 videtur. quod veremur deum esse. et
 priusquam te formare in utero novi
 te et ante quam exires de ventre sancti
 ficavi te.

Et inquit probitatis atque sancte virgibus
 in cecementis ad hoc pertingere meruit
 ut per sacratissima vitas fieri pastor
 in populo mereretur. Nempe audiat
 populi omnes qui eius cupiunt noscere
 miracula quia in omni terra sonus
 exitus querelatorum eius. et salutis
 luculeter emicant.

Erat enim sedes in monasterio in secre
 tiorum parte oppidi veronensis. quoniam
 is ieiuniis et orationibus acerbis admo
 netus ut sibi dignaretur aditum
 mellifere predicatoris in populos appere.

Ergo adqueitadas in amore christi.

aias hominum die noctique tectus
erat. Re uera quoniam sanctus eiusque pu-
raz illuminator metius doctor
existeret sicut ipsa veritas loquitur
dicens. Non enim estis qui lo-
quimini. sed spiritus patris ueri qui loquitur
in uobis. ita affabilis erat in sermone
et in mansuetudine seu mitis in
hominum. ut uere de ipso credetur esse.
ab omnibus uenientibus ad se ita ala-
cer et splendido nitore facundie in-
uolans ut mox ad eum properantes re-
lictis ydolis et prauitate gentilitatis
excepti domino credent christum christo

Per idem tempus in ipsa urbem uero am-
egrediens idem uir a monasterio
duz in athesi flumine piscationis exercitio
fugeretur erectis sursum oculis uidit
ex aduerso quedam homines in plani-
stro bobus sub iunctis per preceptum in
amnes demergi. Tanta quippe et

misabilis
ut palam
intelligi hoc
actum. Sicut
tentis lumini-
cognouit lumen
factu diaboli
Ntea uir de
mi fecit scire
uice et dixit.
na. ne prima-
uit. Quod intelli-
spexit uelut
enauit et cla-
stidore horum
se precipitat
mitis aias h-
lucrarum in pa-
ones circūquā-
pmitate abire
aut dei geno

mirabilis velocitate ferebatur. et
 ut palam cunctis cernentibus daret
 intelligi hoc diaboli arte fuisse per
 actum. Sactus itaque uir dei dum in
 tentis luminibus hoc alioquin perspicere
 cognouit limphaticarum uiri ruina
 factum diaboli esse.

In terra uir dei eleuata sursum ma
 nu fecit sancte crucis signum frequenter
 vice et dixit. Reuertere retro satha
 na. ne pimas hominem quem deus crea
 uit. Quod intellexit signum. ut diabolus a
 speiret velut fumus vento raptus
 euanuit et clamoribus nimis ac
 stridore horribili quasi de alta ru
 pe precipitatus ait. et si non hic me p
 mittis animas hominum mea obsidione
 lucrari in patris sui in notas regi
 ones circūquaque sitas ad actuum
 pinatez abire impedimetur. Sancte
 autem dei genio dixit. Non te permittat

om̃s dire aliqd agere aduerso
sunt sunt. His ita transactis cum
detestabili ullulatu et clamore
discessit. Festinas itaque demon.
in gressus est nocte palatium cesaris.
galienam arrepta quae filia eius quae
tunc temporis unica parentibus erat cepit
crudeliter uexare. Misabilis quoque
pater simulque tota domus regia
interstitia versa cruciatu et mero
re ingenti affligebatur. eo quod tam
aceriter puella suffocaretur. quae
dum crudeli uexatione corripetur
cepit per os infantule regis filiae
tremo clamare dicere. Non egre
diaz a corpore isto nisi ceno uene
rit opus. Tunc per ipsum ipsum cohae
tus migrabo. Quod utique ut hoc
regi galieno innotuit missis apa
ritibus sollicita intentione cepit in
uestigare sicubi scire potuisset in

uenire ueni
milites uel
sibi pergit. Illi
lapides qui in
partis apostro
phae more piscis
enietes ciro
eis erat. cepit
credote inter
es tu homo dei.
In cenone e
regis perquire
dit. At quid n
ez quauis tra
ceno uocor. J
mice milites
multa colloqu
istam destinati
patetere in timat
runt. Rogat t
quia uult fue

uenire uirum. Ex iussu aut regis
milites uelociter aduenerunt rei gressibus
pergit. Ille aut sedebat super
lapideis qui in ipso erat monasterii
7 artibus apostolice in strumta banulas
ex more piscabat in flumine.

Quoniam et nictes eiros milites qui ignotus
eis erat. cepit soliate sem rei sa
cerdote interrogare dicentes. Quis
es tu homo dei? Indica nobis. si uidi
sti cenone epim que nos ex iussu
regis perquirimus. At ille respon
dit. At quid missi estis dicite. Ego
enim quauis tantillus seruus tu xpi
cenno uocor. Igitur offeretes ad i
uice milites dicebat intra se. Quid
multa colloquimur? Indicem per quem
istum destinati sumus aduiri. Tunc
patetere in timates beato sacerdoti dice
runt. Rogat te rex uenire ad se
quia uult facie tua uidere. Cenno

respondit. Quid mea rex vult hu-
militate cernere qui omnium xpiano-
rum manifestis indicis. inimicus
esse non desinit. At illi respondentes
dixerunt. Obsecrat enim te rex. ut fili-
as ipsius que in manu avaritatis ade-
monio vexatur. sanitati restituas.
quia unica illi est. Ille vero dixit eis.
Dominus ihesus christus opus est. Ite inquit. Ecce e-
go paulatim subsequor vos. oportet enim
ut mirabilia dei luce clarius omnibus
manifestentur. Mox expiscatura quas
cepit legatus regis galienus tres su-
mere iussit. dum illi numero strepto. u-
num plus possem rapere. et quatuor
in feruetis aque totius mittent rei-
bus datis decoctis ad epulas quartus
raptus crudus velut illesus in nase
natauerat. ut illicitum redderet glori-
osum comedent. Illi rubore perfusi ui-
tium rapine sentientes ob esse nature

in iuste accep-
ti reddunt. Quod
et culpa indul-
gentia adhibu-
nata sui domini
Quo feco mi-
serere. **E**rgo
emergens uero
absconditur a
posita. fecit o-
mni cruciabat
flagebatur per
opus dei. dum ce-
ro puenit quod
milites. Ingre-
sacredote pala-
cepit ostendit per
clamare dicens
Ad expellec-
tum paucos se-
re non possunt

i iuste acceptu scō piscatori pesca
ti rediit. Vre dei pisce eis cessit
7 culpa indulsit. hoc iustuz fide in
tedo adhibuit. Vt si roma perget
nata sui dñi ad emone liberaret.
Quo scō milites nra qua uenāt
remearūt.

Exurgens uō bts sacerdos. ne diuti
abscedētuz ciuitas sup dñi mōtes
posita. fecit orones pexitq palatiū
ubi cruciabatur 7 lamentabiliter a
fligebatur p sua filia rex. Scūs q
eps dei. dñi celeriter agēt iter an
eo puenit q hy qui missi fuānt
milites. Ingrediete siquidez xpi i
sacerdote palatiū scō crucis signo
cepit ofestiz p os i fantule temon i
clamare dicens. Ecce tu geno ueni
sti ad expelleduz me. 7 ego ppter
tūuz pauore scitatis scitatis hic sta
re non possuz. his quidez auctoris

tenēs sacerdos manu puellae di-
xit. In nomine domini nostri ihesu christi.
precipio tibi demon exi ab ea. At ille publica cepit et horribili
uoce clamare dicens. Et si hinc
ate fuero expulsus eo ueroque
ibique inuenies me et mee gignam
semen. populusque conatus lu-
crari ludificabit. Christus namque sa-
cerdos sana mox ab omni demonia
et incursione ludificatione restituit
filias regis.

Propterea aut ut rex uidit galie-
nus hoc fecit. attonitus admira-
tione corona regales quia capite
gestabat sancto sacerdoti obtul-
lit dicens. Tam salutifero medico
qui sanas unica filias mea resti-
tuit nullis munibus alijs placere
possum nisi meas offeram coronam
Cum hoc gestus multitudo uidisset.

populi que
atenebus in
uersa gentili
miter inibi
secretes sac
tur inaz sa
veretur in
peccator. At u
accepit ar
ursam dist
Si dominus opa
laudis restit
is ita gest
ut ei licetia
destruedi. q
bricadi. cu
quenerit et
ille poposc
his similib
tutibus. ut
aplis ait.

populi que ad palatium ueniant
a tenebris in fidelitatem et errore
uersa genti crediderunt unam
mentem in ihesu christi dominum nostrum. Ob
secrantes sacerdote christi ut docen
tur uiam salutis et baptismum me
reeretur in remissionem percipere
peccatorum. At ubi sacerdos coronam
accepit a rege statim in partes di
uisam distribuit pauperibus dicens.
Si dominus operatur excelsa ipsi perpetue
laudem referatur et gloria

His ita gestis petijt bassimus geno
uit ei licentiam tribueret omnia ydola
destruendi. et basilicas in christi nomine fa
briandi. cuius alimicis precibus. ad
quoniam rex affatus in omnibus que
ille poposcerat. Nempe talibus et
his similibus in cedat optimatus uir
tutibus. ut et pleretur in eo quod dominus
apostolus ait. Ecce dedi uobis potesta

te calcandi sup[er] serpentes & scorpio
nes & oēs virtute immitti. post hec
igitur ingressus sacerdos ciuita
te verodaz i trepidus predicabat
i xpi noie verbis & hoc instanter
agebat ut fundit[ur] ydola destru
eretur & i honore dñi edificare
tur eccle. Deniq[ue] dñz hec agere
tur multitudo ppli paganor[um] se
ues incessanter moliebatur ut i
pedimetur xpi famulus pateretur
Sed uigilante i seruis suis xpo ui
cebatur mē datur. qđ pura et rec
tissima fides ab infidelib[us] cordib[us]
abigebat. Vox multitudo pro
phana magis ad argumētū re
diculi q̄ ad ppositū alicui[us] profi
cui cadaver euectū i flumine.
an inu[er]sa facie obtulit dicens.
Si hoc ad i uocatē dei tui auius
nraz desentes quā predicas doctri

naz inu

nam imitab
sione gausu
xpi precatur.
dit illuc i pet
quētib[us] ho
tem verus de
dicat. Illi du
federe pmissi
usionis clam
damus & ydo
Sic falsa tes
rentes xpo ce
pateatis sacro
p ppli i tercess
etate i xpi an
atq[ue] ibidem u
baptismatis pp
degravitate pu
it quia breues
mus i serere. f
vram q

nam imitabimur. Vir tui promissio-
 sione gaudens. pro uita exanimis
 xpi precatur. Sed quo oro ascen-
 dit illuc i petratio descendit que i
 quientibus hoiez restituit vocifera-
 tem verus deus est que iste pre-
 dicat. Illi duplia capti amo-
 tuz federe pmissiois. tu spectaculo i-
 unctionis clamarunt. Credamur cre-
 damus. et ydola fallacia dimittas.
 Sic falsa desentes. veritati adhe-
 rentes xpo crediderunt. His eode
 patratu sacro sca agebat antistes
 p ppli i tercessione ceu abi eutei
 etate i xpi amore solitus erat. i
 atqz ibidem urbanaz visitatoez
 baptismatis pplo pegit. Hinc etia
 de gravitate puaetie altera anexu-
 it quia breues rutilos st no dubita-
 mus i serere. Hec ya qd statim fregit
 vram. Vram quos p fidem genital

vnda ocepit p sacramta iaz par
turit ad desiderata qz totius festi
nate. Ecce uox i fanticu 7 dulcis
vagitus auditur. Ecce parturie
tis vno de ventre clarissima tur
ba ocepit nona res ut iure spi
ritali unusqz nascatur. Ultro
curre ad mirz que tue no laboat
cu parit. Intrate g felices i trate
oms simul futuri lactates. Vetus
ho vester feliciter otepatur 7 sac
gurotis vnda sepellitur ut absol
uatur. 7 sepulcri mdo uiuificat
7 resurrectoris uira degustat. Oma
gna prouidentia dei nri. Obone r
nris caritas pura que una natum
tate vnu lac. vnu stupedinz. vna
spz sci prestat omibz dignitatez
Qua speciosus est frs. vt que cupi
du semphozrueris stipeas passiz
i paupes 7 egenos sua bona unue

sa fundem
ydolatrie
Itaqz bte e
q renatus
inmerit / fi
qui i fanticu
tauit / pre
tauit. Et si
queritur / c
humanitas
tuz oms v
quedaz pa
Sine qua
nec disci
Nam pfect
sus res ois
pe cu no si
litate castit
caritate q
ta ostare n
ditoe ut f

fa fundentes. Postremo que nouus
 ydolatrie fanu gaudeas dei templu
 Itaqz bte est semper qui meminit
 qd venatus sit. beator qui no me
 minerit fuit an qd natus btissiz
 qui i fantia sua puectu tps no mu
 tant. pretea sic depacietia dispu
 tant. Et si bta diuersis uirtutibz
 queritur cui cupidine flagrans
 humanitas p mometa suspirat
 tuz ois vno eodez qd osensu qd
 quedaz pacietie defrenitur i portu
 Sine qua nec audiri nec capi
 nec disci quicqz potit nec doceri.
 Nam pfecto sola est ad qua proz
 sus res ois spectet dubiu quip
 pe cu no sit spe fidez iustiaz uti
 litate castitate pbitate concordiaz
 caritate os artes ipa quoqz elem
 ta qstare no posse sine eius exa
 ditione ul freno. Est eiz pacietia

matura semper huilis cauta pru-
dens prouida oī necessitate q̄teta
qua uis turbationū tepestate tra-
quilla serenitate suaz nobilis i
turbuletare nō nouit penitetiaz
nescit altercatio qd sit ignorat.
om̄s deuitat aut portat i iurias
Incertū ē utruq; i passibilis iudi-
cetur. 7 cū aliqd sit passa quasi i
nichil passa sit i uenitux postee
mo i possibile est fees eius esti-
mare uirtute cuius vinci vic-
toria est. Non illa loco vis ulla
detorquet. nō labor nō fames.
nō nuditas nō persecutio nō
metus nō piculus nō mors nō
tormenta morte ipa grauiora nō
potestas nō ambitio nō felicitas.
seper imobilis manet. Sed oq; i
uelle te si possim reruz om̄uz re-
gina paciētia magis moribus.

celebrare
i tuis mor-
tuis q̄ in a-
mbz oquie-
tiplicadis u-
quataz i fu-
prestat ne
ullo tpe de-
semper i te
bimibz ostit-
tatis es por-
li iugo eud-
tes inuisu-
equale reti-
da pitus a-
uituti umca-
tio sepe libe-
tati prestat
teta cū sub-
puexisti. In
tu cotidiana

celebrare. Scio enim quod libetius
 in tuis moribus tuis fundamentis.
 tuis quam in alienis nudis quam semo-
 nibus quiescas neque tanta in mul-
 tiplicandis uirtutibus laude pomis
 quantam in finiedis. Tu uirginitati
 prestas ne flos eius ullo morbo in
 ullo tempore deflorescat. Tu uariarum
 semper in tempestatibus acerbis tur-
 bationibus constitute fidissimus uidui-
 tatis es portus. Tu sanctissimo iunga-
 li iugo rudi ceruice binos bene-
 tes inuisus laboris ut amoris
 equale retinaculis blandis quam quod
 da pitus aureiga sponis. Tu ser-
 uitati unica ac fortissima consola-
 tio sepe libertate paris. Tu paup-
 tati prestas ut heat totum sui con-
 teta cum sustinet totum. Tu prophas
 pueristi. Tu christo apostolos glutinasti
 Tu cotidiana martiris in me es et

corona. Inimicus fidei. fructus
spei amica caritatis. Tu specialiter
oem pplm diuinas qz virtutes qñ
armes effusos. i vnius verticis no
duz. honore tēore qz gduas. Se
lip est qui semper te hūerit i se.
Sic scs zeno eps de doctrina bap
tismatis q pacēte finierat. Ad hu
iusmodi q alia vestigia virtutū
i uestigabat populūz acquisitū
Cuius lingua velut fons i tēfi
ciens p exercitia diuini fontis
dogmata effluebat. i oem gtagi
onem priusqz atolesceret expur
gabat. q pazum credebat esse ac
tum cū aliqd sup esset agēdum
Neqz amor secularis genitōis
tantūz estuat. i augeat faculta
te paruulorū. duz timet nepen
ia fatigetur. quātūz zeno iur
paterni pectoris circa filios. i

adoptionis
diuini uerb
Quos lucula
affectoe i po
omabat. q i
tore eis i pe
gnatos tan
mperat. ut
in pr illos
diligēt. Sz
tate q torque
is eccliam o
nator i sat
nōcedi accip
lateo. nō n
tes. verū et
q robustos
one lateocin
quos dolos
dñz teptibi
sit. Nam

adoptionis flagrabat ne opia
 diuini uerbi diuini tabesceret
 Quos luculeta oroe et affabili
 affectoe in portune et oportune sa
 cinabat et non paruum amoris ar
 dore eis in pectorabat. Unde preter
 et natos tante dilectois fedus con
 iunxerat ut fere ambiguum esset
 an pro illos an illi preem plus
 diliget. Sed diabolus doctrine felici
 tate et torquebatur que non exigu
 is ecclesiam opibus ditabat presti
 giorum in satiabilis mille formas
 nocendi accipit et explorat uelut
 latro non modo in firmos et tituba
 tes verum etiam viros excellentes
 et robustos ut accepta occasi
 one latrocinium exerceat. Nam
 quos dolos suos contineat quum
 dominus tripliciter temptare presump
 sit. Nam hic artifex fraudu

lencius ydolatrie maiores & eorum
discipulos multis argumentis o tra
sa zenonis tirones ad huc rudes
i festabat. At os qui dedit illis
se nosce auxit & posse. ut autem
signavit zenone sequentes o lorio
sa victoria triumphantis hostibus
reportates. Ipe uo scs accepta pal
ma no proiecit arma neq; suos
phice permisit. sed ee patissios
ad resistendum eisdem hostibus per
suasit nec nudis uerbis. sed scorum
exemplis illos exagitabat. Nam i
vigilando orando ieiunando ele
mosinando miraculis corruscando
magnum robur astatie illis i cul
cauit. & ut certatum fortiores rent
i resona pugna i dulcauit. & iust
zeno ut palma i dei domo florebat
& sua plantatio i eadem domo lau
la & i atreys dom' dei uehementer

sebat. S
certami
corrupte
ret. qd
to mox
re quesi
cipit / qu
diutius
expulsi
ad se uoc
& karita
ille no o
sanguin
ne lumen
futura
viriliter
oia vira
tis qz qu
nabit.
die o v
coroaz

scibat. Sed tps instabat. vt legiti
 certaminis coroz accipet / 7 aiaz ex
 corruptoe exuta i corruptoi redde
 ret. qd vnuz dno pleniz no latu
 it / mox grege multo labore / sudo
 re quesitiz quo iacebat / vocari pre
 cipit / quibz inspectis ait. Filij kī
 diutius vobisciz ee malez sz dñs
 ergustuluz aie pulsat / 7 quā tedit
 ad se uocat. Nūc vñe fidei spei
 7 karitati eccliaz dei dñedo quā
 ille no quo ius pretio / sz proprio
 sanguine quesuit / ut eaz doctri
 ne lumine illustretis / et exēploz
 futura robozetis. Vigilate i fidē
 viriliter agite / 7 fortissimi i dño
 oia vñe i caritate dei fiant. Sa
 tis qz qui legitime certant coro
 nabit. hic certate. hic pugnate
 hic qd vitioz aciem dimiccate. ut
 coroz no tabetibz floribz aut

tēre subito opuit hoc eīz primo
mane factū est cū frequēs mlti-
tudo uerat quātū uix ecclie
sinus accepat. Ecce undiqz athe-
fis voragine basilica obsidetur. i
et usqz ad fenestras i petus illi
i fremunt atqz aditū ianue cla-
usit. Stetit ac si illo elementis
i solitū pariete fuissz i mnta-
tū. prout uiderūt prius exa-
minati st. ofortati sed iclusi i
mirabili obsidione iā plus fa-
mis qz fluminis piculū formi-
dabant. Illi laborates siti. pmo
dilluuij timore deinde densitatē
calore venietes ad ianuā sitis
hūerūt presidij qd extraue-
rūt ce exitū. Hauerūt itaqz
ut aqua poterat. sz diffluere ut
aqua nō poterat. Stans an iā
maz ad ondūz scī meriti. et

aqua er
aqua s
locū. A
metu
tes qz iā
bant ut
i credēti
alucū su
athetis v
austuor
runt? Ti
tūz ac r
a qua uo
Sed aliqu
ea cōruse
p aperta
luit firm
minuit.
Ec longe
fama calo
dialogice

Si optio nobis daretur suam
 vitam nra morte commutare
 mure. Hec uota ai ois etas fu
 debat et pro amore pastoris eu
 labat ai dignas exequias per
 soluerut sepellientes no longe
 ab urbe ubi deo feliciter sacri
 ficare consueuerat. Multiplices
 et varie mirabilis spes repente
 circa tumulum eius apparuerut.
 Sz ex galien ois uiri religio
 si memores consanguineos deus
 o liberate eo loci ubi tanta mar
 garita quicuerat teplyz osteu
 xerat aquo qua plures non
 uenietis redierut i quo non
 uidetes uiderut cuius beneficia
 a no nulli eorum ad huc et olim
 senserut Sz die natalis sui a
 qua fluminis i tempie aeria
 i tumuit et circūqz superficie

i solentes & renitentes effecti sunt
religionis milites. Nunc nunc
nobis videtur traslationis eius se-
riem notificare qz i gestione huius
negotii quedam memoratu digna
claruerunt qua traslatio acta
e. Cum rotaldus vir attribui-
tis psoe prestatissimus pastoralis
curam verone gerebat & pipinus
rex caruli filius que adrianus
pp baptizavit regni ytalici re-
gebat. Rex vero veronam re-
gali situ preedita plus ceteris
urbibus diligebat & cum episcopo sibi
dilecto frequens colloquium he-
bat qui dum quadam die piter
sancti zenonis eadem i ore darentur
& ita de auditis quas uisus mi-
rabilibus huius loquentur rationa-
biliter & digne proposuerunt ut ma-
gnus thesaurum humiliter quam oportet

possi
recl
ficat
lup m
meta
te ae
edite
corpo
cu pr
tibz
respe
mult
denu
cu in
rue
ut m
ossa
quid
batur
re m
tes ex

aqua erat ad adiutorium 7 qñ
 aqua & nō erat ad inuadendum
 locū. Ad op̄stituti iter spem
 7 metu / merore 7 gaudiū stan-
 tes qz iacetes nō valebant roga-
 bant vt qui aqua op̄scant nē
 i gredētur ideoz coheret ut ad
 alucū suūz regrederetur. Stāti
 athelis velut hostis persequētur
 aufugit 7 obstione timidus dese-
 ruit. Tūc diuino misterio atte-
 tus ac religiosus acto om̄s ui-
 a qua uenerāt hylares rediēt
 Sed aliqua pars muri ciuitatis
 ea cōruscatoe disrupta fuit. 7 qd
 p̄ aperta ianuā i trare nō ua-
 luit firmissima ppugnacula di-
 minuit.

Nec longe fama diffusa gregory
 fama calamū mouit 7 petro sue
 dialogice edidit 7 multi prius m

aut lauro fluturo texta capi
atis. s; genus perheniter fubetib;
7 auro inq; pituro dei digito fa
bricata possideatis post multipli
ces 7 elegantes simones misterium
tali aptu; negotio supsit. 7 oscu
lus singulis velut iturus ierlm i
dedit. Post hec signavit eos ac
benedixit a nox scām aiaz creato
ri suo reddidit. ii. vclut aprilis
Qd oem pplm quasi vnu hoiez
7 orogavit. Videres senes 7 iu
venes atq; i fantulos 7 alterz
sexu eiusde etatis circa corp;
redolens. Velut oi odor i omne
asperfuz. i gentem clamore fa
cere ac sicut omiu; pres 7 mres
eo moito more rentur plora
re. Cui nos reliquisti pr. Quis
mestor 7 solabitur. Quis egro
tos tam celeriter medicabitur.

positu decetius. Nihilominus locaret
 ecclesie angustias dillataret. feli
 ficiter ecclesiaz antea opatu co
 lupinis sibi nixu et lapidibus pau
 metatu ostruxerunt. Vbi emine
 te aegere. expolitis marmoribus
 ediderunt que sacro scilicet tumulu
 corporis deuouerunt. deinde rex
 cum presule et oratoribus sacerdo
 tibus et alijs sacerdotum ordinibus in quibus
 respem bonitatis spauerat per
 multimodas orones semper pri
 demulcetes ne illis irascetur. et
 cum ingenti timore cubiculum appe
 ruerunt. Qui adeo pro terrestri
 ut nullus tanti collegi timore
 ossa presumet. Nam diuinum
 quidam et valde timecluz inde
 batur inde exalare quod horro
 re inspirauit et omnes circumsa
 tes exanimauerat. Mox da

videntes sepulcrum abierunt. i
Tunc rex et pontifex quod acturi essent
ambigunt ex multis quas ven-
tilabant conjecturis hec placuit
ut per octidies ter in ebdomada
omnis ordo utriusque sexus secu-
laris et ecclesiasticus cum ipso rege
et episcopo ad speciem semper reuerenter ac
solemniter veniret et dei atque
confessoris clementiam uno voto ef-
flagitaret. Ut cum tunc reuerenda
motio veniret instilaret. Dum
hec diligenti cura ageretur fama
cuiusdam solitarii viri herbusculis
et aqua paucisque pane pasti re-
gi innotuit quod cum audiuit ala-
criter episcopum vocavit celeriter.
Elegerunt nuntios in duces et pro-
vidos quibus hac cura committeretur
Qui venientes ad lacum qui bena-
cus dicitur ad remoti viri lati-

bulus
sto et p
Intue
noie
nocab
ono.
aut lo
relati
Ego i
solepn
nos st
orac
nu i
exere
no lo
ecce
noce
trasu
signif
to re
rang

buluz i emineti specula situ anou
 sto 7 piculoso calle ad spirazut
 Intuentes viru aut benignum
 noie 7 disciplin eius qui karus
 vocabatur omisi st gaudio ma
 ono. Audita legatoc regis 7 epi.
 aut legatis Reuertimini i pace
 re salutes dnm vrm karissime.
 Ego no parū tripudioz quād illa
 solepnitate vocor 7 post paulum
 uos ssequor. Vox ediculaz
 oraculi ingressus auxiliuz diu
 ni i plorauit. Demd ad itineis
 exercitiū se expediuit. Iū aute
 no longe acellula progredereū
 ecce mērula aius cepit strepere
 uoce angulare 7 sepiissime calez
 trasuolare 7 quasi sinistru omen
 significare vt uiru dei ab i cep
 to reuocaret. Sz uir ille no igno
 rang hoc ee apparatu demonis

merula adiuravit. Ut nullus
motu faceret donec ipse rediret
ibi merula stetit i mobilis i
velut eet i sensibilis. Cum
aut appropinquaret etiam rex
cum epo et honestis iuribus illi ob
viaret honorifice susceptus quod
rex uellet audire. tunc ait. Cum
vota vestra a iusto proposito pen
tent deum i uenietis placabiles
et successus bone opinionis fe
retis. Tunc ipsi cum electis additis
i trecentes lapides remouerunt.
Nullus orationibus parebat et eorum
qui intus aderat et qui per foribus
manserat. Sed heremita quia
uis suis meritis et omnium adui
tus precibus in tremebundis ita
uit et ossa beatissima baulauit. at
que i mundissimo locullo tali usus
preparato singula ordinabiliter

posuit
ut non
sensat
oratio
postula
uit. At
sistere
tere et
parius
Intere
uorum
partia
firmi
orata
psalle
it i te
aulaz
oramus
staret
precon
gore

posuit. tanta ius odoris flagrau
 ut nemo illorū tā suauē antep
 sensat. Tūc rex sua 7 suorū isti
 oratoe p̄motus reliquiarū aliqd
 postulauit. qd eps fieri denega
 uit. At rex magis ac magis in
 sistere. 7 magnā munera p̄mit
 tere. tandem p̄esul nō pauidus n̄
 parius uictis p̄ecibz acquieuit
 Integritate mēbroz seruata. ner
 uorū 7 cineris ac uestimetoz
 particulas tribuit. alia autē
 firmiter arcūsepta anuloq; si
 rilata firmiter 9didit. ad uoce
 psalletur. athesis litus resonu
 it. i tonuere capestrea. 7 ipaz
 aulaz omnipotētis cœdim⁹ esse i
 orauit. Quz circa eccliaz ge
 staretur. ut fieri solet p̄dca
 precoma resultabat. multi la
 gores. corpora tū obsessa re

liquerat. Inmensa letitia orta ē die
illa cuius simile nullus illustre
poris uiderat qz digne curati
omni omnia breui acta sūt tpe & pro
lixior sca processio fuit pmissione
sionoz. Sz rex & eps atqz rupis
i cola pauidi sca mēbra i tradu
xerūt. & i parato mausoleo posu
erūt postqz potifex missaz reuēn
ter celebrauit rex nobili dote i
rei spōsa dūtauit. Dedit ei proprie
tario iure monasteriū scī petri q
mauratica dicitur cū omnibz posse
ssionibz i ibi p̄tinetibz. Ecclesiam
qz scī andree apli que i cam nu
cupatur cū familijs motibz & sil
uis pratis & vineis aruis & sationa
libz & cūctis apediabz. Nec nō ec
cliaz scī zenonis que iuxta laaz
posita erat cū omnibz redditibz
p̄beat Silua qz a antico tradidit

Vasoz

Vasorum argenteorum et aureorum
 anaglypha plurima. Euangelium
 gemmarum atque margaritarum com-
 positura et speciosa auri celatura
 editum donauit. Cuius exempli se-
 quaces nostri imperatores prefatum lo-
 cum semper dilexerunt ac sua mu-
 nera obtulerunt. Rotaldus presul
 diues possessionum suarum omnibus ecclē-
 siarum heredauit. Nam et nobilium
 plurimi magnas portiones suarum
 facultatum certati adhibuerunt. Un-
 anquē sol occideret illa ecclēia diti-
 ssima facta est. At uir tui animi
 redendi ad heremum iter suum acce-
 lerabat. Hic dum conualio appro-
 piquaret uidit merulam in precipiti
 rupe iacentem quia ratus quiescere
 et suum aduentum prestolari accessit
 ut excitaret et mundi licentia daret.
 At illa iam expirauerat. Vir bonus

compatiens ei dix. Hec amula
demonis i stictu reliqd 7 quia
irrationalis ignorater offen
dit. Vena no morte diuina fu
it hac occasione pl dies arti
llimū ieiunū sibi i dixat. r
Vnde enea ymago merule
fusili arte fca ibi huc usq te
pendet.

Dietes rex 7 potifex virtutes
cenonis i crebescere 7 res ei
uelut annis liquefca nune
cescere 7 tutores 7 fidei p
curatores summa ope nitebat
ne locus fortunatus copia
fieret macilentus oronisi
opia. Ergo pari uoto ut ge
melli frs monastūz fieret
oliz actu augē sancperut
Erat illius cois cura pro
bate vite monacos ibi hi

tantes ad meliora prouehere
 Sicut artifex coroz actūs
 prestates gemas ac margari
 tas exornat quibz opus ceptū
 pfitiat. Nō multo post deo i
 clauū ouernate seniores illos
 cū abbate eadez i stitutio qora
 uitas tales exhibuit quibz gu
 bernaculū cenobialis regule
 mirifice seruaretur 7 formu
 la atqz speculū sequacibz essz
 7 ut boni p̄res bonos heredes
 efficeret. Iocundat rex iocundat
 pullulatis segetis ubere fructu
 spectates. Urbis 7 suburbana
 cōtex huiusmodi 7 tuberno ga
 udebat. Unde plures fallacis
 scli vmbrales aura vitates
 vt conterim tantoz uiroz
 fieret satagebat. Quos non
 penuria id facē cogebat. sed

moral

esurie et siti se conversatores in hian-
tes non minimas opes zenoni fe-
retes monasterium habitum in duxerunt et
hoc non locus ille fortunatus et
religiosior frater sibi cuius cesaris a-
llis protectus est. Sed beatissimus
confessor vires a domino datus quas
sepe excitans multa memoratu
digna perficiens ex longinquis re-
gionibus plures vocaverat alios
religione motos alios corporis
necitate coactos. Sed ne preterea-
mus omnia suorum per hoc opusculum
dixeram aliqua.

Quendam tridentinum demonem in ge-
ssus corporis et vires sibi vi-
dicavit. Nam nulli membrorum officium
suum exercebat cuius spirituosus
os non hominum sonabat et aptis o-
culis non videbat. Ad quos dum
hostis feruens euolabat fan-

quincos reddebat et horribiles
 occulta hominum fatebatur et mul-
 ta que humanitatis non erat opa-
 batur erat omnibus mirabile spe-
 ctaculum. Quae cum presbiter ut i-
 moris erat adiuvavit demon
 eunuchus illum appellavit quod
 uicini nodus notum erat arcusta-
 tibus. Tunc illati inperit turpi-
 tudine erubuit et exiit. Ecce
 quidam diaconus demonem adiuvavit
 et quasi ad ultimum presbiter eum gra-
 vius adiuvavit hunc demonem
 quasi notissimum agnovit et ex-
 nomine vocavit et ridiculus pro-
 ditor plura que levita misce-
 rat indicavit. Unde aliquid sibi
 quod scilicet per terrestri non audebant
 accedere. sic demon quasi vic-
 toriosus sed ludibria exatabat
 Non quidam zeno prepositus

monastij que ob religionis et
sapie meritum salomone agno-
minabat no ferens temonis
supbia tolens pditoris et tumeli-
am plus etia i vasi plasmati
i iuriarum arcam scilicet cenonis am-
plexus visceribus et motus lacris
irrigatus oratione fudit ne demo-
niaca i sultatio i punita tran-
siret protinus demon vini o-
ratoris p'sensit. Has qz dum in-
iuriatu i iuriis reliquit ho ille
i g'ta et illustres deos et sc'do ce-
nobi gratias referens dapnosus
hospites fugatu ee gaudebat.

Posterea Vilhelmus avarus.
et tractus qui sicut quadru-
pes pronus manibus terra cal-
caneat. Postqz preconiis mul-
tiplicis creaturę audiuit lec-
tica illuc se vehere rogavit.

Dū appropinquaret vestibulo te-
 pli alienis susceptus vlnis hu-
 mi depositus ē pectus pugnis
 tundebat voce singulabz i plebat
 deterius dignū se esse dicebat
 Tūc luminaria fecit accedere
 ⁊ currens ut bestia quia rectus
 ut bestia nō valebat gemitibus
 ⁊ palmis aduersus altare cepit
 reperi protinus diuina virtus os-
 sa ⁊ nervos eius i gressa arte-
 ticu morbus tetigit. Ille velut
 exanimis i tēra corruit ⁊ diuti-
 quasi sine spū iacuit ut ia oee-
 datur mortuus. Repete cōsolida-
 ta st lamenta corporis ⁊ fle-
 xure ⁊ bases noti qz omē vesti-
 tuti. Confestim exiit ⁊ ad a-
 ra cito proficiscatur fit gaudij
 popularis fit laus ac iubilatio
 spūat deo refertur gloria et

7 omnipotentia 7 i clito zenoni
clementia 7 magnificentia. Lūi fa
ma uirtutis nuntia circūquaq;
abiret. Vndiq; turba nō minima
maturebat ceu oreges ad agrū
opascūz vbertatis plenūz solet.
Quo iuri vnus iohes alter erat
caluus huc tenecti palatia iace
bant socij itineris socij passionis.
7 curatois. Quos diutina mora
ia notos plurib; 9medabat. hy
assiduū iannas ecclie obfuebat.
7 scī zenonis nūc coib; nūc altē
nis precib; auxiliū iplorabat. Il
los dū nox 7 sompnus opprime
piter uiderūt senē aspectus pul
cherim. coloris iuui di que can
ties i star nūis illustrabat ex m
terioris templi aditu exeūtem
uigaz q; i manu fexetez qua
erepit ambos q; pulsauit. 7 ait. Sa

tis i his cubiculis iacustis. Sur-
 oite 7 dñm saluatore laudate. 11
 Nos abyt. Euigilates mutu-
 a nāratōe qd viderat i uice cō-
 ferebat. Confesti se sanitati re-
 ditos 9 senserūt protinus uelo-
 citer surdētes orādisonis lau-
 dibz deo iubilānt. Qui timētis
 si cito rediret ne dñs illis i gra-
 titudine i putaret diebz aliqt
 remāserat 7 qd illis euenerat
 fideliter notificabat.

Nec quida memorabile preteri-
 binus qd alberto cenedensi 9
 tiorit. huc dñ feroces capent ho-
 stes nō capture qdēti gloria nec
 alijs satiati flagitijs contrarius
 7 fas illatis ignito fero lūna
 9 bufferūt. Orbatus luce ferebat
 i tenebris repetine priuatoris que
 cellus i portum nocte dieqz dñm

indigne plorando implorabat. dñ
9suetudo mali / dñz 9suetudo
mali iaz uerecundiaz minue
ret alatebris prodire cepit
alieno ductus regimine / 7 nō
paruo tpe suū sequebatur dñ
ce / iaz erat grauis atqz odibil
suis / ut sepe dñm rogaret / sibi
uicē felice uita trūcaret. Cui
referte fuit cordi / ad sci zeno
nis presidiū festinare / tūc / a
cognatis 7 amicis sbsidiūz itine
ris exigebat. At illi eu aniete
uocabat / 7 ei pro tali petitiōe in
sultabat / Omissis reliquis p
uiuz suū / olz sibi pedagogum
misericorditer rogauit ut suis
ceptis annueret. Mox ille apa
ruit / 7 qd heuus suis uellet
se acturūz spopodit / i cepit iter
illarūz s3 alij ex suis hūanit

agetes searum profecti sunt. Duc-
 tis est ad antrum in quo prius
 cenno quieuit. Stertens humi
 flebilibus modis inuocat adque
 uenerat. Ut quod suete medicine
 uiuamen preberet. Cum misere
 frequenter iteraret in opinante
 circumstantes uidit repetere se in-
 tere clamauit. Cumque qui searum
 uenerat non cederet alter al-
 terum presentabat quousque et
 quod inuenerit explorabat tunc
 index inquisitorum esset omnes ce-
 perunt plaudere et dominum et fideles
 eius cenone laudare. hoc au-
 dietes tortores illius ducti pe-
 nitentia eius audacter aggressi
 sunt ut pro eius amore illis da-
 ret veniam a quo et ipse quod secutus
 est inuenerat. Ille in pigro pepercit
 culpam nullamque recepit mulctam

abbate sc̃i cenonis adiut ⁊ gloria
sc̃i benedicti induit. Ibiq; p̃ quatuor
lustra fideliter militauit.

Neq; te silebo. Vexilla temone
capta ad huc puerā quo s̃btene
ris mebris modo latete. nō fu
rete sc̃a est inuictula. Nec pare
tib; debuerat ee solatūz s; erat
illis i solabile gaudiū ⁊ spec
taculūz quos tēmo sepe fesele
rat se exiturū iurans si ad illi
sc̃i ducētur aram. Sic multo
tp̃e sp̃e illoz illuserat ⁊ eorūz
studiosaz curaz fatigauerat. S;
ea tēpestāte quo sanguis xpi ma
tue iuentis ee ferebatur dum
illuc ap̃aretib; ducētur digressi
ōne ad cenonis edem fecerūt. ⁊
Quā i gredētur demon atroxius
solito puellam gaudēbat velut
eureus arbutulaz ⁊ ut erat tex

minus rogationum / magnus illic
 populus psallendo procedebat. Qui
 cum cerneret caput rotare / capillos
 volitare / manus et brachia iube-
 re petere saltare / plures viros in
 una mulierecula tenendo laborare
 palmas erectis in area / omnes uno o-
 re auxiliare deus clamarent
 Nullus tante multitudinis huius
 modi studium abstinere bat. Vides
 alios pronos orare / alios miseri-
 corditer plorare / alios sacerdo-
 tes ad officium instigare / qua co-
 motae omnes regia intonuit. Con-
 festis fortior armatus venit. et
 ad domum propria abusive elinnavit
 O temon cum quanto dolore / et qua
 magno clamore / et qua sulphureo
 fetore fuga lapsus est. Stetit in
 medio populi puella palida pteri-
 ta tremula / fatigata. Vix fari

poterat que duduz omne uoce
supabat pedibz 7 omnibz mebris
vacillabat que duduz fortes vi
ros fatigabat aberat ille qui ue
xant 7 uires 7 gentes 7 spirant
O qua magna laus 7 gloria 7 qua
ta ibi edita fuit preclonia.

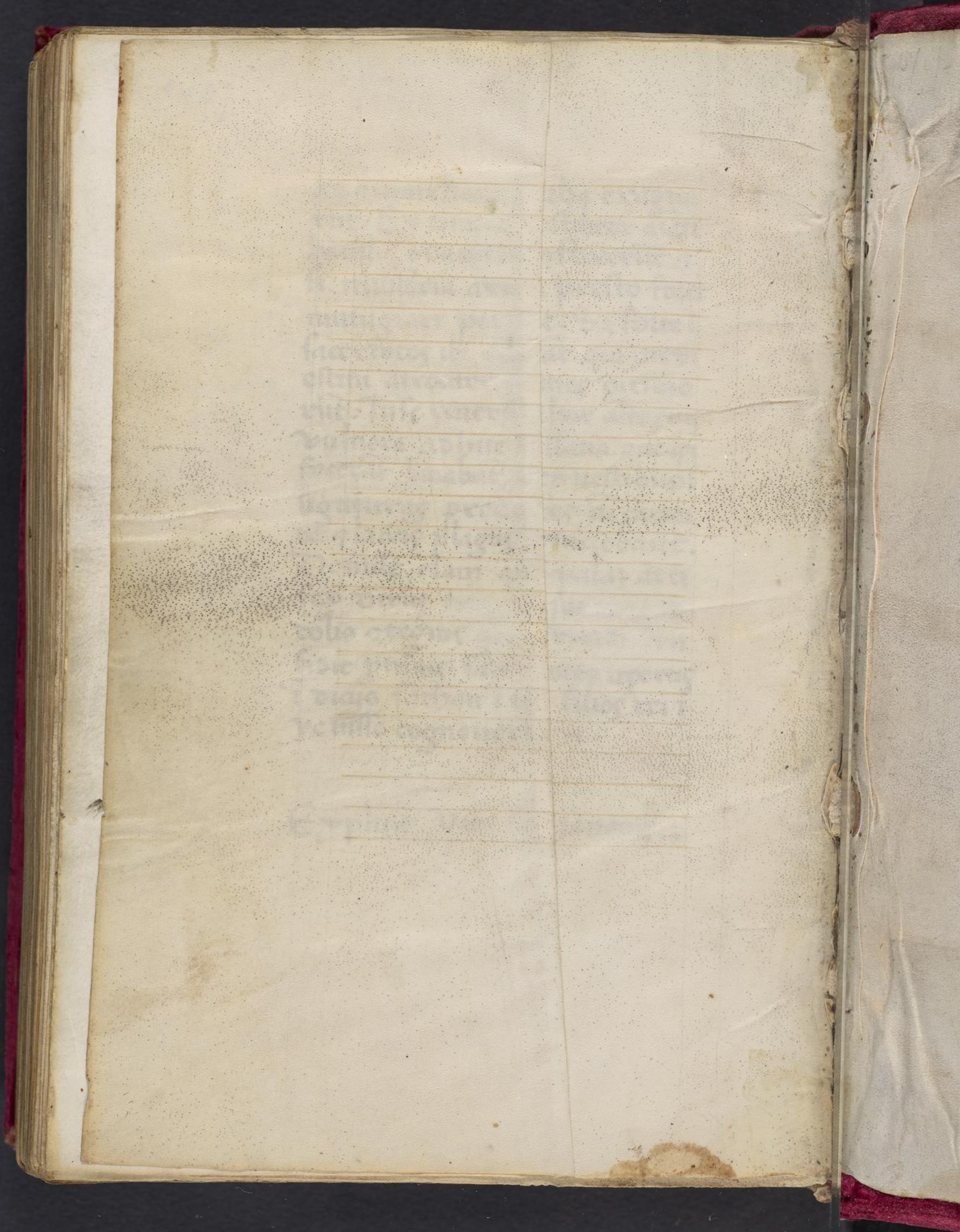
Quam ille iniquus sps abiret ene
cuiens que tenueret moit mona
tu manetes iuxta celsaz turrez
que tunc edificabatur sup quez
de emmeti prima lapide tenuerunt
7 i uertice oraute vulnauit in
te qm mortuus a fribz e sblatus
7 hic hetur memoriale q tam
patens vulnus no fuit exitiale.
protinus velut sagitta precipi
tauit se i melsaz ciuisoaz 7 digne
ne 7 q ego erat i ea eminus veto
nimiosus turbo dispfit. Deinde
cicus dicto ieruit i plaustruz

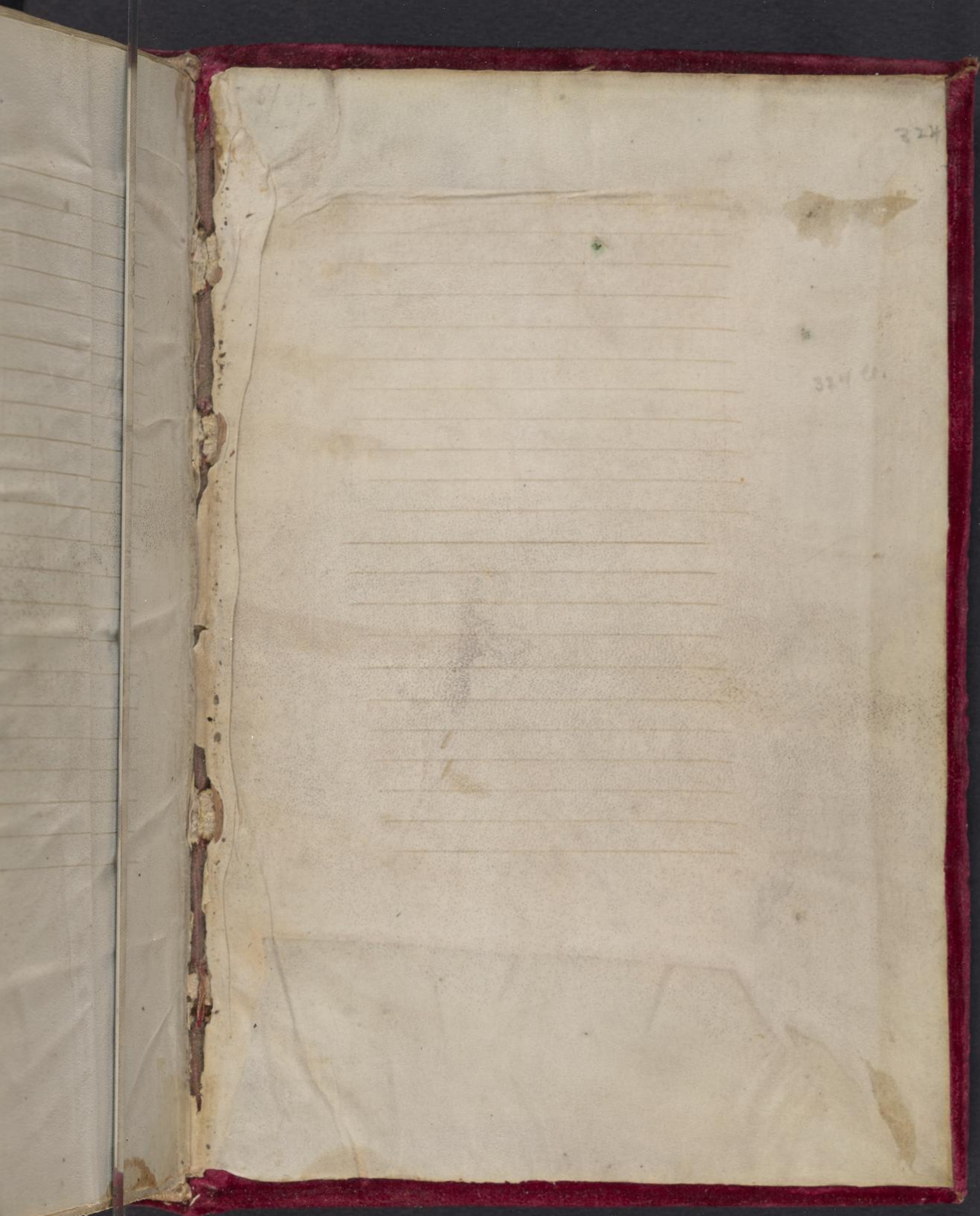
217
omistuz spinis qd nec ullum
aial mouebat nec venti ulla uis
erat. tñ peruersus aueriga huc
rotabat illuc exagitabat ac si
feroces tauri q̄ iuncti iuncti
iugo forent. Hic actis ludibrys
illeco i pulit gubernatore nauis
trasuchetis lapides ad spectabile
edificiuz sc̄i zenonis ratus rhorez
i flumine temerore q̄ nauim
naufraoare. At ille i fra pupiz
ruit q̄ sine iactura portuz tenu
it. Eode mometo ab athesi ad
amnem qui flubius dicitur se i
tulit oratoribz ppe amena ripa
meridiambz. Vbi dñ pacifice
sua tractaret nichilq̄ rixaru
apud illos esset satan illoz p
cordia titillare cepit. Vnde q̄
dñ illoz i solenter locuti q̄aro
ganter socios q̄ familiares aicos

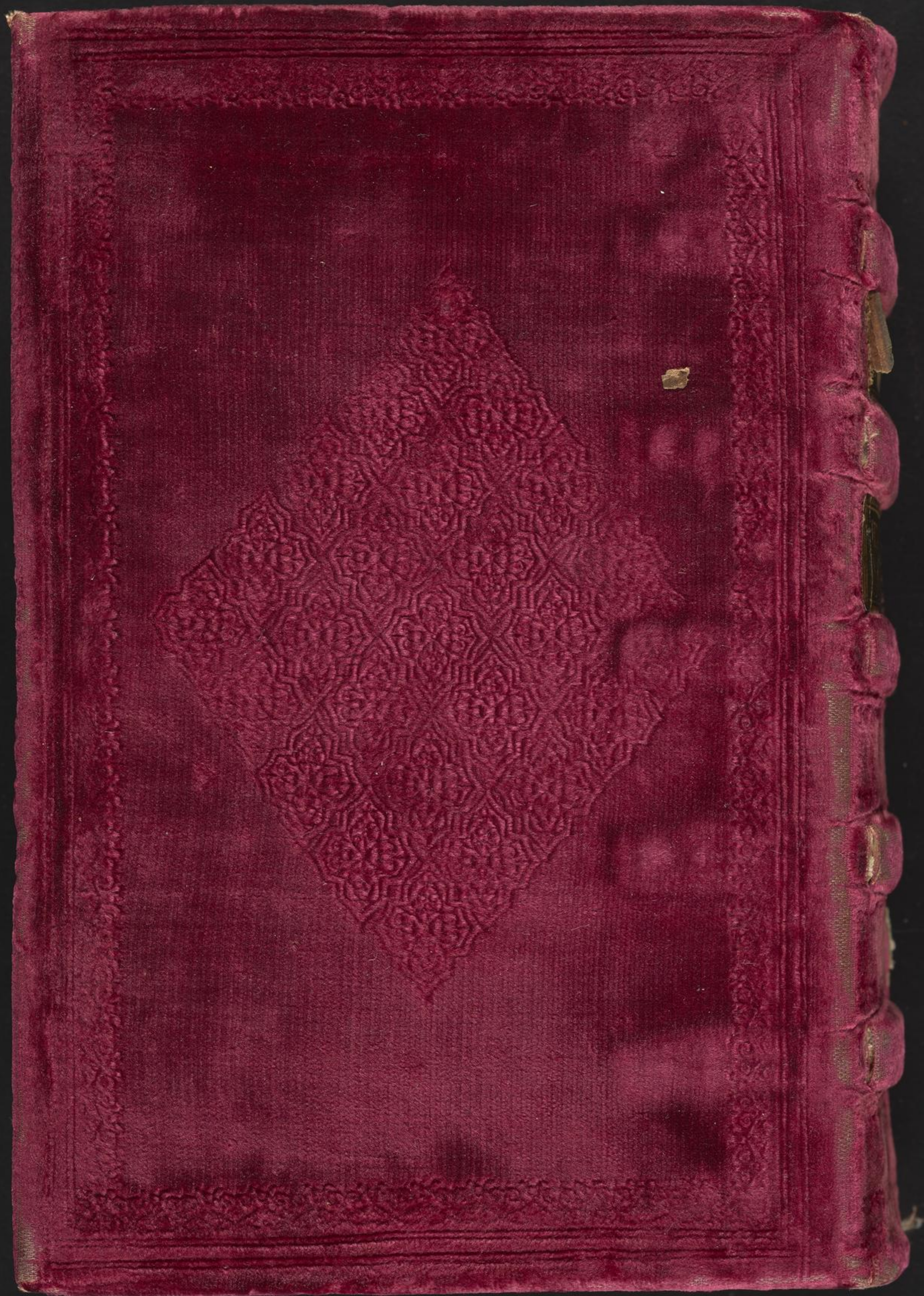
ad contumeliaz uerba exagita-
runt. Ex templo hostiliter auiati
baculis orauiter offllexerunt et
si militaria arma presto foret
mutugiare periret. Sed forte
sacerdotes ibi aderat qui medi-
estini atrociter sanctos dirime-
runt. Inse reuersi alter alterius
vulnera adhuc stillantia que ipi
fecerat lauabant et ex uestibus
ligaturas precutentes cum carita-
te et lacrimis plagas vinciebant.
Deinde clam qua palas arti-
fex dixit nocuit qui magis
dolus et tegnis quam uiribus con-
fidit peritum sacerdotem apertis
in diebus sathan in ter filios dei
venisse cognouerunt.

Explicit Vita sancti Zenonis.

exagu
iter aia
xerut
esto fort
3 fort
qui me
dicim
alter
ia que
estabu
ai car
reban
laz at
magr
rib, a
s ape
lios d
mony

EUSEBII ET
ALIORUM EPISTOLAE

VITA SANCTI
MARTINI

